โรงพยาบาลสงฆ์ กรมการแพทย์

"หลวงพ่อทอง วัดโบสถ์"

ของ

นายทวี วรคุณ ก.ศ.ม. เป็นเจ้าของ

โรงพยาบาลสงฆ์ กรมการแพทย์ พิมพ์เพื่อเป็นธรรม
บรรณาการ แด่ท่านผู้มาแสดงมุทิตาจิต ในโอกาสที่

พระธรรมวโรดม (ปุณฺณสิริ)

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ได้รับพระราชทานสถาปนาสมณศักดิ์ ชั้นเป็นที่

294.31883
ท 187 ห

สมเด็จพระวันรัต

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๐๔

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี
ก.พ. ๒๕๑๔
กรมศิลปากร
หอสมุดแห่งชาติสวนอักษรประพันธ์

“หลวงพ่อทอง วัดโบสถ์”

ของ

นายทวี วรคุณ ก.ศ.ม. เป็นเจ้าของ

โรงพยาบาลสงฆ์ กรมการแพทย์ พิมพ์เพื่อเป็นธรรมบรรณาการ แด่ท่านผู้มาแสดงมุทิตาจิต ในโอกาสที่

พระธรรมวโรดม (ปุณฺณสิริ)

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ได้รับพระราชทานสถาปนาสมณศักดิ์ ชั้นเป็นที่

สมเด็จพระวันรัต

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๐๔

หอสมุดแห่งชาติ
สาขาวังหน้าพระศรีธรรมราช

เลขหมู่ ๒๙๔
เลขหมู่ 294.31883
ท 189ท
เลขทะเบียน ม.๑ ๘๐๙๕๓

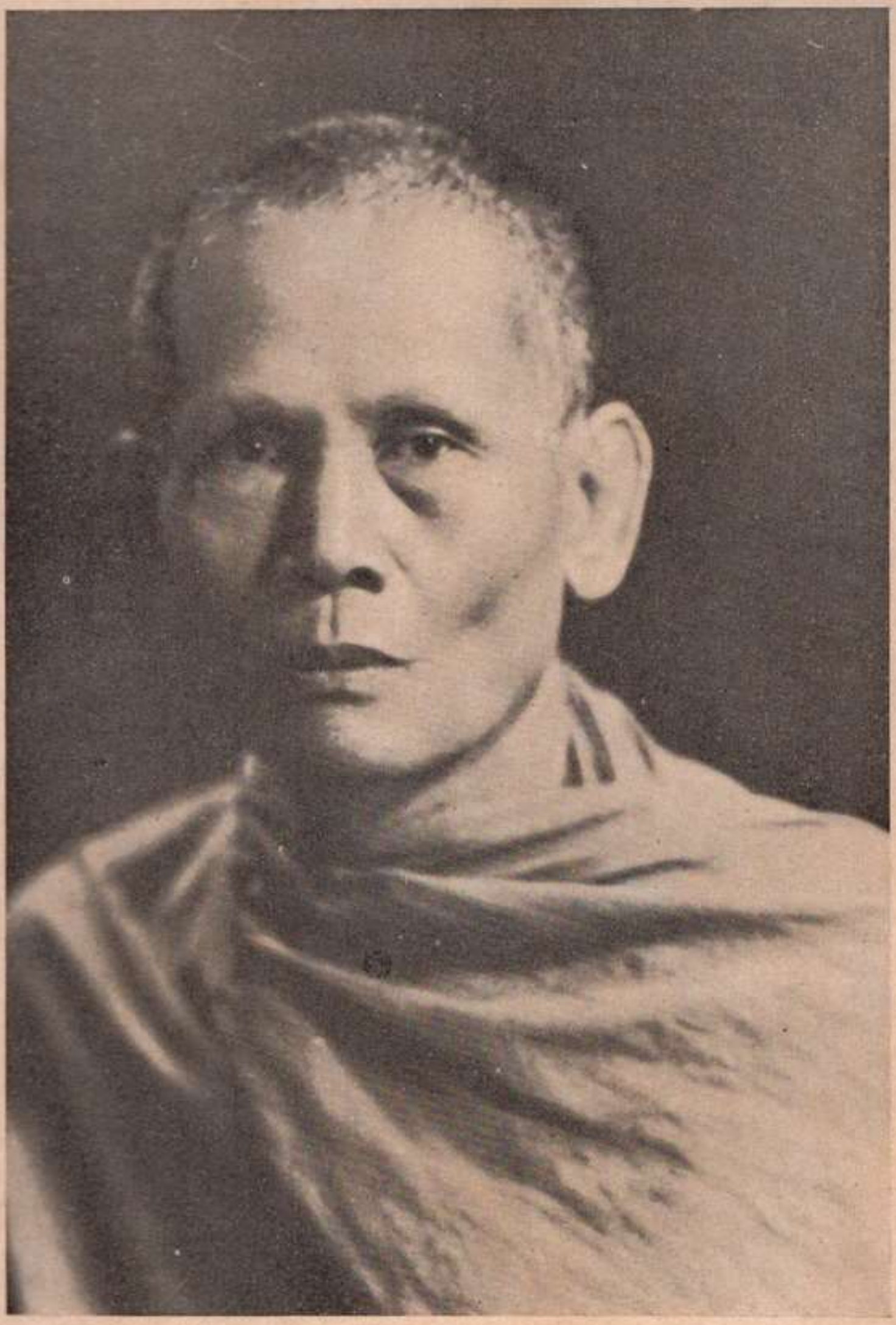

สมเด็จพระวันรัต

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ประธานคณะกรรมการอำนวยการฝ่ายสงฆ์

ของโรงพยาบาลสงฆ์

มอบให้ห้องสมุด
อภินันทนาการ จาก
คำนำ ดา พิทักษ์ไพรวัน

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ นี้ ปรากฏว่าพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระธรรมวโรดม เจ้าอาวาสวัดพระเชตพนวิมลมังคลาราม ซึ่งมีอุปการคุณพร้อมด้วยความเมตตากรุณาแก่โรงพยาบาลสงฆ์ ได้รับพระราชทานสถาปนาสมณศักดิ์ขึ้นเป็นที่ **"สมเด็จพระวันรัต"** ในการนี้โรงพยาบาลสงฆ์รู้สึกปีติและอนุโมทนาในพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระองค์ผู้ทรงเป็นเอกอัครพุทธศาสณูปถัมภก จึงรู้สึกเป็นการเหมาะสมที่จะถวายความเคารพและแสดงกตเวทิตาธรรมในพระคุณเจ้าผู้ได้รับพระราชทานสมณศักดินั้น

โรงพยาบาลได้พิจารณาว่าเรื่อง "หลวงพ่อทองวัดโบสถ์" ของนายทวี วรคุณ ซึ่งได้เรียบเรียงไว้และได้บรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียงทหารอากาศเป็นคราวๆ ปรากฏว่าเป็นที่พอใจของผู้ฟังเป็นส่วนมาก และเจ้าของเรื่องได้มอบลิขสิทธิ์ให้แก่มูลนิธิ ส่งเสริมการศึกษา

และมนุษยธรรม (ก.ศ.ม.) ทางโรงพยาบาลสงฆ์จึงได้ติดต่อขออนุมัติต่อมูลนิธิ ฯ เพื่อจัดพิมพ์ขึ้นถวายในงานนี้ และมูลนิธิ ฯ ก็ยินดีอนุญาตให้พิมพ์ได้ตามประสงค์ โรงพยาบาลสงฆ์รู้สึกขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง จึงได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นธรรมบรรณาการสนองพระคุณเจ้า เพื่อจ่ายแจกให้แก่ผู้ไปแสดงมุทิตาจิตในการนี้

โรงพยาบาลสงฆ์ ขอตั้งสัตยาธิษฐาน ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และเดชะแห่งบุญที่ประกอบร่วมกันทั้งนี้ จงเป็นอติพลปัจจัยส่งเสริมให้พระคุณเจ้า ผู้ได้รับพระราชทานสถาปนาสมณศักดิ์ ได้ประสพความเจริญยิ่งใหญ่ ในธรรมแห่งพระพุทธศาสนา ทุกสิ่งทุกประการเป็นนิจนิรันดร เทอญ.

โรงพยาบาลสงฆ์ กรมการแพทย์

๕ ธันวาคม ๒๕๐๔

" เริ่มเรื่อง "

เมื่อเอ่ยถึง "หลวงพ่อทอง-วัดโบสถ์" ผู้ที่รู้จักตัวท่านต่างยกมือขึ้นไหว้ท่วมหัว เพราะตลอดแม่น้ำบางปะกง ขึ้นไปกระทั่งเข้าคลองท่าลาด จนสิ้นเขตอำเภอพนมสารคาม ตลอดถึงเมืองปราจีนบุรี และเลยไปจนถึงเมืองกบินทร์บุรี มีผู้รู้จักและเคารพ-นับถือว่า ท่านเป็นพระที่ทรงวิทยาคมขลังศักดิ์สิทธิ์อย่างยอดเยี่ยม

วันหนึ่ง ๆ จึงมีผู้คนทั้งบ้านใกล้-บ้านไกล ตลอดถึงชาวเมือง, ชาวกรุง, มุ่งไปหาท่านถึงวัดมากรายด้วยกัน เพื่อขอของดีจากท่านสำหรับคุ้มครองตนและให้เกิดศิริมงคลบ้าง, ขอให้ท่านรดน้ำมนต์เป็นการสะเดาะเคราะห์กรรมต่าง ๆ บ้าง, ให้ท่านช่วยตรวจชะตาราศี และทำนายทายทักบ้าง, แม้บางคนที่เสียสติไปแล้ว ญาติพี่น้องพาตัวมาให้ท่านอาบน้ำมนต์ให้ ยังหายเป็นปกติได้คล้ายปาฏิหาริย์ - - - - -

คนที่ยังไม่เคยเห็นหลวงพ่อทอง และยังไม่รู้จัก ท่านมักจะเข้าใจไปว่า หลวงพ่อทองเป็นพระที่ดุดัน พูดจาเอะอะตึงตัง และมีลักษณะท่าทางน่าเกรงกลัว แต่ถ้าผู้ใดได้มาพบและได้สนทนากับท่าน จะรู้ความจริงได้เอง ว่าเท่าที่ตนเข้าใจไว้เดิมนั้นผิดถนัด เพราะหลวงพ่อทองรูปนี้เป็นพระที่เปี่ยมไปด้วยเมตตาจิต จนเรียกได้ว่า "ใจดี" พูดไม่มาก แต่พูดมีคติ น่าฟัง ทั้งคำพูดของท่านแต่ละคำเต็มไปด้วยสาระและมีเหตุผลน่าเชื่อถือ ซ้ำใบหน้าของท่านก็เอิบอิ่มผ่องใส บ่งให้เห็นคุณธรรมคือเมตตาการุณชัดเจน

วัดโบสถ์ ที่หลวงพ่อทองเป็นเจ้าอาวาสนั้น อยู่ริมแม่น้ำบางปะกง ฝั่งขวา ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา หรือเรียกว่า "แปดริ้ว" แต่ว่า จะเป็นตอนใด อำเภอใดนั้น ยังไม่ต้องการระบุให้ชัดแจ้งไว้ ณ ที่นี้ ประมาณเอาว่า เป็นระยะระหว่างอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา กับอำเภอบางคล้าติดต่อกันก็แล้วกัน

หลวงพ่อทองมีชาติภูมิเดิมอยู่หลังวัดโบสถ์ ริมแม่น้ำบางปะกงนั่นเอง ท่านเกิดในสกุลที่มีฐานะปานกลาง มีพี่-น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันรวม ๓ คน ท่านเป็นลูกสุดท้องของพ่อแม่ พอท่านเกิดได้และมีอายุเพียงไม่กี่ปี พ่อก็ถึงแก่กรรม ย่าจึงรับท่านไปเลี้ยงไว้แต่ยังเล็ก ๆ อยู่ และพยายามพูดกับท่านเนืองๆว่า "โตขึ้นต้องบวชให้ย่า" ย่ารักท่านมาก เพราะเมื่อเป็นเด็ก ท่านเป็นเด็กว่านอนสอนง่ายไม่ดื้อด้าน ปกติย่าชอบทำบุญ จึงอบรมนิสัยให้ท่านคล้อยตามไปด้วย จนเด็กทองสวดมนต์-ไหว้พระได้แต่ยังเยาว์วัยอยู่ ทั้งมีนิสัยชอบวัด รักพระติดตัวมาแต่ยังเล็กยังน้อย และอ่านหนังสือได้ตั้งแต่อายุ ๗-๘ ขวบ โดยย่าเป็นผู้สอนให้ ยิ่งโตขึ้น เด็กทองก็ยิ่งแสดงนิสัยว่าชอบบวช ชอบเรียน สมใจของย่า ซึ่งย่าก็มีความภาคภูมิใจในหลานผู้นี้เป็นอย่างยิ่ง

เมื่อท่านมีอายุได้ประมาณ ๑๓ ปี ย่าถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา ก่อนแต่จะตายได้ยกสมบัติอันเป็นมรดกทั้งสิ้นให้แก่ท่านผู้เดียว ท่านจึงต้องกลับไปอยู่กับมารดาชั่วระยะ

หนึ่ง จนตอนเผาศพย่า ผู้ใหญ่จึงจัดการให้ท่านบวชเป็นสามเณรหน้าไฟ เพื่อจูงศพย่า ให้สมความตั้งใจของผู้ตาย แรกทีเดียวมารดาท่านและญาติพี่น้องก็นึกว่าท่านคงจะบวชอยู่ได้ ๖ – ๗ วันพอเป็นธรรมเนียม แต่เมื่อบวชแล้ว สามเณรทองกลับมีจิตใจผูกพันรักเพศบรรพชาไม่ยอมสึก พวกผู้ใหญ่จึงต้องตามใจ เพราะพิจารณาเห็นว่า นอกจากจะเป็นบุญกุศลด้วยแล้ว ยังเป็นการอบรมฝึกอัธยาศัยของสามเณรทองให้ประณีตขึ้นเพื่อเป็นคนดีต่อไปในอนาคต ทั้งท่านสมภารวัดโบสถ์ซึ่งสามเณรทองอยู่ด้วย ท่านก็เมตตารักใคร่ใช้สอยสามเณรทองอย่างใกล้ชิด ท่านสมภารรูปนี้ ท่านไม่ใช่พระพื้นที่ เป็นพระบวชมาจากกัมพูชาแล้วพอใจมาอยู่ที่วัดโบสถ์ จนกระทั่งได้เป็นสมภาร มีผู้คนเคารพ – นับถือ เพราะรอบรู้เชี่ยวชาญทางคาถาอาคมไสยศาสตร์รอบด้าน เมื่อสามเณรทองบวชอยู่เป็นลูกศิษย์ท่าน ท่านก็ให้เล่าเรียนถ่ายเทวิชาความรู้ที่มีอยู่แก่สามเณรทุกอย่างโดยไม่ปิดบัง ทั้งรู้สึกว่า เมื่อสามเณรตั้งใจรับเรียน ท่านก็พอใจว่ามีผู้รับถ่ายวิชาจากท่าน โดยท่านเคยพูด

เนือง ๆ ว่า “ถึงท่านจะตายก็ไม่เสียใจ เพราะมีคนรับทอดเอาวิชาที่ท่านมีไว้ได้จนหมด ความรู้ต่าง ๆ จักไม่ตายตามท่านไปด้วย”

สามเณรทองบวชตลอดมาจนอายุครบอุปสมบท คือบวชพระได้จึงได้อุปสมบทต่อ โดยไม่ยอมลาสิกขาจากสามเณรก่อน แม้แต่โยมมารดาจะรบเร้าอ้อนวอนขอให้สึกเสียชั่วคราว เพื่อรับไปทำขวัญและแห่แหนตามประเพณี ท่านก็ไม่อนุโลมตาม เมื่อบวชพระแล้ว พรรษาแรกท่านอยู่จำพรรษาที่วัดโบสถ์เพื่อปฏิบัติพระอาจารย์ จนกระทั่งออกพรรษา จึงลาท่านอาจารย์และญาติโยมออกธุดงค์กับภิกษุอื่น ๆ ด้วยความเพลิดเพลินไปโดยลำดับจนถึงเมืองสโขทัย พอจะเข้าพรรษา ๒ พระทองเกิดไม่กลับวัดเดิมแต่อยู่จำพรรษาที่วัดเมืองสุโขทัย เพราะพอใจเลื่อมใสพระอาจารย์องค์หนึ่งที่นั่น เลยขอเป็นศิษย์อยู่เรียนวิชาความรู้กับท่านด้วย เป็นวิชาเกี่ยวกับโหราศาสตร์บ้าง, คาถาอาคมบ้าง, ปลุกเสกทำเครื่องรางของขลังบ้าง, เพลิดเพลินอยู่เมืองเหนือเสีย ๓ พรรษา จึงลาพระอาจารย์ที่พักอยู่ด้วย

กลับมาอยู่วัดโบสถ์ตามเดิม แต่ระยะนี้ รู้สึกว่าพระทองออกจะใจแตกอยู่วัดไม่ได้นาน เพราะอยู่ได้เพียงอีกพรรษาเดียว พอออกพรรษา ก็ออกธุดงค์อีก คราวนี้มุ่งไปทางตะวันออก เดินผ่านเมืองพนัสนิคม, ชลบุรี, ระยอง, จันทบุรี, โดยลำดับ จนสุดเขตจังหวัดตราด เข้าอาณาเขตประเทศเขมรไป แม้จะพูดภาษากับคนในถิ่นนั้นทางนั้นไม่ได้ พระทองก็อุตส่าห์ไปอยู่จำพรรษาที่วัดเขตประเทศนั้นอีก ๑ พรรษา ออกพรรษาแล้วจึงมุ่งเดินทางกลับ พอมาถึงเมืองจันทบุรี พบพระอาจารย์ทางวิปัสสนาเข้า เกิดพอใจใคร่อยู่ศึกษาและปฏิบัติในทางนี้ จึงพักอยู่จำพรรษาที่จันทบุรีอีก ๑ พรรษา คราวนี้ ได้เล่นทางวิปัสสนาจนชำ-ชองและจุใจ พอกลับมาถึงวัดโบสถ์อันเป็นชาติภูมิเดิม ปรากฏว่าท่านสมภารผู้เป็นอาจารย์เดิมมรณภาพตั้งแต่กลางพรรษา พระสงฆ์และชาวบ้านช่วยกันตั้งศพบำเพ็ญกุศลไว้รอท่านจัดการ และขอร้องให้ท่านเป็นสมภารปกครองวัดแทนต่อไป ตั้งแต่นั้น พระทองเลยถูกจำกัดเขต จะเที่ยวเตร่ตามอัธยาศัยเหมือนอย่างเดิมไม่ได้ เมื่ออายุ-พรรษาของ

พระทองสูงขึ้น และมีลูกศิษย์ลูกหาจำนวนมาก คนจึงนิยมเรียกท่านว่า *“หลวงพ่อทอง”* ทั้ง ๆ ที่ท่านก็ยังไม่แก่เฒ่าอะไรนัก แต่เนื่องด้วยมีเจ้าอาวาสในแม่น้ำนั้น ชื่อ “ทอง” เหมือนกันอยู่หลายรูป ยากที่คนจะเข้าใจว่าหลวงพ่อทองวัดไหน เขาจึงเอาวัดต่อท้ายชื่อ เรียกท่านว่า *“หลวงพ่อทอง-วัดโบสถ์”* จนรู้ทั่วกัน

แต่เดิมนั้น เมื่อหลวงพ่อทองเป็นสมภารวัดโบสถ์ใหม่ ๆ ยังไม่ได้เป็นพระอุปัชฌาย์เหมือนอย่างทุกวันนี้ ท่านก็ยังไม่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมหนักหนาในเรื่องความขลังศักดิ์สิทธิ์อะไรนัก อยู่มามีลูกศิษย์ใกล้ชิดซึ่งท่านทำผ้ายันต์ให้ไว้ติดกับตัว เกิดไปมีเรื่องวิวาทกับผู้อื่นต่างถิ่น ถึงกับถูกรุมทำร้ายด้วยมีดไม้อาวุธ ทั้ง ๆ ที่ศิษย์ของท่านเพียงผู้เดียว แต่สามารถเอาชนะคู่ต่อสู้ที่กลุ้มรุมถึง ๓–๔ คนได้โดยตีพวกนั้นจนสะบักสะบอมไปตามๆกัน และตัวผู้นั้นเองกลับแคล้วคลาดปลอดภัยแม้ถูกมีดจัง ๆ หลายแห่งแต่ก็ไม่เข้าเนื้อ เพียงแต่เป็นรอยคล้ายยางบอนเท่านั้นเอง ตั้งแต่นั้น หลวงพ่อทองจึงมีชื่อเสียงขึ้น โดยมีผู้มารบกวน

ขอของดีจากท่านไว้คุ้มครองตัวไม่ขาด และเลื่องลือต่อ ๆ กันจนมีผู้รู้อภินิหารทั่วถ้วนกัน

ครั้นต่อมาภายหลัง ในยามที่ท่านมีอายุมากแล้ว ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๐ เศษ ๆ ซึ่งเกิดมีกรณีพิพาทเกี่ยวกับอินโดจีน จำเป็นที่ทหารไทยต้องออกสมรภูมิ ท่านเกิดไปทำผ้ายันต์แจกแก่ทหาร ซึ่งไปปฏิบัติหน้าที่ราชการปรากฏว่าของที่ท่านประสิทธิประศาสน์เกิดอภินิหารอย่างน่าอัศจรรย์ โดยทหารที่มีผ้ายันต์ของท่านติดตัว ต่างแคล้วคลาดปลอดภัยคล้ายปาฏิหารย์ คราวนี้ ชื่อเสียงของหลวงพ่อทองก็โด่งดังอย่างรวดเร็ว โดยมีผู้มาหาท่านเพื่อขอของขลังคุ้มครองตัวเขาบ้าง, รดน้ำมนต์บ้าง, ดูหมอบ้าง, ฯลฯ เนืองแน่นทกวัน และเลื่อมใสในท่านอย่างถึงขนาดแม้ชานหมากที่ท่านคายทิ้งจากปาก ก็มีผู้เก็บเอาไป แล้วอวดกันว่า เป็น “มหาอุด” อย่างดี ซึ่งสามารถคุ้มกันอาวุธและศัตรูรอบกายได้อย่างวิเศษ ฉะนั้น วันหนึ่ง ๆ คนจึงไปรบกวนหาท่านมากมาย

แต่ว่า หลวงพ่อทองรูปนี้ กว่าจะประสิทธิประสาสน์ของให้ใครแต่ละราย ๆ ท่านพยายามสอนหนักสอนหนา กำชับแล้วกำชับอีก เพื่อมิให้ผู้ได้ของจากท่านไปแล้ว นำไปใช้ทางทุจริตชั่วช้า โดยอ้างว่า ถ้ามิเชื่อฟัง ของจักเสื่อมได้ นอกจากนั้น ผู้ได้ของจากท่านไป บางคน ยังได้คำสอนจากท่านอันเป็นคติอย่างดีไว้ปฏิบัติอีก เรื่องราวของคนแต่ละคนที่ไปหาหลวงพ่อทอง และต้องการให้ท่านเป็นที่พึ่งช่วยบำบัดทุกข์แก่ตนนั้น มีหลายอย่างต่างประเภท แตกต่างกันอย่างมากเกินกว่าจะจดจำได้ทั่วถึงทั้งหมด ดังจะยกมาเล่าเป็นราย ๆ แต่ละตอน ๆ โดยลำดับต่อไป.

— ๑ —

“แม่กิมเฮียง - บ้านหมู่”

ที่ตำบลสาวฉะโงก ซึ่งอยู่เหนือวัดโบสถ์ขึ้นไปสัก ๓ – ๔ คุ้งแม่น้ำ มีตลาดเล็ก ๆ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำฝั่งเดียวกับวัดสาวฉะโงก เรียกตลาดแห่งนี้ว่า “ตลาดบ้านหมู่” รอบตลาด มีร้านขายของชำเครื่องใช้ต่าง ๆ รวมทั้งร้านจำหน่ายและทำทองรูปพรรณอยู่ด้วย

เจ๊กเอี่ยม ตั้งร้านจำหน่ายทองคำและทองรูปพรรณอยู่ในตลาดบ้านหมู่เป็นเวลานานปี จนกระทั่งลูก ๆ โตเป็นหนุ่มเป็นสาวตาม ๆ กัน เมียเจ๊กเอี่ยมเป็นจีนเหมือนกัน ชื่อ “แม่ลั้ง” แต่ค่อนข้างจะกระเดียดมาเป็นไทยเสียมากแล้ว เพราะมีนิสัยชอบทำบุญทำทานและแต่งตัวแบบคนไทย เรื่องของเจ๊กเอี่ยมและแม่ลั้ง ไม่มีอะไรพิศดารหนักหนา แต่ว่ามีเรื่องเกี่ยวกับแม่กิมเฮียงซึ่งเป็นลูกคนหัวปีของคนทั้งสองเข้าคือ :–

แม่กิมเฮียงนั้น เมื่อเติบโตแตกเนื้อสาวจนกระทั่งเป็นสาวเต็มตัวมีความงามจนคนเลื่องลือว่าคล้ายเป็นแตงร่มใบ เพราะรูปร่างอวบอัดขาวสะอาด ทรวดทรง รวมทั้งความพริ้มเพราของใบหน้า เป็นที่พอใจเสน่หาของบรรเพศทั้งหนุ่มทั้งไม่หนุ่มที่พบเห็น จึงต่างใฝ่ฝันที่จะได้แม่กิมเฮียงไว้เป็นคู่ครองโดยทั่วกัน แต่แม่กิมเฮียงยังไม่มีทีท่าว่าจะรักใคร่หรือพอใจในชายใด จึงครองตัวเป็นสาวอยู่ได้ตลอดมา โดยเจ๊กเอี่ยมและแม่ลั้งก็มิได้บังคับข่มน้ำใจของลูกตนเลย

จวนกลางเดือน ๑๒ ปีหนึ่ง มีงานนมัสการหลวงพ่อพุทธโสธร ที่วัดโสธร อันเป็นงานประจำปี แม่กิมเฮียงและแม่ลั้งผู้เป็นแม่จึงไปไหว้หลวงพ่อโสธรเพราะเคยไปเป็นประจำทุกปี วันนั้น สองคนแม่ลูกลงเรือเมล์จากตลาดบ้านหมู่ล่องลงไป เรือลำที่โดยสารไปนั้นแน่นด้วยคนซึ่งแออัดเต็มทั้งลำเรือ เพราะต่างคนก็ต่างประสงค์จะไปไหว้หลวงพ่อโสธรด้วยกัน เมื่อแม่กิมเฮียงลงเรือนั่งเบียดคนสักครู่รู้สึกอึดอัดเพราะร้อนจนหายใจลำบาก พยายามมอง

หาที่อื่นเพื่อจะได้นั่งให้สบายกว่าที่เดิม เห็นตอนกลางลำเรือใกล้ ๆ กับห้องเครื่องพอว่างคนสักหน่อย แต่มีของวางระเกะระกะ ถ้าจัดของให้เรียบร้อยก็พอจะว่างนั่งได้สะดวกกว่าตรงที่เก่า แม่กิมเฮียงจึงขยับตัวไปจัดของตรงที่ซึ่งหมายตาไว้นั้น พอแล้วเสร็จมีที่ว่างนั่งได้สบายขึ้นจึงเรียกให้แม่ไปนั่งด้วยกัน พอไปนั่งยังที่นั้นได้สักครู่ แม่กิมเฮียงก็รู้ตัวว่าตนต้องตกเป็นเป้าสายตาของชายหนุ่มผู้หนึ่ง ซึ่งนั่งจ้องจับดูตนตลอดเวลา ออกชักรำคาญ และไม่ยอมสบตาเขา โดยพยายามข่มใจให้เป็นปกติ แต่ก็อดชำเลืองดูชายผู้นั้นไม่ได้ เมื่อเห็นหน้าเขาถนัด ก็รู้ว่าชายผู้นี้เป็นคนทางสนามช้าง หลังตลาดบ้านหมู่นั่นเอง เพราะเคยมาซื้อของที่ร้านใกล้ ๆ กับร้านของตนเนือง ๆ แต่ออกขัดใจว่า เรื่องราวอะไรจึงได้จ้องดูตัวเสียหนักหนาคล้ายกะว่าไม่เคยเห็น ไม่เคยพบกันมาแต่ครั้งก่อนกระนั้นแหละ ว่าจะไม่มองตอบเขาเลยแต่ก็อดไม่ได้ เหลือบมองไปคราวไรเป็นต้องประสานสายตากับชายนั้นซึ่งจ้องจับตนเป๋งอยู่ทุกคราวไป เรือล่องลงมาจนจวนถึงวัดสัมปะทวนแล้ว แต่

แม่กิมเฮียงชักใจเต้นแรงขึ้น และออกจะชักประหม่า ศรัทธาที่ตั้งไว้แต่เดิมว่าจะไปไหว้หลวงพ่อโสธรเอาบุญชักจะเริ่มลดลง เพราะเบื่อที่ต้องตกเป็นเป้าตาของชายคนนั้น จนกระทั่งเรือเมล์เทียบท่าถึงตลาดแปดริ้ว นึกดีใจว่าจะได้หลบขึ้นไปให้พ้นจากชายนี่เสียที พอเรือจอดสนิทผู้คนโดยสารขึ้นกันหมดแล้ว แม่กิมเฮียงกับแม่จึงก้าวขึ้นท่าภายหลัง แวะเข้าไปซื้อน้ำแข็งใสที่ร้านท่าเรือกินแก้กระหาย จนเสร็จเรื่องเรียบร้อยออกจากร้านเดินตามถนนจะไปวัดหลวงพ่อโสธร เดินไปได้ไม่กี่ก้าว เจ้ากรรมเกิดเจอชายคนนั้นยืนอยู่ข้างถนนเบื้องหน้าทำทีท่าว่าดูสิ่งของที่ร้านค้าแถวนั้น แต่พอแม่กิมเฮียงเดินคล้อยไป เขาก็หันออกเดินตาม ทิ้งระยะไม่ห่างกันเท่าไรนัก พอแม่กิมเฮียงรู้สึกตัวว่าถูกตาม ชักจะก้าวขาเดินไม่เป็นจังหวะคล้ายกะมีอะไรมาหน่วงที่ปลายเท้าเดินไม่ใคร่จะถนัดเหมือนเดิม ตั้งใจว่าจะไม่เหลียวหลังมามอง แต่ก็อดไม่ได้อีก คล้ายกับมีอำนาจอะไรสักอย่างบังคับใจให้ต้องหันมองดูคนที่เดินตามตนเป็นระยะ ๆ ไป

จนกระทั่งมาถึงวัดโสธร จะเข้าไปไหว้หลวงพ่อโสธรในโบสถ์ จึงซื้อธูปเทียนและทองจากร้านค้าที่หน้าโบสถ์นั่นเอง แล้วต้องเบียดคนซึ่งแสนจะแน่นขนัดเข้าไปในโบสถ์เพื่อนมัสการและปิดทององค์หลวงพ่อ ผู้คนยามเทศกาลไม่รู้ว่ามาจากที่ใดกันหนักหนา แน่นอยู่ในโบสถ์น่ากลัวจะเหยียบกันตาย ขนาดที่ว่านั่งลงจะก้มตัวกราบหลวงพ่อโสธรและทำใจให้สงบชั่วนาทีเดียวก็ไม่สำเร็จ เพราะถ้าขืนก้มตัวกราบลงไป จะต้องถูกคนข้างหลังเหยียบเอาจนแบนอยู่ที่นั่นเอง

ในขณะที่แม่กิมเฮียงกับแม่ลั้งเบียดคนเพื่อจะเข้าไปปิดทองให้ถึงองค์หลวงพ่อโสธรนั้น แม่กิมเฮียงรู้สึกตัวว่าชายคนที่ติดตามตนมาถือโอกาสเบียดคนเข้ามาชิดกับร่างตนจนลมหายใจของเขากระทบลำคอด้านหลัง ตอนนี้แม่กิมเฮียงไม่กล้าหันกลับไปมองเขา เพราะถ้าขืนกลับตัวมอง หน้าของตนจะประจันติดกับหน้าชายผู้นั้นพอดี ออกรำคาญเป็นที่สุดคล้ายกับว่าจะตั้งใจทำบุญแต่กลับถูกมารตามมาผจญ จะหลบก็หลบไม่พ้น จะหนีก็หนีไม่ได้ จึง

ต้องยอมทน จนบีดทองหลวงพ่อโสธรแล้วเสร็จ แม่ลูกทั้งสองจึงเบียดคนออกจากโบสถ์ พ้นจากโบสถ์มาได้ไปนั่งหาอาหารกินที่ร้านค้าด้านหลังโบสถ์นั่นเอง อิ่มหนำสำราญดีแล้ว แม่ลั้งจึงชวนลูกเดินดูร้านโรงซึ่งขายสิ่งของสินค้าต่าง ๆ สารพัด เพราะงานเทศกาลไหว้หลวงพ่อโสธรประจำปี ถือว่าเป็นงานใหญ่ที่สุดของจังหวัดนี้ ซึ่งมีผู้คนและร้านค้าหนาแน่นเป็นพิเศษกว่างานอื่น ๆ ในจังหวัดทั้งสิ้น

แม่กิมเฮียงเดินตามแม่ชมร้านค้าและสิ่งของตามบริเวณวัดอย่างใจลอย โดยมิได้รู้สึกสนุกสนานหรือตื่นเต้นต่อสิ่งของและการแสดงอะไร ๆ ในงานเลย เดินจนรู้สึกเมื่อย จึงชวนแม่กลับ ขากลับจากวัดจะไปท่าเรือต้องเดินเบียดสวนคนออกไปอีก จนพ้นเขตร้านค้าแถวหน้าวัดจึงค่อยสบายไม่ต้องเบียดกับคน พ้นกลุ่มคนออกมาได้ แม่กิมเฮียงลองหันมาดูเบื้องหลัง ก็พบชายคนเดิมเดินตามมาห่าง ๆ จนกระทั่งถึงท่าเรือ ตอนลงเรือจะกลับบ้าน คราวนี้เลือกนั่งตรงกราบเรือด้านหัวซึ่งไม่ต้องเบียด

คนมากนัก พอถึงเวลาเรือจะออกจากท่า ชายที่ตามตน ตลอดเวลาก็รีบผลุนผลันโดดลงเรือลำเดียวกัน ซึ่งมานั่งอยู่ที่หัวเรือไม่ห่างจากตนนักอีก ซ้ำยังจ้องแม่กิมเฮียงอย่างไม่เกรงใจ จ้องเอา–จ้องเอา จนแม่กิมเฮียงชักเคืองไม่ส้จะพอใจ นึกว่า คนอะไร ช่างไม่มีมรรยาทเลย ตามรังควานให้ต้องรำคาญอยู่ได้ทั้งวัน จึงไม่สนใจและไม่มองดูเขาเลยตลอดทาง กระทั่งเรือแล่นมาถึงตลาดบ้านหมู่คราวนี้เกิดจอแจตอนเรือเทียบท่า เพราะคนบนท่าก็จะลงเรือ คนในเรือก็จะขึ้นท่า ขณะกำลังชุลมุนกันนั้น แม่-กิมเฮียงรู้สึกตัวว่าถูกคนที่สนใจตนและขึ้นจากเรือพร้อมกันสะกิดที่แขนซ้ายตนเบา ๆ หลายครั้ง จึงรีบเอามือข้างขวาลูบแขนซ้ายที่ถูกสะกิด สัมผัสกับน้ำมันลื่น ๆ ก็ปลาดใจจึงยกมือขึ้นดม ได้กลิ่นเป็นน้ำมันจันทร์กลิ่นแปลกใจหนักขึ้น ไม่เข้าใจว่าชายนั้นเอาน้ำมันจันทร์มาแตะแขนตนด้วยเหตุผลอะไร ตั้งใจจะร้องด่าเพราะขัดใจมานานแล้ว แต่เขาก็รีบเดินแหวกคนขึ้นท่าหายไปอย่างรวดเร็ว แม่กิมเฮียงจึงเดินขึ้นจากท่าเรือไปร้านด้วยความงุนงง ว่า ทำไมชายผู้

นั้นจึงเอาน้ำมันจันทร์มาแตะแขนตน, กลิ่นน้ำมันจันทร์ที่ติดกับแขน แม้เมื่ออาบน้ำจะฟอกสบู่ลูบไล้เพื่อให้หมดกลิ่น ก็คล้ายกับฝังลึกลงใต้ผิวหนังแนบสนิทติดกับเนื้อใน เพราะโชยกลิ่นกระทบจมูกตลอดคืน คืนวันนั้น กว่าจะหลับได้ แม่กิมเฮียงต้องนอนคิดถึงใบหน้าของชายที่ติดตามตนตลอดจนสงสัยเรื่องน้ำมันจันทร์ที่กลิ่นหอมอวลติดจมูกกว่าจะข่มตาและฝืนใจให้หลับได้ ก็เป็นเวลาเลยเที่ยงคืนไปแล้ว

▲ ▲ ▲

ต่อจากวันนั้นได้ ๓ วัน แม่กิมเฮียงนั่งอยู่หน้าร้านตอนกลางวัน เห็นชายผู้เป็นต้นเหตุทำให้ตนต้องวุ่นวายใจจนเก็บเอามาคร่นคิดเสียหลายคืน นั่งกินกาแฟอยู่ที่ร้านกาแฟเยื้องหน้าร้านตน สังเกตว่าแม้จะนั่งคนละร้าน แต่เขาก็พยายามใช้สายตาจับจ้องตนอยู่อีก พอดีมีช่างตัดผมที่คุ้นเคยอยู่ร้านติดกันเดินผ่านมา และแวะเข้ามาสนทนาด้วยแม่กิมเฮียงจึงกระซิบถาม ว่าชายผู้นั่งกินกาแฟ

อยู่ร้านฝั่งโน้นที่หันหน้ามาทางร้านตนชื่ออะไร อยู่ที่ไหน? ช่างตัดผมตอบว่า “ชื่อทิดแร่ม เป็นคนทางสนามช้าง ลูกผู้ใหญ่หล่ำยังไง”

แม่กิมเฮียงรู้เรื่องก็หมดสนใจ จึงเปลี่ยนเรื่องสนทนาเป็นเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

ครึ่งเดือนต่อมา ผู้ใหญ่หล่ำ ได้แต่งผู้ใหญ่เป็นเถ้าแก่มาสู่ขอแม่กิมเฮียง กับเจ๊กเอี่ยมและแม่ลั้งให้กับทิดแร่มลูกชาย แต่ทั้งเตี่ยทั้งแม่ของแม่กิมเฮียงซึ่งทราบประวัติของผู้ใหญ่หล่ำและลูกชายคนนี้ของเขาได้ดี ว่าทั้งพ่อทั้งลูกประพฤติตนเป็นนักเลงอันธพาลและชอบมั่วสุมเล่นการพะนัน ตลอดจนหาเลี้ยงชีพทางเสื่อมเสีย อันมีผู้รู้และรังเกียจทั่วไป จึงได้ตอบปฏิเสธกับเถ้าแก่ผู้มาสู่ขอทันที ว่า ไม่ยอมยกลูกสาวให้

หลังจากเจ๊กเอี่ยมและแม่ลั้งปฏิเสธไม่ยอมยกแม่กิมเฮียงให้กับทิมแร่มได้สัก๒–๓วัน เกิดข่าวลือโดยมีคนมาพูดกัน จนรู้ถึงหูของเจ๊กเอี่ยม แม่ลั้ง และแม่กิมเฮียง

ว่า “ถ้าแม่กิมเฮียงไม่ยอมแต่งงานกับทิดแร่ม จะต้องเป็นบ้า เพราะเมื่อวันไปไหว้หลวงพ่อโสธร ทิดแร่มพยายามเข้าชิดตัวแม่กิมเฮียง จนได้โอกาสเอาน้ำมันพรายแตะที่ร่างของแม่กิมเฮียง

น้ำมันพรายนี้ ทิดแร่มไปได้มาจากอาจารย์ ซึ่งทำโดยเอาเปลวเทียนลนใต้คางผีตายโหงชนิดตายทั้งกลม คือตายทั้งแม่และลูกในท้อง ซึ่งได้ประกอบพิธีทำขึ้นด้วยอาคมอันชะงัด อานุภาพของน้ำมันพรายที่แม่กิมเฮียงถูกนี้จะซึมเข้าไปในร่างกายและมัดดวงใจของแม่กิมเฮียงให้เคลิบเคลิ้มหลงไหลในตัวทิดแร่มทีละน้อย ๆ และถ้ายังใจแข็งไม่ยอมเป็นเมียทิดแร่ม จะต้องเสียสติจนเป็นบ้าอย่างแน่นอน”

เมื่อรู้เรื่องนี้โดยตลอด ทั้งเตี่ย ทั้งแม่ และทั้งแม่กิมเฮียงก็รู้สึกเป็นทุกข์ มีความเดือดร้อนใจอย่างมาก เพราะเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง โดยทิดแร่มนั้นเป็นคนประพฤติทางนักเลงและสนใจในวิทยาคมเที่ยวเสาะหาของดีจากอาจารย์ต่าง ๆ มากมาย ตั้งแต่นั้นมา แม่กิมเฮียงเกิดมี

ลักษณะผิดแปลกปลาดเห็นได้ชัดเจน คือมักมีอาการซึมๆ ไม่ร่าเริงสดชื่นเหมือนแต่ก่อน ใบหน้าก็หม่นหมองหมดความผ่องใส ซ้ำร้ายยังนั่งถอนใจใหญ่อยู่ได้ทั้งวันๆ ข้าวปลาอาหารก็พาลเบื่อ และเกิดเป็นโรคนอนไม่หลับ โดยลืมตาโพลงเกือบตลอดคืนซึ่งเจ้าตัวเองก็ว่าไม่รู้ตัวเหมือนกันว่าเป็นอะไรไป เพียงไม่กี่วัน แม่กิมเฮียงก็ผ่ายผอมและซูบซีดลงอย่างผิดตา พอแม่กิมเฮียงมีอาการเป็นเช่นนั้นไป พวกตลาดก็โจษจรรย์กันสนั่นว่า “แม่กิมเฮียงคนสวยถูกทิดแร่มทำเอาแล้ว คราวนี้ ดอกท้อจะหมดราคา ถ้าเจ๊กเอี่ยมไม่ยอมตกลงยกแม่กิมเฮียงลูกสาวให้ทิดแร่มไปก็จะต้องเลี้ยงคนบ้าไว้ในบ้านเท่านั้นเอง”

ข่าวลือที่ชาวบ้านพูดกันนี้ ทำให้เจ๊กเอี่ยมและแม่ลั้งผู้เป็นพ่อแม่ของแม่กิมเฮียงแสนจะกลุ้มใจเพราะสงสารลูก และไม่รู้จะแก้ไขอย่างไร ความที่กลัวลูกจะเป็นบ้าเกือบๆ ที่จะให้คนที่คุ้นเคยไปพูดจากับฝ่ายทิดแร่มเพื่อยอมยกลูกสาวให้แล้ว แต่อารมณ์โกรธกลับหวลกลับมาครอบงำใจทำให้แค้นเคืองว่า ไม่น่าจะรังแกลูกสาวตนถึง

ขนาดนี้เลย จึงยั้งใจเอาไว้ และปรึกษาตกลงกันว่า “ปล่อยให้ลูกเป็นบ้าอยู่กับพ่อแม่อย่างนี้ ดีกว่าจะยอมให้เสียตัวไปเป็นเมียของคนชั่วช้าอย่างทิดแร่ม”

วันหนึ่ง แม่เง็กซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของแม่ลั้ง บ้านอยู่ตลาดโรงเหล้า มาเยี่ยมแม่ลั้งที่ตลาดบ้านหม่ รู้เรื่องนี้เข้า จึงแนะว่า “ให้แม่ลั้งพาแม่กิมเฮียงไปหาหลวงพ่อทองที่วัดโบสถ์เถิด เพื่อให้ท่านทำน้ำมนต์รดให้ จะได้ถอนอาถรรพ์และอาคมออกจากร่าง” และได้เล่าให้เจ๊กเอี่ยมและแม่ลั้งฟังว่า “คนถูกคุณ ถูกของต่างๆ ตลอดจนคนบ้าบางคน เขาพาไปให้หลวงพ่อทองรดน้ำมนต์ให้ เคยเห็นหายเป็นปกติทุกราย”

เจ๊กเอี่ยมและแม่ลั้งฟังแนะนำก็ระลึกได้ วันหนึ่งจึงพาแม่กิมเฮียงลงเรือล่องมาจนถึงวัดโบสถ์ ขึ้นจากเรือก็เดินไปบนกุฏิหลวงพ่อทอง เมื่อได้โอกาส จึงเรียนให้ท่านทราบเรื่องราวและความประสงค์ของตนที่ต้องการมาขอความช่วยเหลือจากท่าน เพื่อให้บำบัดทุกข์แก่ตนและลูกตนโดยละเอียดอย่างไม่ปิดบัง

▲ ▲ ▲

หลวงพ่อทอง พังเจ๊กเอี่ยมและแม่ลั้ง ช่วยกันเล่าเรื่องที่แม่กิมเฮียงถูกทิดแร่มทำเอาด้วยใช้น้ำมันพรายแต่ตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วเพ่งพิจารณาดูแม่กิมเฮียงซึ่งนั่งก้มหน้าอยู่เบื้องหลังเตี่ยและแม่ หลวงพ่อทองท่านจะมีความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างไรยากที่ผู้อื่นจะรู้ด้วยได้ แต่หลังจากท่านนิ่งคิดอยู่ครู่หนึ่งแล้ว จึงกล่าวกะคนทั้งสองว่า

"ธรรมดาของในโลกนี้ มักมีเป็นคู่กันเสมอ เช่น มีมืดก็มีสว่าง, มีกลางคืนก็มีกลางวัน, มีร้อนก็มีเย็น, ฉะนั้นเมื่อมีการผูกขึ้นได้ ก็ต้องมีการแก้ได้ เอาเถอะ! เมื่อทุกข์มา ต้องการให้ฉันช่วย ฉันก็จะช่วยบำบัดให้ เรื่องอยากให้รดน้ำมนต์ก็ไม่ใช่เรื่องยากหนักหนาอะไร รอประเดี๋ยว ฉันจะทำน้ำมนต์รดให้ตามต้องการ"

พูดจบ หลวงพ่อทองก็ลุกขึ้นจากที่นั่ง เดินไปยังโต๊ะหมู่บูชาซึ่งอยู่มุมกุฏิ นั่งลงจุดธูปเทียนบูชาพระ เอาเทียนอีกเล่มจ่อไส้กับเปลวไฟจากเทียนเล่มที่จุดแล้ว บักโคนลงขอบกระถางน้ำซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับโต๊ะหมู่บูชา นั่งบริกรรมและภาวนาทำน้ำมนต์ต่อไปด้วยจิตเป็นสมาธิ เจ๊ก-

เอี่ยมกับภรรยา และแม่กิมเฮียง ก็นั่งจับจ้องดูกิริยาของหลวงพ่อทองด้วยความเลื่อมใสอย่างแท้จริง พร้อมทั้งปลูกความหวังรอความเชื่อมั่นว่า “อานุภาพของน้ำมนต์ซึ่งหลวงพ่อทองกำลังปลุกเสกและบริกรรมอยู่ขณะนี้ จะบรรดาลให้แม่กิมเฮียงหายขาดจากถูกทิดแร่มกระทำเอาเป็นแน่” จนครู่ใหญ่ หลวงพ่อทองก็ดับเทียนโดยจุ่มปลายเทียนลงในกระถางน้ำมนต์ วนปลายเทียนในกระถางนั้นอยู่อีกประเดี๋ยวหนึ่ง แล้วยกเทียนวางลงบนพานแก้วข้าง ๆ กายของท่าน เป็นอันรู้ได้ว่า เสร็จจากพิธีทำน้ำมนต์ที่จะรดให้แม่กิมเฮียงแล้ว

พอหลวงพ่อทองทำน้ำมนต์เสร็จ ก็ลุกกลับมานั่งยังที่เก่า หยิบหมากพลูจากพานข้างที่นั่งใส่ปากเคี้ยว สั่งให้แม่กิมเฮียงผลัดผ้าแล้วเตรียมไปอาบน้ำมนต์ที่นอกชานหน้ากุฏิซึ่งเป็นสถานที่โล่ง ๆ

แม่ลั้งพาลูกสาวไปผลัดเปลี่ยนผ้านุ่งที่ห้องน้ำใกล้ๆ บันไดจนแล้วเสร็จเรียบร้อย จึงนำแม่กิมเฮียงมานั่งรอตามสถานที่ตรงหลวงพ่อทองบอกไว้ หลวงพ่อทองลุกขึ้น

ตักน้ำมนต์จากกระถางใส่ในบาตรลูกหนึ่งให้เจ๊กเอี่ยมอุ้มบาตรตามออกมา ยืนอยู่เบื้องหลัง ให้แม่กิมเฮียงหันหน้าไปทางทิศตะวันตก ประนมมือ เหยียดเท้าทั้งคู่ชิดตรงไป แล้วหยิบจอกเล็กตักน้ำมนต์จากบาตรยืนเสกและว่าคาถาดังๆ อีกสักครู่หนึ่งซึ่งไม่มีผู้ใดรู้เรื่องว่าท่านว่าอะไรจบแล้วค่อย ๆ เทน้ำจากจอกลงบนศีรษะแม่กิมเฮียงช้า ๆ พอน้ำมนต์กระทบร่าง แม่กิมเฮียงถึงกับสะดุ้งและมีอาการสั่นน้อย ๆ จากนั้น ท่านจึงรับบาตรจากเจ๊กเอี่ยมเทน้ำออกจากบาตรลงบนศีรษะแม่กิมเฮียงอีก และเทราดลงไปจนทั่วทั้งกาย พอน้ำมนต์ที่รดยังไม่ทันจะหมดบาตร แม่กิมเฮียงก็เกิดเสียวสะท้านกายคล้ายน้ำมนต์ซึมซาบเข้าไปต่อสู้กับภูตร้ายในร่างอย่างรวดเร็ว และรุนแรงจนทนไม่ไหวต้องร้องครางออกมาเพราะความเหนื่อยอ่อนปมว่าจะขาดใจลงฉะนั้น

พอรดน้ำมนต์เสร็จ แม่กิมเฮียงก็เกิดความรู้สึกขึ้นมาทันทีว่า บัดนี้ น้ำมันพรายจากผีตายโหงซึ่งทิดแร่มเอามาแตะร่างให้ตนวุ่นวายใจลุ่มหลงเขานั้น หมดความขลัง

ไม่มีอำนาจอะไรเหลืออยู่ในร่างตนแล้ว เพราะถูกอานุภาพของน้ำมนต์ของหลวงพ่อทองซึ่งท่านราดรดลงจนทั่วทั้งตัว ขับไล่ออกไปจนหมดสิ้น จึงรู้สึกคล่องร่าง สะดวกใจ ลุกขึ้นไปผลัดผ้าเปียกออกห่อ แล้วแต่งตัวเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่จนแล้วเสร็จ เดินออกจากห้องน้ำขึ้นไปบนกุฏิ ทรุดตัวลงกราบหลวงพ่อทองดูคล้ายกับว่าเป็นคนละคน ไม่เหมือนตอนที่แรกมา ทั้งเตี้ยทั้งแม่ก็มีความเห็นทำนองเดียวกันนี้ แต่ก่อนจะลากลับ หลวงพ่อทองได้ให้เครื่องยาไป ๑ ห่อ โดยท่านชี้แจงว่า ยานี้เป็นยาแก้ลมบาทจิต ได้ลงคุณพระไว้เสร็จแล้ว ให้เอาไปต้มกินจนกว่าจะจืด มีกำหนดประมาณ ๗ วัน กินวันละ ๓ เวลา ก่อนอาหาร ครั้งละ ๑ ถ้วยชา แต่ว่ายานี้ ถ้ามีประจำเดือนให้เลิกกิน และห้ามสตรีที่มีประจำเดือนแตะต้องหม้อยาเป็นอันขาด เมื่อยาจืดเลิกกินแล้ว ให้นำไปจำเจิญเสียที่ใต้ต้นโพธิ์วัดใดวัดหนึ่ง

เจ๊กเอี่ยม แม่ลั้ง และแม่กิมเฮียง ก็จดจำและนั่งสนทนาอยู่กับท่านอีกครู่หนึ่ง จึงนมัสการลาท่านกลับบ้าน

ห่างจากนั้นมาประมาณ ๒ เดือนเศษ แม่ลั้งย้อนกลับมาหาหลวงพ่อทองที่วัดโบสถ์อีกครั้ง โดยมาเพียงผู้เดียว เมื่อนมัสการท่านแล้วจึงแจ้งธุระประสงค์ที่ตั้งใจมาว่า “ขอนิมนต์หลวงพ่อไปฉันเช้า-สวดมนต์-ซัดน้ำแต่งงานแม่กิมเฮียง ในวันขึ้น ๙ ค่ำเดือนหน้า”

หลวงพ่อทองก็รับนิมนต์โดยดุษณีภาพ แม่ลั้งจึงเล่าเรื่องของแม่กิมเฮียงหลังจากนำมารดน้ำมนต์แล้วให้ท่านฟังว่า

“พอกลับจากรดน้ำมนต์ แม่กิมเฮียงก็มีความสดชื่นแจ่มใส ไม่มีอาการซึมเซาหม่นหมองเหมือนเดิม ทั้งยาซึ่งหลวงพ่อให้ไปต้มกิม เมื่อกินเข้าไปแล้ว ทำให้กินข้าวได้ นอนหลับ จึงหายวันหายคืน เพียงอาทิตย์เดียวเท่านั้น ก็เป็นปกติเหมือนก่อน และจิตใจก็ร่าเริงเป็นสุข เพราะรู้ตัวว่า ของที่ถูกทิดแร่มทำเอานั้น ได้ถูกถอนออกจากร่างจนสิ้นแล้ว

จนเมื่อต้นเดือนนี้ ครูบุญเชิญซึ่งเป็นครูโรงเรียนวัดสาวฉะโงก ได้แต่งผู้ใหญ่มาสู่ขอแม่กิมเฮียง คราวนี้

สังเกตว่าแม่กิมเฮียงออกเต็มใจ ตนและสามีก็รำคาญอยากให้ลูกสาวมีคู่ครองพ้นอกไปเสียที จะได้ไม่ต้องถูกใคร ๆมุ่งกระทำให้เป็นบ้าอีก จึงยอมตกลงยกให้ตามที่เขาขอมาและกำหนดวันแต่งงานแน่นอน จึงได้มานิมนต์หลวงพ่อทองไปในงานตามที่นมัสการให้ทราบแล้วด้วย”

สุดท้าย แม่ลั้งได้ถามหลวงพ่อทองว่า

“หลวงพ่อเจ้าคะ คนที่ถูกเขากระทำเอาด้วยคาถาอาคมหรือไสยศาสตร์ ถ้าแก้ไม่ถูกทาง หรือไม่แก้ จะต้องบ้ากันทุกคนหรือเจ้าคะ?”

หลวงพ่อทองนั่งคิดคำตอบอยู่ชั่วครู่ แล้วจึงตอบแม่ลั้งว่า

“เรื่องเหตุให้คนต้อง – บ้านั้น ฉันเคยดูหนังสือมีแสดงปรากฏไว้ในเวสสันตรทีปนี ท่านว่า :–

“เหตุที่ทำให้คนต้องบ้านั้น มี๘ประการด้วยกัน คือ

๑. กามุมฺมตฺตโก *บ้าเพราะกาม* คือตกอยู่ในอำนาจราคะชักนำบ้าง โลภะชักนำบ้าง หรือพะวงคิดแต่จะร่ำรวยในอนาคต อันใช้ความคิดหมกมุ่นจนเสียสติ

๒. โกธุมฺมตฺตโก *บ้าเพราะโทสะ* คือตกอยู่ในอำนาจโทสะชักนำ เพราะครุ่นคิดแต่เรื่องจะรบราฆ่าฟันกัน ประทุษร้ายกัน เบียดเบียนกันจนเสียสติ

๓. ทิฏฺฐุมฺมตฺตโก *บ้าเพราะทิฏฐิ* คือตกอยู่ในอำนาจทิฏฐิชักนำ ทำให้ความคิดความเห็นพุ้งซ่าน คลาดเคลื่อนจากความจริง เช่นพวกคิดเล่นแร่แปรธาตุ หรือมุ่งจะทำในสิ่งที่พ้นวิสัยทำไม่ได้ จนเสียสติ

๔. โมหุมฺมตฺตโก *บ้าเพราะหลง* คือตกอยู่ในอำนาจความหลงชักนำจนเสียสติ

๕. ยกฺขุมฺมตฺตโก *บ้าเพราะผีสิง* คือตกอยู่ในอำนาจความกลัวจนเสียสติ

๖. ปีตุมฺมตฺตโก *บ้าเพราะดีเดือด*

๗. สุรุมฺมตฺตโก *บ้าเพราะเหล้า* คือเสพของมึนเมาต่าง ๆ จนถูกความเมาครอบงำทำให้เสียสติไป

๘. พฺยสนุมฺมตฺตโก *บ้าเพราะประสบเหตุร้าย* คือตกอยู่ในอำนาจความเศร้าโศก เพราะประสบความวิบัติ

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี
๑๒ ก.พ. ๒๕๒๙
กรมศิลปากร
หอสมุดแห่งชาติสาขาประวัติศาสตร์

จากทรัพย์สินบ้าง บุคคลเป็นที่รักบ้าง ประสบทุกข์ขนาดหนักบ้าง”

เหตุที่ทำให้คนบ้า มีอยู่ด้วยกัน ๘ ประการดังที่ฉันกล่าวให้ฟังมานี้

ทีนี้ พูดถึงเรื่องของคนที่เป็นบ้า ก็แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ บ้าจริง พวกหนึ่ง, บ้าไม่จริง พวกหนึ่ง,

บ้าจริง คือ พวกปราศจากสติ ไม่มีรู้สึกตัวเลย ส่วนบ้าไม่จริง คือพวกพอมีสติ และรู้สึกตัวอยู่

คนบ้าจริง แก้ได้ยาก ส่วนบ้าไม่จริง พอแก้ได้ง่ายไหน ๆ ก็พูดเรื่องบ้ามามากแล้ว ฉันจะอธิบายให้ฟังอีกสักหน่อย อย่างเรื่องหนูกิมเฮียงน่ะ ฉันว่าบ้าไม่จริง แต่ว่าบ้าเพราะอุปาทาน เป็นพวกพุ่งซ่านเท่านั้น โดยเอาใจไปยึดถือว่า ตัวถูกเขาทำ พอนึกเข้า ก็เข้าใจว่าเป็นจริงเป็นจังไปหมด ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ถูกอะไรเลย ที่แท้มันก็คงเป็นอุบายของพวกทิดแร่มปล่อยข่าวกระทบให้เกรงกลัว จะได้ยอมเป็นเมียมันง่ายๆ คนดีๆ แท้ๆ แต่ถ้าถูกคนอื่นเขารุมว่าเป็นบ้า ต้องบ้าตามเขาไปก็มีถมเถไป

ทีนี้ ตอนพามารดน้ำมนต์ที่ฉัน หนูกิมเฮียงคงเกิดอุปาทานอีกว่าน้ำมนต์ที่ฉันรด คงสามารถแทรกซึมเข้าไปไล่ล้างของที่เขาทำจนหมดสิ้นไปได้ เลยหายเป็นปกติตั้งแต่วันแรก ความจริงน่ะ ฉันว่าหนูกิมเฮียงหายเพราะยาที่ฉันให้ไปต้มกินมากกว่า เพราะเป็นยาเจริญอาหาร กินเข้าไปแล้ว ทำให้รับข้าวได้ นอนหลับสบาย คนเรา ถ้ากินได้ นอนหลับ ไม่กี่วันก็อ้วนท้วนผ่องใสสมบูรณ์ฉะนั้น ที่จะจัดแต่งงานหนูกิมเฮียงเสียที ฉันว่าก็เหมาะแล้ว เพราะมิเช่นนั้นอาจไปถูกของใครทำ ต้องพามารดน้ำมนต์กันอีก

หลวงพ่อทองพูดจบก็หัวเราะ เพราะรู้สึกขบขันตัวท่านเองซึ่งต้องพลอยทำน้ำมนต์รดไล่ขับน้ำมันพรายออกจากแม่กิมเฮียง จนแม่กิมเฮียงผาสุกสบายเป็นปกติได้เหมือนเดิม.

— ๒ —

“เจ้าเผ่อน”

เช้าวันหนึ่ง ประมาณเก้าโมงเศษๆ หลวงกำจัดฯ นายอำเภอ พร้อมด้วยกำนันเพลิน กำนันตำบลท้องที่นั้น และเสมียนอำเภอ มาหาหลวงพ่อทองที่วัดโบสถ์ ธรรมดาคนชั้นปกครองขนาดนายอำเภอ จัดว่าเป็นคนใหญ่คนโตผู้หนึ่งในชนบทที่เดียว แต่หลวงพ่อทองก็ให้การต้อนรับเยี่ยงคนทั่วๆไป และมิได้แสดงอาการตื่นเต้นผิดแปลกอะไรเลย เพียงแต่สั่งลูกศิษย์ให้รินน้ำร้อนมาเลี้ยงนาย-อำเภอและผู้มาด้วยจนทั่วกัน

หลวงกำจัดฯ เป็นนายอำเภออยู่ท้องที่มาหลายปีแล้ว อายุอยู่ในราว ๕๐ ปีเศษๆ ร่างกายสูงใหญ่ ผิวเนื้อดำคล้ำ พูดจาห้าวหาญ เสียงดัง และกินหมากจัด เป็นผู้มีชื่อเสียงเลื่องลือในด้านการปราบปรามโจรผู้ร้ายมาก แต่มีเสียอยู่ที่ค่อนข้างจะเอะอะตึงตังอยู่สักหน่อย พอ

หลวงพ่อทองเห็นหลวงกำจัดฯ ยกถ้วยน้ำร้อนขึ้นซด และวางถ้วยลงบนจานรองแล้ว ท่านจึงเอ่ยนำสนทนาขึ้นว่า

"คุณหลวงอุตส่าห์มาถึงวัดวันนี้ มีธุระอะไรเกี่ยวกับอาตมาด้วยกระมัง"

หลวงกำจัดฯ เหลียวมองรอบๆ กุฏิ คล้ายกะว่ามีเรื่องสำคัญอันต้องการจะพูดกับหลวงพ่อทองโดยเฉพาะ หลวงพ่อทองสังเกตรู้กิริยา จึงออกปากสั่งให้ลูกศิษย์ ๒-๓ คน ซึ่งนั่งอยู่บนกุฏิด้วย ลงจากกุฏิไปก่อน เมื่อปลอดคนดีแล้ว หลวงกำจัดฯ จึงกล่าวกะท่านว่า

"กระผมมีราชการสำคัญซึ่งต้องมาขอพึ่งหลวงพ่อครับ"

"มีเรื่องอะไรก็ว่ามาเถอะคุณหลวง ไม่ต้องเกรงใจ" หลวงพ่อทองให้โอกาส

"หลวงพ่อเคยได้ทราบเรื่องของเสือเผือนแล้วหรือยังครับ"

"เผือนไหน" หลวงพ่อทองซัก

“ก็อ้ายเผือนลูกตาแก้ว คนใต้วัดเราอย่างไรล่ะ-ครับ” กำนันเพลินตอบแทนนายอำเภอ

“อ้าว” หลวงพ่อทองอุทานขึ้น “เจ้าเผือนมันกลายเป็นเสือไปตั้งแต่เมื่อไรล่ะ อาตมายังไม่รู้เรื่องนี้เลย”

“มันร้ายมากครับหลวงพ่อ อ้ายเสือเผือนคนนี้” หลวงกำจัด ฯ ชี้แจงแล้วอธิบายเพิ่มเติมว่า “มันฆ่าเมียของมันและเจ้ากล่ำพี่น้องข้างเมียตายทั้งคู่ที่ดอนสนาม แล้วหลบหนี ต่อมาเกิดต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ซึ่งเข้าจับกุม ยิงเจ้าหน้าที่บาดเจ็บไปอีกคนหนึ่ง แล้วเตลิดหนีไปใหญ่ เวลานี้ยังตามจับตัวไม่ได้ แต่กระผมเข้าใจว่า ถ้าหลวงพ่อจะกรุณาร่วมมือช่วยทางราชการด้วย คงจะได้ตัวเสือเผือนไปดำเนินคดีภายในเร็ว ๆ นี้แหละครับ”

“เอ อาตมายังไม่รู้เรื่องละเอียดดีเลย ช่วยเล่าให้เข้าใจกว่านี้สักหน่อยเถอะ ว่าเหตุไรเจ้าเผือนจึงฆ่าเมียและพี่น้องของเมียมันตายถึงสองคนด้วยกัน แล้วที่จะให้อาตมาช่วยน่ะ จะให้ช่วยยังไง”

"เรื่องมันอย่างนี้ครับ หลวงพ่อ" หลวงกำจัด ฯ เริ่มเล่า "เสือเผือนมันไปได้เมียอยู่ที่ดอนสนาม ย้ายจากบ้านเดิมของมันไปอยู่บ้านเมียเกือบ ๓ ปีแล้ว จนมีลูกด้วยกันคนหนึ่ง แต่เมื่อ ๗ – ๘ วันมานี้เอง มันมีเรื่องอะไรกับเมียมันก็ไม่ทราบ ตามที่ชาวบ้านเล่าให้ฟังว่า ถึงกับทะเลาะกันใหญ่โต ขนาดเตรียมหย่าร้างกันอยู่แล้ว คืนหนึ่ง ขณะที่เมียของมันคุยอยู่กับเจ้ากล่ำซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของเมียมันเอง เสือเผือนมาจากไหนไม่ทราบ ตรงเข้าไปยิงคนทั้งสองจนตายคาที่ทั้งคู่ ในบริเวณบ้านของเมียมัน แล้วหลบหนีไป ทิ้งลูกซึ่งอายุสักขวบเศษ ๆ ไว้กับพ่อ-ตาแม่ยาย วันหนึ่งเจ้าหน้าที่สืบทราบว่า มันจะย้อนเข้าไปเยี่ยมลูก เพราะปกตินั้นมันรักลูกของมันมาก จึงคอยซุ่มดักจับ ปรากฏว่ามันไปจริง ๆ แต่พอเจ้าหน้าที่จะจับ มันกลับต่อสู้ และยิงถูกตำรวจคนหนึ่งที่แขนซ้ายได้เลือดโชกไป กระผมพยายามติดต่อกับตาแก้วพ่อของมันให้ช่วยตามลูก และแนะนำให้เข้ามอบตัวแก่เจ้าหน้าที่เสียโดยดี จะได้ไม่ต้องจับตาย แต่พ่อมันก็ยืนยันว่าไม่เคยพบกับลูกเลย และแนะให้กระผมมาหาหลวงพ่อดีกว่า เพราะเสือเผือน

เคยเป็นลูกศิษย์หลวงพ่อมาก่อน และเคารพนับถือหลวงพ่อมาก เชื่อฟังหลวงพ่อยิ่งกว่าพ่อของมันเองเสียอีก ฉะนั้น ที่กระผมมานมัสการวันนี้ ก็เพื่อขอความกรุณาให้หลวงพ่อช่วยเหลือแก่ราชการด้วย หากพบปะเสือเผ่อน ก็โปรดชี้แจงให้สติแก่มัน และให้มันยอมมอบตัวต่อเจ้าหน้าที่โดยดีจะดีกว่า บ่วยการที่จะคิดเตลิดหนีไป เพราะอย่างไร ๆ เสียก็ไม่สามารถที่จะหนีให้พ้นจากเงื้อมมือกฎหมายไปได้"

หลวงพ่อทองนั่งฟังเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ และเมื่อไตร่ตรองสักครู่แล้ว จึงตอบหลวงกำจัด ฯ ว่า

"เท่าที่คุณหลวงขอร้องให้อาตมาช่วยเหลือในเรื่องนี้ อาตมายินดีให้ความร่วมมือด้วยตามประสงค์ แต่ต้องขอตกลงไว้ก่อนว่า ถ้าเจ้าเผ่อนมาหาและเชื่อถืออาตมา ๆ ก็จะนำมันเข้ามอบตัวโดยเร็ว แต่ถ้าแนะนำแล้ว มันไม่เชื่ออาตมาก็ต้องวางอุเบกขา ปล่อยให้เป็นไปตามกรรมของมันเอง แล้วคุณหลวงจะมาซักอาตมาอีกไม่ได้ ว่าเจ้าเผ่อนมันจะไปทางไหน หรือหลบอยู่ที่ใด เพราะพระย่อมไม่เป็น

ข้าศึกแก่โลก แก่คนทั้งสิ้น ถ้าตกลงกันเช่นนี้ คงจะไม่ลำบากอะไรแก่อาตมานัก”

“กระผมไม่ติดใจเรื่องอะไรอื่นหรอกครับ” หลวงกำจัด ฯ รีบพูดรับรอง “เพียงแต่หลวงพ่อกรุณารับจะให้สติและแนะนำเสือเผือนให้มอบตัว กระผมก็พอใจแล้ว และถ้าจะมอบตัวจริง ๆ หลวงพ่อโปรดใช้คนให้ไปตามกระผมก็แล้วกัน”

“เรื่องนั้น เห็นจะไม่ยากอะไรหรอกคุณหลวง” หลวงพ่อทองตอบ จากนั้น ได้สนทนาด้วยเรื่องอื่น ๆ ต่อไปอยู่อีกสักครู่ใหญ่ หลวงกำจัด ฯ และผู้ติดตาม ก็นมัสการลาหลวงพ่อทองแล้วลงจากกุฏิไป

เมื่อผู้คนมาหาลากลับไปแล้ว หลวงพ่อทองนั่งคิดเรื่องเจ้าเผือนด้วยความสังเวช ใบหน้าของเจ้าเผือนลอยผลุดปรากฏให้เห็นภาพอย่างชัดเจน เจ้าเผือนคนนี้ มาอยู่วัดโบสถ์เป็นศิษย์ของหลวงพ่อทองตั้งแต่ยังเล็กอยู่ นิสัยดีของมันก็มีมาก เช่น เป็นคนขยัน ไม่หลบงาน ไม่เอาเปรียบเพื่อน, กตัญญู รู้คุณคน, และมีน้ำใจกว้างขวาง รัก

เพื่อนฝูงดี, แต่มีนิสัยติดตัวตั้งแต่เด็กแก้ไม่หายอย่างหนึ่ง คือ เป็นคนใจร้อน, วู่วาม, มุทะลุดึงดัง, ทำอะไรมักไม่ค่อยคิดให้รอบคอบก่อน เมื่อรุ่นหนุ่มลาวัดออกไปแล้วก็ยังหมั่นมาเยี่ยมเยียนรับใช้หลวงพ่อทองอยู่เสมอ แรกหลวงพ่อทองก็ตั้งใจไว้ว่า ถ้าอายุเจ้าเผือนครบบวช จะเรียกกลับเข้ามาบวช เผอิญก่อนบวช เจ้าเผือนถูกเกณฑ์เป็นทหารเสียก่อน พ้นทหารแล้วก็ได้ข่าวว่า มันไปมีเมียอยู่เสียที่ตำบลอื่น จึงไม่ค่อยจะได้พบปะกันเลย มารู้เรื่องอีกทีเจ้าเผือนก็มีผิดติดตัว จนถูกเขาเรียกเป็นเสือสางไป "เอ้อ เจ้าจะต้องเผชิญกับวิบากกรรมต่อไปอย่างไรอีกหนอ?" หลวงพ่อทองนั่งครุ่นคิดถึงเรื่องของเจ้าเผือนด้วยความสลดใจอยู่ตามลำพัง

△ △ △

คืนวันนั้นเอง ฝนตกหนักตั้งแต่ยังหัวค่ำ พ้ากก็แรงลั่นเปรี้ยงปร้าง ส่งเสียงคำรามเป็นระยะ ๆ ซ้ำพายุก็พัดกระโชกอย่างดุดันแข่งกับสายฝนจนต้นไม้ใหญ่หลายต้นใน

วัดหักสะบั้นลงเพราะไม่อาจทนความแรงของลมได้ จนพ้นยามหนึ่งไปแล้ว ก็ยังไม่มีทีท่าว่าจะหยุดลงได้ง่าย ๆ ทั่วทั้งวัดโบสถ์ดูช่างเงียบสงัด ได้ยินแต่เสียงหยดของน้ำฝนสลับกับเสียงของอึ่งและกบ ซึ่งร้องระเริงคล้ายดีใจเซ็งแซ่ลานวัดนองไปด้วยน้ำที่ขังอยู่ทั่วไปหมด หลวงพ่อทองบูชาและไหว้พระในกุฏิเสร็จแล้ว รู้สึกง่วงเพราะอากาศเย็นชวนให้นอน จึงหรี่ตะเกียงลงให้มีแสงแต่น้อยแล้วเอนกายนอนในกุฏิชั้นใน พังเสียงร้องของกบและอึ่งจนรู้สึกเคลิ้ม ๆ จวนจะหลับอยู่แล้ว แว่วเสียงคล้ายคนเคาะประตูกุฏิเบา ๆ ก็สงสัย แรกก็คิดว่า คงจะเป็นแมวข่วนอะไรเล่นอยู่ข้างนอก แต่พังต่อไปก็แน่ใจว่าเป็นเสียงคนเคาะแน่ ๆ จึงลุกเดินมาที่ประตู ด้วยความรอบคอบ ก่อนจะถอดกลอน ได้ถามเบา ๆ ออกไปว่า

"ใคร ๆ" ทวนถามอยู่ ๒ – ๓ คำ ก็ได้ยินเสียงตอบแผ่ว ๆ เช่นกันว่า

"ผมเองครับหลวงพ่อ เผื่อนครับ"

พอได้ยินเสียงถนัด หลวงพ่อทองจำได้ทันทีเพราะคุ้นหู ว่าเป็นเสียงของเจ้าเผื่อนซึ่งตั้งใจคอยพบอยู่แน่นอน

รู้สึกดีใจที่จะได้พบมัน แต่พร้อมกันก็เกิดสลดใจว่า เจ้าเผือน จะต้องรับเคราะห์กรรมตามโทษทัณฑ์ที่ทำเอาไว้ สำรวมใจเป็นปกติ แล้วถอดกลอนเปิดประตูออกไป เจ้าเผือนรีบเข้ามาในห้อง ทรุดกายลงกราบที่ปลายเท้าหลวงพ่อทองทั้ง ๆ ที่ท่านยังยืนอยู่ มือของเจ้าเผือนเย็นเฉียบเมื่อกระทบหลังเท้าของท่าน หลวงพ่อทองปิดประตูใส่กลอนไว้ตามเดิม แล้วไขตะเกียงให้ไส้สูง เพื่อเพิ่มความสว่างขึ้น พิจารณาดูร่างเจ้าเผือน ซึ่งเปียกชุ่มไปหมดเพราะฝ่าฝนมา ท่านจึงเดินไปที่สายระเดียง หยิบผ้าอาบโยนให้มันผืนหนึ่งแล้วพูดว่า

"เผือน เอ็งเอาผ้าเช็ดเนื้อเช็ดตัวให้สบายหายเปียกก่อนเถอะ ข้ามีเรื่องต้องพูดกับเอ็งหลายอย่าง"

เจ้าเผือนถอดเสื้อออก แล้วเอาผ้าอาบเช็ดหัว เช็ดตัว จนแห้งดีเลยห่มกายท่อนบนไว้ ตอนนี้ หลวงพ่อทองเห็นร่างกายของมันถนัด ออกสงสาร เพราะผ่ายผอมและดำคล้ำผิดตาไปมาก จึงทรุดกายลงนั่งไม่ห่างจากเจ้าเผือนนัก แล้วถามว่า

"เผ่อน เรื่องมันยังไงกันวะ เอ็งจึงต้องฆ่าเมีย และเจ้ากล่ำ ๒ คน ข้ากำลังรอพบเพื่ออยากรู้เรื่องจากปากของเอ็ง เล่าให้ข้าฟังซิ"

เจ้าเผ่อนมองดูหน้าหลวงพ่อทองคล้ายสำนึกผิดได้และขอความเห็นใจ อ้าปากจะตอบ แต่น้ำตาร่วง คอแข็งตีบตัน ไม่มีคำพูดหลุดออกจากปาก หลวงพ่อทองจึงขยับเข้าไปจนเกือบชิดร่าง เอื้อมมือตบที่ไหล่มันเบา ๆ แล้วพูดให้สติว่า

"เอ็งอย่าคิดเสียอกเสียใจอะไรมากนักเลย เรื่องมันก็แล้วไปแล้ว ข้ายังรักเอ็งอยู่ และเห็นใจที่เอ็งยังคิดถึงข้า" คำพูดของหลวงพ่อทองเสมือนจุดเพิ่มให้เจ้าเผ่อนต้องเสียใจหนักขึ้นถึงกับฟบศีรษะลงบนตักของท่าน สะอึก-สะอื้นอย่างน่าสงสาร หลวงพ่อทองเองก็ต้องพยายามข่มใจเพราะเรื่องน้ำตาของลูกผู้ชายที่ต้องหลั่งไหลออกมานั้น ท่านเข้าใจดีว่า ต้องผ่านความทุกข์และคับแค้นใจมาอย่างสาหัส จนครู่หนึ่ง เจ้าเผ่อนสงบสติอารมณ์ข่มความโศก-เศร้าลงได้ จึงเล่าเรื่องให้หลวงพ่อทองฟังโดยละเอียด ว่า:-

"เมื่อเจ้าเผือนออกวัดไปแล้ว กลับไปอยู่บ้านช่วยพ่อแม่ทำสวนได้สัก ๔ ปี พอดีถูกเกณฑ์เป็นทหาร ไปประจำการอยู่สองปีเศษ เมื่อได้รับการปลดปล่อยจึงกลับมาอยู่บ้านตามเดิม พ่อ–แม่ ก็ปรารภเอาไว้ ว่าจะให้บวชสักที เพราะอายุเกินบวชมาหลายปีแล้ว แต่เจาเผือนยังสนุกและใจกำลังแตก จึงเฉยๆ ยังไม่อยากจะบวช อยู่ช่วยพ่อแม่ทำงานตามเรื่องตามราวอยู่กับบ้าน

ทิดแก้วพ่อเจ้าเผือน นอกจากจะมีอาชีพทำสวนแล้ว ยังทำการค้าขายสินค้าของสวนอีกด้วย โดยรับซื้อหมาก – มะพร้าวจากชาวสวนละแวกนั้น รวมทั้งของๆ ตัวเอง บรรทุกใส่เรือขึ้นไปขายถึงจังหวัดปราจีนบุรี ขากลับก็ซื้อหน่อไม้บ้าง, น้ำมันยางบ้าง, ไต้บ้าง, ล่องลงมาขายแถวบ้าน ได้กำไรเที่ยวละมากบ้าง น้อยบ้าง เป็นประจำคราวหนึ่ง เจ้าเผือนอาสาแจวเรือไปกับพ่อด้วย ซึ่งก่อนๆ ไม่เคยไปเลย เมื่อไปถึงปราจีนบุรี ขายของที่บรรทุกมาจนหมดแล้ว จัดการซื้อสินค้าเมืองนั้นใส่เรือแทนจนเพียงพอ แล้วแจวล่องกลับบ้านตามลำแม่น้ำเรื่อยมา

พอเข้าเขตอำเภอบางคล้าถึงวัดบางโรง ซึ่งกำลังมีงานวัดอยู่ เจ้าเผือนจึงชวนพ่อว่าพักดูงานสักคืนหนึ่งก่อนเถิด ทิดแก้วตามใจลูกก็ไม่ขัดขืน จึงจอดเรือพักอยู่ที่หน้าวัด จนเวลาค่ำ เจ้าเผือนจึงแต่งตัวขึ้นไปเที่ยวงานวัดอย่างรื่นเริงใจ ปล่อยให้พ่อนอนเฝ้าเรือคนเดียว

งานวัดบางโรงคราวนั้น เป็นงานเทศกาลปิดทองพระพุทธรูป มีลิเกแสดงประชันสมโภชด้วยถึง ๒ โรง เจ้าเผือนผู้กำลังทะนงว่าตนเป็นหนุ่มใหญ่ ซ้ำมีเงินซึ่งพ่อให้ติดกระเป๋ากางเกงมาด้วยหลายบาท จึงคะนองใจทำกริ่ดกรายเมียงมองสบตากับผู้หญิงซึ่งมาเที่ยวงานดะไปหมดเงินเพราะเผ้าสนทนาและซื้ออ้อยขวั้นจากแม่ค้าซึ่งปูเสื่อขายอยู่ใกล้ ๆ โรงลิเกหลายสิบสตางค์ คุยกับแม่ค้าอ้อยขวั้นจนรู้สึกเบื่อ ได้ยินเสียงเฮฮาจากผู้ชมลิเกเพราะลิเกแสดงบทบาทอย่างถึงอกถึงใจ จึงไปยืนดูลิเกเพื่อหาความสนุกสนานบ้างที่ข้างศาลาการเปรียญซึ่งไม่ห่างจากโรงลิเกนัก แต่พอไปยืนว่าจะดูลิเก ลิเกจะเล่นอย่างไร สนุก

หรือไม่ เจ้าเผื่อนกลับไม่รู้เรื่อง เพราะเกิดไปสนใจผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งยืนดูลิเกอยู่ใกล้ ๆไม่ห่างจากตนนัก รู้สึกว่า ตั้งแต่แรกเห็นเกิดต้องชะตากับหญิงคนนี้ทันที โดยที่มีอะไร ๆ เป็นที่ถูกใจตนทุกอย่างเป็นที่สุด จึงยืนมองเอา ๆ อย่างไม่เกรงใจ จนหญิงคนนั้นรู้สึกตัวและชะรอยว่าจะรำคาญที่ต้องตกเป็นเป้าสายตาของตน จึงซุบซิบๆคล้ายเล่าให้เพื่อนที่มากลุ่มเดียวกันซึ่งมีทั้งชายทั้งหญิงหลายคนฟัง เจ้าเผื่อนก็ยังทำหน้าเป็น โดยไม่ใส่ใจว่าเขาจะโกรธเคืองไม่พอใจและไม่เกรงใจใครทั้งสิ้น

ชายคนหนึ่งในกลุ่มนั้น เดินออกมาเมียง ๆใกล้กับเจ้าเผื่อนคล้ายกับว่าจะหมั่นไส้เต็มที่ แต่พอสายตาของคนทั้งสองประสานกัน ทั้งเจ้าเผื่อนทั้งชายผู้นั้น ก็ยิ้มแย้มและทักทายกันด้วยความดีใจ เพราะใช่ว่าใครอื่น ที่แท้มันก็เจ้าหริ่ง ซึ่งเป็นลูกศิษย์วัดโบสถ์ เคยอยู่วัดเดียว ร่วมอาจารย์ ร่วมกินข้าวก้นบาตรในวัดมากะเจ้าเผื่อนนั่นเอง ครานี้ เจ้าเผื่อนเลยได้โอกาสเข้าใกล้หญิงที่ตนหมายตาอย่างถนัด เพราะเจ้าหริ่งพาเข้าไปแนะนำให้เจ้าเผื่อนได้รู้จักกับพวกพ้องของตนทุกคน รวมทั้งนังขวัญซึ่งเป็นลูก

ผู้น้องของเจ้าหริ่งเอง อันเจ้าเผือนแอบมองเอานานแล้ว ด้วย เจ้าเผือนเป็นคนคุยเก่งอยู่แล้ว พอได้ร่วมกลุ่มของเจ้าหริ่งเข้าไม่ช้า ก็เข้ากับเขาได้ทุกคน จนได้พูดจากับนางขวัญหลายคำ

เจ้าหริ่งเล่าให้เจ้าเผือนฟังว่า บ้านตนอยู่ถึงดอนสนาม เดินจากบ้านมาดูลิเกที่วัดบางโรงนี้ต้องใช้เวลาเดินทางมาถึง ๒ ชั่วโมง ลิเกงานวัดคืนนี้เขาจะแสดงกันตลอดรุ่ง ตั้งใจว่าลิเกเลิกจึงจะกลับบ้านกัน หากเจ้าเผือนจะไปเที่ยวบ้านตนด้วยก็ยินดี และจะได้ไปพร้อมกันเลย

เจ้าเผือนแสนจะดีใจ ชวนเจ้าหริ่งโลดกลับมาเรือขออนุญาตพ่อว่ามาพบเพื่อนเก่าเข้า และระยะทางจากนี้กลับบ้านก็อีกไม่ไกลเท่าไรแล้ว พ่อแจวเรือกลับบ้านคนเดียวก็แล้วกัน ขอให้ตนไปเที่ยวบ้านเพื่อนสักครั้งหนึ่งเถิด

ทิดแก้วบ่นอุบอิบๆเพราะไม่พอใจอยู่เดี๋ยวหนึ่ง แต่ที่สุดก็ต้องยอมอนุญาตเพราะไม่อยากขัดใจลูก เจ้าเผือนดีใจหน้าบานราวกะปลาได้น้ำ ขึ้นจากเรือย้อนกลับไปดูลิเกจนสว่าง จึงเดินตามเจ้าหริ่งไปจนถึงบ้านเขาที่ดอน-

สนามด้วย เพราะพึงใจในตัวนังขวัญซึ่งแรกพบ เจ้าหริ่งพอรู้ใจจึงให้ท่า ไม่รังเกียจเพื่อน ซ้ำยังพยายามให้โอกาสอย่างเต็มที่ จนเจ้าเผือนได้คุยกับนังขวัญเกือบตลอดทางมาถึงบ้านเจ้าหริ่งแล้ว เจ้าเผือนพักอยู่กับเพื่อนถึง ๓ คืน เจ้าหริ่งก็สนับสนนช่วยเหลือชักเจ้าเผือนให้ใกล้ชิดกับนังขวัญเท่าที่พอจะทำได้ อันเป็นที่ถูกใจของเจ้าเผือนเป็นที่สุด

ครั้นเมื่อเจ้าเผือนกลับจากดอนสนามมาบ้านได้สัก ๗–๘ วันก็ย้อนกลับไปหาเจ้าหริ่งอีก แต่คราวนี้อยู่ค้างเพียงคืนเดียว พอเช้าคืนสองก็พานังขวัญหนีไปพักอยู่กับป้าทางคลองเขือน จากนั้น จึงแต่งผู้ใหญ่ไปทำการขอขมาต่อพ่อแม่และผู้ใหญ่ของนังขวัญตามธรรมเนียม เป็นอันว่าเจ้าเผือนได้กับนังขวัญ โดยลักลอบพากันหนี ทั้งๆ ที่เจ้าเผือนยังไม่ได้บวชให้พ่อแม่สมที่ตั้งใจไว้เลย

▲ ▲ ▲

พอได้เมียแล้ว เจ้าเผือนต้องมาอยู่บ้านเมียที่ดอนสนาม เพราะพ่อตาแม่ยายไม่ยอมให้ลูกสาวเขาจากบ้าน

อ้างว่ายังจำเป็นต้องให้อยู่ช่วยทำมาหากินไปก่อน เจ้าเผือน จึงต้องอยู่ช่วยเขาทำนาด้วย ต่อมามีลูกกับนังขวัญ ๑ คน เป็นชาย เรียกกันเล่น ๆ ว่า “เจ้าอู๊ด”

เมื่อหมดหน้านา เจ้าเผือนก็มักชวนเมียและพาลูกมาพักอยู่กับพ่อแม่ที่บ้านเดิมของตนใต้วัดโบสถ์ ช่วยทำสวนบ้าง ส่งของบ้าง ตามเรื่องตามราว พอจะเข้าหน้านาจึงพาลูกพาเมียกลับดอนสนาม คนทั้งหลายก็เข้าใจว่าผัวเมียคู่นี้จะอยู่กันยืด เพราะดู ๆ ก็รักใคร่เอาอกเอาใจกันดีอยู่ แต่เมื่อเข้าพรรษาปีนี้เอง ขณะที่เจ้าเผือนกำลังเริ่มช่วยพ่อตาแม่ยายทำนา มีคนทางบ้านขึ้นไปตาม ว่าแม่เจ็บมาก ให้รีบกลับ ด้วยความห่วงแม่ จึงทิ้งเมียและลูกไว้ดอนสนาม แล้วรีบกลับบ้าน อาการป่วยของแม่หนักมาก จึงต้องอยู่ช่วยปฏิบัติเกือบเดือน นังขวัญก็ช่างใจจืด ไม่เคยมาเยี่ยมแม่ผัวเลย จนแม่ค่อยยังชั่วขึ้น เจ้าเผือนคิดถึงลูกเต็มที ตั้งใจว่า ในวันหรือสองวันนี้ จะย้อนไปเยี่ยมลูกสักครั้ง อยู่ ๆ เจ้าหริ่งเพื่อนรักก็โผล่มาเยี่ยมถึงบ้าน เมื่อปลอดคนดีก็เล่าเรื่องนังขวัญให้ฟัง ว่า “ระยะที่เจ้าเผือนมาเผ้าไข้

ของแม่อยู่นี้ นังขวัญชักผิดสังเกตไป เพราะดูสนิทสนม กับเจ้ากล่ำคู่รักเก่าจนหน้าเกลียด อันที่จริงแต่เดิมนั้น คนทั้งสองนี้ผูกสมัครรักใคร่กันอยู่ก่อน แต่เหตุไรนังขวัญจึงยอมเป็นเมียของเจ้าเผือนนั้นรู้ไม่ได้ ตั้งแต่เจ้าเผือนจากดอนสนามมาเกือบเดือนนี้ เจ้ากล่ำเกิดมากระหลีกระหลอกะนังขวัญทุกวัน ๆ จนชาวบ้านออกลือกันว่า ถ้าจะไม่ค่อยงาม”

เจ้าเผือนนั้นเป็นคนมุทะลุอยู่แล้ว ทั้งสงสัยทั้งเคืองเรื่องเมียไม่มาเยี่ยมแม่ตนเลยคล้ายกะว่าไม่มีกะใจ พอได้ฟังเพื่อนมาเล่าเรื่องนี้ให้ฟังอีกก็งุ่นง่านถึงกับอยู่ไม่ได้ จึงรีบไปดอนสนามทันที พอถึงก็ซักถามนังขวัญถึงเรื่องชาวบ้านเล่าลือเกี่ยวกับทำสนิทสนมกับเจ้ากล่ำ นังขวัญก็กลับตั้งแง่เอาว่า เจ้าเผือนหูเบาแลหึงส์จัด พูดกันไปพูดกันมาเกิดทุ่มเถียงถึงกับทุบตีกันขึ้นต่อหน้าพ่อตาแม่ยาย จนท้าให้เลิกร้างแยกกัน แต่ตกลงกันไม่ได้เรื่องเจ้าอู๊ดลูกชายซึ่งอายุขวบเศษ ๆ กำลังน่ารักทีเดียว เจ้าเผือนจะเอาลูกไป นังขวัญก็ไม่ยอม, นังขวัญจะเอาไว้ เจ้าเผือนก็ไม่ยอม,

ที่สุดพ่อตาแม่ยายรุมกันเข้าข้างลูกสาวเขา ว่าเจ้าเผ่อนหัก-หาญทำอะไรไม่เห็นแก่หน้าผู้ใหญ่บ้าง ไม่ยอมให้เจ้าเผ่อนอยู่บ้านนี้ต่อไป เจ้าเผ่อนจึงเดินกลับบ้านตนในวันนั้นเอง มาค่ำลงกลางทาง ตั้งใจไว้แต่แรกว่า ก่อนเข้าบ้านจะแวะหาหลวงพ่อทองที่วัดโบสถ์ก่อน แต่ไม่รู้ว่าเวรกรรมอะไรมาบีดกั้น กลับเดินเลยไปจนถึงฝั่งตรงข้ามกับบ้านขอ-ยืมเรือเขาพายข้ามแม่น้ำไปบ้านตน นึกได้อีกทีก็ถึงบ้านเสียแล้ว พอถึงบ้านทั้งพ่อทั้งแม่ต่างถามว่า เหตุไรจึงรีบ-ร้อนกลับนัก จึงต้องเล่าเรื่องราวให้พ่อแม่ฟังจนตลอด และกว่าจะอาบน้ำกินข้าวเสร็จก็ดึกเสียแล้ว จึงล้มความตั้งใจเรื่องจะไปหาหลวงพ่อทองเสีย

เจ้าเผ่อนพักอยู่ที่บ้านได้ ๓ – ๔ วัน คิดถึงลูกเต็มที่ จึงย้อนกลับไปดอนสนามอีกครั้ง คราวนี้ ขะโมยเอาปืนพกของพ่อติดตัวไปด้วย เพราะไม่ไว้ใจพี่น้องของเมีย ตั้งใจว่าจะพยายามเอาลูกกลับมาด้วย คะเนเวลาให้ค่ำกลางทาง เพราะไม่ต้องการจะให้ผู้ใดเห็น ก่อนจะถึงบ้านเมียแวะที่บ้านเจ้าหริ่งเพื่อนเกลอก่อนเพื่อสับเรื่องราว เจ้าหริ่ง

294.31883
ก 187ท
สป
ป 180983

ก็เล่าเรื่องที่รู้มาให้ฟังตรง ๆ ว่า “นังขวัญพูดว่าเลิกกะเจ้าเผื่อนแล้ว และไม่ยอมให้เจ้าเผื่อนเหยียบบ้านอีก วันสองวันมานี้ เห็นกระจู๋กระจี๋กะเจ้ากล่ำใกล้ชิด โดยพ่อแม่ของนังขวัญเองแม้รู้ก็ไม่เอาใจใส่ด้วย”

เจ้าเผื่อนฟังเรื่องก็อุตส่าห์สะกดใจเอาไว้ อยู่กินข้าวกับเจ้าหริ่งเสียมื้อหนึ่ง เจ้าหริ่งเกิดใจดีงัดเอาเหล้าซึ่งซ่อนไว้ออกมาเลี้ยงด้วย เจ้าเผื่อนจึงฉลองศรัทธาเสียจนชักตึงหน้า ประมาณเวลาว่าใกล้จะพ้นยามหนึ่งแล้ว จึงลาเจ้าหริ่งตั้งใจว่าจะไปพูดจากะนังขวัญแต่โดยดี เรื่องนังขวัญจะรักใคร่พอใจผู้ใดต่อไปนั้น จะอนุญาตตามความพอใจทุกประการ จะขอแต่เจ้าอุ๊ดเอาไปเลี้ยงไว้เท่านั้น

พอเข้าเขตบ้านเมีย เห็นยังมีแสงสว่างจากไฟบนเรือน รู้ว่าพ่อตาแม่ยายยังไม่นอน ไม่อยากจะพบกับผู้ใหญ่ จึงเดินเลี่ยงไปทางบ่อน้ำหลังบ้านเพื่อวักน้ำล้างหน้าลูบตัวสักหน่อย แต่เดินไปใกล้จะถึงบ่อน้ำ ได้ยินเสียงคนพูดกันซุบซิบๆใต้ซุ้มกระดังงาใกล้บ่อ แม้จะได้ยินเสียงเพียงแผ่วๆ

แต่ก็จำได้แม่นว่าเสียงหนึ่งเป็นเสียงของนังขวัญ ส่วนอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงผู้ชาย ซึ่งยังรู้ไม่ได้ว่าเป็นใคร จึงย่องเข้าไปแอบนั่งฟังใกล้ ๆ จับใจความเรื่องที่เขาคุยกันได้ว่าผู้ชายคือเจ้ากล่ำกำลังยุให้นังขวัญตัดใจทิ้งลูกเสีย แล้วไปอยู่กินกับตนที่บางน้ำเปรี้ยว นังขวัญก็เออออตาม เพราะกำลังตกอยู่ในห้วงพิสวาท โดยอาศัยความมืดเป็นฉากกำบังอยู่อย่างไม่อายผีสางเทวดา

เจ้าเผือนเลือดแล่นขึ้นหน้าเพราะโทสะ ซ้ำมีฤทธิ์สุราที่กรึ่มมาจากบ้านเจ้าหริ่งเป็นทุนเดิมมาแล้วด้วยความคิดเกิดผลุดขึ้นเพียงชั่วแว็บเดียวว่า *“อีขวัญนี้ ก็ยังเป็นเมียกูอยู่ เพราะยังมิได้แยกกันเด็ดขาด ควรหรือทอดตัวคบชู้ตำตาผัว อ้ายกล่ำก็แสนจะชั่ว ผู้หญิงเขามีลูกมีผัวเห็นอยู่แท้ ๆ มันยังทำได้อย่างลงคอ”* คิดได้เท่านี้เองหมดความยับยั้งใจอย่างไรทั้งสิ้น ชักมีดออกจากเอวแล้วโดดพรวดเข้าไปใกล้ตัวคนทั้งสอง พอรู้ว่าเป็นเจ้าเผือนเท่านั้น นังขวัญร้องกรี๊ดด้วยตกใจ ส่วนเจ้ากล่ำกล้าเฉพาะล่อผู้หญิง แต่ขี้ขลาดเต็มตัว พอประจันหน้ากับเจ้าเผือน

กลับหันวิ่งหนีไปเฉย ๆ อย่างไม่คิดถึงอะไรทั้งสิ้น เจ้าเผือน กำลังแค้น จึงวิ่งไล่ตามแล้วยิงด้วยปืนล้มฟุบไป แต่ยังไม่ตาย ฤทธิ์แค้นยังไม่หาย จึงยิงซ้ำอีกจนสิ้นชีวิต ข้างนางขวัญเห็นเรื่องร้ายขนาดนั้น เกรงว่าถ้าช้าอยู่ตนจะต้องเป็นผีตามชู้ไปด้วย จึงวิ่งหนีจะขึ้นเรือน แต่ขึ้นบันได-บ้านได้เพียง ๒ คั่น เจ้าเผือนวิ่งตามมาทันกระชากผมจนหน้าหงายล้มลง เอาปืนจ่อที่หน้าอก ยิงนังขวัญจนตายคาที่อีกคน แล้วิ่งขึ้นบนเรือน ทั้งพ่อตา, แม่ยาย, ทั้งน้องเมีย, ต่างตกใจเกรงกลัวและตะลึงอยู่ จึงคว้าเจ้าอู๊ดลูกชาย ซึ่งหลับพริ้มบนเบาะขึ้นมากอดแล้วจูบทั่วทั้งหัวทั้งแก้ม ๒ ข้าง น้ำตาพรั่งพรูออกมาเพราะอาลัยที่จะต้องจากลูก ส่งลูกให้แม่ยายทั้งเบาะแล้วพูดว่า

"แม่ ฉันฝากลูกไว้ด้วย ถ้าแม่ไม่เลี้ยง ส่งไปให้ปู่ย่ามันเลี้ยงต่อก็แล้วกัน"

พูดจบ โดดลงจากเรือนข้ามศพนังขวัญ วิ่งตัดทุ่งเตลิดไป จะหนีกลับบ้านเก่าก็กลัวเขาจะจับได้ จึงตัดขึ้นทางรถไฟ ไปหลบอยู่ที่บ้านเพื่อนซึ่งเป็นทหารเกณฑ์รุ่น

เดียวกัน บ้านเขาอยู่ที่ใกล้ ๆ สถานีเกาะจันทร์ พักอยู่ได้ไม่กี่วัน เพื่อนเตือนว่าข่าวเรื่องของตนรู้มาถึงแถวนี้แล้ว จึงคิดหนีต่อไป คราวนี้มุ่งจะไปทางแปลงยาว เพื่อตัดบ่าหลบผู้ติดตามให้พ้นมือกฎหมาย แต่คิดถึงลูกใจแทบขาด ไม่รู้ว่าอีกสักเมื่อไรจึงจะได้กลับมาเห็นหน้าลูก จึงยอมเสี่ยงภัยย้อนมาเยี่ยมลูกในคืนหนึ่ง ถูกเจ้าหน้าที่สะกัดเอาไว้ จะทำการจับกุม ไม่ยอมให้เขาจับ เอาปืนยิงต่อสู้ไปนัดหนึ่ง จะถูกใครบ้างก็ไม่รู้ และด้วยความชำนาญทาง จึงหลบหนีเจ้าหน้าที่ต่อไปได้อีก รู้ตัวว่าถ้าขืนวนเวียนอยู่อย่างนี้ จะต้องถูกจับได้ แต่เงินทองก็ไม่มีติดตัว จึงย้อนมาเพื่อกลับบ้านขอเงินพ่อ แล้วจะได้ไปอีกตามเรื่อง จะขอให้พ่อช่วยไปรับลูกมาเลี้ยงไว้เพื่อหมดห่วงด้วย และเมื่อลูกโตขึ้นแล้ว จะให้มาฝากวัดเพื่อหลวงพ่อทองได้เลี้ยงต่อให้ด้วย เหมือนอย่างที่เคยเลี้ยงตนผู้เป็นพ่อมาแล้วฉะนั้น ก่อนจะเข้าบ้าน จึงแวะมาหาหลวงพ่อในคืนนี้เพื่อฝากผีงลูกตนไว้ ส่วนตนนั้น จะลาไปตามยถากรรมต่อไป”

เจ้าเผื่อนเล่าจบก็ร้องไห้สะอึกสะอื้นเพราะสงสาร-ตัวเอง และอาลัยลูกชายตน โดยไม่สามารถระงับไว้ได้

หลวงพ่อทองเองพึงเรื่องของเจ้าเผื่อนโดยตลอด ก็รู้สึกสงสารเจ้าเผื่อนอย่างจับใจเช่นกัน

▲ ▲ ▲

หลวงพ่อทอง นั่งคิดอะไรสักครู่ พร้อมทั้งสังเกตกิริยาของเจ้าเผื่อน เห็นว่าบรรเทาความเศร้าลงได้บ้างแล้ว จึงกล่าวว่า

"เผื่อน แล้วเอ็งจะหนีเขาพ้นหรือ?"

"พ้นหรือไม่พ้นก็ต้องหนีไปตายดาบหน้าครับหลวงพ่อ" เจ้าเผื่อนตอบ

"เผื่อน เอ็งฟังให้ดี ข้าจะชี้แจงให้เอ็งเข้าใจ" หลวงพ่อทองเริ่มให้สติ "หนีอะไรน่ะหนีได้ เผื่อนเอ๋ย แต่จะหนีเวรหนีกรรมนั้น หนีไม่พ้นหรอก คนที่ทำความชั่วเป็นบาปกรรมเอาไว้แล้ว จะหนีวิบากของกรรมที่ตนทำไปน่ะ ไม่มีพ้นได้เลย จะหลบไปในทะเลมหาสมุทร, หรือเข้าซอกเขาหลบในถ้ำ, หรือว่าจะเหิรไปบนอากาศ, ที่ซึ่ง

ผลของบาปจะตามติดไปไม่ถึงนั้น เป็นไม่มี ถึงเอ็งจะหนี เขาพ้นในชาตินี้ เวรกรรมที่ทำไว้ก็จะตามไปสนองแก่เอ็งในชาติหน้าต่อไป

เรื่องของเอ็งนั้น ข้าฟังแล้วแสนจะสงสารและเห็นใจ แต่ไม่รู้ว่าจะปัดเป่าให้แก่เอ็งอย่างไรได้ เพราะเหมือนกับกรรมในอดีตตามมาสนอง เอ็งจึงได้ไปชอบใจรักใคร่กับนังขวัญจนได้เสียเป็นผัวเป็นเมียกัน แต่คู่ของเอ็งเป็นคู่เวร อยู่กันไปจึงต้องมีเรื่องทำให้เกิดฆ่าฟันกัน

และที่เอ็งทำไปแล้วนั้น เรียกว่า ทำชั่ว หรือ ทำบาป แล้วเอ็งคิดจะเอาชั่วมาล้างชั่วน่ะไม่ได้หรอก เอ็งต้องล้างชั่วของเอ็งด้วยทำดี

ก้มหน้ารับกรรมซิวะเผื่อนเอ๊ย คนทำผิดแล้วยอมรับผิด มันสมเป็นลูกผู้ชายเต็มตัว ข้าคิดดูแล้ว เรื่องของเอ็งนี้ เอ็งมอบตัวเสียดีๆ สารภาพผิดขอความปรานีเป็นที่ตั้ง ไม่ปฏิเสธ ถึงจะติดคุก ก็คงไม่นานกี่ปีหรอก ศาลท่านต้องเห็นใจ ว่าเอ็งทำผิดไปเพราะยับยั้งโทสะไม่ไหว โดยเห็นเมียกกอดอยู่กับชู้ต่อหน้าต่อตา จะไปหนักก็ตรง

เอ็งไปยิงเจ้าหน้าที่เข้า แต่คงไม่เท่าไหร่หรอกวะ เพราะไม่สาหัสอะไรนัก

แต่ถ้าเอ็งไม่เชื่อข้า ขืนหนีเขาต่อไป คดีจะมีเพิ่มความผิดจะท่วมทับมากขึ้น เพราะถ้าเจ้าหน้าที่ตามจับ เอ็งต่อสู้หรือทำร้ายเขา ความผิดของเอ็งก็จะมากกว่าเดิม และต่อไปเขาก็ต้องสั่งจับตายอย่างแน่นอน

เผื่อนเอ๋ย ถ้าเอ็งรักลูกเอ็งจริง ๆ เอ็งต้องเสียสละยอมใช้หนี้บาปกรรมให้หมดเสียก่อน แล้วค่อยกลับมาอยู่กับลูกต่อไป ข้าจะพาเอ็งเข้ามอบตัว เพราะข้ายังรักเอ็งอยู่ อยากให้เอ็งมีชีวิตอยู่ได้ดูลูกต่อไป เอาเถอะ แล้วเรื่องลูกของเอ็งน่ะ ไม่ต้องห่วง พ่อมันข้ายังเลี้ยงมาได้ ทำไมจะเลี้ยงลูกของมันต่อไม่ได้”

หลวงพ่อทองพูดมาได้เท่านี้ รู้สึกตื้นตันใจ พูดต่อไปไม่ค่อยออก จึงต้องหยุดลงประเดี๋ยวหนึ่ง แล้วจึงกล่าวต่อไปอีกว่า

“เผื่อน โทษของเอ็งคราวนี้ แม้ต้องติดคุกติดตรางอย่างแน่นอน แต่ถ้าเอ็งประพฤติตัวดี ก็จะได้รับ-

ลดหย่อนผ่อนโทษลงโดยลำดับ เว้นแต่ว่าเมื่อเอ็งออกจากคุกแล้ว จะได้พบกับข้าอีกหรือไม่เท่านั้น เพราะข้าอาจตายไปก่อนเอ็งจะพ้นโทษออกมาก็ได้ ฉะนั้น ข้าจะขอเตือนเอ็งอีกสักเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับเรื่องการจะมีลูกมีเมีย ถ้าเอ็งจะคิดมีต่อไปในภายหน้า จะได้ไม่ต้องเดือดร้อนลำบากด้วยเรื่องผู้หญิงที่เป็นเมียอีก

ธรรมดาผู้หญิง พระท่านว่าเป็นของสาธารณะ* ดังที่โบราณกล่าวไว้ *วิถี, คงคา, ศาลา, นารี,*

วิถี คือ ถนน, คงคา ได้แก่ แม่น้ำ, ศาลา ได้แก่ ที่พักคนเดินทาง, นารี คือ ผู้หญิง, ทั้ง ๔ ที่ว่าเป็นของสาธารณะนั้น เป็นอย่างไร?

บาลี

* *ยถา นที จ ปนฺโถ จ ปานาคารํ สภา ปปา*
เอวํ โลกิตฺถิโย นาม นาสุ กุชฺฌติ ปณฺฑิตา ฯ

คำแปล แม่น้ำ ทางเดิน โรงเหล้า ที่ประชุม บ่อน้ำ เป็นฉันใด (คือย่อมเป็นสาธารณะแก่คนทั้งหลาย) หญิงทั้งหลายในโลกก็เป็น (สาธารณะ) ฉันนั้น บัณฑิตย่อมไม่โกรธแก่หญิงทั้งหลาย.

อนภิรตชาดก เอกนิบาต อิตถีวรรค

ถนน ได้แก่ทางเดิน คนทั้งหลายไม่ว่า ผู้ดี ไพร่ เศรษฐี หรือคนเข็ญใจ ย่อมอาศัยเดินได้ทั่วกันทั้งนั้น

แม่น้ำ ก็ใช่ว่าจะลงอาบได้เฉพาะคน ไม่ว่าใคร ย่อมลงอาบได้ทั่วกันหมด จะหวงห้ามกันไม่ได้

ศาลาที่พักคนเดินทาง ย่อมเข้าพักอาศัยได้ทั้งคน ชั้นต่ำ ชั้นกลาง และชั้นสูง ไม่จำกัดว่าควรที่ผู้ใดผู้หนึ่งจะเข้าพักได้โดยเฉพาะ

ผู้หญิงก็เช่นกัน ชายจะผูกพันและบักใจมั่นว่าต้องเป็นสมบัติเฉพาะตนก็ไม่ได้ ถ้าใจเขายังภักดี ซื่อสัตย์ มีความละอาย มั่นในประเวณี ก็ยังรักและเป็นเมียเราอยู่ แต่ถ้าเขาขาดความซื่อสัตย์ ไร้ภักดี หมดความละอาย และมักมากไม่อิ่มในกามคุณจนลืมสมบัติประจำตัวของหญิงและผ่าผืนประเวณี อย่างนี้ เราต้องหักใจ แล้วปล่อยเขาไปตามสันดาน เพราะเขาหมดรักเราแล้ว จะร่วมกับหญิงหลายใจนั้นมันเดือดร้อน ถ้ามันไม่ทำให้เราเดือนร้อน เราก็ต้องเดือดร้อนเพราะไปทำร้ายมันเข้า อย่างที่เอ็งทำแก่นังขวัญมัน

คนที่รู้ธรรมดาของหญิง เขาจึงไม่ต้องเดือดร้อน เพราะความชั่วช้าของหญิงที่เคยทอดร่างยอมเป็นเมีย เพราะรู้ความจริงได้จึงรู้จักหักห้ามใจตน ส่วนคนที่ยังโง่อยู่ ไม่รู้จักธรรมดาของผู้หญิง คิดแต่ว่า เมียเรา, สมบัติของเรา, เมื่อหญิงนั้นเปลี่ยนแปลงไป จึงต้องเดือดร้อน เพราะความโง่เขลาของตนเอง

เมียที่ดีนั้น ต้องเป็นผู้หญิงจริง ๆ หญิงเช่นไรจึงจะเรียกว่าเป็นผู้หญิงจริง ๆ ได้ ?

ผู้หญิงจริง ๆ นั้น คือ เป็นเมียที่ดี, และเป็นแม่ที่ดี,

เมียดี คือหญิงที่มีความซื่อสัตย์ ภักดี ไม่ยอมนอกใจผัว

แม่ดี คือหญิงที่รักและเลี้ยงลูกตนด้วยความยอมเสียสละทุกสิ่งทุกอย่าง

เผื่อนเอ๋ย สมัยนี้ผู้หญิงแต่ร่างมันมากเหลือเกิน จนหาผู้หญิงจริง ๆ ได้ยาก ข้าขอเตือนเอ็งว่า ต่อไป ถ้าเอ็งคิดอ่านจะมีเมียกับเขาอีก ขอให้เลือกให้ได้ผู้หญิงจริง ๆ ก็แล้วกัน

เอาละ เจ้าเผื่อน ดิกมากแล้ว เอ็งนอนพักอยู่กับข้าที่กุฏินี้สักคืนก่อน พรุ่งนี้เช้า ข้าจะให้เขาไปตามพ่อแม่เอ็งมาพบเอ็งที่นี่ จะสั่งเสียกันยังไงก็พูดกันเสียให้รู้เรื่องรู้ราว แล้วข้าจะพาเอ็งไปส่งเจ้าหน้าที่เขาเองที่อำเภอ เมื่อเอ็งเล็ก ๆ ข้าสอนแล้วสอนอีก ให้เอ็งหัดเป็นคนใจเย็นไว้บ้าง แต่สอนอย่างไร ๆ เอ็งก็ไม่เชื่อข้า ข้าเลี้ยงและอบรมให้เอ็งดีไม่ได้ ต้องฝากให้หลวงท่านช่วยเลี้ยงและอบรมต่อ บางทีจะดัดนิสัยให้เอ็งดีขึ้นบ้างได้

เอาเถอะ ถ้าบุญกุศลยังอุปถัมภ์ให้ข้ามีอายุยืนต่อไป เอ็งพ้นโทษออกจากคุกได้วันไหน วันนั้นแหละวะข้าจะไปรับตัวเอ็งมาเอง”

เจ้าเผื่อนร้องไห้อย่างไม่อายคล้ายเด็ก ๆ เพราะรู้สึกประทับใจในความเมตตาและหวังดีของหลวงพ่อทองเป็นที่สุด และน้อมใจยอมรับปฏิบัติตามที่ท่านแนะนำแก่ตนทุกประการ.

▲ ▲ ▲

— ๓ —

“นายแดง”

วันนี้ มีงานเผาศพที่วัดโบสถ์ เป็นศพนายแดง คนหลังวัดโบสถ์นี่เอง นายแดงถึงแก่กรรมได้เกือบปีแล้ว เขาเก็บศพไว้ที่วัดโบสถ์ เพ่อจะจัดการเผาจี่กันวันนี้ และทำอย่างย่นย่อ โดยชักศพขึ้นตั้งตอนเช้า มีการทำบุญทำทานตามประเพณี ตอนบ่ายมีเทศน์ และมาติกาบังสุกุล เสร็จแล้วเผาในตอนเย็นเป็นหมดเรื่องไปเลย

นายแดงที่เขาเผาศพวันนี้ เป็นคนอายุรุ่นราวคราวเดียวกับหลวงพ่อทอง ผู้ที่รู้ประวัติของแกดี ต่างสาปแช่งและยกเป็นตัวอย่างสอนลูกสอนหลานมิให้เอาเยี่ยงและพากันสมน้ำหน้าเมื่อทราบว่านายแดงตาย แม้แต่นายแดงจะตายไปแล้ว ก็ยังมีผู้ขุดคุ้ยเอาเรื่องของแกมาพูด และเล่าสู่ผู้อื่นฟังต่อไปอีกดังนี้ :-

นายแดงนั้น เดิมเป็นคนทางเมืองพนัส ไม่ใช่คนละแวกทางวัดโบสถ์นี้ แต่มาได้ยายจันคนที่หลังวัดโบสถ์เป็นภรรยา ยายจันเมียนายแดงก็เป็นหญิงที่ผู้คนทั่วไปชิงชังเพราะชั่วช้าเลวร้ายไม่น้อยอยู่เหมือนกัน กล่าวคือ ยายจันนั้น ผัวเดิมชอทิดผง มีอาชพทำสวน และมีสวนของตนเองอยู่หลายขนัด ทิดผึ่งกับยายจันอยู่กินเป็นผัวเมียกัน จนมีลูกสาวถึง ๒ คน ขณะที่ลูก ๆ มีอายุไล่เลี่ยกัน โดยลูกคนโตอายุได้ ๘ ขวบ ลูกคนเล็กอายุได้ ๖ ขวบเห็นจะได้ นายแดงได้มารับจ้างอยู่เป็นลูกจ้างทำสวนด้วย ได้ค่าจ้างเหมาเป็นปี ๆ ละ ๑๒ ตำลึง อยู่กินกับเจ้าของสวนเสร็จ เมื่อนายแดงมาเป็นลูกจ้างได้ยังไม่ทันจะครบปีดี ทิดผึ่งผัวยายจันก็ถึงแก่กรรม เรื่องการตายของทิดผึ่ง มีหลายคนที่เดียวพูดกันว่าตายเพราะถูกวางยาเบื่อ แต่ไม่มีหลักฐานว่าใครเป็นคนลอบวางยา จนเผาศพทิดผึ่งแล้ว อยู่ต่อมาไม่กี่เดือน ยายจันก็ท้องขึ้นมา ภายหลังคนจึงรู้ว่าท้องกับนายแดง โดยยายจันเลื่อนฐานะให้ ยกนายแดงลูกจ้างขึ้นเป็นผัว ทอดร่างของตนให้นายแดงครองแทนผัวเก่าซึ่งตายไปเมื่อไม่นานนี้

เอง อายุของคนทั้งสองแตกต่างกันมาก โดยยายจี๋มีอายุสูงกว่านายแดงสัก ๑ รอบเห็นจะได้ เพราะเมื่อได้กันนั้นยายจี๋อายุปาเข้าไปตั้ง๓๕-๓๖ปีแล้ว ส่วนนายแดงเพิ่งเป็นหนุ่มใหญ่เต็มตัว อายุราว๒๓-๒๔เห็นจะได้ ฉะนั้น ยายจี๋จึงออกจะหลงนายแดงมากอย่สักหน่อย ขนาดที่ปรนปรือให้ความสุขแก่นายแดงอย่างเต็มที่ล้นเหลือ โดยหาให้กินอย่างอิ่มหมีพีมันเป็นที่สุขสำราญทุกมื้อตลอดวัน ทั้งๆที่ลูกของตนซึ่งเกิดกับผัวเก่า ต้องอด ๆ อยาก ๆ อย่างไร ก็ไม่สนใจที่จะดูแล หรือแสดงเอ็นดู แต่เดิมนายแดง ซึ่งเป็นลูกจ้าง ต้องทำสวนวันยังค่ำ และยามกินก็ต้องกินที่หลังนาย บัดนี้ เกิดสบายเพราะได้เป็นผัวยายจี๋ งานสวนจึงไม่ต้องแตะ ปล่อยให้ยายจี๋และลูก ๆ ของแกซึ่งยังเล็กอยู่ทำกันตามเรื่องตามราวไป ซ้ำยังได้กินดี นอนดี มียายจี๋คอยปรนนิบัติเอาอกเอาใจอีก

มีพี่ ๆ น้อง ๆ ที่สนิทกับยายจี๋หลายคนอุตส่าห์มาเตือนให้สติยายจี๋ด้วยความหวังดี ว่าอย่าหลงผัว จะถูกเขาฮุบสมบัติหมด ลูกเต้าจะลำบากต่อไป แต่กลับถูกยายจี๋

ด่าตะเพิดไม่ไว้หน้า หาว่า มายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของตน เขาผัวเมียกัน จะอย่างไร ๆ ก็เรื่องของเขา ไม่ใช่เรื่องที่พี่น้องหรือคนอื่นภายนอกทั้งสิ้นจะต้องมายุ่งด้วย ตกลงจึงไม่มีใครกล้าเข้าไปแสดงความสนใจหรือให้สติในเรื่องราวของยายจ๋อก ต้องปล่อยตามเรื่องราวของแกไป

ยายจ๋อตั้งท้องลูกคนแรกที่เกิดกับนายแดง พอท้องชักจะแก่ ทำงานไม่ค่อยไหว จึงจ้างเด็กผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งเป็นคนทางใต้เกาะ ใกล้ตลาดบางบ่อมาเป็นลูกจ้างช่วยทำงาน เด็กคนนี้ชื่อไปล่ อายุเพิ่งจะเป็นสาว แต่รูปร่างแสนจะขี้ริ้ว ไม่น่าดู หน้าตาก็หน้าเกลียด ดำก็แสนดำ ทั้งสติก็ไม่ค่อยจะสมประกอบนัก ขาด ๆ เกิน ๆ ไม่เต็มเต็งเหมือนคนธรรมดา ยายจ๋อว่าจ้างมาด้วยราคาถูก ๆ เพราะพอใจลักษณะของนังไปล่ ว่านังไปล่คงจะไม่เป็นภัยแก่ตน เพราะสารรูปแสนจะอัปลักษณ์ นายแดงผัวหนุ่มคงจะไม่สู้สีด้วย แต่ที่ไหนได้ พอยายจ๋อคลอดบุตร กำลังนอนอยู่ไฟไม่ทันจะออก นายแดงก็ใช้กำลังข่มขืนนังไปล่เป็นเมียทั้ง ๆ ที่นังไปล่ออกจะขี้เหล่ถึงขนาดนั้น แต่ว่ายายจ๋อยังไม่รู้เรื่องจนกระทั่งออกไฟแล้ว ลูกคนเล็กที่คลอดกำลังจะสอนคว่ำ

นังไปล่ก็แสดงอาการพ้องให้ชาวบ้านรู้เร็อง โดยแพ้ท้อง และอาเจียนเป็นวรรคเป็นเวร ยายจึงสงสัยเป็นกำลังว่า นังไปล่เกิดท้องขึ้นกับใคร ต้องทั้งขู่ ทั้งปลอบ อยู่นาน นังไปล่จึงยอมรับสารภาพหมดสิ้นทุกประการว่าถูกนายแดงข่มขืนเอา และภายหลังต่อมาก็ถูกรังแกอยู่เนือง ๆ ไม่รู้จะป้องกันอย่างไร จึงต้องยอมปล่อยเลยตามเลย จนกระทั่งตั้งครรภ์ขึ้น

ยายจึรู้เร็องตลอดเท่านั้น ก่นนายแดงด้วยถ้อยคำผรุสวาสอย่างไม่ละอายเพื่อนบ้านด้วยกัน ทั้งแสดงความเหี้ยมโหดทุบตีนังไปล่อย่างรุนแรง แผลงฤทธิ์อาละวาดคล้ายนางผีเสื้อสมุทรก็ปานกัน เป็นอย่างนี้อยู่หลายวัน จนวันหนึ่งถกนายแดงใช้กำลังที่เหนือกว่าเตะตบเอาจนเกือบจะน่วมไปทั้งตัว จึงสงบนิ่งลงได้คล้ายถูกบีของพระอภัยมณีสะกดจนหมดฤทธิ์ แต่กระนั้น ก็ยังไม่วางมองนังไปล่ว่าเป็นศัตรูแย่งผัว จึงหาเหตุทารุณทุบตีนังไปล่ได้เนืองๆเกือบทุกวัน จนคนบ้านใกล้ๆ พากันพยากรณ์ว่า “น่ากลัวนังไปล่จะต้องแท้งลูก เพราะทนความบอบช้ำไม่ได้เป็นแน่”

แต่ว่าเหมือนกรรมรักษา แม้ว่านังไปล่จะถูกทรมานทั้งร่างกายทั้งจิตใจอย่างสุดแสน แต่ลูกในท้องก็เจริญเติบโตขึ้นโดยลำดับ ไม่มีอะไรที่จะผิดแปลกหรือเป็นไปตามคำที่ชาวบ้านทำนายกันไว้ แต่ก่อนจะถึงกำหนดคลอด นังไปล่เกิดหนีออกจากบ้านของยายจี่ไปเฉย ๆ ซึ่งไม่มีผู้ใดทราบว่าไปไหน ยายจี่นั้นแสนจะดีใจที่นังไปล่ออกไปพ้นบ้านตนเพราะขืนอยู่ แทนที่จะอยู่เป็นลูกจ้าง กลับเป็นตัวมารขวางหูขวางตาให้ขัดเคืองด้วยมาร่วมผัวของตน ส่วนนายแดงนั้น ก็ไม่ได้แสดงว่าจะสนใจใยดีที่จะห่วงใยหรือติดตามถามข่าวเรื่องนังไปล่ ว่าออกจากบ้านไปแล้ว จะไปคลอดลูกเต้าที่ไหน และจะลำบากลำบนอย่างไร กลับทำเฉย ๆ อยู่อย่างปกติ คล้ายกับว่าไม่มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นเลยฉะนั้น

▲ ▲ ▲

ยายจี่ มีลูกกับนายแดงถึง ๔ คน คนแรกเป็นหญิง ส่วนอีก ๓ คนเป็นชายล้วน ระยะหลังต่อ ๆ มา ยายจี่มี

นิสัยจนชาวบ้านเลื่องลือว่า เป็นคนหลงผัวอย่างถึงขนาด เพียงแต่ผัวจากบ้านไปเยี่ยมบ้านเดิมของเขาที่เมืองพนัส เพียง ๗ – ๘ วัน ยายจี๋ทุรนทุรายจนปรากฏ ต้องเที่ยวไป-เที่ยวมา เพื่อคอยรอรับผัวที่ท่าเรือวัดโบสถ์วันละหลาย ๆ ครั้ง ยิ่งนานวัน สารรูปของแกก็ยิ่งทรุดโทรม ปราศจากน้ำนวล เพราะไหนเลยจะต้องเหนื่อยทั้งแรง เหนื่อยทั้งกาย เพื่อทำมาหากินเลี้ยงลูก เลี้ยงผัว ไหนเลยจะต้องเหนื่อยใจอีกด้วย เพราะต้องคอยพะเน้าพะนอปรนปรือให้ความสุขแก่นายแดงผัวหนุ่ม ชาวบ้านที่รู้เรื่องในครอบครัวนี้ดี ต่างพูดกันว่า “เพราะยายจี๋แกยังมีสมบัติอยู่หรอก นายแดงจึงยังอยู่แทะเพื่อลอกสมบัติ ทิ้งไม่ลง แต่ถ้าทรัพย์สมบัติยายจี๋หมดเมื่อไรคงจะไม่มีเสน่ห์อะไรในร่างของแกที่จะผูกรัดใจของนายแดงให้อยู่ต่อไปได้”

เมื่อลูกคนโตของนายแดงมีอายุได้ ๙ ขวบ ลูกของยายจี๋ซึ่งเกิดกับทิดผึ่งผัวเก่าทั้ง ๒ คน ก็โตเป็นสาว คนโตชื่อผ่อง อายุได้ ๑๘ ปี คนน้อง ชื่อแผ้ว อายุได้ ๑๖ ปี ซึ่งแม่ผ่องและแม่แผ้วก็อยู่บ้านเดิมกับแม่ร่วมกับพ่อเลี้ยงตลอดมา

พอลูกเลี้ยงเป็นสาวทั้งคู่ สังเกตว่านายแดงชักจะมีท่าทีเอ็นดูลูกเลี้ยงเกินกว่าเหตุ จนมีเรื่องราวต้องทะเลาะวิวาทกับยายจี่เนือง ๆ โดยยายจี่หาว่านายแดงชักจะไม่ซื่อเพราะมีท่าทางออกจะลวนลามกับลูกตน แต่นายแดงกลับว่ายายจี่หึงสุดอย่างหลบหูหลบตาคดเอาเองแล้วพาลหาเรื่องกับตน จะอย่างไรก็ตาม เช้าวันหนึ่ง เมื่อแม่แผ้วตื่นขึ้นและเดินจะไปรดน้ำผักในสวนพบแม่ผ่องพี่สาวผูกคอตายอยู่ที่ต้นขนุนห้อยโต่งเต่ง ตาปลิ้น ลิ้นแลบโผล่ออกมา จึงตกใจโวยวายเรียกแม่ให้ไปดู ปรากฏว่า แม่ผ่องขาดใจตายไปหลายชั่วโมงแล้ว เมื่อผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แจ้งเรื่องไปอำเภอ เจ้าหน้าที่มาทำการชันสูตรศพตามระเบียบ กลับได้เรื่องเพิ่มเติมอีกว่า แม่ผ่องที่ผูกคอตายนั้น ไม่ได้ตายคนเดียว ลูกในท้องก็ตายด้วย เพราะแม่ผ่องตายโดยกำลังมีท้องได้สัก ๓ – ๔ เดือน จึงกลายเป็นผีตายโหงที่ตายทั้งกลมคือตายพร้อมกับลูกในท้อง

แม่ผ่องท้องกับใคร? เรื่องนี้ยากที่จะพิศูจน์ได้ เพราะแม่ผ่องก็ตายไปแล้ว แต่ปกติเด็กคนนี้ ไม่มีกิริยา

หลุกหลิก และไม่สูสีสนใจกับผู้ชายใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งที่บ้านก็มีผู้ชายเพียงนายแดงคนเดียวเท่านั้นเอง ฉะนั้น ผู้คนจึงเลื่องลือกันทั่วทั้งแม่น้ำ ว่าแม่ผ่องคงจะถูกนายแดงพ่อเลี้ยงข่มขืนรังแกเอาจนต้องตกเป็นเมียเขา และคงถูกขู่จนกลัวเกรงไม่กล้าปริปากบอกใครแม้แต่ยายจี้ผู้เป็นแม่ ครั้นบ่อยครั้งนานวัน เมื่อรู้ตัวว่าตั้งท้อง ก็กลัวแม่ และอับอายชาวบ้าน จึงตัดสินใจฆ่าตัวตายให้พ้นเวรไป

คนทั้งหลายจึงรุมเกลียดชังนายแดง ไม่ยอมคบค้าสมาคมด้วย เพราะรังเกียจในความประพฤติ ว่า “เป็นผู้เป็นคนเฉพาะร่างกาย ส่วนจิตใจเลวทราม ชอบทำลายผู้หญิง และไม่กล้าเปิดเผยเลี้ยงดู คราวก่อนนังไปล่ก็ถูกทำลายครั้งหนึ่ง จนไปเป็นไปตายที่ไหนก็ไม่มีใครรู้ มาคราวนี้ แม่ผ่องถูกทำลายอีก จนต้องยอมฆ่าตัวตาย” แต่แทนที่นายแดงจะรู้สึกตัว และยายจี้จะเห็นความเลวของผัว กลับเอออออเข้าใจกันว่าชาวบ้านรุมหัวกันริษยาตน และเกรงว่าจะถูกข่มเหงจากผู้เกลียดชัง จึงซื้อหาอาวุธปืนไว้ในบ้าน อ้างว่าเพื่อไว้คุ้มครองทรัพย์สินและป้องกันตัวเอง

เวลาห่างจากแม่ผ่องผูกคอตายไปได้ยังไม่ทันถึงปีดี แม่แผ้วน้องสาวแม่ผ่องลูกของผัวเก่ายายจี่ เกิดหนีจากบ้านไปอยู่กับอาที่คลองโสภา เลยตลาดบ้านหมู่ขึ้นไป ใครถามว่าเหตุไรจึงหนีแม่มาอยู่กับอา แม่แผ้วก็ตอบว่า “ไม่อยากตายเหมือนอย่างพี่สาว เพราะถ้าขืนทนอยู่กับแม่ต่อไป ก็จะต้องผูกคอตายในวันหนึ่งเป็นแน่” แม้แต่ยายจี่จะมาตามและอ้อนวอนให้กลับถึง ๒ ครั้ง ๓ ครั้ง แม่แผ้วก็ยืนยันไม่ยอมกลับ ยายจี่ขู่ว่าจะตัดแม่ตัดลูกอย่างไรก็ไม่เชื่อฟังทั้งสิ้น

เรื่องแม่แผ้วต้องหนีมาอยู่กับอา จึงเป็นเรื่องแสดงความชั่วช้าร้ายกาจของนายแดงให้ประจักษ์แก่ชาวบ้านอีกอย่างชัดเจน ทุกคนที่รู้เรื่องต่างเพิ่มความชิงชัง ทั้งนายแดงทั้งยายจี่เป็นทวีคูณ แต่ปลาดที่คนทั้งสองนี้ยังอยู่ด้วยกันได้ตลอดมา

เหตุการณ์ผ่านพ้นมาถึง ๙ ปีเศษ จนทุกคนต่างลืมเรื่องของนายแดง – ยายจี่ไปแล้ว และแม่แผ้วก็ได้สามีตั้งหลักฐานทำมาหากินเลี้ยงดูกันไปตามประสา ลูกคนโตของนายแดง ชื่อสาลี่ กำลังเป็นสาว อายุราว ๑๙ หรือ

๒๐ ปี ซึ่งมีเรือนร่างและใบหน้างดงาม จัดได้ว่าเป็นผู้หญิงที่สวยคนหนึ่งในละแวกวัดโบสถ์นั้นทีเดียว จึงมีผู้ชายในละแวกนั้น และบ้านอื่น ๆ พากันหมายปอง เพราะนิยมความงามของแม่สาลี่อยู่มากรายด้วยกัน

นายแดงและยายจิจึงต่างต้องคอยระวังเพราะหวงลูกสาวทั้งพูดทำนองขู่ ๆ เอาไว้ว่า ถ้าผู้ชายคนใดละลาบละล้วงเข้ามากร้ำกรายติดต่อกับแม่สาลี่ถึงบ้าน นายแดงจะยิงอย่างไม่ไว้หน้า ไม่ว่าจะเป็นใครทั้งสิ้น เพราะผู้ที่รักแม่สาลี่หรือผู้ที่แม่สาลี่ควรรัก จะต้องเป็นคนที่นายแดงเลือกคัดให้เองตามความพอใจ ไม่ใช่ว่าจะติดต่อกับลูกสาวตนเองโดยลำพัง

△ △ △

เหมือนกับอกุศลกรรมซึ่งรอจังหวะจะสนองผลแก่นายแดงมานานแล้ว เพิ่งติดตามมาทันในตอนนี้เอง – – – –

มีงานประจำปีก่อพระเจดีย์ทรายที่วัดโบสถ์ในวันหนึ่ง แม่สาลี่ไปทำบุญที่วัดในตอนหลังเพลพร้อมทั้งน้อง ๆ

แล้วอยู่ดูลิเกซึ่งทางวัดจัดให้มีขึ้นเป็นการสมโภชพระเจดีย์-ทราย สักพักใหญ่ได้แยกจากน้อง ๆ ออกไปจากดูลิเก อ้างว่าจะไปดูซื้อของทางหน้าวัดสักเดี๋ยวหนึ่ง แต่หายไปเลยจนบ่ายคล้อยไปมาก ลิเกเลิกแล้วก็ยังไม่กลับมา ก่อนจะกลับบ้าน พวกน้อง ๆ เดินตามหาพี่สาวจนทั่วก็ไม่พบ จึงพากันกลับบ้าน เล่าเรื่องให้พ่อแม่ฟัง นายแดงยายจี่ฟังลูก ๆ เล่าชักสังหรณ์ใจ ออกจากบ้านสืบถามคนทั้งหลายมีผู้แจ้งว่า เห็นแม่สาลี่เดินตามชายหนุ่มแปลกหน้าผู้หนึ่งออกไปทางหลังวัด นายแดงไม่รอช้า ย้อนกลับบ้านคว้าปืนรีบตามลูกสาวทันที และโดยที่แม่สาลี่ตามผู้ชายไปในเวลากลางวันแสก ๆ อันมีผู้เห็นเป็นระยะ ๆ นายแดงจึงตามลูกสาวถูกทาง เพราะถามคนตามทางตลอดไป

ตะวันคล้อยต่ำลงจนเกือบจะพลบอยู่แล้ว นกกาต่างบินกลับพักยังรวงรัง แต่นายแดงผู้ออกเดินตามลูกสาวตั้งแต่บ่ายแก่ ๆ ยังไม่ได้หยุดเดินเลยจนจวนจะค่ำลงแล้ว เพราะความน้อยใจที่ลูกสาวทำลายน้ำใจพ่อ และเจ็บใจผู้ชายที่นำลูกสาวหนีว่า หมิ่นใจชายด้วยกัน ความน้อยใจและ

เจ็บใจ คล้ายเป็นแรงดันให้หยุดไม่ลง ภาวนาขอให้พบกับผู้พาลูกสาวหนี จะยิงให้ตายเป็นผีเผ้าทุ่ง โดยไม่เกรงกลัวจะลำบากเดือดร้อนเพราะติดคุกติดตราง บุกทุ่งนาผ่านเสม็ดเหนือ–เสม็ดใต้ มาโดยลำดับ จวนจะเข้าเขตไผ่เกาะอยู่แล้ว แลเห็นหลังของลูกสาวและชายผู้พาหนีไวๆ จึงเร่งผีเท้าตามติดอย่างไม่ละลด มิได้คำนึงถึงความเหน็ดเหนื่อยยากทั้งสิ้นเลย มุ่งแต่จะประทุษร้ายผู้ลบหลู่ตนให้สาสม จนเกือบจะทันถึงตัวคนทั้งสองอยู่แล้ว

เบื้องหน้าของชายหญิงทั้งสอง เป็นบ้านเล็ก ๆ ซึ่งล้อมรอบบ้านด้วยรั้วไม้มะขามเทศ มีอาณาเขตติดกับบ้านอื่น ๆ ซึ่งปลูกเรียงรายใกล้ชิดกันเป็นหมู่ใหญ่ เมื่อมาถึงหน้าบ้าน ชายหนุ่มผู้นั้นเปิดประตูรั้วออกอย่างชำนาญจูงมือแม่สาลี่ตามเข้าไป ชรอยว่าแม่สาลี่จะขวยอายตามประสาผู้หญิง หยุดยืนยั้งมือเอาไว้ยังไม่ยอมตามเข้าไปง่าย ๆ จึงได้จังหวะดีที่นายแดงแอบตามเข้ามาใกล้ตัวได้อย่างสะดวก และร้องสั่งลูกสาวตนว่า

“สาลี่ หยุดก่อน อย่าเพิ่งเข้าไป”

ขณะที่ทั้งสองคนตกตลึงเพราะคาดไม่ถึงว่า นายแดงจะติดตามมาทันอย่างรวดเร็วถึงเช่นนี้ นายแดงก็ยิงเปรี้ยง ถูกชายผู้นั้นอย่างจังถึงกับล้มลงทั้งยืน ร้องโอยได้คำเดียว ขาดใจตายอยู่กับที่

เสียงดังของปืน ทำให้ชาวบ้านถิ่นนั้นแตกตื่นจุดใต้พากันออกมาดูจนสว่างจ้าไปหมด นายแดงเองก็ตื่นเต้นจนเกือบหมดสติ เพราะคิดไม่ถูกว่าจะทำอย่างไรต่อไป จะหนีก็รู้สึกตัวว่าขาทั้งคู่อ่อนแรงเดินไม่ไหว ทั้งห่วงแม่สาลี่ลูกสาวที่ติดตามมาด้วย จึงยืนเฉยอยู่อย่างนั้นเอง แม่สาลี่โถมตัวลงกอดศพชายอันเป็นที่รัก ครวญคร่ำอย่างน่าสงสาร โดยไม่ละอายแก่คนทั้งหลายซึ่งมาล้อมดูอยู่ใกล้ ๆ แสงสว่างจากไต้ซึ่งคนจุดถือมา ส่องให้เห็นใบหน้าของผู้ตายได้ถนัด ว่าเป็นเด็กเพิ่งจะหนุ่ม เพราะหน้ายังอ่อนอยู่มาก คงจะมีอายุได้ไม่ถึงกำหนดบวชเป็นแน่

หญิงคนหนึ่ง รูปร่างต่ำเตี้ย เดินออกมาจากบ้านหลังนั้นอย่างงง ๆ ถามคนที่มุงดู พอรู้ว่าคนตายคือใคร

เท่านั้น นางวิ่งเข้าไปผลักแม่สาลี่จนพ้นจากร่างของคนตาย แล้วกอดศพร้องไห้ คร่ำครวญปมว่าจะขาดใจตายตามไปด้วย เสียงรำพรรณแสดงความชอกช้ำใจ และเสียงเรียกผู้ตายว่าลูก ทำให้นายแดงและแม่สาลี่รู้ว่า นางเป็นแม่ของผู้ตาย ประเดี๋ยวเดียวเท่านั้นเอง เสียงร้องไห้และเสียงรำพรรณของนางนั้นก็เงียบสงบลง มีคนพูดว่านางเป็นลมไปแล้ว พอดีผู้ใหญ่บ้านหมู่นั้นมาถึงที่เกิดเหตุ และช่วยกันจับตัวนายแดง พร้อมทั้งยึดอาวุธปืนจากนายแดงไว้ด้วย แล้วช่วยเข้าแก้ไขแม่ของคนตายต่อไป

จนครู่ใหญ่ หญิงผู้นั้นจึงฟื้นขึ้นมา พอรู้สึกตัวคราวนี้อารมณ์โศกลดลง แต่มีความแค้นเคืองผู้ที่สังหารลูกนาง จึงยืนขึ้นขอดูหน้าคนยิงลูกให้เต็มตา แล้วสาวเท้าเข้าใกล้ร่างของนายแดงซึ่งยืนตลึงอยู่ ความสว่างของไฟในที่นั้น ทำให้มองเห็นหน้าของคนทุกคนได้อย่างถนัดชัดเจน พอนางเห็นหน้านายแดงเต็มตา ก็เค้นหัวเราะออกมาคล้ายคนบ้า แล้วพูดดังสนั่นว่า

"ชะ ชะ อ้ายแดงน่ะเอง กูคิดว่าใคร สะใจของกูแท้ อ้ายแดงเอ๋ย สะใจกูจริง เพราะลูกกู อ้ายบุญที่มันตายไปนี้ ก็ตายเพราะน้ำมือของมึงซึ่งเป็นพ่อของมันเอง กูหายเสียใจแล้ว พี่น้องทั้งหลายโหวย ไม่ใช่ใครหรอก ที่มาฆ่าลูกกู ที่แท้ก็พ่อของมันเอง ตามมาฆ่าลูกของมัน"

พูดจบ หญิงคนนั้นหรือนังไปล่ ซึ่งเคยถูกนายแดงข่มขืนเป็นเมียเมื่อ ๒๐ ปีก่อน ก็หัวเราะและร้องไห้สลับกันด้วยเสียงดังเหมือนคนเสียสติ ทำให้ทุกคนในที่นั้น รวมทั้งแม่สาลี่ ต้องตลึงงันเพราะคาดไม่ถึงว่า เรื่องจะหมุนมาบรรจบเป็นเช่นนี้ได้เลย

▲ ▲ ▲

นายแดงต้องรับโทษติดคุกฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาเป็นเวลา ๑๐ ปี เมื่อพ้นโทษออกมาแล้ว ได้กลับมาอยู่บ้านเมียที่หลังวัดโบสถ์อีก

เหตุการณ์ที่ล่วงแล้วมา คล้ายเป็นแผลอันฉกรรจ์ซึ่งฝังลึกลงกัดกินใจทำให้นายแดงต้องเจ็บปวดรวดร้าวตลอดเวลา อนิจจา! ลูก หนีตามลูก ซึ่งเป็นพี่น้องร่วมพ่อเดียวกัน –

ลูก ต้องตายเพราะมือของพ่อเอง, แม่สาลี ซึ่งได้รับความกระทบกระเทือนใจอย่างรุนแรง จนป้าๆ เป๋อๆ เสียสติไปจนกระทั่งทุกวันนี้, แม่ผ่อง ที่ผูกคอตายรวมทั้งลูกในท้องด้วย, ทิดผึ่งสามีเก่าของยายจี๋ ซึ่งคล้ายปรากฏภาพมาหลอกหลอนตนทุกวันๆ

เรื่องต่างๆ เหล่านี้ รุมเร้าหลอกหลอนทำให้นายแดงหมดความสุข และออกจะพุ่งซ่านขึ้นทุกวัน

ในที่สุด ต้นขนุนต้นเดียวกันกับที่แม่ผ่องใช้เป็นที่ผูกคอตายในสวนหลังบ้านนั่นเอง นายแดงอาศัยเป็นสถานที่ผูกคอตนตายตามไปในคืนวันหนึ่ง ซึ่งการตายของนายแดงเป็นเรื่องที่สะใจและสมน้ำหน้าของคนละแวกบ้านนั้นยิ่งนัก

ค่ำลงจนสิ้นแสงสว่างจากตะวันแล้ว ทั่วทั้งวัดโบสถ์มืดสนิท เพราะครึ้มไปด้วยร่มเงาของต้นไม้ใหญ่ซึ่งมีอยู่เกือบทั่วทั้งบริเวณวัด แต่ตรงเชิงตะกอนข้างกอไผ่ใหญ่

หลังวัดยังมีแสงไฟซึ่งสัปเหร่อสุมฟืนลงเผาศพนายแดงตั้งแต่เมื่อตอนเย็น แม้จะมอดลงเหลือเป็นเถ้าถ่านเท่านั้น แต่พอมีแสงสว่างส่องให้เห็นได้สลัว ๆ

ภิกษุรูปหนึ่ง ยืนอยู่ที่ใต้ต้นยางใหญ่ไม่ห่างจากเชิงตะกอนนั้นเท่าไรนัก ทอดสายตาจ้องจับดูเถ้าไฟในเชิงตะกอน คล้ายปลงธรรมสังเวช โดยอาศัยเถ้ากระดูกของนายแดงเป็นเครื่องปลง ซึ่งภิกษุรูปนี้มิใช่ใครอื่น *"หลวงพ่อทอง – วัดโพสถ์"* นั่นเอง ถ้าผู้ใดสามารถกำหนดรู้ใจท่านได้ในยามนี้ได้ ก็พอจะถอดใจความเรื่องที่ท่านคิดออกเป็นตัวหนังสือว่า –

"มนุษย์หนอมนุษย์ ที่สุดก็ต้องถูกเขาเผาจนกลายเป็นเถ้าถ่านไปหมด ต่างแต่ว่าจะช้าหรือเร็วกว่ากันเท่านั้นเอง

ไฟที่เขาเผาคนตาย เป็นไฟภายนอก ชั่วโหมพืนพักใหญ่ ร่างที่ไร้วิญญาณก็จะหมดทรากเหลือเพียงเป็นเถ้าถ่านกองกระดูกเท่านั้น

แต่ยามที่ยังมีชีวิตอยู่ ต้องถูกไฟภายในเผาตลอดเวลา โดยยากที่จะรู้สึกตัวได้ว่าถูกเผา

ราคะ, โทสะ, โมหะ, ไฟภายใน ๓ กองที่ร้ายกาจซึ่งเผาคนให้ไหม้ ร้อน ทุรนทุราย ตลอดเวลา ใครหนอที่จะรู้สึกตัวได้บ้าง?

ไฟราคะแท้ๆ เผาลนจิตใจของนายแดงจนทำลายผู้หญิงอย่างเหี้ยมโหดคล้ายกับเดรัจฉาน ซึ่งมุ่งใช้กำลังรังแกสัตว์ชนิดเดียวกัน เพราะหื่นกระหายในรสกาม ไฟโทสะอีก ที่เผาใจให้นายแดงโหดร้าย ไร้ความเมตตาปรานี ถึงกับฆ่าเจ้าบุญลูกตนเอง ผู้ถูกโทสะครอบงำย่อมมีใจร้อนรน และดุดันเยี่ยงสัตว์อีกเช่นกัน

ไฟโมหะ แม้จะรู้สึกว่าไม่ร้อนแรงกระไรนัก แต่เผาใจให้คนลุ่มหลงเห็นผิดง่ายดาย ทั้งคล้ายเป็นเชื้อต่อไส้ให้ไฟราคะ, ไฟโทสะ, ลุกลามได้ง่าย ดับไม่ลง

ผู้ต้องไหม้เพราะไฟนอก แต่ยังดับไฟในไม่ได้ จะต้องถูกเผาให้เดือดร้อน กระวนกระวายต่อไปอีกโดยไม่รู้จักสิ้นสุดได้ *ใครหนอ จะดับไฟภายในให้มอดหมดไปไม่เหลือเชื้อไว้ได้?"* หลวงพ่อทองรำพึงแต่ผู้เดียว.

“แม่ส้มลิ้ม”

แม่ส้มลิ้ม เป็นลูกผู้ใหญ่บ้านชุ่ม บ้านอยู่เหนือวัดสัมปะทวน ตำบลบางแก้ว ต่อมาแต่งงานกับปลัดมะโน ซึ่งรับราชการเป็นปลัดอำเภออยู่ที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จึงได้ย้ายจากบ้านเดิมมาอยู่กับสามี โดยเช่าบ้านเขาอยู่ใกล้ ๆ กับวัดโสธร

ปลัดมะโนสามีแม่ส้มลิ้มนั้น ไม่ใช่เป็นคนแปดริ้ว ภูมิลำเนาเดิมอยู่ถึงเมืองสงขลา เมื่อเป็นเด็กได้ติดตามพระยาอินทร์เจ้าเมืองคนเก่ามาอยู่ที่แปดริ้วด้วย จนมาเติบโตเป็นหนุ่มที่เมืองนี้ แม้พระยาอินทร์ท่านจะย้ายจากแปดริ้วไปเป็นเจ้าเมืองอื่นอีกก็ไม่ตามท่านไปด้วย โดยเข้ารับราชการเป็นเสมียนที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และภายหลังได้รับเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นจนเป็นปลัดซ้าย จึงได้แต่งงานกับแม่ส้มลิ้ม อยู่กินด้วยกันมีความสุขตลอดมา

พอแต่งงานได้ ๓ ปีเศษ ปลัดมะโนถูกย้ายให้ไปรับราชการในตำแหน่งเดิมที่อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปรา-

จันบุรี เนื่องด้วยสถานที่ซึ่งต้องไปอยู่นี้ไกลจากบ้านเดิมของแม่ส้มลิ้มไปมากและสิ้นทราบว่าลำบากในเรื่องที่พักอาศัย เพราะจะต้องไปหาเช่าอยู่เอง ปลัดมะโนจึงตัดสินใจขอไปเฉพาะผู้เดียวก่อน เพื่อดูลาดเลาและจัดหาที่พัก ถ้าเรียบร้อยดีแล้วจะกลับมารับแม่ส้มลิ้มไปอยู่ด้วยภายหลัง เพราะไม่อยากให้แม่ส้มลิ้มต้องพลอยลำบากและว้าเหว่ในตอนต้นด้วย เมื่อตกลงกันตามนี้แล้ว ปลัดมะโนจึงเดินทางไปรับหน้าที่ราชการที่อำเภอกบินทร์บุรีแต่ผู้เดียว ส่วนแม่ส้มลิ้มก็ขนของลงเรือกลับไปพักอยู่กับพ่อที่บ้านเดิมตำบลบางแก้ว

เมื่อ ปลัดมะโนไปอยู่อำเภอกบินทร์บุรีแล้ว เดือนแรก ๆ ก็หมั่นเขียนจดหมายส่งข่าวถึงแม่ส้มลิ้มเนือง ๆ และชี้แจงว่าในระยะนี้ ยังไม่อาจมารับแม่ส้มลิ้มไปอยู่ด้วยกันได้ เพราะยังหาเช่าบ้านพักไม่ได้ ตัวปลัดมะโนเองก็ต้องอาศัยผู้อื่นเขาอยู่ไปพลาง ๆ ทั้งยังมีงานชุก โดยต้องออกท้องที่เกือบทุกวันเพื่อปราบปรามโจรผู้ร้าย ไม่ค่อยจะอยู่ติดที่พักนัก อนึ่ง ปลัดมะโนเองก็กำลังพยายามวิ่งเต้นกับผู้ใหญ่อยู่เพื่อหาทางย้ายกลับมาอยู่แปดริ้วอีกให้ได้ ฉะนั้น จึงขอให้

แม่ส้มลิ้มพักอยู่กับพ่อที่บ้านเดิมไปก่อน ถ้าว่างเมื่อไร จะหาโอกาสมาเยี่ยมเยียน

เดือนหลังๆ ข่าวคราวจากปลัดมะโนก็ห่างลง จนย่างเข้าเดือนที่ ๔ แม่ส้มลิ้มก็ไม่ได้รับข่าวจากปลัดมะโนเลย จึงทำให้แม่ส้มลิ้มเป็นทุกข์จนว้าวุ่นใจ เกรงไปว่าปลัดมะโนจะเกิดป่วยไข้จนถึงกับล้มเจ็บลง เพราะอำเภอนั้นมีไข้ชุกชุมอยู่แล้ว หรือว่าสามีมีงานหนักต้องออกท้องที่จนมิได้มีเวลาว่างเว้นเลย ด้วยความห่วงใยและคิดถึงสามี แม่ส้มลิ้มจึงทนอยู่ไม่ไหว อ้อนวอนผู้ใหญ่ชุ่มผู้พ่อขอให้ช่วยไปเป็นเพื่อน เพื่อเยี่ยมสามีที่อำเภอกบินทร์บุรี ผู้ใหญ่ชุ่มขัดลูกไม่ได้ก็ต้องจำใจไปกับลูกสาว สองคนพ่อลูกโดยสารรถไฟจากสถานีแปดริ้วไปจนถึงกบินทร์บุรี โดยไม่ส่งข่าวให้ปลัดมะโนรู้ล่วงหน้าก่อน เมื่อลงจากรถไฟเป็นเวลาบ่ายมากแล้ว ก็ตรงไปยังที่ว่าการอำเภอถามหาปลัดมะโนทันที ทราบจากคนที่อำเภอว่า วันนี้ปลัดมะโนไม่ได้มาที่ทำงาน ให้ไปถามดูที่บ้านพัก ซึ่งอยู่ที่ร้านแม่กิมตี่ในตลาด

แม่ส้มลิ้มกับผู้ใหญ่ชุ่มก็อุตส่าห์ตามไปจนถึงสถานที่ซึ่งเขาบอกให้ เมื่อถึงร้านแม่กิมตี่ในตลาด ก็เดินเข้าไปในร้าน ซึ่งร้านนั้นเป็นร้านจำหน่ายเครื่องชำของใช้ รวมทั้งเครื่องทำบุญต่าง ๆ มีพร้อมหมดตั้งแต่บาตร, ผ้าไตร, บริกขารสงฆ์, พบหญิงมีอายุผู้หนึ่งนั่งอยู่ที่หน้าร้าน เข้าใจว่าจะเป็นแม่กิมตี่เจ้าของร้าน แม่ส้มลิ้มจึงยกมือขึ้นไหว้แล้วถามว่า “น้าจ๊ะ ปลัดมะโนอยู่หรือเปล่าจ๊ะ?”

หญิงผู้นั้นมองหน้าผู้ถามด้วยความแปลกใจ แล้วหันไปทางหลังร้านตะโกนร้องเรียกคนว่า “มะลิ, มะลิเอ๊ย, มีคนเขามาถามหาปลัดแน่ะ”

พอขาดเสียงร้องเรียกไม่เท่าไร สตรีผู้หนึ่งเดินออกมาจากหลังร้าน ยืนอยู่ไม่ไกลจากแม่ส้มลิ้มนัก และถามแม่ส้มลิ้มว่า “มีธุระกับพี่ปลัดเขาหรือจ๊ะ?”

แม่ส้มลิ้มพังถามเกิดสงสัยติดขึ้นมา เพราะไม่ปรากฏว่าปลัดมะโนมีพี่น้องอยู่ทางภาคนี้เลย จึงตอบว่า “จ้ะ ฉันมาหาปลัดมะโนเขา เขาอยู่หรือเปล่าจ๊ะ?”

"พี่เขาไปสระแก้วจ้ะ จะกลับก็คงเป็นเย็นวันพรุ่งนี้ ฉันเป็นภรรยาของพี่ปลัดจ้ะ มีธุระอะไรสั่งไว้ที่ฉันก็ได้" หญิงผู้นั้นหรือแม่มะลิแจง

แม่ส้มลิ้มได้ยินคำพูดของแม่มะลิลูกสาวของแม่กิมตี่ชัดเจนตกใจถึงกับสะดุ้งทั้งตัว อ่อนแรงจนเกือบทรงกายยืนอยู่ไม่ได้ ต้องเกาะแขนผู้ใหญ่ชุ่มซึ่งยืนอยู่ข้าง ๆไว้แน่น คำที่หญิงนั้นว่า *"เขาเป็นภรรยาของปลัดมะโน"* ทำให้แม่ส้มลิ้มสะเทือนใจอย่างหนัก จนใจสั่นริก ๆ ไม่รู้ว่าเหงื่อไหลพรั่งพรูออกมาจากที่ใด จนชุ่มหน้าและโชกกายไปหมด รู้สึกคล้ายจะเป็นลม อุทานออกมาได้คำเดียวว่า "โธ่ พี่มะโน" เท่านั้นพูดอะไรต่อไปไม่ออก เพราะคอตีบตันไปหมด ได้แต่จ้องหน้าแม่มะลิด้วยความเคียดแค้น แม้แม่มะลิเองก็ตกตลึงเมื่อเห็นกิริยาของแม่ส้มลิ้มเปลี่ยนแปลงผิดปกติไปอย่างรวดเร็ว จึงถามด้วยความหวังดีว่า "เป็นอะไรไปจ๊ะ อากาศร้อน ๆ จะเป็นลมไปก็ไม่รู้ พักให้สบายก่อนเถอะจ้ะ"

ยังมิทันแม่มะลิจะพูดจบ แม่ส้มลิ้มก็ดึงแขนพ่อหมุนตัวกลับเดินออกจากร้านของแม่มะลิไปอย่างรวดเร็ว แม่มะลิจึงได้แต่ยืนมองตามไปด้วยความปลาดใจ

▲ ▲ ▲

แม่ส้มลิ้มกับผู้ใหญ่ชุ่ม กลับจากกบินทร์บุรีในวันรุ่งขึ้น โดยมิได้พบกับปลัดมะโนตามที่ตั้งใจมา ขากลับแม่ส้มลิ้มร้องไห้มาตลอดทางอย่างไม่อายผู้ใดเพราะความชอกช้ำใจ เมื่อถึงบ้านก็เอาแต่เศร้าโศกเป็นทุกข์เพราะแค้นใจและเจ็บใจสามีที่นอกใจจนไม่เป็นอันกินอันนอน เรื่องราวของปลัดมะโนที่มาได้แม่มะลิเป็นภรรยาอีกคน ซึ่งผู้ใหญ่ชุ่มและแม่ส้มลิ้มรู้เพิ่มเติมมาอีกจากญาติห่าง ๆ ของผู้ใหญ่ชุ่มที่อยู่หลังตลาดกบินทร์บุรีซึ่งผู้ใหญ่ชุ่มและลูกสาวไปพักด้วยในคืนวันนั้นมีว่า :–

“เมื่อปลัดมะโนย้ายมารับราชการที่อำเภอกบินทร์บุรีนี้ใหม่ ๆ ต้องเช่าห้องแถวพักอยู่ในตลาด และซื้อหาอาหารกินเอง ต่อมารู้จักกับ

แม่มะลิลูกสาวแม่กิมตี่ในตลาดกบินทร์บุรีจนคุ้น-
เคยถึงกับแวะสนทนากันเสมอ ๆ โดยแม่กิมตี่ก-
ชอบอัธยาศัยของปลัดมะโน และปลัดมะโน
แสดงตัวว่าเขายังเป็นโสด ย้ายมารับราชการที่
อำเภอนี้ จึงมาเพียงผู้เดียว โดยมิสมบัติมาด้วย
เฉพาะของกระเป๋าเดียวเท่านั้น แม่ลูกทั้งสองก็เข้า-
ใจว่าเป็นจริงทุกประการ และคนอย่างปลัดมะโน
ซึ่งรับราชการเป็นถึงปลัดอำเภอ เรียกว่าเป็นคน
มีหน้ามีตาผู้หนึ่งทีเดียวในท้องถิ่นนั้น แม่กิมตี่จึง
ไม่รังเกียจที่จะให้ปลัดมะโนสนิทสนมกับลูกสาว
ตน เมื่อคุ้นกันหนักเข้า ทั้งแม่ ทั้งลูก ก็เชิญให้
ปลัดมะโนมารับประทานอาหารเช้า – เย็น ที่ร้าน
ของตนเลย โดยอ้างว่าสงสารเพราะตัวคนเดียว
ไม่มีลูก ไม่มีเมีย

พอปลัดมะโนมาอยู่ที่กบินทร์บุรีได้เพียง
๒ เดือน ก็คุ้นเคยกับแม่กิมตี่และแม่มะลิเต็มที่

จึงออกปากสู่ขอแม่มะลิด้วยตนเอง แม่กิมตี๋ก็เต็มใจยกให้โดยไม่เรียกร้องเอาอะไรเลย แถมมีการทำบุญ และเลี้ยงแขกเหรื่อที่มารดน้ำอวยพรวันแต่งงานอย่างสมหน้า สมเกียรติเสียอีก เมื่อแต่งงานแล้ว ปลัดมะโนจึงมาอยู่กับภรรยาที่ร้านของแม่ยายอย่างเปิดเผย โดยที่ทุกคนไม่รู้ว่าปลัดมะโนมีเมียอยู่แล้วที่แปดริ้วเลย”

แม้กลับจากกบินทร์บุรีตั้งหลายวันแล้ว แต่แม่ส้มลิ้มยังคิดเสียใจ และเสียดายปลัดมะโนสามีตน ซึ่งถูกหญิงอื่นยึดครองไปเป็นคู่แนบกายแทน ยิ่งคิดยิ่งชอกช้ำใจ ที่สามีนอกใจไม่มีความสงสารและเห็นใจตนเลย ซึ่งต้องยอมเสียตัวเป็นภรรยาเขาจนหมดราคาแล้ว และภักดีซื่อสัตย์ต่อสามีจริง ๆ แต่เขากลับสนองความรักของตนด้วยการมีภรรยาใหม่ ความหึงหวง และอารมณ์ที่เคียดแค้นชิงชังรวมทั้งความอาลัยโดยยังตัดรักจากสามีไม่ได้เด็ดขาด เข้าครอบงำทำให้แม่ส้มลิ้มกระเทือนใจอย่างรุนแรง ไม่สามารถ

จะหักห้ามใจมิให้คิดพุ้งซ่านได้ แม่ส้มลิ้มจึงเผอตัวคล้ายคนไม่มีสติ พอคิดถึงเรื่องน่าเสียใจก็ร้องไห้, แต่คิดว่าผัวจะกลับมาง้อขอคืนดีดังเดิม ก็ชื่นชอบใจ และหัวเราะออกมาอย่างสบอารมณ์ ครั้นคิดถึงเรื่องชวนให้แค้นใจ ก็มีสีหน้าแดงกร่ำ และแสดงกิริยาฉุนเฉียวดุด่าผู้นั้น ผู้นี้ ตามอารมณ์, ร่างกายก็ซูบผอม หน้าตาผิวพรรณก็ร่วงโรยผิดกว่าเก่า คนแถบบ้านนั้นจึงเอาไปล้อกันว่า “แม่ส้มลิ้มเสียสติเป็นบ้าไปแล้ว”

อนิจจา! แม่ส้มลิ้ม แม่ส้มลิ้มซึ่งยังตัดรักจากผัวไม่ได้ แม้ปลัดมะโนเขาจะมีเมียใหม่ ไม่คิดถึงแม่ส้มลิ้มแล้ว แต่แม่ส้มลิ้มก็ยังรักเขาอยู่ ยังลืมปลัดมะโนไม่ลง

----แม่ส้มลิ้มผู้น่าสงสาร,

ผู้ที่ต้องพลอยเป็นทุกข์ไม่น้อยกว่าแม่ส้มลิ้ม ก็คือผู้ใหญ่ชุ่ม เหตุที่ผู้ใหญ่ชุ่มต้องกลัดกลุ้มเป็นทุกข์ตามลูกสาวไปด้วยนั้น เพราะเลี้ยงแม่ส้มลิ้มตั้งแต่เกิดมา จนมีสามีไปแล้วแต่ก็ยังไม่พ้นอก โดยที่ลูกสาวต้องกลับมาอยู่ใน-

ปกครองเป็นภาระของพ่ออีก ทั้งระยะนี้ แม่สัมลิมก็ครองสติไม่อยู่เพราะมีเรื่องเสียใจอย่างรุนแรง มองภาพลูกสาวครั้งไรเกิดความสงสารวาบเข้าไปจับขั้วหัวใจทุกครั้ง ยิ่งนานวันอาการของแม่สัมลิมก็ยิ่งเปลี่ยนแปลงให้ยิ่งหนักใจ เพราะไม่มีอะไรดีขึ้นมีแต่กลับทรุดหนักลงทุกที แม้จะปลอบ จะเตือนลูก ว่าถึงผัวเขาจะทอดทิ้ง แต่ให้อุ่นใจเถิด พ่อยังอยู่พ่อจะไม่ยอมทอดทิ้งลูกเป็นอันขาด เพราะรักลูกเหมือนอย่างเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ถึงกระนั้น แม่สัมลิมก็ไม่เปลี่ยนใจ ยังคร่ำครวญโศกเศร้าอยู่ทุกวัน จนกระทั่งพี่น้องบางคนมาเตือนผู้ใหญ่ชุ่มให้รีบจัดการรักษาแม่สัมลิมก่อนแต่จะเป็นการสายไป เพราะขืนปล่อยไว้เช่นนี้ ต่อไปแม่สัมลิมจะหมดสติจนบ้าคลั่งไปได้ยากต่อการรักษา ทั้งช่วยแนะนำว่าควรพาไปหาหลวงพ่อทอง วัดโบสถ์ เพื่อขอให้ท่านรดน้ำมนต์ให้ จิตใจแม่สัมลิมจะได้เป็นปกติเหมือนดังเดิม

บ่ายวันหนึ่ง ผู้ใหญ่ชุ่มและญาติ ๆ จึงนำแม่สัมลิมลงเรือ ช่วยกันแจวขึ้นไปจนถึงวัดโบสถ์ แล้วพาขึ้นไปนมัสการหลวงพ่อทองบนกุฏิ เล่าสมุฏฐานเรื่องราวอันทำให้แม่-

ส้มลิ้มกระทบกระเทือนใจจนถึงกับครองสติไม่อยู่ให้ท่านฟัง โดยละเอียดไม่ปิดบัง แล้วได้ขอความกรุณาให้ท่านทำน้ำมนต์รดให้ เพื่อบัดเบ่าทุกข์ภัยให้แม่ส้มลิ้มเป็นปกติเหมือนดังเดิมด้วย

หลวงพ่อทอง ฟังผู้ใหญ่ชุ่มเล่าเรื่องของแม่ส้มลิ้มโดยตลอดจนจบก็สงสาร จึงจัดการทำน้ำมนต์จนแล้วเสร็จให้เด็กยกเอาบาตรน้ำมนต์ออกมาตั้งที่นอกชานหน้ากุฏิ สั่งให้ผู้ใหญ่ชุ่มพาแม่ส้มลิ้มมานั่งตรงนอกชานนั้น ซึ่งแม่ส้มลิ้มก็นั่งลงอย่างใจลอย ๆ คล้ายกับเป็นหุ่นที่เคลื่อนไหวได้โดยมิคนชักให้เป็นไปฉะนั้น

หลวงพ่อทองเอาขันเล็กตักน้ำมนต์ออกจากบาตร ยืนสำรวมจิตให้เป็นสมาธิแน่วแน่ แล้วอธิษฐานจิตเพื่อให้แม่ส้มลิ้มกลับได้สติ และเป็นปกติเหมือนดังก่อน จากนั้นค่อย ๆ รดน้ำมนต์จากขันราดลงบนศีรษะของแม่ส้มลิ้ม ๆ สะดุ้งคล้ายกับรู้สึกตัว และท่านก็ได้ราดน้ำมนต์ต่อไปจนน้ำมนต์หมดจากบาตร

เดชะอานุภาพของพระรัตนตรัย และแรงอธิษฐานจิตของหลวงพ่อทองคล้ายจะบันดาลให้แม่ส้มลิ้มพ้นจากทุกข์ได้ โดยกลับมีความรู้สึกตัวได้ดีเหมือนเก่า ออกละอายที่พ่อพามารดน้ำมนต์ถึงวัด จึงกราบหลวงพ่อทองแล้วลุกหลบไปผลัดเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ ณ ที่มิดชิด จนเรียบร้อยดีแล้วกลับมานั่งบนกุฏิหลวงพ่อทองอีก แต่ด้วยความอายจึงไม่ได้พูดอะไรกับท่านเลย ซึ่งหลวงพ่อทองก็คล้ายจะรู้ใจจึงไม่ได้ซักถามอะไรทั้งสิ้น เป็นแต่สั่งผู้ใหญ่ชุ่มว่า อีก ๗ วันให้พาแม่ส้มลิ้มมาที่วัดโบสถ์อีกสักครั้งเพื่อดูอาการต่อไป

□ □ □

พอครบ ๗ วันตามกำหนด ผู้ใหญ่ชุ่มพาแม่ส้มลิ้มมาหาหลวงพ่อทองที่วัดโบสถ์ตามที่ท่านนัดไว้ มาคราวนี้ดูแม่ส้มลิ้มค่อยผ่องใสมีน้ำมีนวลผิดกว่าที่มาเมื่อวันก่อน แต่น่าปลาดใจที่ว่า หลวงพ่อทองมิได้ซักถามเรื่องราวหรือพูดจาสนทนาว่าอะไรเลย ได้แต่นั่งฟังผู้ใหญ่ชุ่มพูดผู้เดียวจนครู่ใหญ่ มีแม่ไก่พาลูกเล็ก ๆ ฝูงหนึ่งประมาณ ๗ – ๘ ตัวเห็นจะได้ มาคุ้ยเขี่ยหากินอยู่ข้างบันไดกุฏิของ

หลวงพ่อทอง เสียงลูกไก่เล็ก ๆ ซึ่งร้องเจี๊ยบ ๆ ห้อมหน้าล้อมหลังแม่ไก่คล้ายรบกวนให้น่ารำคาญ แต่แม่ไก่กลับคุ้ยจิกอาหาร และส่งเสียงกุ๊ก ๆ เรียกให้ลูกมาจิกกินอย่างน่าเหน็ดเหนื่อยแทนว่า เมื่อใดลูกทั้งหมดจะอิ่มหนำจนทั่วกัน เหมือนกับได้โอกาสที่จะพูดกับแม่สัมลิ้ม หลวงพ่อทองจึงชี้มือให้แม่สัมลิ้มมองดูไก่ฝูงนั้น แล้วถามว่า

"สิกา แม่ไก่ตัวเดียวแต่ต้องเลี้ยงลูกตั้งฝูง กว่าลูก ๆ จะโตหากินเองได้ ต้องลำบากเหน็ดเหนื่อยทั้งวันจริงไหม ?"

"จริง ค่ะ" แม่สัมลิ้มตอบ

"เออ สิกา ลูกไก่ที่แม่เลี้ยงจนมันเติบโตขึ้นมาแล้วต่อไปมันเลี้ยงแม่ของมันบ้างไหม ?" หลวงพ่อทองถาม

"คงไม่เลี้ยงหรอกค่ะ" แม่สัมลิ้มตอบ แล้วกล่าวต่อไปว่า "เมื่อมันโตขึ้นหากินเองได้แล้ว มันก็หากินเลี้ยงตัวมันเองเท่านั้นค่ะ"

หลวงพ่อทองจึงซักต่อไปว่า "เอ ถ้าอย่างนั้นแม่ไก่มันอุตส่าห์เลี้ยงลูกของมันทำไมล่ะ ไข่ออกมาแล้วกว่าจะฟักให้เป็นตัวออกมาได้แสนจะลำบากและทรมาน ซ้ำลูก

ออกจากไข่มาแล้วยังต้องเลี้ยงอีก กว่าลูก ๆ จะเติบโตได้ แม่ไก่แสนจะเหน็ดเหนื่อยสารพัด แต่ลูกไก่โตขึ้นแล้วไม่เลี้ยงแม่มันบ้างเลย แล้วแม่ไก่มันเลี้ยงลูกมันทำไมกัน?”

แม่ส้มลิ้มนิ่งคิดอยู่ประเดี๋ยวหนึ่ง จึงตอบว่า “มันคงรักลูกมันค่ะ มันจึงได้เลี้ยงไม่ทอดทิ้ง อิฉันเคยเห็นแม่ไก่บางตัวตอนที่ลูกมันยังเล็ก ๆ มันหวงลูกมันด้วย คนหรือสุนัขเข้าใกล้ลูกมัน มันยังไล่ตีเอา จิกเอา ไม่กลัวเกรงทั้ง ๆ ที่แต่ก่อนเมื่อมันยังไม่มีลูก มันเคยกลัวคน ไม่กล้าเข้าใกล้คน”

“ดีละ” หลวงพ่อทองชม “สีกา ก็รู้เรื่องของแม่ไก่ดี ที่นี้ฉันจะอธิบายให้ฟัง คนที่เป็นพ่อคนแม่คนนั้นเหมือนกับแม่ไก่ไม่มีผิด เพราะเลี้ยงลูกของตนแต่ละคน ๆ กว่าลูกจะเติบโตจนพ้นอกออกไปได้ แสนจะลำบากและต้องหมดเปลืองอย่างมาก แต่ขืนชื่อว่าลูกแล้ว จะยากมีดีจนอย่างไร พ่อแม่ก็ต้องพยายามเลี้ยงเพราะรักอย่างจริงใจ เรื่องที่พูดกันว่า รักคนนั้น รักคนนี้ จะรักอย่างไร ๆ มันก็ไม่เท่ากับรักลูกหรอก ผัวเมียกันยังเลิกร้างกันได้ มี

ตัวอย่างถมเถไป แต่ลูกแล้ว พ่อแม่เลิกไม่ลง ต้องยอมเป็นพ่อเป็นแม่ของลูกตลอดชาติ แต่เรื่องรักอะไร ๆ นี่น่ะ คนยังเข้าใจผิดกันอยู่อีกมากทีเดียว เดิมเมื่อเป็นเด็ก ๆ นั้น ก็เข้าใจว่า ตนรักพ่อรักแม่ แต่พอมีเพื่อน ก็เปลี่ยนไปรักเพื่อน ต่อจากรักเพื่อน ก็รักเพศตรงกันข้าม เป็นผู้ชายก็รักผู้หญิง เป็นผู้หญิงก็รักผู้ชาย และรักกันแรงจริง ๆ นั้น ตอนนี้ ลงรักแล้วใครจะมาห้ามไม่ให้รักก็ยากแสนจะยาก ที่นี้ต่อไปครั้นได้เสียเป็นผัวเมียกันแล้ว ถ้ายังซ่อตรงต่อกันอยู่ก็ยังรักกันดี ครั้นมีลูกออกมาแล้ว คราวนี้จะรู้สึกได้ว่าที่รักอะไรๆทั้งหมดมาตั้งแต่ต้นนั้น ไม่เท่ากับรักลูกหรอก หรือที่เข้าใจมาว่า ตนจะมีชีวิตอยู่เพื่อ คนนั้น คนนี้ ก็ไม่-จริง เพราะที่จริงจะมีชีวิตอยู่เพื่อลูกต่างหาก

แต่คนที่เป็นลูกนั้น บางคนมันก็แบบลูกไก่ คือเติบ-โตเป็นหนุ่มเป็นสาว จนทำมาหากินเองได้แล้ว มันไม่รักพ่อไม่รักแม่ แต่ไปรักคนอื่นจนหมดจิตหมดใจ ซ้ำร้ายบางทีมันห่วงแต่ว่า ผัวมัน เมียมัน และลูกมัน จะต้องอดอยากไม่มีจะกิน แต่พ่อแม่ที่ท่านเคยเลี้ยงตัวมาก่อนนั้น ท่าน

จะมีกินหรือไม่มีกิน จะอดอยากลำบากหรืออย่างไร ไม่ใส่ใจ ไม่ห่วงไม่ระลึกถึงทั้งสิ้น คล้ายกับลูกไก่ซึ่งไม่ห่วงแม่ของมันเลย คนอย่างนี้ก็มีมากอยู่ไม่ใช่หรือ สีกา”

หลวงพ่อทองซัก

แม่ส้มลิ้มก็อ้อมแอ้ม ๆ ตอบท่านว่า “ค่ะ”

หลวงพ่อทอง เอนหลังลงพิงหมอนขวานคล้ายจะให้คลายความเมื่อยจากการต้องนั่งนาน สักครู่หนึ่ง ก็ตั้งกายนั่งให้ตรงตามเดิม แล้วกล่าวกะแม่ส้มลิ้มต่อไปว่า

“สีกา คนอื่นทั้งสิ้น นอกจากพ่อและแม่แล้ว ที่จะรักเราอย่างไร ๆ ก็ไม่เท่ากับพ่อแม่ของเราหรอกนะ แม้แต่ผัวเมียกัน ที่ยังซื่อตรงจงรักกันดี ก็อยู่ด้วยกันได้ แต่ถ้าฝ่ายหนึ่งเอาใจออกห่างไม่รักษาความซื่อตรง มันก็ต้องแยกกัน อยู่ด้วยกันต่อไปไม่ได้ หรืออยู่ด้วยกันไปแต่เกิดเบื่อกันขึ้นมามันก็ต้องแยกกันอีก เพราะยากที่จะฝืนใจอยู่ด้วยกันได้

เอาเถอะ ขอถามสีกาตรง ๆ อีกใช่ไหมล่ะ ?” ไหน ๆ ก็พูดเรื่องอื่น ๆ มามากแล้ว ฉันเขาว่าสีกาเสียใจเรื่องสามีไปได้เมียใหม่

แม่ส้มลิ้มนั่งก้มหน้าน้ำตาไหล ความหลังเรื่องเดิมผลุดขึ้นมาอีก ทำให้แค้นใจสามี จึงตอบหลวงพ่อทองว่าตนต้องเสียใจในเรื่องนี้จริง

หลวงพ่อทองซักต่อไปว่า

"เรื่องสามีสีกาที่ไปมีเมียใหม่ เขาหลอกเมียใหม่ว่าเขายังเป็นโสดอยู่ใช่ไหม ?"

"ค่ะ" แม่ส้มลิ้มตอบ

หลวงพ่อทองนั่งคิดสักครู่ จึงกล่าวให้สติแม่ส้มลิ้มว่า

"สีกา คนที่ผูกใจรักกัน เมื่อต้องพลัดพรากจากกันไป ก็เป็นเหตุให้อีกฝ่ายต้องทุกข์และเศร้าโศกเป็นธรรมดา

แต่เรื่องการต้องพลัดพรากจากกันนั้น มีอยู่ ๒ อย่าง คือ :-

๑. พลัดพรากกันโดยเขายังมีชีวิตอยู่

๒. พลัดพรากกันโดยเขาตายจากไป

ผู้เป็นที่รัก ถ้าตายจากไป ผู้ยังอยู่ก็ต้องอาลัยร้องไห้เสียใจบ้างมิว่าจะขาดใจตายตามไปด้วย แต่จะโศกเศร้าอย่างไรหรือร้องไห้จนน้ำตาไหลเป็นสายเลือดออกมา ก็ไม่อาจเรียกผู้ตายให้กลับฟื้นขึ้นมาได้ ผัวเมียกันแม้จะรักกันใจแทบขาด โดยอยู่ด้วยกันอย่างไม่แตกแยกไม่คลายรักกัน แต่ที่สุด ถ้าผัวไม่เผาเมีย เมียก็ต้องเผาผัว เพราะต้องตายจากกันไปตามลักษณะธรรมดาของสังขาร

ฉะนั้น ผู้ที่เป็นผัวเป็นเมียกัน อยู่ร่วมกันมา แต่อีกฝ่ายหนึ่งเกิดนอกใจ ไปมีคู่ใหม่ ทอดทิ้งอีกฝ่ายหนึ่งเสีย เราจะไปเก็บมาคิดเป็นเรื่องโศกเศร้าทุกข์ร้อนทำไม? ควรคิดว่า เขาตายจากเราไปแล้ว โดยพลัดพรากจากเราไปทั้ง ๆ ที่เขายังมีชีวิตอยู่ แม้เราจะต้องชอกช้ำใจบ้าง ก็ควรปลอบใจตนเองว่าร้องไห้เพราะรู้ตัวก่อนในตอนนี้ดีกว่า เพราะเขาแสดงให้ปรากฏว่า เขาคลายรักจากเราแล้ว ถ้าเขาอยู่กับเราต่อไป และเกิดตายจากเราทั้ง ๆ ที่เรายังรักเขาอยู่ เราจะต้องเสียใจและโศกเศร้ายิ่งกว่านี้เสียอีก เพราะความรักที่มีต่อเขา เป็นเหตุทำให้ตัดอาลัยไม่ได้ขาด นี่ควรจะ

คิดอย่างนี้ คิดอย่างมีสติ เพื่อปลอบใจของตนเอง และจะได้เป็นเครื่องช่วยตัวมิให้ต้องระทมทุกข์จนเกินกว่าเหตุ”

หลวงพ่อทองพูดมาถึงตอนนี้ก็หยุดหยิบถ้วยน้ำชายกขึ้นซดจนหมดถ้วย เมื่อวางถ้วยลงบนจานรองแล้ว ท่านจึงชี้มือไปที่ผู้ใหญ่ชุ่ม ซึ่งนั่งฟังอย่างสนใจแล้วกล่าวกะแม่ส้มลิ้มต่อไปว่า

“สีกา พ่อของสีกาคนนี้ เป็นผู้ที่สีกาควรรักให้จับจิตผึ้งใจ เพราะพ่อแม่นั้น ไม่เคยบอกเลิกความเป็นพ่อแม่แก่ลูกเลย ไม่เคยทอดทิ้งลูก ไม่เคยเอาใจออกห่างลูก – –

สีกาเอ๋ย ยังมีคนอีกมากที่เดียวที่คิดผิด เพราะคิดเพียงสั้นๆ พอประสบความข้องขัดผิดหวังในเรื่องเกี่ยวกับค่ครอง เพราะเขานอกใจบ้าง เขาคลายรักบ้าง เขาทรยศบ้าง ก็หาทางออกด้วยการทำลายชีวิตตนเอง, หรือฆ่าคนที่ตนเคยรัก, หรือว่าพกเอาเรื่องนั้นมาสุมทับหัวใจแล้วครุ่นคิดเสียใจแค้นใจ จนกระทั่งเสียสติไป, โดยไม่นึกถึงอกของพ่อแม่บ้างเลย ว่าท่านจะต้องเศร้าโศกเป็นทุกข์อย่างไร

ในเมื่อตนทำไปเช่นนั้น ลูกเอ๋ย พ่อแม่ยังมีอยู่แล้วเหตุไร เจ้าจึงคิดสั้นๆอย่างนี้ ทำลายใจให้พ่อแม่ต้องเจ็บปวดเพราะชอกช้ำสุดประมาณ น่าจะกลับมาซุกหาความอบอุ่นจากอกของพ่อและแม่เหมือนเดิมดีกว่า

เรื่องของสีกานั้น เป็นไปตามกรรมลิขิต กรรมของเราที่ทำเอาไว้แต่ปางก่อน ได้อยู่ร่วมกับสามีเพียงเท่านี้เอง จึงมีเหตุทำให้เขาต้องเปลี่ยนแปลงและหน่ายแหนงไม่ซื่อตรงในภายหลัง ควรพิจารณาให้รู้จริงตามความจริงเช่นนี้ แล้วเปลี่ยนใจที่เคยรักสามี กลับมาเพิ่มรักผู้ที่ท่านรักเราดีกว่า

นี่, ผู้ใหญ่ชุ่มพ่อของสีกา คนนี้แหละ ที่รักสีกาจริง เพราะเป็นพ่อ สีกาหักใจให้เลิกเสียใจเรื่องของผัว แล้วคิดถึงความทุกข์ของพ่อ อย่าทำตัวให้พ่อต้องกลัดกลุ้มลำบากต่อไป แล้วรักพ่อให้มากกว่าเก่า ให้สมกับที่ท่านรักเราจริงๆดีกว่า

เรื่องผัวกันเมียกันน่ะ สีกาเอ๋ย, ถ้าวาสนายังแยกกับเขาไม่ได้ขาด อย่างไรๆเขาก็ต้องกลับมางอขอคืนดีด้วยในวันหลังเอง เชื่อฉันเถอะ”

แม่ส้มลิ้ม ก้มลงกราบหลวงพ่อทองด้วยใบหน้าที่ชุ่มไปด้วยน้ำตา บัดนี้ตนบังเกิดความสว่างไสวได้สติคล้ายมองเห็นทางที่ถูกได้แล้ว ซึ่งทางนี้สิ่งมาปิดบังทำให้มืดมิดมองไม่เห็นกระจ่างมาเสียนาน

จากนั้น เงยหน้าขึ้นมองผู้ใหญ่ชุ่มผู้พ่อ เห็นพ่อตนมีน้ำตาหยาดเยิ้มเพราะตื้นตันใจ จึงกราบลงบนตักพ่ออย่างสำนึกคุณ ฟุบหน้าลงบนตักพ่อร้องไห้อย่างไม่ละอายอยู่ต่อหน้าหลวงพ่อทองนั้นเอง.

– ๕ –

“ พระม่วง ”

ก่อนเข้าพรรษาปีหนึ่ง เจ้าม่วง คนเหนือวัดโบสถ์ ได้มาบวชเป็นภิกษุอยู่กับหลวงพ่อทอง ที่วัดโบสถ์

พระม่วงรูปนี้ บวชตอนอายุมากแล้ว เมื่อบวชนั้นมีอายุสัก ๔๐ ปีเศษๆเห็นจะได้ คนแถบวัดโบสถ์ต่างปลาดใจที่พระม่วงบวช และหลวงพ่อทองก็ยอมให้บวชอยู่ในสำนักด้วยได้ ทั้งนี้ เพราะประวัติของพระม่วงก่อนบวชนั้นเป็นผู้ประพฤติเกะกะทุจริต หากินด้วยมิจฉาชีพ ชาวบ้านต่างเกลียดชังไม่ไว้วางใจ เมื่อยังเป็นเด็กอยู่ มีนิสัยขี้ขะโมย เริ่มตั้งแต่ขะโมยผลไม้ของชาวสวน และลามปามจนถึงขะโมยเป็ดไก่ของชาวบ้าน พอเป็นหนุ่ม คบเพื่อนนักเลงเที่ยวลักปล้น จนเป็นข่าวเนืองๆ ถึงกับต้องติดคุกมาแล้วด้วยเรื่องปล้นทรัพย์

พอพ้นโทษออกจากคุก เจ้าม่วงก็ไปอยู่ถิ่นอื่น มีข่าวว่ายิ่งร้ายหนักกว่าเก่าไปเสียอีก เพราะไปเป็นสมุน

นายอิฐ ซึ่งเป็นจ้าวบ่ามีอิทธิพลมากอยู่ทางพนมสารคาม นายอิฐผู้นี้หากินทางทุจริต เอาทุกอย่างไม่เลือก เลี้ยงสมุนไว้เพื่อปล้นวัวปล้นควายและทรัพย์สินชาวบ้าน รับของโจรค้าของเถื่อน มีพวกพ้องเป็นนักเลงมาก คนยิ่งเกรงก็ยิ่งกำเริบถึงกับตั้งบ่อนเล่นการพะนัน และต้มเหล้าเถื่อนขายเป็นล่ำเป็นสัน แต่ว่าเป็นคนฉลาด มีหูตารอบด้าน จึงรอดตัวคล้ายลอยอยู่เหนือกฎหมายบ้านเมืองได้ตลอดมา

เจ้าม่วงไปเพลิดเพลินอยู่กับนายอิฐ ร่วมประกอบกรรมทำความชั่วหลายปี โดยมิได้มาข้องแวะทางบ้านเดิมแถววัดโบสถ์ แต่อยู่ ๆ วันหนึ่งเจ้าม่วงซมซานมาที่วัดโบสถ์ขึ้นไปหาหลวงพ่อทอง จะเรียนกับท่านอย่างไรไม่รู้ได้ เพราะจากนั้นอีกไม่กี่วัน เจ้าม่วงก็โกนหัวเข้ามาบวชที่วัดโบสถ์อย่างเงียบ ๆ โดยมีหลวงพ่อทองจัดการให้ เมื่อบวชแล้วก็จำพรรษาอยู่ที่วัดโบสถ์ จึงเป็นที่ปลาดใจของชาวบ้านทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง

แม้พระม่วงจะบวชแล้ว ชาวบ้านก็นับถือไม่สนิท เพราะรังเกียจประวัติเดิม และต่างเข้าใจว่า การที่พระม่วงบวชนี้ คงจะเป็นเพราะไม่รู้จะทำมาหากินอย่างไร จึงบวชเข้ามาเกาะผ้าเหลืองอาศัยเลี้ยงตัว แต่ผู้ที่ใช้ความสังเกตและหมั่นพิจารณา จะเห็นได้ว่าพระม่วงบวชเข้ามาแล้วตั้งใจปฏิบัติได้ดีจริงๆ โดยรักษาพระวินัยเคร่งครัด เอาใจใส่ในกิจวัตต์ไม่ได้ขาด มีความสำรวมและอดทนดีเสียกว่าพระหนุ่มๆอีกหลายรูปผู้บวชพรรษาเดียวกัน

หลวงพ่อทอง เคยพูดกับพระในวัดบางรูป และชาวบ้านบางคนเกี่ยวกับเรื่องของพระม่วงว่า “ธรรมดาคนผู้รู้จักกลับใจตนเอง โดยเห็นโทษ เห็นภัยของการกระทำความชั่วที่เคยชอบมาก่อน แล้วเปลี่ยนความประพฤติได้หันมากระทำความดีลบล้างความชั่ว เช่นนี้ ควรสนับสนุนและให้ความเห็นใจ ในสมัยก่อนเมื่อครั้งพุทธกาล พวก

โจรบ้าง พวกเดียรถีย์บ้าง เมื่อกลับใจขอเข้ามาบวช พระพุทธเจ้ายังทรงอนุเคราะห์ให้บวชได้ และบางท่านเมื่อบวชแล้วตั้งใจปฏิบัติ ยังสำเร็จมรรคผลมีตัวอย่างปรากฏอยู่มาก

ก็พระม่วงนี้ เป็นคนแม่น้ำบางปะกง เป็นลูกบ้านเรานี่เอง และก็ไม่ใช่ว่าจะชั่วช้าร้ายกาจถึงขนาดห้ามไม่ให้บวชเลย เป็นแต่ว่า เคยชั่วช้าเพราะประพฤติทุจริต อันคนรู้ประวัติเกลียดชังไม่ไว้วางใจมาก่อน ก็บัดนี้ คิดถึงตัวเองได้แล้ว จะกลับตัว เปลี่ยนนิสัย โดยตั้งใจบวชเพื่อบำเพ็ญความดี จึงควรที่จะช่วยกันสนับสนุนและให้ความเห็นใจเพื่อพระม่วงจะได้โอกาสเป็นคนดี ไม่เป็นภัยแก่ผู้ใดอีกต่อไป”

แม้หลวงพ่อทองจะพยายามพด และพยายามชี้แจงให้พระและคนที่สนใจในเรื่องพระม่วงได้รู้ความจริงเช่นนี้ แต่ก็ยังไม่วายที่จะมีผู้รังเกียจพระม่วงอยู่อีก

พระม่วง บวชอยู่ได้จนตลอดพรรษา แม้ออกพรรษาแล้วก็ยังอยู่ในเพศบรรพชิตต่อไป โดยไม่มีท่าทีว่าจะ

สิกหาลาเพศ อยู่มาจนกระทั่งเข้าหน้าแล้ง วันหนึ่งพระ-ม่วงเข้าไปลาหลวงพ่อทองว่า นายอิฐผู้เคยชอบพอกันตั้ง-แต่ก่อนบวช ใช้คนมานิมนต์ไปสวดมนต์งานทำบุญซึ่งนาย-อิฐจะได้จัดขึ้นที่บ้านเขาในวันมะรืนนี้ แต่จะต้องเดินทาง ไปวันพรุ่งนี้ก่อนงาน จึงมาขออนุญาตต่อหลวงพ่อทอง ตามระเบียบ

หลวงพ่อทองก็อนุญาตให้ไปได้เพื่อฉลองศรัทธา ตามที่เขาตั้งใจ แต่เมื่อเสร็จธุระเรื่องลาไปพนมสารคามแล้ว พระม่วงก็ยังไม่ออกจากกุฏิหลวงพ่อทองไป ยังนั่งอิด ๆ เอือน ๆ คล้ายมีเรื่องที่อยากจะพูดกับหลวงพ่อทองต่อไปอีก

หลวงพ่อทองสังเกตรู้ทีก็ซักถามว่า พระม่วงยังมี ธุระอะไรต่อไปอีกหรือ? พระม่วงจึงเรียนกะท่านว่า

"หลวงพ่อครับ ผมเข้าไปพนมครานี้ จะได้กลับมาอีกหรือเปล่ายังไม่สามารถทราบได้ ผมจึงอยากขอของดีจากหลวงพ่อไว้คุ้มตัวสักอย่างเพื่อให้ปลอดภัย และได้กลับมาอย่างเป็นพระตามเดิมครับ"

หลวงพ่อทองฟังพระม่วงพูดชักสงสัย จึงถามว่า

"คุณลาฉันว่าจะไปกิจนิมนต์ แล้วทำไมจึงต้องขอของดีอะไรไว้คุ้มครองตัวคล้ายกะว่าจะไปต่อสู้กับศัตรูผู้มุ่งร้ายฉะนั้น ก็นายอิฐเขาตั้งใจนิมนต์คุณไปงานทำบุญเขาด้วยศรัทธาไม่ใช่หรือ? หรือคุณไปก่อกรรมทำชั่วอะไรไว้กะเขา จึงต้องหวั่นกลัวว่าจะมีภัยแก่คุณ"

พระม่วงนั่งเฉยอยู่ครู่หนึ่ง จึงตอบหลวงพ่อทองว่า

"หลวงพ่อครับ เมื่อก่อนบวชนั้น ผมมีเรื่องกระทบใจกับนายอิฐ เข้าใจว่านายอิฐยังต้องอาฆาตผมอยู่ และการที่ส่งคนมานิมนต์ผมไปในงานครั้งนี้ ผมสังหรณ์ใจว่าคงจะไม่ต้องการให้ผมไปดีหรอกครับ ผมยังรักเพศสมณะอยู่ ไม่อยากสึก และไม่อยากทำความชั่วอีกต่อไป ในการต้องไปคราวนี้ ถ้าได้ของดีจากหลวงพ่อไปคุ้มครองตัวจะทำให้ผมปลอดภัยยิ่งขึ้น"

หลวงพ่อทองฟังพระม่วงตอบ ยิ่งฉงนมากขึ้น จึงซักต่อไปว่า

"คุณไปมีเรื่องราวอะไรกับนายอิฐไว้ ถึงกับต้องอาฆาตแค้นเคืองกันอย่างมากมาย ลองเล่าให้ฉันฟังบ้างซิ"

พระม่วงจึงเล่าเรื่องเดิมถวายให้หลวงพ่อทองทราบว่า :–

"ก่อนที่พระม่วงจะบวช ได้อยู่กับนายอิฐในฐานะเป็นสมุนหากินร่วมกันทางมิจฉาชีพ วันหนึ่งมีพรรคพวกมาส่งข่าวว่า ยายอ่ำคนทางบ้านม่วงขาว ตำบลโคกปี๊บ เขตจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นตำบลติดต่อกับอำเภอพนมสารคาม เป็นผู้มีฐานะมั่งคั่ง มีเงินเก็บไว้ในบ้านจำนวนมากเอาการ ซ้ำบ้านของแกมีคนอยู่เพียงไม่กี่คน หากจะปล้นยายอ่ำสักครั้ง นอกจากไม่ต้องเปลืองแรง ไม่ต้องใช้กำลังมากแล้ว ยังจะได้เงินทองอันเป็นสมบัติของยายอ่ำมากพอด แต่เพื่อความรอบคอบ ควรส่งสายเข้าไปสังเกตสืบดูทางหนีทีไล่เสียก่อน

นายอิฐฟังพวกเล่าเรื่องยายอ่ำก็สนใจ จึงใช้ให้เจ้าม่วงไปสืบเรื่องก่อน เจ้าม่วงก็เดินทางไปบ้านม่วงขาวเพื่อดูลาดเลาเรื่องนี้ แต่เมื่อกลับมา เจ้าม่วงก็ชี้แจงแก่นายอิฐว่า "ไม่ควรปล้นยายอ่ำ"

นายอิฐก็ถามเหตุผล ว่าเหตุไรเจ้าม่วงจึงว่าไม่ควรปล้นยายอ่ำ ?

เจ้าม่วงตอบว่า “คนอย่างยายอ่ำ ร่ำรวยเพราะทำมาหากินในทางที่ชอบ มีเงินแล้วทำบุญไม่อั้น วัดวาในตำบลนั้นและตำบลใกล้เคียง ยายอ่ำช่วยอุปถัมภ์บำรุงเต็มศรัทธาตลอด แม้แกจะมีนาอยู่มาก แต่พวกลูกนาทุกคนต่างเคารพนับถือและสรรเสริญคุณคล้ายแกเป็นแม่พระ เพราะแกมีความเมตตากรุณาเป็นที่ตั้ง ไม่คิดเอารัดเอาเปรียบคนยากจน ซ้ำยังแผ่พระคุณทำให้คนรักแกอย่างฝังใจ ใครก็ตาม เกิดเจ็บไข้ได้ป่วย หรือมีทุกข์เดือดร้อนอะไร ถ้ายายอ่ำรู้ แกจะต้องไปเยี่ยมเยียน และช่วยสงเคราะห์เขาเท่าที่จะทำได้ ฉะนั้น การคิดปล้นยายอ่ำ จึงไม่ใช่เรื่องจะทำความเดือดร้อนแก่ยายอ่ำคนเดียว แต่มันเป็นการสร้างเหตุกระทบใจทำให้คนอื่นอีกมากที่เดียวที่รักนับถือยายอ่ำอยู่ ต้องเคียดแค้นอาฆาตและเป็นศัตรูกับพวกตนตลอดทั้งบาง คนอย่างยายอ่ำไม่ควรที่ใครจะคิดรังแก

เพราะถ้าไปทำอะไรยายอ่ำเข้า ก็เท่ากับทำแก่คนอีกมาก ซึ่งเคารพนับถือยายอ่ำด้วย”

นายอิฐพึงเหตุผลของเจ้าม่วงก็ไม่เห็นด้วย กลับว่าเจ้าม่วงมีความคิดผิดโจร เพราะเกิดไปเลื่อมใสเห็นความดีของยายอ่ำ ซึ่งเป็นเรื่องตรงกันข้ามกับนิสัยของพวกตน ยายอ่ำแกจะเป็นคนใจบุญสุนทาน มีเมตตากรุณากับคนอย่างไร ๆ ก็เป็นเรื่องของแก ส่วนเรื่องของตนนั้น ต้องสนใจเพียงอย่างเดียวว่า จะหาเงินได้อย่างไร? จากใคร? และด้วยวิธีใด?

ฉะนั้น เมื่อรู้ว่ายายอ่ำมีเงินติดบ้าน บ้านยายอ่ำมีคนไม่มาก ไม่ยากต่อการปล้น ก็ควรจะปล้นเอาเงินจากยายอ่ำมาเป็นสมบัติของพวกตนเสีย สำหรับนายอิฐนั้นมีความเห็นว่า ต้องปล้น และจะลงมือปล้นในเร็ว ๆ วันนี้ ซึ่งงานครั้งนี้เจ้าม่วงจะต้องร่วมด้วย ในฐานะที่รู้เบาะแสชำนาญทาง เพราะไปดูลาดเลามาแล้ว

เจ้าม่วงรีบปฏิเสธทันทีว่า "งานคราวนี้ตัวขอไม่เกี่ยวข้องด้วยเพราะตั้งใจไว้แล้ว โดยทำร้ายและรังแกยายอ่ำไม่ลง ถ้าบังคับให้ทำ ตนจะขอแยกไม่ร่วมเป็นพวกพ้องด้วยต่อไป"

นายอิฐนั้น เป็นคนฉลาด เมื่อเห็นเจ้าม่วงแสดงน้ำใจเด็ดเดี่ยวจริงจังก็ยอมผ่อนเอาใจเพื่อไม่ให้เสียพวก สุดท้ายจึงว่า "เอาเถอะ แม้เจ้าม่วงจะไม่ร่วมมือด้วยก็ไม่ว่า แต่ขอเพียงนำทางให้พวกก็แล้วกัน ส่วนตอนปล้นไม่ต้องลงมืออะไรกับเขาหรอก"

ว่าแล้วก็ยกเหตุผลค่อย ๆ โอ้โลมจนเจ้าม่วงต้องยอมทั้ง ๆ ที่ไม่เต็มใจจะทำงานครั้งนี้ด้วยเลย

ครั้นพอถึงกำหนดวันจะปล้นยายอ่ำ เจ้าม่วงเกิดเปลี่ยนใจ กลับรับอาสาเป็นหัวหน้าลงมือทำงานครั้งนี้เอง ทำให้นายอิฐแปลกใจมาก เพราะตอนต้น เจ้าม่วงพยายามคัดค้านห้ามปราม และโผงผางไม่ยอมร่วมมือด้วย แต่-

ตอนหลังกลับมีที่ท่าร่วมกับพวกอย่างออกหน้าออกตา แต่ก็พอใจที่เจ้าม่วงรับร่วมงานครั้งนี้ เพราะเป็นผู้ชำนาญทางและรู้เรื่องได้ดีกว่าคนอื่นทั้งสิ้น จึงยอมให้เจ้าม่วงเป็นหัวหน้าดำเนินงาน

พอทำงานเข้าจริง ๆ เจ้าม่วงกลับทำให้งานคราวนี้ผิดพลาดเสียหายเป็นที่สุด เพราะแทนที่จะได้ปล้นยายอ่ำกลับถูกเจ้าหน้าที่และชาวบ้านซุ่มรับคอยต่อสู้ คล้ายรู้เรื่องล่วงหน้า โชคดีที่เจ้าม่วงและพวกพ้องหนีเอาตัวรอดได้ทุกคน แต่ไม่ได้รับผลอะไรตอบแทนเลย ตอนกลับเจ้าม่วงไม่ยอมกลับด้วย แยกทางกับพวกเด็ดขาด ไม่กลับไปเป็นสมุนของนายอิฐอีกต่อไปดังเดิม

เรื่องนี้ จึงทำให้นายอิฐเข้าใจว่า เจ้าม่วงทรยศด้วยการส่งข่าวให้ยายอ่ำรู้ตัวก่อนถูกปล้น และเจ้าม่วงก็ทราบมาอีกว่า “นายอิฐคาดโทษตนเอาไว้หนัก ขนาดตามฆ่ากันทีเดียว”

นี้เป็นเรื่องความกระทบกัน ระหว่างนายอิฐกับพระม่วงเมื่อก่อนบวช ซึ่งพระม่วงลำดับเรื่องเล่าถวายหลวงพ่อทองอย่างไม่ปิดบัง

▲ △ ▲

หลวงพ่อทอง ฟังเรื่องของพระม่วงตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความสนใจ และถามพระม่วงต่อไปว่า

"คุณม่วง ทำไมคุณจึงเกิดนับถือยายอ่ำด้วยล่ะ มีเหตุผลอะไรหรือ?

"มีหลายอย่างครับ หลวงพ่อ" พระม่วงตอบแล้วชี้แจงต่อไปว่า "ยายอ่ำผู้นี้ แกมีชีวิตอยู่สร้างประโยชน์ต่อศาสนาและคนหมู่มาก แต่ผมนั้น ก่อนบวชสร้างแต่ความเดือดร้อนให้แก่คน เรื่องที่ผมเปลี่ยนใจ ไม่อยากทำอันตรายยายอ่ำนั้น เพราะเมื่อผมเดินทางไปดูลาดเลาก่อนจะปล้นยายอ่ำ ต้องเดินเท้าไปตามทางซึ่งแสนจะร้อนและเหน็ดเหนื่อยเป็นที่สุด ระหว่างทาง ผมได้พักร้อนที่ศาลาระหว่างทางซึ่งยายอ่ำสร้างเป็นสาธารณะถึง

๒ แห่ง และศาลาทั้ง ๒ แห่งนั้น มีถังน้ำซึ่งยายอ่ำสร้างเป็นทานไว้ด้วย ผมได้อาศัยร่มเงาของศาลาพักผ่อนระงับร้อน ได้อาศัยกินน้ำจากถังน้ำในศาลาดับกระหาย พอผมกินน้ำของยายอ่ำ ผมคิดถึงคุณและความดีของแกได้ทันทีว่ายายอ่ำแกพยายามสร้างแต่ความดีให้เป็นประโยชน์แก่-คน ส่วนผมกลับคิดจะปล้นแก ซึ่งที่จริงไม่ใช่ปล้นยายอ่ำเท่านั้น แต่ปล้นความดีของยายอ่ำด้วย เพราะถ้าแกหมดเงิน หรือต้องตาย วัดต่าง ๆ ย่อมขาดผู้บำรุงซึ่งเป็นคนสำคัญ เป็นหลักของวัดไปผู้หนึ่ง คนทั้งหลายละแวกนั้น ก็จะขาดผู้เป็นที่พึ่งซึ่งมีน้ำใจประเสริฐประกอบด้วยเมตตากรุณาไปด้วยอีกผู้หนึ่ง เท่ากับสร้างความชอก-ช้ำใจ และทำลายประโยชน์ของคนหมู่มาก ผมเองก็จะเป็นคนเนรคุณ ได้กินน้ำของแกแล้ว และได้พักอยู่ใต้ร่มเงาศาลาที่แกสร้างไว้ แต่ไม่สำนึกถึงคุณยายอ่ำ มันก็เลวอย่างถึงขนาดเท่านั้น ถึงผมจะเคยชั่วมามาก แต่ไม่อยากเนรคุณคนมีคุณ ทั้งผมคิดยาวไปอีกหน่อยว่า ตั้งแต่เกิดมาผมยังไม่เคยทำความดีให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ใดอย่างแท้-

จริงเลย แต่ยายอ่ำแกมีประโยชน์แก่คนหมู่มาก สร้างสาธารณะประโยชน์ไว้มาก ผมควรช่วยให้แกได้ทำความดีต่อไปอีกนาน ๆ ฉะนั้น ผมจึงเปลี่ยนใจ เพราะเห็นคุณของยายอ่ำ”

หลวงพ่อทองจึงกล่าวว่า

“คุณม่วง ความคิดของคุณดีแล้ว คุณไม่ควรทำลายความดีของคน และควรเห็นคุณของคนดี แล้วคุณจะกลัวนายอิฐด้วยเรื่องอะไรอีกล่ะ”

“หลวงพ่อครับ นายอิฐมันยังเป็นคนห่างพระ ห่างความดีอยู่ ผมเองแม้เป็นพระ มันอาจทำร้ายเอาก็ได้ โดยผมต้องยอมแพ้เพราะไม่กล้าต่อสู้กับมันโดยที่ผมยังครองผ้ากาสาวพัสตร์อยู่ ฉะนั้นผมจึงต้องการของดีจากหลวงพ่อไว้คุ้มตัว ให้เกิดเมตตามหานิยม เจ้าอิฐจะได้มีใจอ่อน แม้ไม่เห็นแก่ผมก็คงเห็นแก่ผ้าเหลืองบ้าง” พระม่วงรับกับหลวงพ่อทองตรง ๆ

หลวงพ่อทองนั่งคิดสักครู่จึงกล่าวว่า

"คุณม่วง อันผ้ากาสาวพัสตร์ซึ่งเป็นธงชัยของพระอรหันต์นี้ เสมือนเป็นเกราะวิเศษเครื่องป้องกันภยันตรายจากมนุษย์และสัตว์ที่เหี้ยมโหดได้อย่างดีที่สุด ยิ่งผู้ครองกาสาวพัสตร์มีคุณธรรมมั่นในดวงจิต จะเพิ่มพลานภาพให้ขลังและศักดิสิทธิ์ยิ่งขึ้นอีก อันเครื่องรางก็ดี พระพุทธรูปต่างๆก็ดี เป็นเพียงวัตถุ หาสู้จิตใจที่ประกอบด้วยคุณธรรมของคนได้ไม่ เพราะของเหล่านั้นอันนิยมว่าขลัง หรือศักดิสิทธิ์ ก็ทำจากคน คนที่จะทำของให้ขลังให้ศักดิสิทธิ์ได้จะต้องมีใจบริสุทธิ์และมีธรรมเป็นเรือนใน หรือเป็นแก่นใจ

คุณเอาธรรมไปคุ้มตัวคุณดีกว่า โดยตั้งสัจจะให้มั่น สัจจะ คือ ความจริง คุณต้องพูดจริงด้วยน้ำใจจริงตามลักษณะสมณะ คุณต้องรักษากาย วาจา และใจของคุณ โดยรำลึกว่า ขณะนี้เราเป็นสมณะ เป็นผู้สงบ ไม่เป็นภัยแก่ใคร ไม่เป็นศัตรูแก่ใคร ไม่ทำตัวเป็นเวรกับใครทั้งสิ้น และไม่มีประทุษฐจิตต่อสัตว์ทั้งปวง มุ่งรักษาความเป็นสมณะให้จริงสมตามเพศที่เป็นอยู่

ถ้าคุณรักษาสัจจะได้เพียงข้อเดียว เท่ากับคุณมีทั้งมหาอุด ทั้งเมตตามหานิยม ทั้งแคล้วคลาดได้สารพัด เชื่อฉันเถอะ สัจจะนี่แหละเป็นของดีที่ฉันขอมอบให้คุณไป คุณจงรักษาตัวคุณโดยเอาสัจจะไว้คุ้มครอง คุณเข้าใจอย่างไร เห็นควรอย่างไร อันชอบด้วยเหตุผลและพระธรรมวินัย จงพูด จงทำ ตามความจริง คุณข้อนี้ จะคุ้มครองให้คุณปลอดภัยไร้ศัตรูในที่ทุกสถาน ในกาลทั้งปวง”

พระม่วง ลุกขึ้นกราบหลวงพ่อทองด้วยความมั่นใจ และกล่าวลาหลวงพ่อทองออกจากกุฏิของท่านกลับกุฏิตน

สามวันต่อมา พระม่วงกลับจากพนมสารคามมาถึงวัดโบสถ์ตอนจวนเย็น เมื่อสรงน้ำจนสบายตัวดีแล้ว จึงเข้าไปหาหลวงพ่อทอง กราบท่านแล้วนั่งพับเพียบอยู่ใกล้ ๆ หลวงพ่อทองจึงถามว่า

“คุณม่วง คุณกลับมานานแล้วหรือ ?”

“ผมเพิ่งมาถึงเมื่อครู่นี้เองครับ” พระม่วงตอบ

"เป็นอย่างไรบ้างล่ะคุณ นายอิฐเขาว่ากะคุณยังไง คุณเล่าให้ฉันฟังบ้างซิ" หลวงพ่อทองซักเพราะสนใจ

พระม่วงจึงเล่าเรื่องถวายให้หลวงพ่อทองทราบ ว่า

"เมื่อพระม่วงเดินทางไปถึงบ้านนายอิฐ ได้พักอยู่ที่วัดใกล้ ๆ บ้านนายอิฐ คืนวันนั้น นายอิฐได้มาหา และสนทนาถึงเรื่องเก่า โดยถามพระม่วงว่า

"คุณส่งข่าวบอกยายอ่ำให้รู้ตัวก่อนจะปล้นใช่ไหม?"

"ใช่" พระม่วงตอบ

"เหตุไรคุณจึงหักหลังพวก การกระทำของคุณนี้ คุณเข้าใจไหมว่าเป็นการทรยศพวกเดียวกัน" นายอิฐตั้งกระทู้ถาม

"อาตมาก็รู้ ว่าที่ทำไปเช่นนั้นเป็นการทรยศต่อพวกกัน แต่อาตมาไม่ต้องการทรยศต่อตัวเอง เพราะอาตมาเห็นว่ายายอ่ำเป็นคนดีมีประโยชน์ต่อวัด ต่อศาสนา ต่อคนทั่วไป การทำร้ายยายอ่ำ เป็นการตัดประโยชน์ ทำ-

ลายประโยชน์ของส่วนรวม สร้างความเดือดร้อนกระทบกระเทือนใจแก่คนหมู่มาก ยายอ่ำมีชีวิตอยู่ด้วยการทำคุณแก่คน การเบียดเบียนยายอ่ำเท่ากับเบียดเบียนคนมากคน ฉะนั้น อาตมาจึงไม่ต้องการให้ทำ” พระม่วงตอบ

“ถ้าเช่นนั้น เหตุไรคุณจึงหลอกลวงพวกเราให้ไปเสี่ยงอันตราย” นายอิฐซักอีก

“เพราะอาตมาต้องการให้พวกเราสำนึกตัวว่า เรื่องอันตรายและความทุกข์ ความเดือดร้อน ทุกคนย่อมกลัวเกรงและต้องระวังรักษาตัวเองทั้งนั้น จึงไม่ควรก่อความทุกข์ยากเดือดร้อนแก่ผู้ใด ชีวิตใครๆก็รัก ฉะนั้น เมื่อเรารักตัวเอง ไม่ต้องการเสี่ยงกับอันตราย ก็ไม่ควรจะทำตัวให้ผู้ใดต้องกลัวเกรงและลำบาก เราเองเมื่อรู้ว่ามีภัยยังคิดหนี ผู้อื่นเขาก็ย่อมหนีภัย กลัวอันตรายทุกคนเหมือนกัน” พระม่วงชี้แจง

“แล้วเหตุไรแต่ก่อนๆคุณจึงไม่คิดเช่นนี้” นายอิฐถามต่อไป

พระม่วงจึงอธิบายว่า

“ก่อนนั้น อาตมายังละเลิงหลงอยู่ในความชั่ว เพราะเกลือกกลั้วพอใจต่อความทุจริตมาแต่แรกเริ่ม ไม่เคยสำนึกในความดีของคนดี มุ่งแต่แสวงความสุข ความพอใจใส่ตนเป็นที่ตั้ง ทุกข์ยากเดือดร้อนของผู้อื่นไม่เคยใส่ใจเห็น

แต่วันที่อาตมาไปดูลาดเลาจะปล้นบ้านยายอำ ต้องเดินทางฝ่าทุ่งไป ทั้งร้อน ทั้งกระหายน้ำ เหงื่อชุ่มไปทั้งตัว คอแห้งผาก เมื่อได้พักร้อนที่ศาลาพักซึ่งยายอำเป็นผู้สร้าง ได้ดื่มน้ำฝนจากถังน้ำที่ศาลาซึ่งยายอำสร้างเป็นทานแก่คนเดินทางด้วย พอคลายทุกข์ หายลำบาก จึงเห็นคุณของคนดีได้ ว่าโลกเรานี้ คนดีเท่านั้นเป็นผู้ช่วยอุปถัมภ์เกื้อกูล บำรุงให้เกิดความสุข ส่วนคนชั่วเป็นผู้ทำลายโลก ก่อความเดือดร้อนแก่โลก ถ้าคนอย่างยายอำมีมาก คนย่อมมีความสุขทั่วหน้ากัน แต่ถ้ามีคนเยี่ยงอาตมากับพวกอาตมามาก คนจะเดือดร้อนวุ่นวายหาความสุขได้ยาก อาตมาก็ทำชั่วมามากแล้ว หน้าจะหยุดและกลับตัวเสียที เมื่อกลับมาพบโยม จึงชี้แจงห้ามปรามไม่ให้โยมปล้นยายอำ โยมไม่เชื่อ ไม่ยอม จะปล้นให้ได้ จึงต้องขวางไว้ เพราะ

ไม่ต้องการทรยศต่อความสำนึกผิดชอบของตัวเอง เหตุนั้น จึงต้องทรยศต่อพวก โดยรีบส่งข่าวแจ้งให้ยายอ่ำรู้ตัวเสียก่อน

การกระทำของอาตมา ถ้าโยมเห็นว่าผิด อาตมาก็ยอมรับว่าผิดโดยไม่แก้ตัว ไม่ปฏิเสธแต่อย่างไรทั้งสิ้น”

นายอิฐนั่งคิดอะไรอยู่ครู่หนึ่ง จึงลุกขึ้นคุกเข่ากราบพระม่วง แล้วพูดว่า

“เอาเถอะครับ ในบรรดาม้าทั้งหมด ท่านเป็นม้าอัสดรไปได้ผู้เดียว หรือในบรรดาปลาที่ติดแหทั้งหมด ท่านหลุดออกไปได้ผู้เดียว

ท่านพูดจริง เป็นคำสัตย์ทุกอย่าง ยอมรับว่าท่านผิดและไม่แก้ตัว ผมพอใจแล้วว่าท่านเป็นพระจริง น่าเคารพนับถือ ท่านกับผมขาดความเป็นพ่อนกัน ต่อไปนี้ผมจะนับถือในฐานะท่านเป็นพระผู้ทรงศีล ทรงสัตย์ แต่ท่านอย่าสึกนะครับ ถ้าท่านสึกออกมาเป็นคน ท่านกับผมจะต้องเป็นศัตรูกัน ถ้าท่านยังเป็นพระอยู่ ผมก็จะเคารพนับถือท่านตลอดไป”

พระม่วง พักอยู่ที่วัดนั้นและได้ไปสวดมนต์ – ฉันเช้า ฉลองศรัทธางานทำบุญของนายอิฐจนเสร็จพิธี จึงเดินทางกลับวัดโบสถ์

▲ ▲ ▲

หลวงพ่อทองฟังพระม่วงเล่าเรื่องจนจบ นั่งเงียบไปครู่หนึ่งแล้วจึงพูดกับพระม่วงว่า

"คุณม่วง ความสัตย์ เป็นรสที่ดีเลิศยิ่งกว่ารสทั้งหลายในโลก, คำสัตย์ เป็นวาจาที่ไม่ตาย, ผู้รักษาคำสัตย์ได้ย่อมไม่ตายเพราะวาจาตน,

ทุกข์ที่คนกลัวเกรง ไม่มีทุกข์อะไรจะร้ายเท่าความตาย แต่คนรักษาความสัตย์ไว้ได้ ย่อมพ้นตายเพราะวาจาและความประพฤติของตน,

คนจะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยมแม้แต่ทรชน ก็เพราะความสัตย์ สัจจะ จึงเป็นยอดของคุณธรรมข้อหนึ่ง

คนอีกมากที่ปรารถนาจะได้ของดีไว้คุ้มครองตัว ของถึงจะดีวิเศษอย่างไร แต่ถ้าคนรักษาไม่มีสัจจะ ย่อมทำลายราคาของนั้นจนหมดค่าได้

แต่ถ้าคนมีสัจจะมั่น ย่อมได้ของดีคุ้มตัวอย่างวิเศษสุด และเป็นดีชั้นในเสียด้วย ไม่ใช่ดีเปลือก ๆ ชั้นนอกอันเสื่อมได้ง่าย

คุณจงรักษาความสัตย์ ตั้งอยู่ในสัจจะให้ตลอดไป ผู้มีสัจจะมั่น บวชอยู่ก็งาม ถึงจะสึกหาลาเพศออกไปเป็นฆราวาสก็ไม่ตกต่ำ นี่แหละ! คือของดีที่คุณอยากได้ คุณรับไปปฏิบัติให้เคร่งครัดเถิด".

“ครูสมพงษ์”

ครูสมพงษ์ เดิมเป็นครูสอนโรงเรียนประชาบาลอยู่ที่วัดโบสถ์ ต่อมาย้ายไปทำงานเป็นเสมียนแผนกศึกษาธิการอยู่ที่อำเภอ ตั้งแต่ครูสมพงษ์ไปทำงานที่อำเภอ ดูออกจะใหญ่โตค่อนข้างเขื่องกว่าก่อน เพราะชาวบ้านแถบวัดโบสถ์เมื่อมีธุระต้องไปติดต่องานที่อำเภอ ก็ได้อาศัยครูสมพงษ์ช่วยวิ่งเต้นเป็นธุระให้สะดวกง่ายดาย โดยครูสมพงษ์รู้จักคนอำเภอมาก เหตุนั้นผู้ที่ได้อาศัยครูสมพงษ์จึงพากันเอาอกเอาใจยกย่องครูสมพงษ์เพื่อเอาไว้ใช้ แต่ครูสมพงษ์จะเข้าใจอย่างไรไม่ทราบได้ จึงออกจะมีกิริยาพอง ๆ คล้ายกะว่ากลายเป็นคนใหญ่คนโตกว่าเดิมไปมาก

คราวหนึ่งครูสมพงษ์จัดงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ที่กลางคลองข้างวัดโบสถ์ และนิมนต์หลวงพ่อทองไปสวดมนต์เย็น–ฉันเช้างานนี้ด้วย โดยได้ขอยืมข้าวของเครื่องใช้

ต่าง ๆ ในวัดโบสถ์เกือบทั้งสิ้น ยังไม่ถึงวันงานก็มีคนร่ำลือกันกระฉ่อน ว่างานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ของครูสมพงษ์คราวนี้ใหญ่โตมาก เพราะแจกการ์ดตั้งหลายร้อย เฉพาะพวกครูในอำเภอทุกโรงเรียน ได้รับการ์ดเชิญทั่วทุกคน แล้วยังเชิญไปจนถึงข้าราชการอำเภออื่นๆตลอดจนข้าราชการที่จังหวัดอีกด้วย ในวันงานจะมีผู้ใหญ่มาหลายท่าน เช่น นายอำเภอ หัวหน้าสถานีตำรวจ ศึกษาธิการอำเภอ เป็นต้น ซึ่งนับได้ว่าเป็นงานที่ใหญ่โตล้ำหน้างานอื่น ๆ ในคลองนี้ทั้งสิ้น

พอถึงวันงาน เมื่อได้เวลาหลวงพ่อทองออกจากวัดนั่งเรือพายเข้าคลองไปบ้านครูสมพงษ์ เพื่อเจริญพระพุทธมนต์ตามที่รับอาราธนาไว้ ถึงบ้านครูสมพงษ์กว่าจะเทียบเรือเข้าท่าได้กินเวลาหลายนาที เพราะมีเรือเล็กเรือใหญ่จอดเรียงรายแน่นขนัดไปหมด มีผู้มาคอยรับและนิมนต์หลวงพ่อทองขึ้นบนบ้าน หลวงพ่อทองขึ้นจากเรือล้างเท้าเรียบร้อยก็ขึ้นเรือนใหม่ของครูสมพงษ์ ออกแปลกใจว่าคนบนเรือนดูมากมาย แต่ทำไมนั่งกันเป็นวง ๆ. แต่พอเดินผ่านกลุ่มคนเหล่านั้นท่านก็เห็นได้ชัด ว่าเขากำลังนั่งเล่นไพ่ตอง

กันอยู่สัก ๔–๕ วงเห็นจะได้ แต่หลวงพ่อทองก็ทำเป็นไม่สนใจ เดินไปนั่งยังที่ซึ่งเขาจัดเตรียมสำหรับพระสวดมนต์ มีพระสงฆ์วัดอื่น ๆ ที่รับนิมนต์มานั่งรออยู่ครบแล้ว โดยหลวงพ่อทองเป็นประธานของสงฆ์ในสถานที่นั้น พอนั่งก็มีคนเอาน้ำมาประเคน แต่ท่าทางของคนประเคนสังเกตได้ว่าออกจะแก่ดีกรีไป เพราะหน้าแดง พูดพร่ำ ซ้ำยังมีกลิ่นเหล้าจากปากด้วย รับประเคนน้ำเสร็จ ยกถ้วยน้ำขึ้นจะดื่ม แต่ต้องรีบวางลง เพราะถ้วยน้ำมีกลิ่นสุรา แสดงว่าเขาใช้รินเหล้ากินกันก่อนแล้วไม่ล้าง เอาใส่น้ำถวายพระต่อไป แต่หลวงพ่อทองก็สำแดงกิริยาเป็นปกติ ไม่มีอะไรผิดแปลกให้ผู้ใดจับความรู้สึกได้ พิจารณาว่าเป็นเวลาสมควรที่จะสวดมนต์ได้แล้ว พระสงฆ์ก็มากันครบตามจำนวน จึงกวักมือเรียกคนที่รู้จักมาใกล้ ๆ ให้ไปตามครูสมพงษ์มาจุดธูปเทียนบูชาพระแล้วรับศีล คนผู้นั้นหายไปประเดี๋ยวหนึ่งก็กลับเข้ามา เรียนให้หลวงพ่อทราบว่าครูสมพงษ์ยังมีธุระอยู่ลุกมาไม่ได้ หลวงพ่อทองจึงซักว่าทำอะไรอยู่? เขาตอบว่า “ขาไพ่ขาดไปคนหนึ่ง ตัวเจ้าภาพจึงต้องลงเล่นขัดขาแทน และยังไม่หมดปี จึงลุกยังไม่ได้ นิมนต์หลวงพ่อรอสักประเดี๋ยวก่อนเถอะ”

หลวงพ่อทองได้ฟังก็พยักหน้าไม่ว่ากระไร จนครู่ใหญ่ ตัวเจ้าภาพคือครูสมพงษ์จึงมาที่พระ พูดเลอะๆเทอะๆ เป็นเชิงขออภัยที่พระสงฆ์ต้องรอเพราะตนยังไม่เสร็จธุระต่อนั้นจึงจุดธูปเทียน มีคนอาราธนาศีล ก่อนที่หลวงพ่อทองจะให้ศีล สังเกตดคนบนเรือนว่าจะมีผู้ตั้งใจรับสมาทานศีลสักกี่คน เห็นมีคนนั่งประนมมือคอพับคออ่อนสัก ๓–๔ คนเห็นจะได้ นอกนั้นโจ้ไพ่กันลั่นสนั่นไปคล้ายไม่สนใจ จบคำอาราธนาหลวงพ่อทองก็ตั้งตาลปัตร เริ่มให้ศีลจบแล้วเขาอาราธนาพระปริต แต่ก่อนจะอาราธนา คนอาราธนาได้พูดเป็นเชิงแนะนำว่า “ไม่ต้องสวดมากนักหรอกครับหลวงพ่อ นิดหน่อยเป็นพิธีก็พอ เพราะประเดี๋ยวเขาจะต้องเลี้ยงคนกันอีกมาก” หลวงพ่อทองได้ฟังก็ยังเฉย ๆ อยู่ไม่พูดจาว่ากระไร พระรูปต่อไป ตั้งพัดขัดสัคเคจบ ท่านจึงนำพระสงฆ์สวดมนต์ตามลำดับบท สวดมนต์ยังไม่ถึง ๕ นาที ครูสมพงษ์ซึ่งนั่งอยู่ ลุกผลุบหายไปทางหลังบ้าน ไม่กลับมาพึ่งอีกจนกระทั่งพระสวดมนต์จบ ได้ความว่าลงไปรับ-รองพวกอำเภอข้างล่าง ซึ่งเชิญมารับประทานอาหารเย็น

หลวงพ่อทองพิจารณาว่าเสร็จกิจของท่านแล้ว จึงบอกลาคนที่นั่งอยู่ใกล้ ๆ ลุกขึ้นนำพระสงฆ์ลงจากเรือนไป ความรู้สึกของท่านจะอย่างไรก็ตามที แต่ตอนลงจากเรือนดูสีหน้าของท่านเปลี่ยนแปลงเป็นเคร่งขรึมไป แม้แต่จะมีใครข้างล่างมายกมือไหว้ ท่านก็ไม่ได้ทักทายอะไรเหมือนเคย ลงเรือได้ก็บอกเด็กให้รีบพายออกไปโดยเร็ว จนกระทั่งเรือพ้นจากเขตสวนบ้านของครูสมพงษ์ไปแล้ว หน้าตาของท่านจึงเป็นปกติดุจเมื่อมา คืนวันนั้น หลวงพ่อทองนอนคิดลังเลใจ ว่ารุ่งเช้าจะไปฉันที่บ้านครูสมพงษ์ดีหรือจะให้พระไปแทนดี ตกลงใจว่า ได้ไปสวดมนต์ให้เขาแล้ว ให้พระอื่นไปฉันแทนก็แล้วกัน ฉะนั้น พอรุ่งเช้า ท่านจึงให้เด็กไปตามภิกษุในวัดมาพบรูปหนึ่งมอบหมายให้ไปฉันเช้าที่บ้านครูสมพงษ์แทนตัวท่าน จากนั้นท่านก็ทำกิจวัตรประจำอันเคยปฏิบัติ จนกระทั่งสายโขอยู่แล้ว ยังไม่เห็นพระที่ไปฉันแทนกลับมา จนกระทั่งใกล้จะเพล พระที่ไปฉันเช้าที่บ้านครูสมพงษ์จึงกลับถึงวัด ท่านจึงเรียกมาพบ ถามว่าเหตุไรจึงกลับล่านัก พระรูปนั้นตอบว่า เมื่อคืนนี้มีเรื่องเกิดขึ้นที่บ้านครูสมพงษ์ โดยตำรวจที่จังหวัดมาจับไพ่ เอา

คนเล่น และตัวเจ้าของบ้านคือครูสมพงษ์ไปโรงพัก จน
กระทั่งเดี๋ยวนี้ก็ยังไม่กลับมา ที่บ้านเลยขลุกขลักกันหมด
ไม่มีใครดูแลเป็นธุระอะไร แม้แต่พระไปถึงแล้ว ที่นั่ง
พระก็ยังไม่มีคนจัด ต้องโกลาหลวุ่นวายเป็นการใหญ่นาน
อยู่จึงจัดที่พระเสร็จ แม่ครัวก็ถูกจับไปกับเขาด้วย เพราะ
ลงเล่นไพ่กะเขาเหมือนกัน กว่าจะมีคนจัดอาหารคาวหวาน
ได้ก็สายเอาการ พระหิวแสบท้องตามๆกัน เมียของครู-
สมพงษ์ก็ไม่ค่อยรู้เรื่อง เพราะห่วงหน้าห่วงหลังพะวักพะวง
เรื่องผัวซึ่งถูกตำรวจจับไป กระทั่งว่า เมื่อพระสงฆ์ฉันเสร็จ
ดอกไม้ธูปเทียนไทยทานก็ไม่มีถวาย

หลวงพ่อทองฟังเรื่องจบก็ออกขำถึงกับหัวเราะ ซัก
พระว่า “แล้วไพ่ไม่มีเล่นให้พระดหรอกหรือ ตอนเช้านี้”
เมื่อพระตอบว่า “ไม่มี แม้กระทั่งคนจะช่วยยกอาหารถวาย
พระก็หายาก” หลวงพ่อทองก็ยิ่งขัน นั่งหัวเราะอยู่องค์เดียว
คล้ายสำราญอารมณ์เป็นที่ยิ่ง

△ △ △

เวลาบ่ายวันนั้นเอง ครูสมพงษ์กับพวกขาไพ่หลายคน กลับจากสถานีตำรวจ ขึ้นเรือที่ท่าวัดแล้วเดินขึ้นกุฏิมาหาหลวงพ่อทอง เมื่อนั่งลงเรียบร้อย ครูสมพงษ์ก็กล่าวกะท่านว่า “หลวงพ่อครับ ต้องช่วยรดน้ำมนต์ให้พวกผมทีเถอะ ทำบุญแท้ ๆ ซวยได้ ต้องถูกเอาตัวไปขังกรงไว้คืนหนึ่งกว่าจะเสร็จเรื่องเสียค่าปรับเรียบร้อยได้ ก็อีกครึ่งวัน ช่วยรดน้ำมนต์แก้ซวยทีเถอะครับ”

พอครูสมพงษ์พูดจบ พวกพ้องที่มาด้วยต่างก็พูดขอร้องกะหล่วงพ่อเซ็งแซ่ตาม ๆ กัน เพื่อขอให้ท่านช่วยรดน้ำมนต์ให้แก่พวกตัว

หลวงพ่อทอง นั่งคิดอะไรอยู่ครู่หนึ่ง จึงตอบครูสมพงษ์ว่า “ครู น้ำมนต์ของฉันน่ะ ไล่ซวยไม่ได้หรอก เรื่องรดน้ำมนต์เอาไว้ว่ากันทีหลังเถอะ ฉันยังข้องใจอยู่เรื่องที่ครูว่า ทำบุญแล้วต้องซวย เรื่องนี้ฉันว่าครูพูดผิดนะ ทำบุญแล้วมันต้องได้บุญ แต่ที่ครูต้องเข้ากรงขังน่ะ มันเรื่องทำไม่ดีนี่ ถึงต้องเข้ากรงกัน”

ครูสมพงษ์มองหน้าหลวงพ่อทองอย่างไม่เข้าใจแล้วถามท่านว่า “ก็ผมนิมนต์พระไปสวดมนต์แล้วเลี้ยงเช้าที่บ้านน่ะ ไม่ใช่ทำบุญหรอกหรือครับ หลวงพ่อ”

หลวงพ่อทองตอบว่า “ถ้าครูมีสวดมนต์แล้วเลี้ยงพระเท่านั้น ตำรวจที่ไหนจะกล้ามาจับเอาครูกับพวกไปได้ แต่นี่มันทำบุญบังหน้าเท่านั้นเองดันติดไพ่บนบ้านตั้งหลายวง จึงต้องถูกเขาลากคอกันไปปรับจนร้องซวยตาม ๆ กัน เอาละฉันอัดมานานแล้วตั้งแต่เมื่อวานนี้ จะพูดให้สิ้นซากเสียทีหนอย เดี๋ยวนี้อ้ายพวกทำบุญบังหน้ามันชักมากเข้า เอาพระไปเป็นเครื่องแสดงตามบ้านมันได้ พระก็มีหัวใจเหมือนกันนาครูนา ไม่เหมาะยังไงฉันจะว่าให้ฟัง

เรื่องคนทำบุญเวลานี้ ฉันว่ามีอยู่ ๓ อย่าง คือ ๑. ทำด้วยตั้งใจจะเอาบุญจริง ๆ ๒. ทำตามอย่างเขาเพราะเข้าใจว่าดี ๓. ทำอย่างเสียไม่ได้

๓ อย่างนี้ ต่างกันยังไง ครูฟังให้ดีนะ

ข้อแรก เรื่องทำบุญด้วยตั้งใจจะเอาบุญจริง ๆ นั้น หมายถึงผู้ที่ปรารถนาบุญเป็นใหญ่ ต้องการจะได้บุญติดตัว

สำหรับเป็นเสบียงต่อไป เพราะพิจารณาเห็นว่าเท่าที่ตน สุขสบายมีกินมีใช้อย่างสำราญนี้ เป็นเพราะปุพเพกต-ปุญญตา คือบุญที่ทำเอาไว้แต่ปางหลังมาอำนวยผล จึงผาสุกกว่าคนอื่น ๆ อีกมาก แล้วต้องการจะเติมบุญให้ยืดยาวต่อไป จึงทำบุญด้วยความตั้งใจ เพื่อปรารถนาความสุขเป็นที่ตั้ง เช่นปลูกบ้านใหม่ ก็อยากให้เกิดศิริมงคล จึงนิมนต์พระมาสวดพระพุทธมนต์ แล้วถวายทานด้วยเคารพ ถึงเวลาพระมา ก็ต้อนรับด้วยคารวะ พระสวดมนต์ก็ตั้งใจฟังจนจบ นี้กว่าการกระทำเช่นนี้เป็นบุญแก่ตัว แบบนี้เรียกว่าทำบุญด้วยตั้งใจเอาบุญจริง ๆ

ต่อไป พวกที่สอง ทำตามอย่างเขาเพราะเข้าใจว่าดี คือคนบางคนไม่มีความรู้เลย ว่าบุญคืออะไร ทำไปแล้วเกิดผลอย่างไร แต่เห็นผู้อื่นเขาทำกันแล้วดี คืออยู่เย็นเป็นสุข ก็อยากทำอย่างเขาบ้าง เพราะเข้าใจว่า ทำไปแล้วจะดีเหมือนเขา เช่นพวกจีน หรือพวกที่ห่างวัดไม่เคยบวชเคยเรียน แต่ยังอุตส่าห์เลื่อมใสทำบุญทำทาน เขาแนะให้นั่งตรงไหนก็นั่ง เขาบอกให้ทำยังไงก็ทำ ทั้ง ๆ ที่ไม่รู้

แต่ก็มีความตั้งใจ เพราะถือว่าทำแล้วจะดี คนพวกนี้ก็หน้านับถือ เพราะไม่รู้เรื่องก็จริง แต่อุตส่าห์ตั้งใจทำ

ส่วนประเภทที่ ๓ คือพวกทำบุญอย่างเสียไม่ได้ พวกนี้ มันก็พวกเดียวกะครูสมพงษ์นั่นแหละ ฉันจะพูดตรง ๆ ไม่เกรงใจกันละ หนอยจะขึ้นบ้านใหม่ เชิญแขกเสียมากมายเพื่อจะเอาของขวัญเงินช่วย ในบัตรเชิญไม่ได้บอกเลยว่าเชิญแขกมาเล่นไพ่ บอกว่าเชิญมาฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ เอาพระบังหน้าไว้ก่อนแล้ว โดยยกการทำบุญเป็นใหญ่ แต่ถึงเวลาพระสวดมนต์ กลับไม่เอาใจใส่ ไปเห็นอย่างอื่นสำคัญกว่า ขาไพ่ยังขาดอยู่ ตัวเจ้าภาพ เจ้าของบ้านต้องลงแทน ให้พระนั่งรอ ถึงคราวพระสวดมนต์ ธรรมดาคนเป็นเจ้าภาพเจ้าของบุญมันต้องนำหน้าแขก คือต้องตั้งใจฟัง เพราะมนต์ที่ท่านสวดนั้นล้วนให้เกิดสวัสดิมงคลแก่ตน แต่กลับเห็นว่าไม่สำคัญหนีพระไปรับแขกเสีย อ้ายบางรายที่เห็นมา เช่นตอนเลี้ยงพระ ตัวเจ้าภาพต้องประเคนเอง แต่กลับอยู่ข้างหลัง ยุคนอื่นให้เข้าแทน คล้ายกะว่าไม่เต็มใจจะเลี้ยงพระ

ซ้ำร้าย ตอนพระอนุโมทนาให้พรกลับนั่งเฉยไม่สนใจ อย่างนี้น่ะ ส่ออัธยาศัยให้เห็นชัดทีเดียว ว่ามันไม่อยากจะทำบุญทำทานอะไรหรอก แต่ต้องทำไปอย่างเสียไม่ได้ยังงั้นเองเดี๋ยวนี้คนพวกนี้ออกมีมาก อ้ายพวกทำบุญอย่างเสียไม่ได้เอาพระไปร่วมงานคล้ายเป็นเครื่องแสดงอวดแขกเหรื่อว่าฉันทำบุญ

เรื่องการทำบุญของคนทุกวันนี้ซึ่งมีอยู่ ๓ อย่าง ดังที่ฉันว่ามานี่น่ะ จริงหรือไม่จริงล่ะครู ไหนลองว่ามามั่งซิ” หลวงพ่อทองหันไปถามครูสมพงษ์

ครูสมพงษ์ตีหน้าเจื่อน ๆ แม้จะไม่พอใจที่ท่านว่าตนต่อหน้าผู้คน แต่ก็เกรงใจไม่กล้าเถียงท่านตรง ๆ จึงเสตอบไปว่า “พุทโธ่ครับหลวงพ่อ ก็พวก ๆ ที่มาในงานมันอยากจะหย่อนใจสนุกสนานกัน ผมไม่รู้จะไปห้ามมันยังไงนี่ครับ ไม่ยอมให้มันเล่น มันก็จะว่าเอา”

“ว่าก็ต้องปล่อยให้มันว่าซิครู” หลวงพ่อทองรับ-แย้ง แล้วกล่าวต่อไปว่า “เมื่อจะทำบุญก็ทำ เมื่อจะเล่นก็เล่น มันก็ต้องแยกกัน ถึงคราวทำบุญ ทำให้จริง ๆ อย่า

เอาไพ่มาเกี่ยว ถึงคราวจะเล่น ก็เล่นกันให้สนุก อย่าเอาพระเข้าไปยุ่งด้วย, อ้ายที่ทำไปน่ะ มันประสมกัน เอาพระไปสวดมนต์ประชันกะวงไพ่ แต่พอถูกตำรวจจับกลับหาว่าทำบุญแล้วบุญไม่ช่วย อย่างนี้มันไม่ถูกเรื่อง มีตำรวจที่ไหนจะจับเจ้าของบานว่าเอาพระมาสวดมนต์ทำบุญ แต่นี่มันดันเล่นการพะนันผิดกฎหมายเข้า จึงต้องถูกเขาจับ แล้วยังมาหาว่าทำบุญแล้วซวยซะอีก”

“เอาเถิดครับหลวงพ่อครับ ผมผิดไปแล้วยอมรับว่าผิด ผมไม่แก้ตัวกะหลวงพ่อละ แต่พวกผมอยากจะขอความกรุณาให้หลวงพ่อช่วยรดน้ำมนต์ให้พวกผมด้วยเถอะครับ ต้องไปแกร่วอยู่ในกรงขังตั้งคืน จะได้หายเคราะห์-ร้ายสักที” ครูสมพงษ์ขอร้อง

หลวงพ่อทองจึงตอบว่า “น้ำมนต์ฉันนี่น่ะมันชอบกลนาครูนา ครูต้องเข้าใจเสียก่อนว่าจะรดแก้เคราะห์ร้ายน่ะไม่ได้ เพราะเคราะห์ดี–เคราะห์ร้ายนี้ มันเป็นเรื่องของบุญของบาป ซึ่งเป็นกรรมฤทธิ์ อันอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ สารพัดไม่สามารถมีอำนาจเหนือกว่าไปได้ ฉันจะอธิบายให้เข้าใจในเรื่องเคราะห์ดี–เคราะห์ร้ายสองอย่างนี้เสียก่อน

สิ่งพอใจของคนที่อยากได้ และเมื่อได้แล้วภก็าคภูมิใจ ที่เรียกว่าเคราะห์ดีนั้น มิได้ลาภได้เงินทอง และได้ยศศักดิ์ตำแหน่งหน้าที่เป็นต้น คนต้องการจำพวกนี้ ถ้าได้แล้วก็พอใจ ยินดี และถ้าได้โดยไม่นึกหมายคาดฝันไว้ก่อนก็เรียกว่า เคราะห์ดี โชคดี

ส่วนอะไรที่คนไม่พอใจ เมื่อประสบเข้าก็ย่อมทุกข์ระทม เรียกว่าเคราะห์ร้าย เช่น เสื่อมลาภ ต้องเสียเงินทองตลอดจนชื่อเสียง หรือเสื่อมยศ พลาดจากตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งต้องป่วยไข้บาดเจ็บ สิ่งต่างๆเหล่านี้ คนไม่ต้องการ ไม่พอใจ ถ้าถูกเข้ากับตัว ก็โศรกเศร้าเป็นทุกข์ระทม จึงเรียกว่าเคราะห์ร้าย หรือโชคร้าย

เคราะห์ดีก็ตาม เคราะห์ร้ายก็ตาม เป็นตัวผลเกิดมาจากเหตุคือการกระทำ ถ้าเหตุที่กระทำ เป็นกุศลเช่นความดี วิบากคือผลก็สนองส่งเป็นความสุข ความเจริญ แต่ถ้าเหตุที่ทำไป เป็นกุศล เป็นความชั่ว วิบากก็สนองให้เกิดเป็นความทุกข์ยากเดือดร้อน, คนต้องการแต่สิ่งอันตนปรารถนา ไม่ต้องการความทุกข์ยากเสื่อมทราม

ฉะนั้น จึงพยายามเสาะหาสิ่งที่จะทำให้ตนประสบเคราะห์ดี โชคดี ด้วยวิธีต่าง ๆ กัน โดยรดน้ำมนต์บ้าง, ลงกระหม่อมบ้าง, แต่อย่างไรก็ตาม ย่อมหนีวิบากของกรรมที่ตนเองทำไว้ไม่ได้ ทั้งในด้านดี และในด้านร้าย

น้ำมนต์เป็นน้ำที่ผ่านพิธีปลุกเสกโดยอาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยประสิทธิประศาทให้เป็นสวัสดิมงคล ฉะนั้น คนใดที่ชั่วช้าเลวทรามโดยมีนิสัยชอบประพฤติในสิ่งแต่อกุศล น้ำมนต์ย่อมล้างความชั่วที่คน ๆ นั้นทำไว้ไม่ได้ แต่ผู้ใดที่ประพฤติในเรื่องความดี คือทำดีเป็นนิสัย อย่างนี้น้ำมนต์จะแทรกซึมช่วยให้เจริญขึ้นได้ คล้ายกับว่าการย้อมผ้า ถ้าผ้าเนื้อเดิมมีสีขาวบริสุทธิ์อยู่แล้ว จะเอาสีอะไรๆ ลงย้อมก็ย่อมกลายเป็นสีนั้น ๆ ไปได้อย่างสนิทแนบแน่น, แต่ถ้าผ้ามันกระดำกระด่างสกปรกมาแต่เดิมแล้ว จะย้อมให้เป็นสีอื่นไปนอกจากสีดำย่อมยากเหลือแสน

เพราะฉะนั้น ฉันจึงได้ว่าเรื่องจะให้ฉันรดน้ำมนต์เพื่อล้างซวยไล่เคราะห์ร้ายให้นั้น มันจึงเป็นเรื่องยาก เพราะอาจไม่สัมฤทธิผลดังที่มุ่งหมายกันไว้ก็ได้ เพราะครู

สมพงษ์กับพวกที่มาแต่ละคน ๆ นี่น่ะ ฉันยังมองหน้าไม่-เห็นเลย ว่าใครสักคนที่จะนิยมต่อกุศลกรรมที่แท้จริง อันน้ำมนต์จะแทรกซึมเข้าไปให้เกิดสวัสดิมงคลได้"

หลวงพ่อทองกล่าวจบก็หยิบถ้วยน้ำร้อนมาวางรินน้ำชาในบ้านข้าง ๆ ตัวของท่านใส่ลงไป แล้วยกขึ้นซดอย่างโอชะ ครูสมพงษ์กะพรรคพวกต่างจึงนั่งคอแข็งเพราะผิดหวังไปตาม ๆ กัน.

“ทิดโถม”

ทิดโถม เป็นคนอยู่ทางแปลงยาว อำเภอบางคล้า ซึ่งเป็นตำบลบ้านป่า ไกลจากวัดโบสถ์ไปมาก ถ้าจะเดินออกจากหลังวัดโบสถ์มุ่งหน้าไปทางทิศเหนือตัดทุ่งนาโดยลำดับกว่าจะถึงแปลงยาวก็ใช้เวลาเดินประมาณสองชั่วโมงเศษ ๆ

ทิดโถมผู้นี้ เป็นศิษย์ของหลวงพ่อทอง โดยเมื่อเป็นเด็ก บิดามารดาได้พามาฝากอยู่กับหลวงพ่อทองที่วัดโบสถ์ จนกระทั่งเรียนหนังสือจบชั้นประถม ๔ จึงลาวัดกลับไปอยู่บ้านเดิม ครั้นเมื่อมีอายุครบบวช ได้บวชที่วัดใกล้บ้านตน แต่ได้นิมนต์หลวงพ่อทองไปเป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อสึกออกมาแล้ว มีภรรยาโดยแต่งงานกับคนแถบบ้านเดียวกัน ทำมาหากินด้วยประกอบอาชีพทำนา แต่ว่านิสัยของทิดโถมเป็นคนขยัน เมื่อหน้าแล้งว่างงานจากนา ก็มักจะเข้าป่า เผาถ่านบ้าง ตัดฟืนบ้าง หารายได้พิเศษจุนเจือครอบครัวเป็นนิจสิน ต่อนาน ๆ สักครั้งเมื่อว่าง จึงมา

เยี่ยมเยียนหลวงพ่อทองบ้างตามโอกาส ซึ่งหลวงพ่อทองเอง ก็เมตตารักใคร่ทิดโถมเป็นพิเศษ เพราะเป็นศิษย์ที่ใกล้ชิดดั้งเดิมมาแต่ต้น เมื่อมีงานวัดโบสถ์ก็ดี หรืองานเกี่ยวกับตัวหลวงพ่อทองก็ดี ท่านต้องส่งข่าวแจ้งให้ทิดโถมทราบเรื่องทุกคราวไป

เนื่องด้วยพ่อแม่ของทิดโถมมีลูกเพียง ๒ คน คือ ตัวทิดโถมกับนังแถม ซึ่งเป็นน้องสาวของทิดโถมอีกหนึ่งคน จึงต้องการให้ลูกทั้ง ๒ คน อยู่รวมกับพ่อแม่เป็นครอบครัวเดียวกัน แม้แต่ทิดโถมจะมีเมียแล้ว ก็ไม่ยอมให้แยกเรือนไป จนต่อมานังแถมได้ผัวอีกคนหนึ่ง ก็ยังอยู่รวมกันที่บ้านเก่าด้วยกัน เรื่องน้องเขยของทิดโถมนี้ ทำให้มีเรื่องราวต้องเกี่ยวข้องไปถึงหลวงพ่อทองด้วยในภายหลัง กล่าวคือ.–

ผัวของนังแถม ชื่อนายสำอางค์ ๆ ผู้นี้เป็นครูประชาบาลสอนนักเรียนที่โรงเรียนวัดปากด่าน ครูสำอางค์ไม่ใช่คนแถบนี้ แต่อยู่ทางทรายหาย เมื่อสมัครเข้าเป็นครูทางอำเภอได้ส่งให้มาสอนนักเรียนที่วัดปากด่าน จึงพักอยู่

กับพระที่วัดนั้น ภายหลังได้พบปะกับนังแถม เกิดชอบพอรักใคร่และจัดการสู่ขอแต่งงานกันตามประเพณี

พอครูสำอางค์แต่งงานอยู่กินกับนังแถมได้เพียงปีเศษ พ่อของทิดโถมก็ป่วยถึงแก่กรรมลง แม่ทิดโถมซึ่งมีอายุมากแล้ว ต้องปกครองทรัพย์สมบัติแทน นังแถมแม้มีผัวจะเข้าสองปีแล้ว แต่ไม่มีทีท่าว่าจะมีลูก ส่วนทิดโถมมีลูกเล็ก ๆ ๒ คน อายุไล่เลี่ยกัน คนโตเป็นชาย อายุได้ ๓ ขวบเศษ หลวงพ่อทองตั้งชื่อให้ว่า เจ้าขวัญ รองลงมาเป็นหญิงอายุได้ขวบเศษ ยังไม่มีชื่อ เรียกกันแต่ว่านังแดง เจ้าขวัญนั้นเป็นเด็กมีแววฉลาด ช่างพูด จึงเป็นที่รักและโปรดปรานของย่าเหมือนดวงตาดวงใจ กินก็ต้องย่าป้อน นอนก็นอนกับย่า และระยะหลัง ๆ นี้ออกเก่งโดยตามย่าไปวัดเพื่อทำบุญจนคุ้นพระคุ้นสงฆ์เป็นอย่างดี

สมบัติของย่าเจ้าขวัญผู้เป็นแม่ของทิดโถม–นังแถมนั้น นับว่ามีพอไม่น้อยหน้าเพื่อนบ้าน เฉพาะเขตบ้านที่อยู่

รอบบ้านทำไร่ประมาณ ๔–๕ ไร่ พ้นจากเขตที่ทำไร่ออกไปเป็นนา นาแปลงติดบ้านนั้นมีเนื้อที่ ๔๐ กว่าไร่ นอกจากนั้น ยังมีอยู่อีก ๒ แปลง แต่ไกลจากบ้านไป โดยรับจำนำเขาไว้ขาดลง นา ๒ แปลงหลังนี้ มีเนื้อที่รวมกันได้อีก ๗๐ กว่าไร่ เมื่อตอนที่ทิดโถมและนังแถมยังไม่มีเมีย–ไม่มีผัว พ่อแม่เคยพูดไว้ว่า บ้านที่อยู่รวมทั้งไร่รอบบ้าน และนาแปลงติดกับบ้าน ๔๐ กว่าไร่นี้ จะยกให้กะนังแถม ส่วนทิดโถมนั้นเป็นผู้ชาย จะยกที่นาสองแปลงซึ่งไกลออกไปให้ โดยต่อไปทิดโถมต้องไปปลูกบ้านอยู่ในที่นาสองแปลงนั้นเอง แต่ต่อมาครั้นเมื่อพ่อของทิดโถมตาย แม่ทิดโถมเป็นผู้รับมรดกทั้งสิ้น จึงกลับเปลี่ยนใจเสียใหม่ โดยตั้งใจจะยกบ้านรวมทั้งไร่และนาผืนที่ติดกับไร่ใกล้บ้านนี้ทั้งหมด ให้กับเจ้าขวัญและนังแดง ส่วนทิดโถมกับนังแถมนั้น จะยกนา ๒ แปลงซึ่งไกลบ้านออกไปให้คนละ-แปลง ทิดโถมกับนังแถมฟังแม่พูดก็เฉย ๆ ไม่รู้สึกอะไร เพราะพี่น้องคู่นี้ รักใคร่เชื่อฟังกันดี ไม่เคยดึงดันต่อกัน นังแถมนั้นคิดว่า ของ ๆ พี่ก็เหมือนของ ๆ น้อง ของ ๆ

น้องก็เหมือนกับของ ๆ พี่, แต่ครูสำอางค์เท่านั้นที่รู้เรื่องน้ำ
เข้าแล้วเกิดเดือดดาลไม่พอใจเป็นหนักหนา หาว่า แม่ยาย
เป็นคนลำเอียงไม่ยุติธรรม แบ่งสมบัติไม่เท่ากัน เมียของตน
ซึ่งเป็นลูกแท้ ๆ กลับไปได้ที่นาไกล และแปลงที่จะยกให้ก็
มีเนื้อที่เพียง ๓๐ กว่าไร่ ส่วนทิดโถมกลับได้มากกว่า ได้
แปลง ๔๐ กว่าไร่ นอกจากนั้น เจ้าขวัญนังแดงซึ่งเป็นลูก
ทิดโถมยังจะได้ทั้งบ้านทั้งไร่ ทั้งนาติดบ้าน ซึ่งมีราคาดีมาก
กว่าของใคร ๆ ทั้งสิ้นซึ่งรวมกันแล้ว ฝ่ายทิดโถมและลูกได้ตั้ง
๓ ส่วน แต่ภรรยาตนได้เพียงส่วนเดียวไม่เป็นการยุติธรรม
นังแถมก็ห้ามผัวว่า จะได้มากจะได้น้อยอย่างไรก็เป็นสมบัติ
ที่แม่ตั้งใจยกให้ ทั้งทิดโถมเล่าก็พี่, ส่วนเจ้าขวัญ นังแดง
มันก็หลาน, ตัวเองสองคนลำพังเงินเดือนครูสำอางค์ก็พอ
ใช้ได้สบายเดือนหนึ่งๆ แล้ว ส่วนนาที่แม่ให้ก็จะเป็นรายได้
พิเศษโดยให้คนเช่าได้ค่าเช่าต่างหากต่อไปอีก ครูสำอางค์
แทนที่จะเห็นใจเมีย กลับหาว่าเมียเป็นคนโง่ ยอมเสียที
พี่น้องอย่างไม่ลืมหูลืมตา ถ้าต่อไปตัวมีลูกขึ้นมาบ้างจะ
เป็นยังไง ลูกเกิดมาแล้ว แต่ที่ไม่มีงอกขึ้นกว่าเก่า ก็จะ

ต้องน้อยหน้าฝ่ายทิดโถม เถียงกันไปเถียงกันมาจนกระทั่งแม่ทิดโถมรู้เรื่อง รวมทั้งทิดโถมเองก็ได้ยินอย่างถนัดหู จึงทำให้ทั้งแม่ของทิดโถม ทั้งตัวทิดโถมเอง ออกไม่พอใจครูสำอางค์อย่างมากว่าเป็นคนรู้มาก และคิดจะเอาแต่ได้ ทำให้แม่ของทิดโถมเกิดไม่ไว้ใจขึ้นมา ต่อมาอีก ๒–๓ วัน จึงได้เดินทางไปจังหวัด ทำการโอนมรดกที่ทางบ้านเรือนทั้งสิ้นให้แก่ลูกหลานตามที่ตั้งใจไว้จนเสร็จเรียบร้อย เป็นเหตุให้ครูสำอางค์แค้นเคืองอย่างมาก เกิดมีกิริยาตึงๆไม่พูดจากับแม่ยายและพี่เมียเอาเฉยๆ นิสัยเดิมของครูสำอางค์ที่ทุกคนเคยพอใจว่าเป็นคนดี ก็กลับเปลี่ยนแปลงไปโดยตอนหลังนี้ เอาแต่ดื่มเหล้าเป็นนิจสิน คบกับพวกนักเลงอันธพาลจนเป็นที่รังเกียจของคนดีๆ ทั่วไปในถิ่นนั้น แต่ทิดโถมก็ไม่แสดงกิริยาโต้ตอบอย่างไรเพราะยังสงสารและเกรงว่าจะกระทบใจของนังแถมน้องสาว จึงทำเป็นเอาหูทำนา เอาตาทำไร่ไปเรื่อย ๆ แต่ว่ารู้สึกตัวเอง และเข้าใจความรู้สึกของแม่ตนว่า รังเกียจและรำคาญครูสำอางค์เป็นอย่างยิ่ง

▲ ▲ ▲

พอพ้นเดือนสามไป โรงเรียนประชาบาลก็หยุดปิดภาคเรียนประจำปี ทิดโถมเองก็เสร็จธุระเรื่องนาเรื่องไร่จึงเอาเกวียนออกบ่า พร้อมทั้งจ้างคนเป็นลูกจ้างไปด้วย ๑ คน เพื่อเผาถ่านหาพืน ทำลำไพ่พิเศษ แต่ปลาดใจที่คราวนี้สังเกตว่าแม่ไม่ค่อยจะเต็มใจให้ตนไปเลย พูดทักท้วงเอาไว้หลายครั้ง ทิดโถมเกรงว่าจะเสียผลที่เคยได้ประจำปีจึงตัดใจออกบ่าตามที่ตั้งใจไว้ เมื่อเข้าบ่าตัดพืนรวมไม้ที่เหมาะ ๆ เพื่อจะสุมเตาเผาถ่านได้สักสองสามเตา ก็พอดีจะค่ำ วันแรกที่มาจำต้องทิ้งธุระอื่น ๆ ไว้ก่อน โดยทำที่พักของตัวเองและลูกจ้าง ตลอดจนกั้นคอกหยาบ ๆ ขังโคทั้งคู่ซึ่งเทียมเกวียนมา เมื่อต้องค้างบ่า ทิดโถมก็ตั้งใจสวดมนต์และแผ่เมตตา ตามที่หลวงพ่อทองเคยสอนและประสิทธิ์ประศาทให้ เพื่อขออานุภาพของพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณปกปักคุ้มครองตัว ตลอดจนให้ภูตผีมนุษย์ทั้งปวงเมตตาปรานี คืนแรกนั้นเอง ทิดโถมกำลังนอนหลับสนิท ๆ อยู่ ก็ตกใจสะดุ้งคล้ายกับได้ยินเสียงหลวงพ่อทองมาร้องเรียกอยู่ที่ใกล้พุ่มไม้แห่งหนึ่งไม่ไกล

จากที่พักนอนนัก จึงลุกขึ้นเดินไปหยุดอยู่ใกล้พุ่มไม้ซึ่งตน แว่วว่าเสียงมาจากนั้น ราตรีนั้นเดือนขึ้นอ่อน ๆ มีความสว่างพอสลัวๆ ไม่กระจะนัก เมื่อมาหยุดยืนอยู่ ได้ยินเสียงเหมือนมีคนเดินย่ำใบไม้กรอบแกรบ จึงบังเงาต้นไม้หลบพิจารณาดู ก็ได้ยินเสียงซุบซิบคล้าย ๆ หารือกัน อีกครู่หนึ่งเห็นเงาของคนตะคุ่ม ๆ ไปทางที่ตนพัก คะเนว่าประมาณสัก ๓–๔ คน คนในกลุ่มนั้นร้อง “อ้ายเสือเอาวา” แบบพวกปล้น กรูขึ้นบนห้างที่พักซึ่งตนทำไว้นอน ซึ่งขณะนี้มีแต่ลูกจ้างคนเดียวนอนหลับอยู่ ทิดโถมกำหนดแน่ว่าเป็นพวกโจรแน่นอน จึงรีบวิ่งหลบย้อนรอยออกจากที่ซ่อน มุ่งหน้าไปทางต้นไม้ใหญ่ทึบข้างหน้า ปลาดใจนักว่าพวกที่มาปล้นตนนี้ จะได้ประโยชน์อะไร เพราะเท่าที่ตนมาเผาถ่านและหาฟืนในป่าของมีค่าที่มีติดมาก็มีเพียงวัวคู่เดียวกับเสบียงอาหารพอกินกันได้ ๓–๔ วันเท่านั้นเอง ความสงสัยผลุดขึ้นมาอยากรู้ว่าพวกที่มาปล้นนี้จะเป็นพวกใคร จึงหยุดและปีนต้นมะค่าไปนั่งกำบังอยู่เหนือค่าคบ หลบซ่อนตัวอย่างมิดชิด ตั้งใจว่าคงจะได้เห็นบ้างว่าเป็นใคร ถ้า

พวกนั้นเกิดผ่านมาทางนี้ สักครู่หนึ่ง พวกที่เข้าปล้นก็มาทางนั้นจริง ๆ โดยจูงวัวทั้งคู่ซึ่งใช้เทียมเกวียนมาด้วย ได้ยินเสียงคนหนึ่งในจำนวนนั้นพูดเกี่ยวกับการปล้นครั้งนี้ จำเสียงได้ถนัด ว่าเป็นเสียงเจ้ากัง คนตำบลเดียวกัน ซึ่งเจ้ากังนี้ เป็นคนเกเรประพฤติเป็นอันธพาล และครูสำอางค์คบเป็นสมัครพรรคพวกด้วย เมื่อคนเหล่านั้นใกล้เข้ามาเสียงสนทนาก็ดังขึ้นโดยลำดับเพราะทั่วป่าแถบนั้นเงียบสงัดสงบจนได้ยินเสียงคนพูดสะท้อนชัดเจน จับใจความได้ว่า “เสียดายที่ไม่ได้ตัวทิดโถมสมตั้งใจ” และมีชื่อครูสำอางค์อยู่ในเรื่องสนทนาด้วยว่า “ไม่รู้ว่าครูสำอางค์จะว่าอย่างไรบ้าง ทำงานให้ทั้งที่ไม่สำเร็จตามที่ขอร้อง” แล้วพากันจงโคม่งหน้าไปทางพนัสนิคม ทิดโถมนั่งตัวแข็งอยู่บนต้นไม้ ซึ่งคนเหล่านั้นเดินลอดไปไม่ห่างนัก เมื่อสังเกตว่ามันไปกันจนไกลแล้ว จึงย้อนกลับไปดูที่พักเห็นลูกจ้างถูกมัดมือมัดเท้า ตามเนื้อตัวน่วมไปหมด เพราะถูกทุบตีอย่างทารุณจนสิ้นสติ จึงแบกร่างคนเคราะห์-

ร้ายผู้นั้นเดินมุ่งหน้ากลับบ้านแต่คืนนั้นเอง พร้อมทั้งครุ่นคิดตลอดทางว่าเหตุไรคน ๓–๔ คน ซึ่งมีเจ้ากังรวมอยู่ด้วย จึงมุ่งเฉพาะเจาะจงตามมาปล้นตน และเหตุไรจึงมีชื่อครูสำอางค์อยู่ในการสนทนาของคนเหล่านี้ด้วยว่า พวกมันทำงานทั้งที่ไม่ได้ตัวทิดโถมสมตั้งใจและว่า “ครูสำอางค์จะว่าอย่างไรก็ไม่รู้?” เมื่อเดินเหนื่อยนักก็พักข้างทาง จนมีเรี่ยวแรงอีก ก็แบกคนเจ็บมุ่งหน้าเดินต่อไป กระทั่งมาถึงบ้านคนคุ้นเคยรู้จักกันที่ชายป่าพอดีเป็นเวลาสางๆ จึงแวะเข้าไปหาน้ำเอาผ้าชุบเช็ดเนื้อตัวของคนเจ็บ แล้วจ้างเกวียนเขาให้นำคนเจ็บมาส่งที่บ้านและเล่าเรื่องราวทั้งปวงให้แม่และเมียตนตลอดจนนังแถมรู้เรื่องราวตลอด แต่ได้ปิดเนื้อความตอนที่พวกปล้นเอ่ยชื่อของครูสำอางค์ไว้ ไม่เล่าให้ใครฟัง

เป็นการน่าปลาดที่ว่า พอทิดโถมออกจากบ้านไปแต่เมื่อเช้าวานนี้ ตลอดเวลาตั้งแต่วันวาน จนเมื่อคืนนี้ทั้งคืน ไม่ทราบว่าครูสำอางค์ออกจากบ้านไปไหนเหมือนกัน เมื่อทิดโถมปะติดปะต่อเรื่องราวโดยคิดเอาเองโดยตลอด ก็

พอจะเข้าใจเรื่องได้ ว่าการที่ตนถูกปล้นที่บ้าเมื่อคืนนี้ เป็นการมุ่งปล้นเอาชีวิตของตนเองมากกว่าจะเอาทรัพย์สิน และเรื่องนี้ครูสำอางค์ต้องเป็นตัวการดำเนินเรื่องขึ้น เพราะความริษยาและเคียดแค้นที่ตนรวมทั้งลูก ๆ ได้มรดกจากแม่มากกว่าส่วนที่นังแถมเมียของเขาได้ แต่ที่ตนแคล้วคลาดจากอันตรายมาได้นั้นคงเป็นเพราะอานุภาพแห่งพระรัตนตรัยคุ้มครอง รวมทั้งบารมีของหลวงพ่อทองด้วย จึงทำให้ตกใจตื่นขึ้นทั้งหลับอยู่ โดยได้ยินเป็นเสียงหลวงพ่อทองไปร้องเรียก พอคิดถึงตอนนี้ ทิดโถมขนลุกซู่ไปหมดทั้งตัว ที่หิ้งพระบนบ้าน มีรูปหลวงพ่อทองใส่กรอบแขวนไว้ ทิดโถมจึงไปจุดธูปเทียน และกราบรำลึกถึงคุณของหลวงพ่อทอง ที่สั่งสอนอบรมให้ตนคารวะและไม่ประมาทต่อพระรัตนตรัย ตลอดจนความศักดิ์สิทธิ์และบารมีของท่าน ซึ่งบันดาลให้ตนแคล้วคลาดจากศัตรูที่มุ่งร้ายในคราวนี้อย่างน่าอัศจรรย์ใจเป็นที่สุด.

▲ ▲ ▲

ทิดโถมได้นำเรื่องไปแจ้งความแก่ผู้ใหญ่บ้านกำนัน ถึงเรื่องพวกปล้นทำร้ายลูกจ้างของตน ตลอดจนลักต้อนเอาโคทั้งคู่ไปตามระเบียบ แต่แล้วก็แล้วไปเรื่องเงียบหาย โดยไม่ได้ร่องรอยตลอดจนตัวของคนร้ายเลย

หลังจากที่ทิดโถมกลับมาบ้านได้คืนหนึ่ง รุ่งขึ้นครูสำอางค์จึงกลับบ้าน แต่สังเกตว่า ไม่กล้าจะสู้สายตาของทิดโถมนัก ตลอดจนมีกิริยาท่าทางพิรุธอย่างไร ๆ ชอบกล ครูสำอางค์มาคราวนี้ ได้เค้นเอาเงินจากนังแถมไปมากอยู่ อ้างว่ามีธุระจำเป็นจะต้องใช้ โดยไม่บอกให้รู้เรื่องราวชัดเจนว่าจะไปใช้ทำอะไร นังแถมขัดผัวไม่ได้ก็ให้ไป แต่การไปจากบ้านของครูสำอางค์ครั้งนี้ เป็นการจากไปเลย โดยคืนนั้นเองประมาณ ๕ ทุ่มกว่า ๆ มีคนมาส่งข่าวบอกนังแถมว่า ครูสำอางค์ถูกแทงตายในวงเหล้าที่ดงตาลหลังวัดปากด่าน ทิดโถมผลุดลุกจากที่นอนเพราะเสียงร้องไห้ของนังแถม ชวนเพื่อนบ้านรีบไปดู เห็นครูสำอางค์นอนเป็นศพอยู่อย่างน่าอนาถบนพื้นดิน แผลที่ถูกแทงทะลุเข้าปอดเลือดโชกร่างยังเหม็นคาวคลุ้งอยู่ จึงต้องรีบแจ้งความ

กับเจ้าหน้าที่จนเมื่อทางอำเภอมาชันสูตรพลิกศพแล้ว ต้องจัดแจงจัดศพครูสำอางค์ต่อไป

จากการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ ได้ความว่า พรรคพวกของครูสำอางค์ ๔ คน มีเจ้ากัง, เจ้าชอบ, เจ้าแย้ม, และเจ้าโปร่ง, ซึ่งเป็นอันธพาลที่ร้ายกาจประจำตำบลได้มาตั้งวงกินเหล้ากันตั้งแต่เย็น เจ้ากังเกิดไม่พอใจเรื่องเงินรางวัลที่ครูสำอางค์จ่ายให้ โดยครูสำอางค์จ้างคนทั้ง ๔ มีเจ้ากังเป็นหัวหน้า ให้หาทางฆ่าทิดโถมเสียที่บ่า เป็นราคา ๕๐๐ บาท แต่เมื่อพวกเจ้ากังทำไม่สำเร็จ ครูสำอางค์กลับไม่จ่ายเงินให้เลย โดยอ้างว่าไม่เป็นไปตามที่ตกลงไว้ ทั้งเมื่อฆ่าทิดโถมไม่ได้ ก็ได้วัวของทิดโถมไปแล้วทั้งคู่จะมาเรียกเอาเงินทองอะไร เถียงกันไปเถียงกันมา เจ้ากังโกรธจนระงับไม่ไหว จึงแทงเอาครูสำอางค์ตายคาวงเหล้า ส่วนเจ้ากังก็หนีไปไม่พ้น ถูกเจ้าหน้าที่จับได้ในเวลาต่อมา รวมทั้งพวกพ้องทั้งสิ้น และถูกควบคุมตัวไปดำเนินคดีต่อไป

นังแถมรู้เรื่องตลอด ไม่เวทนาผัวเลย กลับบ้านปล่อยให้ญาติพี่น้องของครูสำอางค์ซึ่งมาจากทรายหายจัดการศพครูสำอางค์เอาเอง เพราะแค้นใจว่าผัวมุ่งฆ่าพี่ ส่วนทิดโถมเป็นคนมีอัชฌาสัย จึงต้องฝืนอารมณ์ เพราะเกรงจะเสียผู้ใหญ่ ช่วยจัดการจนเผาศพครูสำอางค์เรียบร้อยไป

เช้าวันหนึ่ง ทิดโถมออกจากบ้านตั้งแต่ยังไม่สว่างดี เดินตัดทุ่งนามุ่งไปวัดโบสถ์ ถึงวัดโบสถ์ประมาณเกือบสามโมงเช้า ลงไปล้างเท้าที่แม่น้ำ วักน้ำลูบหน้า ลูบตัวจนสบายแล้ว จึงขึ้นไปหาหลวงพ่อทองบนกุฏิ เล่าเรื่องราวทั้งปวงเกี่ยวกับเรื่องครูสำอางค์มุ่งทำลายชีวิตตน และการที่ตนแคล้วคลาดได้อย่างน่ามหัศจรรย์ เพราะได้ยินเป็นเสียงของหลวงพ่อไปร้องเรียก ตลอดจนตัวครูสำอางค์ต้องตายเพราะน้ำมือของพวกเดียวกันให้ท่านฟังโดยตลอด

หลวงพ่อทองนั่งฟังเรื่องจนจบ จึงกล่าวกับทิดโถมว่า “โถม เรื่องที่เอ็งเล่าตั้งแต่ต้นนั้น มันมีความจริง

ที่ควรเข้าใจให้ถูกต้องอยู่หลายตอนด้วยกัน ข้าจะอธิบายให้เอ็งฟัง

เรื่องแรก ข้าต้องชมนังแถมน้องสาวของเอ็งก่อน ผู้หญิงอย่างนี้หาได้ยาก ธรรมดาพี่น้องกันนั้น เมื่อยังอยู่รวมกัน ยังไม่แยกไปอย่กินกับผัวหรือเมียเขา มันก็รักพี่รักน้องกันดีอยู่ แต่ถ้าได้ผัวได้เมีย มีคู่ครองไปแล้ว มักจะหลงเมีย หลงผัว จนลืมญาติ เห็นคู่ตนสำคัญกว่าพี่น้องไป นังแถมมันใจสำคัญ น่านับถือ ที่ไม่หลงผัวจนเสียญาติเหมือนอย่างผู้หญิงอีกมากที่เดียว ฉะนั้น ครูสำอางค์มันจึงบ้าสมบัติไปคนเดียว โดยนังแถมไม่บ้าตามไปด้วย ถ้านังแถมมันเสียยุจนโลภตามผัว เอ็งจะต้องเดือดร้อนกว่านี้มากนัก สำหรับตัวเจ้าครูสำอางค์นั้น มันถูกความโลภเข้าจูงใจ เรียกว่าโดนกระแสของกิเลสพัดพาให้ลอยไปตามอำนาจ มันจึงเสียคน ประพฤติหยาบช้าเลว-ทรามไม่เกรงกลัวต่อบาปกรรม นี่แหละความชั่วของคน คนน่ะไม่ได้ชั่ว แต่กิเลสมันชั่ว ดังนั้น เมื่อคนตกอยู่ในอำนาจกิเลส จึงต้องชั่วตามกิเลสไป สุดท้ายมันก็ต้องตาย

เพราะกิเลส เหมือนกับผลของกล้วยเมื่อเกิดมาแล้ว ย่อมฆ่าต้นกล้วยให้ตายในเมื่อผลแก่ฉะนั้น

สำหรับตัวเอ็ง ซึ่งรอดจากการถูกลอบทำร้าย เรื่องนี้เป็นเรื่องที่พูดยากว่าเกิดจากอะไร แต่ข้าบึกใจเรื่องอานภาพของพระรัตนตรัย เพราะไม่มีอะไรอื่นหรอกโถมที่จะเป็นที่พึ่งของคนได้ประเสริฐเท่าพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ข้าดีใจที่เอ็งยึดคุณพระเป็นที่พึ่ง ไม่ว่าจะอยู่บ้าน หรือออกจากบ้านเข้าป่าดง พระพุทธเจ้า ท่านทรงชนะหมู่มาร และทรงมีชัยต่อพวกคนชั่วที่มุ่งร้ายต่อพระองค์มามากมาย จะเป็นพระเทวทัตก็ตาม ช้างนาฬาคิรีก็ตาม, ตลอดจนเดียรถีย์นิครนถ์ทั่วไป คนที่เป็นศิษย์ของพระพุทธเจ้า ถ้าหมั่นรำลึกถึงพระองค์เสมอ ๆ ย่อมแคล้วคลาดจากภยันอันตรายทั้งปวงได้, พระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ก็เช่นกัน มีความจริงชนะความไม่จริงทั้งปวง, แม้พระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า ก็ปฏิบัติเพื่อชนะกิเลสทั้งหลาย, คนที่รำลึกถึงพระธรรมและพระสงฆ์อีกด้วยว่าเป็นที่พึ่ง ก็ย่อมชนะศัตรูทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างแน่นอน ฉะนั้น เรื่องการตั้งใจสวดมนต์

รำลึกถึงคุณพระรัตนตรัยจึงเป็นที่พึ่งแก่ผู้ปฏิบัติได้อย่างดีเลิศ

โถม เอ็งน่ะ คุณพระคุ้มครอง เอ็งจงเจริญศรัทธาปลูกฝังจิตใจให้เลื่อมใสในพระรัตนตรัยจนเป็นชีวิตจิตใจเถิด จะเป็นศิริมงคลสงส่งแก่ตัวตลอดไป

อีกอย่างหนึ่ง เมตตาจิตก็เป็นสิ่งสำคัญ การคิดแผ่จิตตั้งเมตตาตลอดรอบตัว โดยมุ่งความสุข ปรารถนาความเจริญ มีความหวังดีต่อมนุษย์ อมนุษย์ และสัตว์ ทวิบท จตุบาท ทั่ว ๆ ไป อานิสงส์ของเมตตา ย่อมบันดาลให้ผู้ปฏิบัติเป็นที่รักของมนุษย์ เทพยดา อมนุษย์ทั้งมวล และคุ้มกันให้แคล้วคลาดจาก ไฟ, ศาสตรา, อาวุธ, อันตราย, ต่าง ๆ ได้ คนจึงควรแผ่เมตตาจิตให้เป็นนิสัย ยิ่งต้องออกบาดงอันเป็นแดนอมนุษย์ด้วย ก็ยิ่งจำเป็นต้องปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยแก่ตนเองทุกวันไป

ข้าจะขอสรุปเรื่องของเอ็งที่เล่าให้ข้าฟังนี้ว่า “ความดีย่อมชนะความชั่ว คนชั่วที่มีจิตมุ่งร้าย ย่อมต้องแพ้คนดีแน่นอน ฉะนั้นคนดีจึงควรรักษาความดีของตนไว้ เพราะไม่มีอำนาจอะไรจะเอาชนะความดีของคนดีได้.”

– ๘ –

“ตาใจ – เมียสาว”

ตาใจ มีอาชีพเป็นช่างไม้ที่มีฝีมือการก่อสร้างนับว่าเป็นเยี่ยมผู้หนึ่งในแม่น้ำบางประกง อายุประมาณ ๕๐ ปีเศษ ๆ บ้านอยู่ใต้วัดโบสถ์ แต่ปลาดกว่าชายอื่น ๆ เพราะอายุของแกแม้เลยครึ่งคนขึ้นไปแล้ว แต่ตาใจก็อยู่เป็นโสดได้ตั้งนมนาน ไม่ได้มีลูกมีเมียเหมือนคนอื่น ๆ มีผู้เล่าถึงเรื่องนี้ว่า เมื่อตอนหนุ่ม ๆ ตาใจรักผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งอยู่ในละแวกบ้านเดียวกัน และรักอย่างสุดสวาทขาดใจจริง ๆ แต่เกิดอุปสรรคขัดขวาง เพราะพ่อแม่ของหญิงนั้นไม่เต็มใจที่จะให้ลูกสาวเขารักกับตาใจ จึงยกลูกสาวให้ผู้อื่นไป ตาใจจึงอกหัก และตัดใจไม่คิดรักหญิงอื่นอีกต่อไป

ความเป็นอยู่ของตาใจออกจะร่อนเร่และมีอิสระไม่ต้องห่วงใยอะไรทั้งสิ้น เพราะมีหนึ่งๆ แกรับจ้างเขาปลูกนั่นสร้างนี่กินอยู่ที่ก่อสร้างทั้งตาบี จะอยู่บ้านเพียงเดือนละไม่

กี่วัน บ้านของแกจึงปล่อยทิ้งให้พี่ ๆ น้อง ๆ เขาช่วยดูแลให้ตาใจมีอะไร ๆ ในตัวดีอยู่หลายอย่าง คือคุยสนุก ไม่ถือตัว ขี้เล่น และใจคอกว้างขวาง เงินทองที่หาได้จึงเก็บไม่ค่อยอยู่ เพื่อนฝูงพวกพ้องถ้าถูกใจละก็มีธุระจะใช้สอยออกปากขอยืมเท่าไร ๆ ตาใจเป็นไม่ขัด แต่เรื่องเสียของตาใจมีอยู่อย่างหนึ่ง คือชอบกินเหล้า และกินน้อย ๆ ไม่เป็น พอเลิกงานหมดธุระวันหนึ่ง ๆ ตาใจต้องกินเหล้าฉลองเป็น-ขวด ๆ ยิ่งมีเพื่อนถูกคอร่วมวงด้วยละก็ไม่มีอั้น จนทั้งขวดเหล้า ทั้งคนกิน กลิ้งโค่โล่ไปด้วยกันทุกคืน พวกหนุ่ม ๆ ชอบเย้าแก ว่าเมื่อไรตาใจจะคิดมีลูกมีเมียเสียที แต่ตาใจก็ตอบว่า “เนื้อคู่ของข้ายังไม่เกิด” หรือ “ข้ายังไม่พบเนื้อคู่” เช่นนี้ทุกครั้งไป

ตามวัดต่าง ๆ สองฝั่งแม่น้ำบางปะกง นิยมจ้างตาใจไปทำการก่อสร้างเสนาสนะในวัด มีศาลาการเปรียญบ้าง, กุฏิบ้าง, หอระฆังบ้าง, โรงเรียนพระปริยัติธรรมบ้าง, จนกระทั่งจ้างให้สร้างโรงเรียนประชาบาลก็มีหลาย

หลัง ทั้งนี้เพราะพระท่านต่างชอบนิสัยตาใจ ที่รับงานอะไรแล้ว ตั้งใจทำงานนั้นอย่างประณีตเป็นที่พอใจของผู้จ้างทุกอย่าง และยังตกลงง่าย ๆ เป็นกันเอง ขอร้องอะไรเพิ่มเติมเป็นพิเศษตาใจไม่ค่อยปฏิเสธ ทั้งราคาค่างวดก็ไม่แพงไปนัก ตาใจจึงมีงานทำทั้งปี และได้ฝากฝีมือของแกไว้ตามวัดต่าง ๆ หลายวัดด้วยกัน

บรรดาพระสงฆ์ทั้งหมด ตาใจเคารพนับถือหลวงพ่อทองมาก เพราะสนิทสนมกันมาตั้งแต่อายุยังน้อย ๆ ด้วยกัน โดยเมื่อหลวงพ่อทองบวชเป็นสามเณรอยู่ที่วัดโบสถ์นั้น ตาใจก็เป็นเด็กวัดอยู่วัดโบสถ์ จึงร่วมอาจารย์เดียวกัน อยู่ด้วยกันหลายปี แต่ตาใจยังไม่ได้บวชเรียนเหมือนชายอื่น ๆ เพราะตอนหนุ่มอยู่ก็ยังเพลิดเพลินตามใจตนเองตามเรื่อง นึกอยากจะบวชก็อายุมากแล้ว จึงปล่อยเลยตามเลย ด้วยเกรงคนจะนินทาว่าบวชเป็นหลวงตา ตาใจไปทำงานถึงไหน ๆ ก็ตาม เมื่อกลับบ้านเป็นต้องมา

เยี่ยมหลวงพ่อทองทุกครั้ง พร้อมทั้งมีของเล็ก ๆ น้อย ๆ ติดมือมาถวายท่านมิได้ขาด

คราวหนึ่ง ตาใจได้งานพิเศษโดยมีผู้จ้างให้รับเหมาสร้างศาลาการเปรียญที่วัดในคลองท่าลาด เขตอำเภอพนมสารคาม ผู้จ้างตาใจเป็นเศรษฐีในถิ่นนั้นได้ออกแบบศาลาการเปรียญหลังนี้อย่างเรียกว่าสวยงามและใหญ่โตที่สุดกว่าวัดทั้งปวงในคลองนั้นทีเดียว มีคนพูดกันว่า งานคราวนี้ตาใจได้กำไรมากคุ้มเหนื่อย แต่ตาใจต้องหนักใจไม่ใช่เล่นเหมือนกัน เพราะผู้จ้างวางกฎเกณฑ์ไว้ว่า ตาใจจะต้องก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ เหตุนั้นตาใจจึงต้องอยู่ควบคุมงานก่อสร้างที่วัดนั้นเป็นเวลานานหลายเดือน

พอก่อสร้างศาลาการเปรียญหลังนั้นเสร็จ ตาใจเก็บเครื่องไม้เครื่องมือข้าวของทั้งหลายลงเรือกลับบ้าน แต่ตอนกลับตาใจไม่ได้กลับมาคนเดียว ได้เมียมาจากพนมสารคามคนหนึ่ง พอพาเมียมาถึงบ้านมีคนรู้เข้าเท่านั้น เรื่องตาใจได้เมียจึงเป็นเรื่องใหญ่ เพราะคนแถบวัดโบสถ์พลอย

ดีใจ และเลื่องลือคล้ายเป็นเรื่องอัศจรรย์ อันน่าตื่นเต้นและปลาดใจ ไม่ใช่ว่าจะตื่นเต้นสนใจเฉพาะชาวบ้านเท่านั้น แม้พระเณรในวัดโบสถ์ กระทั่งหลวงพ่อทองเองเมื่อรู้เข้าก็ปลาดใจตาม ๆ กัน เพราะใครเลยจะคิดไว้ก่อนว่าตาใจจะมามีเมียเอาเมื่ออายุปาเข้าไปตั้ง ๕๐ เศษ ๆ แล้ว

วันหนึ่ง ตาใจมาเยี่ยมหลวงพ่อทองที่วัด พร้อมทั้งมีของมาถวายท่านเช่นเคย หลวงพ่อทองได้โอกาสจึงถามว่า

"ใจ เขาว่าเอ็งได้เมียมาจากพนมจริงหรือ ?"

"จริงครับ หลวงพ่อ" ตาใจตอบอย่างอาย ๆ

"เมียของเอ็งอายุสักเท่าไรวะ ?" หลวงพ่อทองซัก

"อายุเขาราว ๆ ๒๔-๒๕ ครับ" ตาใจตอบ

หลวงพ่อทองพึมชักฉงน เพราะอายุของผู้หญิงอ่อนกว่าตาใจตั้งเท่าตัว คล้ายเป็นพ่อกับลูกไป จึงซักต่อไปว่า

"ใจ เมียเอ็งคนนี้ เขาเป็นสาวเป็นโสดอยู่หรือเคยมีลูกมีผัวมาแล้วก่อน"

ตาใจ จึงเล่าเรื่องละเอียดของเมียตนให้หลวงพ่อทองทราบว่า – – –

▲ ▲ ▲

เมื่อตาใจไปรับเหมาสร้างศาลาการเปรียญที่วัดทางพนมคราวนี้โดยที่เป็นงานเร่ง จึงได้จ้างลูกมือแถบนั้นบ้างหาไปจากทางล่างนี้บ้าง และพักอยู่ในวัดทั้งสิ้น โดยท่านสมภารให้พักอยู่ที่ศาลาการเปรียญหลังเก่า ซึ่งเล็กและทรุดโทรมมาก อาหารการกินก็หุงหากันในวัดนั้นเอง แต่ลำบากที่ไม่มีคนถนัดในเรื่องนี้ มีเพื่อนกันอยู่ในแถบนั้นบ้าง ตาใจจึงออกปากขอให้เขาช่วยหาคนทำกับข้าวส่งให้ด้วยวันละ ๓ เวลา ส่วนข้าวนั้นจะหงกันเอง เพื่อนตาใจก็รับอาสาว่ามีหลานเมียมาจากทางหนองแหนอาศัยอยู่ที่บ้านด้วยและไม่มีงานการอะไร พอจะใช้สอยให้จัดในเรื่องนี้ได้ ตาใจจึงหมดห่วง และตั้งแต่วันรุ่งขึ้นจากนั้น จึงได้หลานเมียของเพื่อนส่งกับข้าวให้เป็นประจำวันละ ๓ เวลา ตามราคาที่ตกลงกันไว้

ตั้งแต่ตาใจเห็นหญิงซึ่งเป็นหลานเมียของเพื่อนคนนั้น รู้สึกต้องตาเป็นพิเศษทั้ง ๆ ที่ตนไม่เคยสนใจกะเรื่องผู้หญิงมาเป็นเวลานานแล้ว ยิ่งนานวัน ก็ยิ่งรู้สึกถูกใจไปหมดทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นเสียงพูด กิริยาท่าทาง แม้กระทั่งรสของอาหาร แต่พอมาคำนึงถึงสังขารอายุของตนก็ท้อใจเพราะวัยต่างกัน ดังที่หลวงพ่อทองเองก็แปลกใจเหมือนกัน จึงพยายามหักใจว่าจะไม่คิดยุ่งเกี่ยวด้วย แต่ก็ยากที่จะไม่ให้สนใจกับนางได้ วันหนึ่งจึงไปบ้านเพื่อนซึ่งหญิงนั้นอาศัยอยู่เลียบเคียงถามดูถึงเรื่องราวประวัติของหญิงคนนั้น พอทราบเรื่องตลอดก็ทำให้ยิ่งรักนางมากขึ้น โดยเกิดความสงสารอย่างจับใจ เพราะเรื่องหลานเมียของเพื่อนหรือแม่สุ่น เป็นเรื่องที่น่าเห็นใจและควรเวทนา โดยนางเป็นกำพร้าแม่ พ่อก็มีเมียใหม่ และแม่เลี้ยงพยายามรังแกนางตลอดเวลา พ่อก็หลงเมีย จึงทารุณลูกสาวจนกระทั่งอยู่ด้วยไม่ไหว ต้องหอบผ้าหนีตามผู้ชายที่มาติดพันไป โดยเข้าใจว่าจะสบายกว่าอยู่ร่วมกับแม่เลี้ย แต่เป็นกรรมของแม่สุ่นที่หนีเสือกลับปะจรเข้ เพราะเมื่อนางเสียเนื้อเสียตัวกับเขาแล้ว

จึงรู้ภายหลังว่าชายที่ตามเขามานั้น เขามีลูกเมียแล้ว จึงหลบหนีเขาจากดงยางมาอยู่กับน้าสาว ซึ่งเป็นเมียของเพื่อนตาใจ

ตาใจรู้เรื่องโดยตลอด ก็สงสารแม่สุ่นเป็นกำลังว่าไม่มีใครเป็นที่พึ่งของนางได้อย่างแท้จริง จึงยิ่งเพิ่มความรักและสนใจในตัวแม่สุ่นมากกว่าเก่า ต่อมาได้แย้มพรายเรื่องนี้ให้เพื่อนทราบ เขาก็ปรึกษากับภรรยาซึ่งเป็นน้าของแม่สุ่น ทั้งยังช่วยพูดจาเกลี้ยกล่อมแม่สุ่นจนเห็นดีเห็นชอบตาม ไม่รังเกียจที่ตาใจเป็นคนอายุมาก โดยอ้างว่าแม่สุ่นจะได้มีความสุข เพราะตาใจเองก็มีวิชาติดตัว พอหากินเลี้ยงดูให้มีความสุขได้ พอตกลงเรียบร้อยก็ไม่ต้องมีพิธีรีตองอะไร เมื่อตาใจก่อสร้างศาลาการเปรียญเสร็จรับเงินค่าจ้างเรียบร้อย ก็พาแม่สุ่นมาอยู่บ้านของตน และตาใจเองก็เพิ่งจะรู้สึกตัว ว่าการมีลูกมีเมียนี้เป็นความสุขพิเศษอย่างยิ่ง ซึ่งตัวโง่มาเสียดักดาน ถ้ารู้อย่างนี้คงไม่ปล่อยเป็นโสดเสียเวลาเปล่าไปตั้ง ๒๐–๓๐ ปี ”

พอตาใจเล่าจบก็หัวเราะร่า แม้แต่หลวงพ่อทองเองก็อดขำไม่ได้ พลอยปล่อยฮาตามตาใจไปด้วยอย่างเห็นใจเช่นกัน.

▲ ▲ ▲

เรื่องตาใจได้แม่สุ่นมาเป็นเมีย เป็นเรื่องรู้กันทั่วแถบวัดโบสถ์กระทั่งคนหมดสนใจเพราะคนทั้งสองก็อยู่กินกันเป็นปกติตลอดมา แต่ว่า ตาใจเป็นคนอยู่บ้านได้ไม่นาน เพราะต้องรับทำงานก่อสร้างที่นั่นที่นี่เกือบทั้งปี แต่ระยะที่มีเมียแล้ว ดูตาใจออกจะแปลกกว่าเก่า ถ้าพอจะกลับบ้านได้ เป็นต้องพยายามกลับแม้จะมืดค่ำ ฝนตกฟ้าร้อง ถึงใครจะล้อเลียนอย่างไรก็ไม่ถือเป็นอารมณ์ และออกจะเป็นคนมีนิสัยกระเหม็ดกระแหม่ ไม่ค่อยใจกว้างใช้เงินเติบเหมือนก่อนๆ ทำงานได้เงินเท่าไรก็ประเดให้แม่สุ่นเก็บไว้หมดสิ้น แม่สุ่นเมื่อได้กะตาใจใหม่ ๆ มาแต่ตัวไม่มีสมบัติอะไรติดกาย แต่เดี๋ยวนี้ มีทองหยองประดับพราวเต็มตัว ทั้งสุข

กาย สุขใจ ร่างกายจึงมีน้ำมีนวลเปล่งปลั่งอย่างเต็มที่ ดูงามกว่าเก่าหลายเท่า

ตาใจมีลูกมือที่สนิทคนหนึ่งชื่อเจ้าว่อง ๆ คนนี้ทำงานเป็นลูกมือของตาใจตั้งแต่ยังเป็นเด็กเพิ่งจะออกจากวัดจนเดี๋ยวนี้อายุ ๒๔–๒๕ ปี เห็นจะได้ ซึ่งกำลังจะเข้าเกณฑ์เบญจเพศพอดี รูปร่างของเจ้าว่องเรียกว่าหล่อได้คนหนึ่งทีเดียว แม้ผิวจะคล้ำ แต่ผมเจ้าว่องหยิกหยักโศก ใบหน้าสะเกลี้ยงคมสัน อกผาย สูงสมตัว เวลาพูดจาหรือยิ้มแย้มเห็นฟันขาวทั้งปาก ชำชอบร้องเพลงลิเกทำนองเกี้ยวสาวจนติดปาก เจ้าว่องเข้านอกออกในบ้านตาใจสนิทกว่าผู้อื่น เพราะตาใจไว้วางใจว่าเป็นเด็กของแกมาแต่ก่อน และรู้สึกว่าเจ้าว่องก็เคารพนับถือตาใจเป็นอย่างดี เพราะเรียกตาใจว่าอา แต่ว่ากลับเรียกแม่สุนว่าพี่

พอแล้วข้าวปีนั้น ทางวัดหัวไทรเลยโรงเหล้าไปจะสร้างกุฏิแถว ๒ หลัง ละ ๆ ๑๐ ห้อง โดยมีคหบดีของตำบลนั้นศรัทธารับบริจาคทรัพย์เป็นค่าก่อสร้างให้ ท่านสมุห์

สมภารวัดหัวไทรคุ้นเคยกับตาใจดี และนิยมในฝีมือก่อสร้างของตาใจ จึงใช้คนให้มาตามตาใจไปพบ และว่าจ้างให้ตาใจรับเหมาก่อสร้างกุฏิที่กำหนดให้แล้วเสร็จทุกอย่าง ตาใจเห็นเป็นงานวัด ทั้งท่านสมภารก็รักใคร่ชอบพอกัน จึงยอมรับทำงานคราวนี้ โดยรับเหมาในราคาพอสมควร จากนั้นจึงต้องจากบ้านไปทำงานที่วัดหัวไทรต่อไป

ระยะทางจากวัดโบสถ์ ไปวัดหัวไทรนั้นไกลกัน ถ้าไปเรือแจวก็ประมาณ ๓-๔ ชั่วโมง ฉะนั้น ตาใจจึงไม่มีโอกาสจะกลับบ้านบ่อยนักเพราะห่วงงาน สัก ๗-๘ วัน จึงมาค้างบ้านครั้งหนึ่ง แต่ถ้ามีธุระอะไรก็สั่งลูกจ้างให้มาติดต่อกับแม่สุ่นแทน โดยเฉพาะผู้ที่ต้องรับหน้าที่ไป-มาบ่อย เกี่ยวกับไปเอาของใช้บ้าง, ส่งเงินไปให้แม่สุ่นบ้าง, ก็มักจะเป็นเจ้าว่อง เพราะคล่องแคล่วและเป็นที่ไว้ใจของตาใจยิ่งกว่าคนอื่น ประมาณว่าอีกสักวันพระหนึ่งงานก็จะเสร็จเรียบร้อย ท่านสมภารกรุณาจ่ายเงินให้แก่ตาใจเป็นงวดก่อนสุดท้ายซึ่งเป็นจำนวนมากอยู่ ตาใจจะเอาไว้กะตัวก็เกรงจะไม่ปลอดภัย ทั้งมีธุระต้องการของ

บางอย่างที่บ้านด้วย จึงใช้เจ้าว่องเอาเงินจำนวนนี้ไปให้แม่สุ่น และเอาของที่บ้านซึ่งประสงค์มาให้ เจ้าว่องไปตามที่ตาใจใช้ จนรุ่งขึ้นก็ยังไม่กลับมา ทำให้ตาใจชักจะเอะใจ รออีกวันหนึ่งเจ้าว่องก็หายไม่เห็นแม้แต่เงา ตาใจอยู่ไม่ไหวแม้แต่ว่างานใกล้จะเสร็จแล้ว จึงรีบจ้างเรือกลับบ้านพอถึงบ้านเท่านั้นตาใจแทบลมจับ บ้านเงียบคล้ายบ่าช้าไม่เห็นแม่สุ่นเมียรัก รีบเข้าไปค้นข้าวของที่มีค่าก็อันตรธารหายไปด้วยทั้งหมด คิดลังเลใจว่า หรือพ่อของแม่สุ่นจะเจ็บไข้ใช้คนมาตาม จึงรีบถามบ้านพี่น้องใกล้เคียงก็ไม่มีใครรู้เรื่อง พูดกันแต่ว่า พักนี้เห็นแม่สุ่นใกล้ชิดถึงกับนั่งปรึกษาหารืออะไร ๆ กะเจ้าว่องผิดสังเกต หลายปากเข้าเล่าทำนองนี้ ตาใจก็เดาเรื่องถูกว่า *"ชะรอยแม่สุ่นจะหนีไปกะเจ้าว่องเสียแล้ว"* ทั้งรักทั้งแค้นแน่นประดังอก รวมทั้งความหิว ความเหนื่อยที่รีบร้อนมาทับถมพร้อมกัน จึงทำให้ตาใจทรงกายไม่อยู่ ถึงกับเป็นลมล้มลงทันที

▲ ▲ ▲

ตาใจ ล้มป่วยตั้งแต่วันนั้นมา โรคทางกายของตาใจคงจะไม่กระไรนัก แต่ใครเล่าจะรู้ล่วงเข้าไปถึงดวงใจ ว่าตาใจต้องปวดเจ็บแค่ไหน, เพียงไร, แม่สุ่นก็เป็นเมียที่แสนจะรัก ส่วนเจ้าว่องก็เป็นคนที่ใช้สอยใกล้ชิดไว้วางใจอย่างมาก ควรหรือที่คนทั้งสองมากระทำให้ตนต้องเจ็บช้าเป็นที่สุด จิตใจของตาใจที่เคยร่าเริงสนุกสนานในครั้งก่อน บัดนี้เต็มไปด้วยความเหี้ยมโหด เพราะแค้นเคือง ขนาดตั้งใจว่าถ้าเจอคนทั้งสอง ณ ที่ใด สามารถจะฆ่าได้ทั้ง ๒ คนด้วยมือตน

เย็นวันหนึ่ง หลวงพ่อทองมาเยี่ยมตาใจถึงบ้าน พอถึงก็ขึ้นไปบนเรือน กล่าวกะตาใจซึ่งนอนซมอยู่ว่าท่านเพิ่งรู้เรื่องที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งปลอบตาใจให้เอาทางพระเข้ามาข่ม ตาใจถึงกับน้ำตาไหลพราก สารภาพกับหลวงพ่อทองว่า ตั้งใจจะตามแก้แค้นคนทั้งสองให้สุดสามารถ

หลวงพ่อทองจึงสอนว่า “ใจเอ๊ย ชาตินี้เองมีกรรมต้องพรัดพรากจากคนที่เอ็งรักถึงกับเป็นทุกข์ขนาดนี้แล้ว แล้วเอ็งจะพยาบาทจองเวรให้เป็นกรรมหนักต่อไปเบื้องหน้า

อีกทำไม ไม่มีใครหรอกที่เอ็งควรรักยิ่งไปกว่าตัวของเอ็ง แล้วเอ็งจะดึงตัวเองให้ต่ำช้าดิ่งลงอบาย ตลอดจนเป็นเวรานุเวรติดตัวไปอีกทำไม ข้าสังหรณ์ใจแต่แรกแล้ว ไม่กล้าจะเตือนเอ็ง เพราะเห็นเอ็งหน้าบานคุยร่าว่าได้เมียมีความสุข วัยมันต่างกันมากนักใจเอ๊ยจึงทำให้ข้าหวั่นใจในเรื่องของเอ็งมานานแล้ว ฉะนั้น เรื่องนี้เอ็งจึงควรหักใจคิดว่าวาสนาเขาอยู่รวมกับเราได้แค่นี้ คล้ายตายจากเราไปก็แล้วกัน อย่าคิดแค้นเคืองให้เป็นบาปกรรมแก่ตนไปภายหน้าต่อไปเลย”

น้ำตาของตาใจยิ่งไหลพรูออกมาอีก ตาใจคิดทบทวนตามที่หลวงพ่อทองตักเตือนอีกครั้ง แล้วยกมือขึ้นไหว้กล่าวยืนยันกะหลวงพ่อทองว่า “ขออโหสิ เลิกคิดอาฆาตแค้นเคืองคนทั้งสอง โดยถวายต่อหลวงพ่อซึ่งกรุณามาให้สติ”

หลวงพ่อทองนั่งเฉยอยู่อีกครู่หนึ่ง จึงกล่าวกะตาใจต่อไปว่า “ใจ แม้ข้าจะเป็นพระ ข้าก็พอจะรู้เรื่องของผัว ๆ เมีย ๆ บ้างเพราะในบาลี – ฎีกาก็มีแสดงไว้ ข้าจะอธิบายให้ฟัง

ในสังขบัตตชาดกนั้น ท่านแสดงไว้ว่า ธรรมดาสตรีย่อมหน่ายแหนงคือเบื่อสามีตน โดยรังเกียจและปลีกตัวออกไปเสีย เพราะเหตุ ๙ ประการด้วยกันคือ

๑. ทลิทฺทตา *เพราะสามีเป็นคนเข็ญใจ ไม่มีทรัพย์*

๒. อาตุรตา *เพราะสามีเป็นคนขี้โรค*

๓. ชิณฺณกตา *เพราะสามีเป็นคนแก่*

๔. สุราโสณฺฑตา *เพราะสามีเป็นคนขี้เมา*

๕. มนฺทตา *เพราะสามีเป็นคนโฉดเขลา*

๖. ปมตฺตา *เพราะสามีเป็นคนเพิกเฉย ไม่ปลุกอารมณ์ให้นางได้รับความรื่นเริงสมใจ*

๗. สพฺพกิจเจส อวตตนิกตา *เพราะสามีเป็นคนทำมาหากินไม่เป็น*

๘. สพฺพธนานุปฺปาทเนน *เพราะสามีไม่มีทางหาทรัพย์ให้ได้เลย*

ทั้ง ๘ อย่างนี้ แต่ละอย่าง ๆ เป็นเหตุที่ทำให้ภรรยาเบื่อหน่ายชิงชังไม่ต้องการอยู่ร่วมกับสามีตน

ใจ เอ็งมันมีข้อบกพร่องอยู่บ้างไหม ลองคิดดูเถอะ ใน ๘ ข้อนี่นะ แม้เอ็งจะหาเงินเก่ง แต่เอ็งก็ต้องไม่เก่งไปหมดทุกอย่าง โดยเฉพาะวัยของเอ็งมันเรียกได้ว่าแก่แล้ว นางสุ่นเขายังสาวอยู่ เอ็งจะให้เขาทนอยู่กับเอ็งได้ยังไง ปล่อยเขาไปตามทางของเขา แล้วแต่กรรมลิขิตของเขาก็แล้วกัน ส่วนเอ็ง ใจ กลัวอะไรวะ เอ็งเห็นโลกมานานแล้ว รู้รสโลกมามากแล้ว มันไม่มีอะไรเจนจบได้หรอก ควรจะเบื่อได้หรือยัง บวชซีวะ, ข้าอยากได้ช่างไปอยู่ในวัดเพื่อคอยซ่อมแซมวัดวาอารามมานานแล้ว ถ้าเอ็งตกลงใจได้ ปีนี้ข้ายังไม่ให้เอ็งบวชหรอก ชาวบ้านจะลือว่าเอ็งบวชเพราะเมียหนี อีก ๒-๓ ปี เอาเถอะ ถ้าเอ็งตกลงบวช ข้าจะจัดการให้เอ็งทุกอย่าง ต้องอยู่อย่างข้า จึงจะสุขสำราญสงบใจได้ ไม่ต้องมีใครมาเกี่ยวข้องให้ต้องทุกข์จนต้องนอนระทมอย่างเอ็ง" หลวงพ่อทองพูดจบก็กล่าวลาทิ้งให้ตาใจนั่งคิดตัดสินใจอนาคตของตนอยู่ลำพังแต่ผู้เดียว.

— ๙ —

“ปลัดบุญช่วย”

พ่อชม แม่ละมัย บ้านอยู่ใกล้วัดโบสถ์ ทั้งสอง ได้แต่งงานอยู่กินกันมาตั้ง ๔–๕ ปีแล้ว แต่ไม่มีลูกสืบวงศ์ดำรงตระกูลเหมือนเพื่อนบ้าน ได้พยายามเที่ยวบนบานศาลกล่าวขอลูกจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งคนเคารพนับถือหลายแห่ง ไม่ว่าจะใกล้หรือไกลทั้งสิ้น ถ้าใครแนะนำว่าดีว่าศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้องไปจนถึง แต่จะเป็นด้วยวาสนาที่คนทั้งสองจะยังไม่มีลูก หรือยังข้องขัดอะไรอยู่ก็ทราบไม่ได้ แม้จะตั้งความปรารถนาสักเท่าไร พยายามอย่างไร ก็ไม่เกิดผลสมประสงค์

วันหนึ่ง พ่อชมแม่ละมัยช่วยกันแจวเรือออกจากบ้านไปวัดโสธร เมื่อถึงวัดจอดเรือที่ท่าน้ำแล้ว ขึ้นเดินไปจนถึงหน้าโบสถ์ ซื้อธูปเทียนและทองจากร้านจำหน่าย

แล้วเข้าไปในโบสถ์ จุดธูปเทียนบูชาสักการะหลวงพ่อพุทธโสธร และตั้งใจมุ่งบนบานอธิษฐานมุ่งขอลูกเป็นสำคัญ จากนั้นลุกขึ้นปิดทองที่องค์หลวงพ่อจนเรียบร้อยก็ออกจากโบสถ์ พอพ้นโบสถ์ยังไม่ถึงท่าน้ำ ฝนตกลงอย่างหนักจะหลบลงเรือก็ไม่ทัน จึงเข้าไปพักฝนอยู่ที่ศาลาท่าน้ำ เมื่อเข้าไปถึงศาลาน้ำนั้น เห็นหญิงคนหนึ่งนอนซมอยู่ ใกล้ตัวหญิงนั้นมีทารกน้อยสังเกตท่อนล่างได้ชัดว่าเป็นเพศชาย อายุประมาณ ๒–๓ เดือนเห็นจะได้ นอนหลับตาพริ้มอยู่ด้วย

ใบหน้าของเด็กนั้น เอิบอิ่มผ่องใส แม้ว่าร่างกายจะห่อหุ้มไว้ด้วยผ้าซึ่งเก่าขาดและสกปรกก็ตาม มือข้างหนึ่งของหญิงผู้คงเป็นแม่ประคองกอดลูกน้อยเอาไว้อย่างรักและห่วง แม้แต่ร่างกายของนางจะซูบซีด และใบหน้าเนื้อตัวจะขมุกขมอมก็ตามที

พ่อชมแม่ละมัยมองเด็กน้อยนั้นถนัด หันมาสบตากันทันที แม้ไม่ต้องพูดกัน แต่พอรู้ใจกันได้ว่าต่างพอใจและ

ถูกชะตาในตัวเด็กน้อยผู้นี้ พอดีหญิงที่กกเด็กนั้นอยู่ลืมตาขึ้น ทำให้เห็นดวงตาของนางได้ชัดว่า ดวงตาทั้งคู่แห้งผากคล้ายไม่มีน้ำเลี้ยงขังหล่อไว้เลย เหมือนกับต้องถูกความทุกข์แผดเผาจนเกรียมไปหมดทั้งร่าง แม่ละมัยจึงเข้าไปนั่งลงใกล้ ๆ หญิงนั้น แล้วชี้มือไปที่เด็ก ถามว่า

“ลูกหรือจ๊ะ ?”

หญิงนั้นพะยักหน้า แม่ละมัยจึงถามต่อไปว่า

“เป็นอะไรไปจ๊ะ ทำไมจึงมานอนอยู่ที่นี่”

หญิงนั้นตอบด้วยเสียงแผ่วเบาว่า

“ไม่สบาย โอย ฉันไปไหนไม่ไหวอีกแล้ว ช่วยฉันด้วย เอาลูกฉันไปด้วยเถิด” พูดจบหญิงนั้นก็ครางออกมาอย่างน่าสงสาร

ทั้งพ่อชมทั้งแม่ละมัยขนลุกซู่ รู้สึกดีใจและตื่นเต้นเพราะชอบทารกนี้ตั้งแต่แรกเห็น แต่ยังไม่รู้หัวนอนปลายตื่นทั้งแม่เด็กทั้งเรื่องของเด็ก แม่ละมัยจึงถามต่อไปว่า

"หล่อนอยู่ถึงไหนล่ะจ๊ะ แล้วพ่อเด็กเขาไปไหนล่ะ จึงเห็นแต่แม่กับลูกสองคนเท่านั้น"

คำถามของแม่ละมัย ทำให้หญิงนั้นสะอื้น แม้แต่จะไม่มีน้ำตาไหลออกมา แต่คนทั้งสองก็รู้ได้ว่านางต้องกระทบกระเทือนใจอย่างหนัก และได้ตอบออกมาอย่างยากเย็น ด้วยน้ำเสียงที่แสนจะแผ่วเบาว่า

"ฉันมาจากปราจีน มาตามพ่อเด็กเขา เขาอยู่ที่ไหนฉันก็ยังตามไม่พบ" พูดได้เพียงเท่านี้นางก็หลับตานิ่ง เพราะความทรมานด้วยฤทธิ์ของโรคซึ่งกำลังคุกคามอยู่

สองสามีภรรยาซุบซิบหารือกัน มนุษยธรรมเตือนให้นิ่งดูดายไม่ได้ พอดีฝนซาลง จึงช่วยกันอุ้มเอาหญิงนั้นและทารกน้อยลงเรือ แจวขึ้นไปจนถึงหน้าโรงพยาบาล อุ้มหญิงป่วยเข้าไปให้หมอช่วยรับตัวไว้รักษา ส่วนเด็กนั้นจะเลี้ยงไว้เองเพราะเวทนา

อาการป่วยของแม่ทารกน้อยนั้นอยู่ในคั่นหนักมาก หมอจึงรับตัวเอาไว้ในโรงพยาบาล เมื่อฝากผังคนไข้เรียบ

ร้อยแล้ว พ่อชมและแม่ละมัยจึงแจวเรือต่อไปจอดที่ตลาดซื้อนม และขวดนม ตลอดจนผ้าผ่อนแพรและของใช้สำหรับเด็ก สิ้นเงินไปเกือบ ๑ ตำลึง แล้วพาเด็กกลับบ้านด้วยความชื่นชม เด็กน้อยผู้ไร้เดียงสาคล้ายเจียมตัว ไม่อ้อนไม่กวนเลย ทำให้คนทั้งสองเพิ่มความเวทนาเป็นอย่างยิ่ง

วันรุ่งขึ้น พ่อชมมาเยี่ยมแม่ของเด็กที่โรงพยาบาล อาการของนางยังไม่ดีขึ้น แต่พอพูดรู้เรื่องได้บ้าง โดยเล่าเรื่องของนางให้พ่อชมทราบว่า.-

"นางอยู่ที่เมืองปราจีน ได้เสียกับทหารเกณฑ์คนหนึ่งซึ่งเป็นคนเมืองแปดริ้ว เมื่อนางตั้งท้อง เขาพ้นเกณฑ์กลับบ้านเดิม ได้รับปากว่าจะย้อนขึ้นไปรับนางกลับมาเลี้ยงดูต่อไป แต่อุตส่าห์ทนรอเขาจนคลอดลูกแล้วเขาก็ไม่ไปรับตามสัญญา บ้านที่นางอยู่ เป็นบ้านของญาติห่าง ๆ นางอาศัยอยู่เป็นคนใช้เขา ตั้งแต่มีท้องแล้วเจ้าของบ้านเขารังเกียจ ว่าทำงานให้เขาไม่คุ้ม ยิ่งคลอดลูกออกมามีลูกอ่อนด้วย เขาก็ยิ่งไม่พอใจ ถึงกับออกปากไล่

นางจึงอุ้มลูกซมซานเที่ยวตามหาผัวจนมาถึงเมืองนี้ตั้งใจ ว่าถ้าพบเขา แม้นเขาจะไม่รับเลี้ยงนางเป็นภรรยาก็ไม่ว่า ขอแต่ให้เขารับลูกไว้เลี้ยงก็แล้วกัน แต่เที่ยวตามหามาหลายวันแล้วก็ไม่พบ ไม่ได้ข่าว ต้องอดอยากลำบากถึงกับขอทานเขากิน และล้มเจ็บลง"

หญิงนั้น เล่าเรื่องของนางให้พ่อชมฟังแล้วก็ร้องไห้พร่ำแต่พูดฝากลูกของนางกับพ่อชมซ้ำ ๆ ซาก ๆ ไม่ขาดปากเลย

▲ ▲ ▲

พ่อชมออกจากโรงพยาบาลกลับบ้านด้วยใจอันหดหู่ สงสารแม่เด็กที่ตนรับมาเลี้ยงสุดประมาณ อนิจจา! ความรักลูก แม้แม่เจ็บหนักอยู่จะรอดหรือไม่รอดก็ยังยากที่จะรู้ได้ แต่ดวงใจของแม่คิดกระหวัดถึงแต่ลูกตลอดเวลา ลูก– เป็นวัตถุล้ำค่า มีราคาและสำคัญเกินกว่าชีวิตของแม่เอง....

๒–๓วันต่อมา เมื่อพ่อชมมาเยี่ยมแม่ของเด็กที่โรงพยาบาลอีกครั้ง ปรากฏว่าหญิงนั้นตายแล้ว โดยหมอชี้แจงว่านางป่วยเป็นโรคปอดบวม และทิ้งไว้จนอาการหนักจึงมาถึงโรงพยาบาล สุดสามารถที่จะช่วยเหลือให้หายได้ ศพของนางได้ฝากไว้ที่วัดเมือง

พ่อชมจึงไปติดต่อกับวัด จัดการบังสุกุลให้และทำการเผาจนเรียบร้อยหมดเรื่องไป

เมื่อรู้ว่าแม่เด็กตายแล้ว และไม่ทราบว่าพ่อของเด็กคือใคร ? อยู่ที่ไหน ? พ่อชมแม่ละมัยจึงสำนึกว่าตนทั้งสองมีหน้าที่จะต้องเลี้ยงดู และเป็นที่พึ่งของเด็กน้อยนี้ต่อไป เพราะนอกจากตนแล้ว คงจะไม่มีใครอีกซึ่งจะเป็นที่พึ่งของเด็กนี้ได้ พร้อมกันนั้นก็ได้คิดว่า *“คล้ายเป็นบุญอันตนได้เด็กนี้มาเลี้ยง เพราะเป็นเรื่องบังเอิญเหลือเกิน ถ้าตนไม่ไปวัดโสธรในวันนั้นก็จะไม่ได้พบเด็ก และแม่ของเด็กทั้งเรื่องการไปวัดโสธรคราวนั้น ก็ตั้งใจไปอธิษฐานขอลูกต่อหลวงพ่อโสธร เมื่อตนยังไม่มีวาสนาจะได้เลี้ยงลูกซึ่งให้กำเนิด*

ได้เอง เด็กคนนี้จึงเสมือนเป็นลูกอันหลวงพ่อโสธรหยิบยื่นให้ตามที่ปรารถนา”

ฉะนั้น ทั้งพ่อชมและแม่ละมัยจึงเลี้ยงเด็กกำพร้าผู้นี้ไว้ด้วยความรัก ดุจว่าเป็นลูกของตนเองก็ปานกัน จนเด็กน้อยผู้น่าสงสารเจริญเติบโตแข็งแรงมีน้ำมีนวลกว่าเก่า ก็ยิ่งชวนให้น่ารัก น่าเอ็นดูเพิ่มขึ้น เพราะเลี้ยงง่ายและเจียมตัวเหมือนกับจะรู้ว่าต้องเป็นกำพร้าแต่เล็ก ๆ คนที่ไม่รู้เรื่องต่างเข้าใจว่าเด็กนี้เป็นลูกแท้ ๆ ของพ่อชมและแม่ละมัยเอง เมื่อเด็กที่เลี้ยงมีอายุประมาณ ๑ ปี คนทั้งสองจึงพาไปวัดโบสถ์ ขอให้หลวงพ่อทองตั้งชื่อให้ เมื่อหลวงพ่อทองพิเคราะห์ดูเด็กนี้โดยถ้วนแล้ว ตั้งชื่อให้ว่า *“บุญช่วย”* และได้ผูกข้อมือให้เป็นศิริมงคลสืบไป

คำโบราณที่พูดกันสืบ ๆ มาว่า “ผู้ที่ไม่มีลูกเองเอาลูกเขามาเลี้ยง ต่อไปจะได้ลูกอิจฉา คือลูกแท้ ๆ จะเกิดตาม” ข้อนี้จะเท็จจริงอย่างไรไม่ขอยืนยัน แต่พ่อชม

แม่ละมัยซึ่งแต่งงานอยู่กินด้วยกันตั้ง ๔–๕ ปีแล้ว ไม่มีลูกเลย ทั้ง ๆ ที่อยากจะมีใจแทบขาด พอได้เด็กบุญช่วยมาเลี้ยงเป็นลูกสักปีเศษ ๆ แม่ละมัยก็เกิดแพ้ท้องและตั้งครรภ์ขึ้นมา

แม้ว่าเด็กบุญช่วยจะไม่ใช่เลือดในอก แต่ยิ่งเลี้ยงก็ยิ่งรัก เพราะเด็กคนนี้น่าเอ็นดู รู้จักประจบเอาใจพ่อชมแม่ละมัยตั้งแต่ยังเล็ก ๆ ซ้ำยังเลี้ยงง่ายไม่ขี้โรค ร่างกายอ้วนพีมีน้ำมีนวลราวกะลูกผู้ดีมีสกุล พอเด็กบุญช่วยมีอายุราว ๆ ๒ ขวบ แม่ละมัยก็คลอดบุตรเป็นชายอีกเหมือนกัน ตั้งแต่มีลูกตัวเอง พ่อชมแม่ละมัยก็รู้สึกตัว ว่าเคยสบายไม่ต้องลำบาก ไม่ต้องทรมาน เพราะการเลี้ยงเด็กบุญช่วยมาอย่างไร แต่พอเลี้ยงลูกตัวเองเข้าไม่เป็นอย่างนั้น ต้องเหน็ดเหนื่อย ลำบาก ทรมาน อย่างแสนเข็ญ ลูกตัวเองช่างเลี้ยงยากเลี้ยงเย็นสุดจักกล่าว โยเยร้องไห้ได้เกือบทั้งวัน เดี๋ยวป่วยเป็นอย่างนั้น หายจากอย่างนั้นก็เป็นอย่างนี้อีก เล่นเอาคนทั้งสองหมดอยากมีลูกอีกต่อไป แต่พี่-น้องพวกพ้องเขาพากันอธิบายให้ฟังว่า “ลูกที่ขอจากหลวง

พ่อโสธรมักต้องเป็นอย่างนี้ เมื่ออยากได้มากถึงกับไปขอท่านก็ให้มาเลี้ยงให้สมกับที่อยากได้ทีเดียว”

ลูกที่แท้ของพ่อชมแม่ละมัยนั้น หลวงพ่อทองตั้งชื่อให้ว่า *“บุญชุบ”* พ่อชมแม่ละมัยเลี้ยงเด็กบุญช่วยลูกบุญธรรม และเด็กบุญชุบลูกในไส้ของตนอย่างเดียวกัน แต่ถ้าจะเกณฑ์ให้คนทั้งสองตอบว่าลูก ๒ คนนี้ รักเท่ากันหรือเปล่า ? ทั้งพ่อชมทั้งแม่ละมัยคงตอบอย่างกันคนนินทาว่า “ก็รักเท่า ๆ กัน เพราะเลี้ยงมาเหมือนกัน” แต่คำตอบเช่นนี้ มิได้ออกจากความรู้สึกที่แท้จริง ซึ่งถ้าจะให้ตอบตามใจจริงแล้ว ก็ต้องตอบว่า “รักเด็กบุญชุบซึ่งเป็นลูกแท้ๆ ของตนมากกว่าเด็กบุญช่วยเป็นธรรมดา แต่ว่าไม่ได้เกลียดชังอะไรเด็กบุญช่วยเลย รักจริง ๆ เหมือนกัน เป็นแต่รักน้อยกว่าที่รักเด็กบุญชุบเท่านั้น”

เด็ก ๒ คนนี้ เติบโตขึ้นมาไล่ ๆ กัน ยิ่งโตขึ้น ยิ่งน่าอัศจรรย์ที่ร่างกายใบหน้าเกิดไปละม้ายกัน คล้ายเป็นพี่น้องร่วมท้องเดียวกันไปได้ มีคนพูดกันหลายอย่าง บางคน

ก็ว่า “ตอนแม่ละมัยตั้งท้องเด็กบุญชุบ คงเอาจิตใจไปจดจ่ออยู่ที่เด็กบุญช่วยมาก เลยเป็นนิมิตรทำให้เด็กบุญชุบมีใบหน้าและรูปร่างคล้ายคลึงไปทางเด็กบุญช่วย” แต่บางคนก็ว่า “เด็กบุญช่วยนี้คงเป็นลูกของพ่อชมแม่ละมัยมาก่อน แต่ชาตินี้ไปเกิดผิดที่ จึงเข้าท้องเป็นลูกคนอื่นไปเสียก่อน แต่วาสนาหนหลังหนีกันไม่พ้น เพราะฉะนั้น จะไปเกิดที่ไหน เป็นลูกของใคร สุดท้ายก็ต้องมาเป็นลูกของพ่อชมแม่ละมัยจนได้” แม้แต่คนจะพูดถึงเด็กทั้งสองนี้ในทำนองต่าง ๆ กัน แต่เขาพูดเป็นเรื่องไม่เสียหาย พ่อชมและแม่ละมัยจึงรับฟังอย่างพอใจทุกครั้งไป

เมื่อเด็กทั้งสองเติบโตขึ้น พ่อชมแม่ละมัยก็รู้นิสัยและความประพฤติว่าลูกสองคนนี้ แตกต่างกันมาก กล่าวคือ บุญช่วยเป็นเด็กหัวอ่อน ว่าง่าย สอนง่าย เชื่อฟังดี และมีความรัก ตลอดจนคาระวะต่อพ่อแม่อย่างน่าชื่นใจ, ส่วนบุญชุบ มีนิสัยและความประพฤติตรงกันข้าม ว่ายาก สอนยาก ดื้อดึงมักเอาแต่ใจเป็นใหญ่ ถ้าใครขัดใจจนร้องไห้ขึ้นมาทีหนึ่ง ร้องได้เป็นชั่วโมง ๆ ทำให้พ่อแม่หนักใจใน

ความซน และเอาแต่ใจตนเป็นประมาณ บางครั้งพ่อชมและแม่ละมัยก็เกิดความเสียใจ น้อยใจว่า ทำไมหนอลูกแท้ ๆ ของตนเองจึงมีนิสัยและความประพฤติเป็นเช่นนี้ ผิดกว่าลูกบุญธรรมซึ่งแสนจะดีทุกอย่าง ยิ่งมองเห็นความดีของลูกบุญธรรมก็ยิ่งเห็นความน่าเกลียดของลูกตนมากขน

เด็กบุญช่วยนั้น แม้จะโต ๖-๗ ขวบแล้ว ใครมาเล่าว่าตนไม่ใช่ลูกของพ่อชมแม่ละมัยเป็นไม่ได้ โกรธนักโกรธหนา คราวหนึ่งถึงกับเอาไม้พันตีศีรษะเพื่อนกันผู้มีอายุมากกว่า จนเด็กคนนั้นหัวแตก เพราะกล้ามาล้อเลียนว่าตนเป็นลูกข้างถนน เขาเก็บเอามาเลี้ยงเป็นลูก แต่สำหรับเด็กบุญชุบนั้น บุญช่วยตามใจน้องทุกอย่าง เพราะรักน้องเอาจริง ๆ จัง ๆ ไม่เคยขัดใจน้องเลย กลัวพ่อแม่จะดุเอาเมื่อเข้าเรียนหนังสือได้ พ่อชมก็เอาเด็กบุญช่วยไปฝากเป็นนักเรียนโรงเรียนวัดโบสถ์ใกล้บ้าน เด็กบุญช่วยไปโรงเรียนมักจะขึ้นไปหาหลวงพ่อทองเกือบทุกวัน เพราะสังเกตว่า หลวงพ่อทองท่านแสดงความเมตตาและให้ความเอ็นดูแก่ตนเป็นพิเศษ ซึ่งการที่หลวงพ่อทองเอ็นดูเด็ก

บุญช่วยนี้ ยากที่เจ้าตัวคือเด็กบุญช่วยจะรู้ได้ว่า ท่านคิดเอ็นดูตนอย่างไร? แต่ถ้าจะให้ล้วงเอาความรู้สึกของหลวงพ่อทองเกี่ยวกับเด็กบุญช่วยออกมาชี้แจง ก็ต้องว่าท่านคิดเอ็นดูเด็กบุญช่วยผู้นี้ เพราะเวทนาว่า

"เด็กเอ๋ยเด็ก เจ้าเด็กน้อยที่น่าสงสาร ข้านี้แสนจะเวทนาเจ้านัก เจ้าเกิดมาชาตินึงใครเป็นพ่อเป็นแม่ของเจ้า เจ้าก็ไม่รู้

บุญยังเลี้ยงเจ้าเอาไว้หรอก คนดีเขาจึงเก็บเจ้ามาเลี้ยงเป็นลูก เจ้าจึงมีความสุขเยี่ยงลูกมีพ่อมีแม่ทั้งหลาย หากเจ้าต้องอยู่กับคนที่ไร้เมตตา เขาก็มุ่งจะเลี้ยงเจ้าเอาไว้ใช้แรงงาน ไหนเลยเขาจะรักและสงสารเจ้าอย่างแท้จริงเยี่ยงนี้ได้."

– ๑๐ –

“ปลัดบุญช่วย”

(ตอน ๒)

เด็กบุญช่วย และเด็กบุญชุบ เจริญเติบโตขึ้นมาโดยลำดับ พ่อชมและแม่ละมัยนั้นเป็นชาวสวน ซึ่งฐานะพอมีพอกินไม่มั่งคั่งร่ำรวยนัก แต่ก็มีที่ทางทำกินของตนเอง ไม่ต้องเป็นหนี้เป็นสินใคร ซึ่งนับว่าพอมีความสุขควรแก่อัตภาพได้

เด็กบุญช่วย ซึ่งเป็นลูกบุญธรรม แก่กว่าเด็กบุญชุบลูกแท้ ๆ ของพ่อชมแม่ละมัย ๒ ปี คนทั้งสองพยายามส่งเสียลูกทั้งสองคนให้ได้เล่าเรียนศึกษาอย่างเต็มสามารถ จนบัดนี้ เด็กบุญช่วย ไปเรียนต่อที่โรงเรียนประจำจังหวัดอยู่ชั้นมัธยมปีที่ ๕ แล้ว ส่วนเด็กบุญชุบ เพิ่งขึ้นชั้นมัธยมปีที่ ๓ โรงเรียนเดียวกัน, บุญช่วยแม้จะเติบโตพอรู้ความได้ตลอดว่า พ่อชม–แม่ละมัย ไม่ใช่พ่อแม่ที่แท้ของตนก็จริง แต่ก็เคารพนับถือคนทั้งสองว่าเป็นพ่อแม่ที่แท้จริง และยิ่ง

กว่านั้นยังรักเอ็นดูบุญชุบ ยิ่งเสียกว่าพี่บางคนที่รักเอ็นดูน้องร่วมท้องของเขาเองเสียอีก

ลูกสองคนยิ่งเติบโตขึ้นทุกวัน พ่อชมและแม่ละมัยก็เข้าใจนิสัยของเด็กทั้งสองชัดเจน ว่าบุญช่วย ลูกบุญธรรมนั้นมีนิสัยดี ตลอดจนจิตใจเต็มเปี่ยมไปด้วยกตัญญูกตเวทีอันพอจะไว้วางใจขนาดฝากผีฝากไข้ได้, ส่วนบุญชุบลูกแท้ ๆ ของตนนั้น นิสัยและความประพฤติเป็นที่หนักใจของพ่อ-แม่เป็นที่สุด เพราะเอาแต่ดื้อดึง ไม่อยู่ในโอวาท ใช้เงินมือเติบ ทั้งชอบทำอะไรโดยเอาแต่ใจตนเองเป็นประมาณ คล้ายไม่สงสารพ่อแม่บ้างเลย อะไรที่ไม่ถูกใจก็ดูดาย แม้แต่ยามที่พ่อแม่ป่วยไข้บางครั้ง บางคราว ซึ่งแทนที่จะช่วยปรนนิบัติดูแลบ้าง ก็กลับเพิกเฉย เที่ยวเตร่เล่นสนุกสนานไปตามอารมณ์ ยิ่งเห็นความดีของเด็กบุญช่วยมากเท่าไร ก็เล็งเห็นความบกพร่องอันทรามของลูกตนเท่านั้น

ชีวิตในวัยเรียนของเด็กทั้งสอง มีเรื่องทำให้เด็กบุญช่วยต้องเจ็บตัวเนือง ๆ แม้เด็กบุญช่วยจะสุภาพเรียบ-

ร้อยไม่เกเรรังแกใคร แต่บุญชุบมักจะก่อเรื่องวิวาทกับนัก
เรียนด้วยกัน แม้แต่บางคนซึ่งโตกว่าตน เมื่อมีเรื่องขนาด
ลงมือชกต่อยกัน บุญช่วยต้องโดดเข้ากันน้อง ยอมเอา
ตัวเข้าแลกโดยเป็นคู่วิวาทกับผู้อื่นเองทุกที เมื่อมีบาดแผล
ปรากฏตามใบหน้าและร่างกายเพราะชกต่อยกัน กลับถึงบ้าน
ก็ยอมรับผิดให้พ่อแม่ดุด่าว่ากล่าว โดยไม่ปริปากเล่าความ
จริงให้ได้รู้ว่า เรื่องที่เกิดขึ้นเพราะบุญชุบน้องชายเป็นผู้ก่อ
ขึ้นเลย แม้บางครั้งพ่อชมแม่ละมัยจะลงโทษเฆี่ยนตีเพราะ
ไม่ต้องการให้มีเรื่องชนิดนี้เกิดขึ้น บุญช่วยก็ยอมเจ็บ รับ
โทษแต่ผู้เดียว เหตุนั้น บุญช่วยจึงกำดวงใจของบุญชุบ
ไว้ได้ โดยบุญชุบ เชื่อถือรักและบูชาพี่ชายตนว่าเป็นคน
เก่งกล้า มีน้ำใจเป็นลูกผู้ชาย อันค้มครองตนได้ จึงได้
ประโยชน์ในการตักเตือนว่ากล่าวบุญชุบมาก กล่าวคือถ้า
บุญชุบดื้อด้านขัดขืนต่อพ่อแม่ ๆ พูดจาไม่เชื่อถือ ไม่ทำ
ตาม พอบุญช่วยชี้แจงและขอให้ปฏิบัติตามที่พ่อแม่ต้อง
การ บุญชุบต้องจำยอม ไม่กล้าขัดขืน เพราะเกรงจะ

กระทบใจพี่ชายซึ่งตนนิยมและบูชาความกล้าเก่ง ตลอดจนมีน้ำใจเป็นนักต่อสู้ อันยอมเสียสละทุกอย่างเพื่อตน

บุญช่วยนั้น พออายุขึ้น ๑๖–๑๗ ปี ชักมีความคิดเป็นผู้ใหญ่ เรื่องที่ทำให้เขาต้องครุ่นคิดเกือบทุกวัน ก็คือชาติกำเนิดของตน เขารู้ประวัติเขาเองน้อยเหลือเกิน เพราะรู้เพียงว่า แม่ที่แท้ของเขา หอบเขามาจากต่างจังหวัดตั้งแต่เขาเพิ่งเกิดได้ไม่เท่าไร เพื่อตามหาผู้เป็นพ่อ แต่นอกจากแม่จะผิดหวังไม่พบพ่อแล้ว ยังล้มเจ็บเพราะความลำบากความทรมาน เดชะบุญที่พ่อชมแม่ละมัยไปพบเข้า เกิดเมตตารับเขามาเลี้ยงดูเป็นลูก เขาจึงได้รอดชีวิต และได้ศึกษาเล่าเรียนทัดเทียมลูกชาวบ้านด้วยกัน แต่แม่แท้ๆ ตายไปและเขาช่วยกันเผาจนแล้วเสร็จ คิดถึงตอนนี้ บุญช่วยเศร้าสลดเป็นอย่างยิ่ง เพราะเรื่องราวของเขาผิดกว่าเพื่อนๆ ด้วยกัน ซึ่งทุกคนต่างรู้ว่า ใครเป็นพ่อ, ใครเป็นแม่, แต่ตัวเอง น่าอนาถเป็นที่สุด ใครเล่าเป็นพ่อ และแม่ผู้ให้กำเนิดตน ชื่ออะไร ? เค้าหน้าอย่างไร ? ตนเองไม่สามารถ

จะรู้ได้ แม้แต่จะสร้างมโนภาพวาดให้เป็นรูปร่าง ก็ยังไม่แน่ใจตนเองเลย

เวลาผ่านพ้นไปโดยลำดับ พอบุญช่วยเรียนจบชั้นมัธยมบริบูรณ์ อายุได้ ๑๘ ปีเศษ มีผู้ใหญ่บางท่านที่เมตตาเอ็นดู อปถัมภ์ให้เข้ารับราชการเป็นเสมียนอยู่แผนกมหาดไทยที่ศาลากลางจังหวัด จึงห่างจากบุญชุบไปมาก ชั่วพบกันตอนเย็นซึ่งต่างคนต่างลงเรือเมล์กลับบ้าน และเช้าออกจากบ้านมาพร้อมกัน บุญชุบก็กำลังรุ่นหนุ่ม แต่ระยะที่ห่างจากบุญช่วยนี้ บุญชุบ ผู้ขาดความมั่นใจตนเอง ก็หลงคบเพื่อนที่มีนิสัยอันธพาลหลายคน ขนาดหนีโรงเรียนบ้าง พกบุหรี่เข้าไปสูบและพกอาวุธเข้าโรงเรียน ซึ่งเข้าใจว่าเป็นความโก้เก๋บ้าง โดยพ่อแม่ แม้บุญช่วยเองก็ไม่รู้เรื่อง มารู้เอาตอนบุญชุบประพฤติผิดร้ายแรง ขนาดถูกไล่ออกจากโรงเรียน ทั้ง ๆ ที่ยังเรียนอยู่เพียงชั้นมัธยมปีที่ ๕ เท่านั้น แน่ละ ผู้ที่เสียใจมาก ก็คือพ่อชมแม่ละมัย แต่ผู้ที่ต้องพลอยเศร้าและกระทบใจไปด้วย ก็คือ บุญช่วยนั่นเอง บุญช่วยพยายามซักไซ้ไล่เลียงน้อง ถึงเหตุที่หลงละเลิงไปพอใจ

ประพฤติชั่วช้า บุญชุบก็ไม่ปิดบัง เล่าเรื่องจริงทุกอย่างให้พี่ทราบ บุญช่วยจึงย้ำถามว่า “น้องจะกลับใจได้ไหม ? โดยตั้งใจเล่าเรียนต่อไปใหม่ ซึ่งพี่จะออกเงินค่าเล่าเรียนให้เอง เพื่อมิให้เป็นการรบกวนลำบากแก่พ่อแม่”

บุญชุบจึงสารภาพให้พี่ฟัง ว่าเบื่อหน่าย ไม่อยากจะเรียนและถ้าจะเรียน โดยเรียนในจังหวัดนี้ก็อับอายขายหน้าเพื่อนฝูง เพราะโรงเรียนเก่าเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดที่ใหญ่โต แต่ต้องถูกไล่ออก ถ้าเข้าไปเรียนตามโรงเรียนราษฎร์อื่น ๆ ก็อับอายไม่กล้ามองดูหน้าเพื่อนฝูงให้เต็มตาได้ ถ้าพี่จะอุดหนุนให้เรียน ขอไปเรียนต่อที่กรุงเทพ ฯ ให้พ้นจากจังหวัดนี้ไป บุญช่วยฟังน้อง แสนจะหนักใจ เพราะการที่น้องจะไปเรียนต่อที่กรุงเทพ ฯ นั้นจะไปอยู่กับใคร ค่าใช้จ่ายก็ต้องสูงขึ้น เป็นภาระมิใช่น้อย แต่รู้สึกตัวว่าเรื่องนี้เป็นหน้าที่อันตนจะต้องช่วย เพราะการช่วยน้องก็เท่ากับช่วยให้พ่อแม่สบายใจ เท่ากับสนองคุณท่านผู้มีคุณแก่ตนไปในตัว จึงรับรองว่า เรื่องนี้จะพยายามช่วยเหลือตามที่น้องประสงค์ แต่ขอให้น้องให้คำมั่นสัญญาอย่าง

จริงใจ ว่าเมื่อไปเรียนที่กรุงเทพ ฯ แล้วจะตั้งใจเล่าเรียนให้ดี และประพฤติดี ไม่ให้เป็นที่หนักใจของพ่อแม่ และแก่พี่ บุญชุบก็รับปากรับคำ ว่าจะปฏิบัติตามที่พี่ให้สัญญาทุกประการ

▲ ▲ ▲

บุญช่วยนั้น ไม่คุ้นกับกรุงเทพ ฯ และยังนึกไม่ออกว่า การจะช่วยเหลือให้น้องเข้าไปอยู่กรุงเทพ ฯ นั้น จะฝากให้อยู่กับใครได้ แต่เมื่อความวิตกกังวลเกิดขึ้น ใจก็คิดส่ายเพื่อหาผู้เป็นที่พึ่ง ใบหน้าอันแฝงด้วยความเมตตาปรานีของหลวงพ่อทองปรากฏขึ้นในห้วงนึก เพราะบุญช่วยเข้าใจได้ดี ว่านอกจากพ่อชมแม่ละมัยซึ่งรักใคร่เมตตาแก่ตนแล้วก็ยังมีหลวงพ่อทองอีกผู้หนึ่ง ซึ่งท่านเคยลูบศีรษะและมีกิริยาว่าเมตตาปรารถนาดีต่อตนมาตั้งแต่ตนยังเป็นเด็กเล็ก ๆ อยู่จนกระทั่งบัดจุบัน

แรงเมตตาของผู้มีเมตตาจิต อุปมาดั่งทางซึ่งโปรยปรายไปด้วยสุคนธชาติหอมหวานน่าสำราญใจ อันผู้ร้อนรน

และเต็มไปด้วยความกังวลวุ่นวายเดือดร้อนควรเข้าสู่ทางนั้น เพื่อให้ได้รับความผาสุกแห่งจิต โดยจะได้รับความสงเคราะห์จากท่าน บุญช่วยตกลงใจว่า จะไปหาหลวงพ่อทองเพื่อขอปรึกษาหารือกับท่านดู ว่าควรจัดส่งบุญชุบไปเรียนที่กรงเทพ ฯ อย่างไร

เมื่อหลวงพ่อทองทราบเรื่องราวของบุญชุบละเอียดและรู้ความกังวลใจของบุญช่วย ผู้ต้องการช่วยเหลือสงเคราะห์น้อง ท่านบังเกิดความชื่นชมถึงกับกล่าวออกมาว่า

“เออ บุญช่วย ข้าเคยอ่านหนังสือเรื่องคาวี เจ้าลูกโคกับเจ้าลูกเสือมันรักเป็นพี่น้องไม่ทิ้งกัน จนพระฤาษีชุบร่างให้เป็นคน ชื่อว่า คาวี, และหลวิชัย, เอ็งมันรักบุญชุบคล้ายกับเจ้าหลวิชัยมันรักคาวีผู้น้อง ตัวข้าก็ต้องเข้าเรื่องเป็นฤาษีให้เอ็งแหละคราวนี้” พูดจบ ท่านก็หัวเราะแสดงความพอใจ แล้วกล่าวต่อไปว่า

“เอาเถอะ ข้าจะช่วย มีพระเป็นศิษย์ของข้าองค์หนึ่ง อยู่วัดโพธิ์ข้างท่าเตียน ชื่อนุ่ม เวลานี้ดูเหมือนจะเป็นเปรียญ ๕ หรือ ๖ ประโยคแล้ว เอ็งถือจดหมายข้า

ไปก็แล้วกัน ข้าจะเขียนฝากผังไปให้ท่านรับปกครองเจ้าบุญชุบมันด้วย แต่ว่าวัดทางบางกอกน่ะ มันไม่เหมือนทางบ้านเราหรอกนะ เพราะอดอยากลำบากด้วยเรื่องอาหารการกินหาความสมบูรณ์ในเรื่องพรรณนี้ได้ยาก ถึงกระนั้นก็ไม่น่าจะหนักใจ เขาอยู่กันได้ ทำไมเราจึงจะอยู่อย่างเขาบ้างไม่ได้ ส่วนเรื่องจะเอาเจ้าบุญชุบเข้าเรียนโรงเรียนไหน อย่างไรนั้นให้ท่านมหานุ่มช่วยดูแลจัดแจงให้ก็แล้วกัน”

เป็นอันว่า ด้วยความกรุณาของหลวงพ่อทอง บุญช่วยจึงนำบุญชุบลงมากรุงเทพฯ ฝากผังให้อยู่กับท่านมหานุ่มที่วัดโพธิ์ ท่าเตียน และท่านมหานุ่มได้จัดการนำบุญชุบเข้าเรียนต่อ ณ โรงเรียนแห่งหนึ่ง ตามความตั้งใจของบุญช่วยต่อไป

เสร็จจากเรื่องเอาบุญชุบเข้าเรียนต่อที่กรุงเทพฯ บุญช่วยเบาใจไปได้อย่างหนึ่ง เพราะรู้สึกว่า ตัวได้ช่วยพ่อแม่ ซึ่งชุบเลี้ยงตนมาให้หายห่วงใยในอนาคตของลูกไปได้ และตนได้ทำหน้าที่สนองพระคุณผู้มีคุณเท่าที่พอจะทำได้ สังเกตว่าพ่อชมและแม่ละมัยก็มีความพอใจและ

ชื่นชมในเรื่องที่ตนจัดการไปอย่างมาก ซึ่งขณะนี้ คนทั้งสองนั้นมีความคิดนิยมในตัวของลูกบุญธรรมเพิ่มขึ้น ว่า "ไม่เพียงแต่ตนเองทั้งสองเท่านั้น ซึ่งตั้งใจ และวางใจที่จะฝากผีฝากไข้กับลูกคนนี้ได้ แม้แต่ลูกในท้องของตนเองก็คงได้รับความเมตตาเอ็นดู โดยเขาจะไม่ทอดทิ้งให้อนาถาลำบากต่อไปเป็นแน่"

สองปีผ่านไป บุญชุบเรียนจบชั้นมัธยมบริบูรณ์และมีอายุเข้า ๑๘ ปีเต็ม การเรียนของบุญชุบในระยะนี้ จะเป็นค่าเล่าเรียนก็ดี, ค่าสมุดหนังสืออุปกรณ์การเรียนก็ดี, ตลอดจนอาหารการกินทั้งสิ้น, บุญช่วยเป็นผู้ส่งเสียให้น้องทุกอย่างไม่ได้รบกวนพ่อแม่เลย พอบุญชุบเรียนจบชั้น ๖ กลับมาบ้านที่แปดริ้ว ปรึกษาหารือพ่อ–แม่และพี่ชาย ว่าควรเรียนวิชาชีพต่อไปอย่างไร บุญช่วยให้ความเห็นว่า น้องควรสมัครเข้าเป็นนักเรียนทหาร จะเป็นทหารบกหรือทหารเรือนั้นสุดแต่น้องจะชอบ เพราะนิสัยของน้องเป็นคนชอบคบเพื่อนฝูงและออกจะห้าวหาญ พ่อแม่เองไม่ค่อยจะชอบใจนัก อยาก

จะให้ลูกกลับมาทำงานอยู่ใกล้ ๆ บ้าน แต่ว่าบุญชุบเห็นชอบตามที่พี่ชายแนะนำ จึงตัดสินใจสมัครสอบเข้าเป็นนักเรียนเตรียมนายร้อย และสอบเข้าได้สมตั้งใจ

ชีวิตการเป็นนักเรียนทหาร ซึ่งกินอยู่ พักผ่อน เล่าเรียน ออกกำลัง เป็นเวลา และต้องปฏิบัติตามระเบียบ-วินัยอย่างเคร่งครัด ทำให้บุญชุบมีร่างกายบึกบึน แข็งแรงสูงใหญ่กว่าเก่าอย่างมาก น้องชายพากเพียรศึกษาเล่าเรียนยังสถานอันสูงด้วยเกียรติอยู่กรุงเทพ ฯ บุญช่วยพี่ชายก็พยายามทำงานด้วยความมุมานะพยายามอยู่แปดริ้ว เพื่อส่งเงินให้น้องได้มีไว้ใช้จ่ายไม่ให้น้อยหน้ากว่าผู้อื่น แม้บุญ-ช่วยจะมีอายุเป็นหนุ่มใหญ่และมีสตรีที่ชอบนิสัย เต็มใจจะยอมเป็นคู่ครอง แต่บุญช่วยก็ยังไม่คำนึงในเรื่องนี้เพราะคิดว่า ตนยังมีภาระ คือยังต้องส่งน้องให้เรียนจนสำเร็จเสียก่อน บุญช่วยดีต่อน้องเช่นนี้ อันยากที่ผู้เป็นพี่น้องแท้ ๆ อื่น ๆ จะประพฤติได้ คนที่รู้เรื่องจึงต่างสรรเสริญยกย่อง และชมบุญช่วยต่อพ่อชมแม่ละมัยว่า แม้บุญช่วย

จะไม่ใช่ลูกในไส้ แต่เป็นคนดี มีกตัญญูกตเวทีต่อผู้เลี้ยงดู และมีความเอื้ออารีเสียสละแก่น้อง ดีเสียกว่าลูกของคนบางคนและพี่บางคนของน้องๆ เสียอีก คำชมของเพื่อนบ้านทำให้พ่อชมและแม่ละมัยชื่นใจและรู้สึกเป็นสุข ทั้งเพิ่มความรักบุญช่วยเป็นทวีคูณคล้ายลูกอันเกิดจากสายเลือดของตนก็ปานกัน

อีกปีเดียวที่บุญชุบจะสำเร็จเป็นนายร้อย บุญช่วยซึ่งเป็นเสมียนมหาดไทยมาหลายปีแล้ว ก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นปลัดซ้าย และมีคำสั่งย้ายจากศาลากลางจังหวัด ให้ไปเป็นปลัดอำเภอประจำอยู่ที่อำเภอพนมสารคาม ซึ่งเป็นอำเภอที่มีอาณาเขตกว้างขวางใหญ่โตและมีจำนวนพลเมืองมากกว่าอำเภอใด ๆ ในจังหวัดนี้ทั้งสิ้น บุญช่วยออกรู้สึกอ้างว้างเพราะเคยอยู่บ้านกับพ่อแม่มาตั้งแต่เล็กแต่น้อย ไม่เคยจากกันเลย ทั้งพ่อชมทั้งแม่ละมัยก็รู้สึกอาลัยและเป็นห่วงบุญช่วยอย่างมาก ที่ต้องถูกย้ายไปอยู่ห่างกัน แต่หักใจโดยคิดว่าเป็นหน้าที่ราชการอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ และถึง

อย่างไร ๆ ก็อยู่ในเขตจังหวัดเดียวกัน ไม่ห่างจากกันมากนัก ซึ่งเดินทางเพียงวันเดียวก็ถึงกัน ฉะนั้น บุญช่วยจึงเดินทางไปรับหน้าที่ราชการตามที่ถูกแต่งตั้งต่อไป

▲ ▲ ▲

อำเภอพนมสารคามในครั้งกระนั้น การเดินทางติดต่อจากตัวอำเภอไปยังจังหวัดและท้องที่ต่างๆ ลำบากมาก พาหนะที่ใช้ได้มีอยู่ ๒ ทาง คือทางเรือ ซึ่งต้องแล่นขึ้นล่องตามลำคลองอันแสนจะคดเคี้ยวอ้อมค้อม และอีกทางหนึ่ง ซึ่งไปทางบกก็ต้องใช้ม้าเป็นพื้น มิฉะนั้นก็ต้องเดินด้วยเท้า ภูมิประเทศ มีทั้งนา, ไร่, และป่า,อาณาเขตที่เป็นป่ามีอยู่รอบอย่างกว้างขวาง สุดเขตของอำเภอไปติดต่อกับเขตจังหวัดระยองก็มี จังหวัดปราจีนบุรีก็มี จังหวัดชลบุรีก็มี ที่ติดต่อกับท้องที่จังหวัดเดียวกัน ก็ดูเหมือนจะมีเพียงอำเภอบางคล้าเท่านั้นเอง

ปลัดบุญช่วยต้องออกท้องที่ ถึงกับบางครั้งรอนแรมค้างคืนตามป่าอันเต็มไปด้วยยาเบื่อและสัตว์ร้าย โจรผู้ร้ายก็

ชุกชุมโดยหลบหนีเจ้าพนักงานมาจากท้องที่อื่น ๆ เข้ามาหลบอยู่ในท้องถิ่นนี้ เพราะภูมิประเทศยากลำบากในการติดตามและจับกุม

ปลัดบุญช่วยมีพรพิเศษในตัวเรื่องทำงานอยู่อย่างหนึ่ง คือเป็นคนตั้งใจจริง พยายามจริง ๆ ไม่เกียจคร้าน ดูดายเหมือนเพื่อนข้าราชการบางคน นายอำเภอผู้ปกครองก็รักใคร่ ทั้งได้ทราบมาว่า ท่านเจ้าเมืองก็เอ็นดูเด็กคนนี้อยู่ด้วย จึงทำให้นายอำเภอเมตตาเป็นพิเศษ และไว้วางใจมอบหมายงานการอันเป็นเรื่องสำคัญ ๆ ให้ปลัดบุญช่วยเป็นผู้ทำ ซึ่งปลัดบุญช่วยก็สนองงานจนลุล่วงไปได้ดีทุกเรื่องไป จนมีคนพยากรณ์กันว่า ปลัดบุญช่วยคงเป็นปลัดซ้ายไม่นาน ต่อไปคงได้เลื่อนเป็นปลัดขวา ทั้ง ๆ ที่อายุยังน้อยอยู่เป็นแน่

เมื่อมีคนรัก ก็ย่อมต้องมีคนชัง ข้อนี้เป็นเรื่องธรรมดา ผู้คนซึ่งตั้งอยู่ในสัมมาชีพ และนิยมในความสงบเป็นธรรม ต่างรักนับถือสรรเสริญปลัดบุญช่วยทั่วหน้ากัน

เพราะคน ๆ นี้ เหล้าไม่กิน, ไม่เบียดเบียนใคร, ตั้งใจทำงาน, ไม่ข่มเหงรังแกราษฎร, แต่มีคนอีกหลายคนที่เดียวที่ไม่ชอบหน้าปลัดบุญช่วย เพราะไปทำตนขัดขวางมิจฉาอาชีพของเขาบ้าง, กระทบกระเทือนรายได้อันไม่ชอบธรรมของเขาบ้าง, จนมีข่าวปรากฏว่า ปลัดบุญช่วยคงจะลอยนวลอยู่ที่อำเภอพนมสารคามได้อีกไม่นานเป็นแน่ เมื่อมีผู้หวังดีนำความมาเล่าให้ปลัดบุญช่วยฟัง ปลัดบุญช่วยก็เฉยๆ ไม่สำแดงอาการหวาดหวั่น หรือโกรธเคืองผู้ใดให้ปรากฏออกมาเลยแม้แต่น้อยหนึ่ง เพราะรู้หลักความจริงข้อที่ว่า "ไม่ว่าใครทั้งสิ้น ที่จะให้มีแต่ผู้รักทั้งนั้นย่อมไม่ได้" อีกอย่างหนึ่ง หน้าที่ของตนเป็นข้าราชการ ต้องทำงานเพื่อเพิ่มความผาสุก และบำบัดความเดือดร้อนแก่ประชาชน เป็นที่ตั้ง ฉะนั้น หากผู้ใดที่ต้องกระทบกระเทือนเพราะประโยชน์อันไม่ชอบธรรมของเขา ต้องลดน้อยเสื่อมสูญไป จนแค้นเคืองอาฆาตตน ก็เป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้ เพราะตนต้องทำงานตามหน้าที่โดยเที่ยงตรงและเข้มแข็ง

ความหนุ่มของปลัดบุญช่วย และความหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการ ตลอดจนตำแหน่งหน้าที่ซึ่งได้รับ ทำให้ปลัดบุญช่วยมีจิตใจเข้มแข็งดังนี้ แต่ถ้าผู้ใดได้ล่วงรู้ความจริงอีกข้อหนึ่ง กล่าวคือ ก่อนที่ปลัดบุญช่วยจะเดินทางมารับงานที่อำเภอนี้ ได้ไปนมัสการลาและได้ผ้ายันต์ ตลอดจนตะกรุดมาจากหลวงพ่อทอง ซึ่งท่านอุตส่าห์ประสิทธิ์ประสาทให้เองด้วยความเต็มใจ จึงทำให้ปลัดบุญช่วยยิ่งมั่นใจว่าอำนาจอธรรมทั้งสิ้น จักไม่สามารถมาครอบงำ และกระทบให้ตนต้องประสบอันตรายจากผู้ที่มุ่งร้ายเป็นแน่

หน้าที่อันปลัดบุญช่วยไม่ยอมทอดทิ้งมีอีก ๒ อย่าง คือ ๑. เรื่องการส่งเงินพร้อมทั้งจดหมายคอยเตือนสติแก่บุญชุบซึ่งจวนสำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยอยู่แล้ว และ ๒. เรื่องการหมั่นไปเยี่ยมเยียนพ่อชม และแม่ละมัย ซึ่งถือเสมือนพ่อ – แม่บังเกิดเกล้าของตน ในคราวมีโอกาสพอจะไปได้

ปลัดบุญช่วยมารับราชการอยู่ที่อำเภอพนมสารคาม ได้เกือบ ๑ ปี บุญชุบก็สอบไล่ได้สำเร็จตามหลักสูตรโรงเรียนนายร้อย ได้รับพระราชทานกระบี่ และติดยศเป็นว่าที่นายร้อยตรี ออกรับราชการเป็นนายทหาร โดยย้ายไปประจำอยู่ที่ปราจีนบุรี ตอนนี้ เรื่องการส่งเสียบุญชุบเป็นอันว่าสิ้นสุด เพราะบุญชุบได้รับพระราชทานเงินเดือนเลี้ยงตัวถึงเดือนละตั้ง ๑ ชั่ง ซึ่งนับว่าเป็นเงินที่มากทีเดียวในครั้งกระนั้น

ผู้ที่ดีใจในความสำเร็จของบุญชุบเป็นอย่างยิ่ง ก็คือพ่อชมแม่ละมัย จะเห็นได้ว่าเมื่อบุญชุบได้รับแต่งตั้งเป็นนายทหารแล้ว ได้กลับมาบ้านวันหนึ่ง โดยแจ้งกำหนดมาล่วงหน้า ปลัดบุญช่วยก็ล่องลงมาคอยรับน้องที่บ้านเดิมด้วย เมื่อบุญชุบก้าวจากเรือขึ้นท่าน้ำหน้าบ้าน เขาแต่งเครื่องแบบนายทหาร ประดับดาวบนบ่าข้างละดวง แสดงเครื่องหมายยศให้เห็นชัดว่า บัดนี้ เขาไม่ใช่บุญชุบคนเก่า ซึ่งเกะกะเกเรแล้ว แต่เขาเป็นนายทหารแห่งกองทัพบกไทย

เมื่อขึ้นบนบ้านบุญชุบกราบพ่อแม่โดยท่านทั้งสองภาคภูมิใจในตัวลูกชายจนน้ำตาคลอ จากนั้น บุญชุบกราบลงบนตักของปลัดบุญช่วยพี่ชายต่างท้อง สายตาคนทั้งสองประสานกันโดยเยิ่มไปด้วยน้ำตาทั้งคู่ ทำให้ต่างคนต่างเข้าใจกันได้ดีโดยไม่จำต้องอธิบาย คือ บุญชุบมองพี่ด้วยความเห็นใจและเคารพอันหนักไปด้วยความขอบคุณ เพราะพี่ผู้นี้แหละเขาจึงรอดตัวพ้นความหายนะจากการคบเพื่อนผู้อันธพาลจนกลายมาเป็นผู้สูงด้วยเกียรติได้ ชีวิตเขารอดมาดีได้เพราะพี่, แต่ผู้เป็นพี่มองน้องด้วยความชื่นใจว่า เพราะน้องเชื่อฟัง และไม่ดื้อดึงต่อพี่ ยอมให้พี่ชี้นให้ พี่จึงอุตส่าห์ชี้น จนน้องเป็นรูปร่างสำเร็จอย่างน่าภูมิใจ พี่ทำหน้าที่ของพี่แก่น้องดีที่สุดเท่าที่จะทำได้แล้ว,

"ภาพของพี่น้องทั้งสองคนกอดรัดกันอยู่เบื้องหน้าทำให้พ่อชมแม่ละมั่นน้ำตาไหลพราก ลูกเอ๋ย ลูกทั้งสองของพ่อและแม่, คนหนึ่งนั้นลูกเก็บตกแท้ ๆ เอามาเลี้ยง

ไว้ แต่ว่ารักลูกแท้ ๆ ของพ่อแม่ ราวกะว่าเป็นพี่น้องท้องเดียวกัน พ่อแม่วางใจได้สนิท ว่าลูกทั้งสองจะเป็นที่พึ่งของกันและกันได้ตลอดไป ผิดกว่าลูกชาวบ้านบางคนซึ่งเกิดจากพ่อแม่เดียวกันแท้ ๆ แต่ริษยากัน, แย่งชิงสมบัติกัน, มุ่งร้ายกัน, ราวกะลูกของเดรัจฉานบางชนิดอันไม่รู้จักความสำคัญของเรื่องเป็นพี่น้องกัน ฉะนั้น.”

“ปลัดบุญช่วย”

(ตอน ๓)

บุญชุบ เมื่อได้รับพระราชทานยศ เป็นว่าที่นายร้อยตรี และย้ายไปประจำการอยู่ที่มณฑลทหารบกปราจีนบุรี ซึ่งเรียกกันว่า ดงพระรามแล้ว ก็ติดต่อส่งข่าวคราวถึงปลัดบุญช่วย พี่ชายตน ที่อำเภอพนมสารคามเป็นประจำ แม้แต่ตัวจะอยู่ห่างกัน แต่จิตใจของคนทั้งสองส่งถึงกันอยู่เสมอมิได้ขาด ปลัดบุญช่วยคิดถึงน้องด้วยยังไม่หมดห่วง เพราะน้องเป็นนายหหารซึ่งกำลังหนุ่มพ้อ และออกจะติดโก้เก๋ ค่อนข้างจะสำรวยเอามาก เกรงไปว่า ถ้าน้องเกิดลืมตัว และมุ่งสนุกสนานสมาคมกับเพื่อน ๆ แล้วพากันซุกซนด้วยสุรา นารี จะต้องหมดเปลืองยุ่งยาก และเป็นเหตุให้พ่อแม่ต้องพลอยกลุ้มใจไปอีกด้วย จึงหมั่นเขียนจดหมายเตือนสติน้องชายเนือง ๆ เพื่อมิให้เผลอตัว ส่วนนายร้อยบุญชุบคิดถึงพี่ชายในฐานะสำนึกในพระคุณ และ

นิยมความดีของพี่ ที่เอออารีเมตตาต่อตนตลอดมา นานๆ พี่-น้องทั้งสอง ก็นัดแนะมาพบกันที่บ้านเก่า เพื่อเยี่ยมพ่อ-แม่พร้อมกันครั้งหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้เห็นลูกทั้งสองกลับมาบ้านพร้อมกัน ทั้งพ่อชมทั้งแม่ละมัย ต่างดีใจและพลอยคุยสนุกสนานกับลูก ๆ ด้วยความชื่นใจเป็นอย่างยิ่ง แต่เมื่อลูกทั้งสองต้องลากลับเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ราชการอันจำเป็น ทั้งพ่อ ทั้งแม่ ต่างรู้สึกอาลัยและว้าเหว่ จนเมื่อลูก ๆ จากบ้านแยกกันไปแล้ว ต้องเฝ้าแต่คิดถึง ภาวนาให้ลูกได้กลับมาเยี่ยมเยียนในเร็ววันอีกต่อไป

คราวหนึ่ง เพิ่งจะออกพรรษาใหม่ ๆ ปลัดบุญช่วยล่องจากพนมมาราชการที่จังหวัด พอมีเวลาจึงแวะค้างที่บ้านคืนหนึ่ง คืนนั้น เขาสารภาพกับพ่อแม่ว่า เขาเริ่มรักผู้หญิงแล้ว และอยากจะแต่งงานให้เป็นผั่งฝาสักที เพราะอายุเกินกว่าเบญจเพสไปแล้ว แต่ว่าอยากจะขอลาบวชให้พ่อแม่สักพรรษาหนึ่งตามประเพณีเสียก่อน และตั้งใจว่าจะบวชพรรษาหน้านี้ โดยจะจำพรรษาอยู่กับหลวงพ่อทอง

ที่วัดโบสถ์ข้างบ้านนี่แหละ ขอให้พ่อแม่ช่วยจัดการบวช เอากุศลให้แก่ตนด้วยเถิด

เพียงแต่ได้ยินลูกบุญธรรมปรารภว่าจะบวชเท่านั้น พ่อชมแม่ละมัยยินดีจนตื้นตันใจพูดไม่ออก *"ลูกเอ๋ย พ่อและแม่เอาคิดตั้งแต่เลี้ยงเจามาเมื่อยังเยาวอยู่แล้ว ว่าโตขึ้นจะอุ้มไตร สะพายบาตร นำลูกเข้าบวชเพื่อได้เป็นญาติแก่พระพุทธศาสนา พ่อแม่จะพลอยได้บุญด้วย อย่างมหาศาล ยิ่งต่อมาเห็นลูกคนอื่น ๆ เขาบวชกัน ก็ยิ่งทำให้พ่อแม่ใฝ่ฝันอยากจะให้ลูกบวชสักคน จะลูกแท้ๆ หรือลูกบุญธรรมก็แล้วแต่ เพราะรักทัดเทียมไม่แตกต่างกันเลย ขอให้บวชให้พ่อแม่สักคนก็แล้วกัน แต่ลูกทั้งสองไปเป็นคนของราชการหมด มีภาระจนหาโอกาสบวชได้ยาก พอได้ยินลูกบุญธรรมพูดว่าจะบวช พ่อแม่ก็ดีใจนัก ราวกะเห็นสวรรค์มารออยู่เบื้องหน้านั่นเอง"*

เฉพาะแม่ละมัยนั้น ปลื้มใจจนพูดไม่ออก น้ำตาแห่งความตื้นตันและปีติไหลเอ่อล้นเบ้าตาออกมา ส่วนพ่อ

ชมเพียงแต่อ้อมแอ้ม ๆ ตอบออกมาอย่างลำบากว่า “เอาเถอะ แล้วพ่อจะจัดการให้ตามที่เจ้าตั้งใจ”

ปลัดบุญช่วยจึงกราบลงไปบนตักของพ่อชมและแม่ละมัย ด้วยความสำนึกในพระคุณเป็นที่ยิ่ง

△ △ △

พอหมดหนาว ย่างเข้าหน้าแล้ง ทั่วท้องทุ่งนาดูเหลืองไปด้วยซังข้าว ซึ่งแห้งกรอบแกรบเพราะถูกเกี่ยวรวงจากต้นไปตั้งแต่หมดฝน ระยะนี้เริ่มเป็นฤดูที่มีงานของวัดและชาวบ้าน วัดวาอารามต่าง ๆ จัดงานประจำปีปิดทองพระบ้าง, ก่อเจดีย์บ้าง, ไหว้พระพุทธบาทจำลองบ้าง, ปิดทองลูกนิมิตรบ้าง, เพราะหวังผลรายได้จากการจัดงานกุศลเข้าบำรุงวัด โดยเป็นยามที่ประชาชนมีเงินทอง ซึ่งได้จากการขายข้าวเปลือก ปีใด ชาวบ้านทำนาได้ผลดี ก็พลอยให้วัดต่าง ๆ มีรายได้โดยคนบริจาคทำบุญเต็มเม็ดเต็มหน่วย แต่ปีใด ฝนแล้ง หรือน้ำท่วม ต้นข้าวเสียหาย ประชาชน

ชาวนาไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควร ก็พลอยกระทบให้วัดขาดรายได้ไปด้วย เพราะชาวบ้านยังมีกังวลเรื่องต้องหาใส่ปากใส่ท้องเลี้ยงตัวเองและครอบครัวก่อน จึงเพลาเรื่องการทำบุญทำทานไประยะหนึ่ง

นอกจากจะเป็นเทศกาลงานของวัดแล้ว ชาวบ้านก็เริ่มปรารภทำงานการกุศลอันตั้งใจมาแต่นาน เพราะเป็นยามว่างงานว่างการกันส่วนมาก พี่น้องพวกพ้องพอจะมาร่วมกันได้สะดวก บ้างก็จะเผาศพพ่อแม่หรือญาติวงศ์ที่ล่วงลับเก็บศพเอาไว้นานแล้ว, บ้างก็จะตัดจุกลูก โกนเปียหลาน, บ้างก็จะขึ้นบ้านใหม่, หรือพอเก็บเงินทองได้มาก คิดถึงคุณของพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด แม้ท่านจะตายไปแล้วก็ตั้งอัฏฐิธาตุกระดูกของท่าน ทำบุญให้ท่านด้วยความกตัญญูกตเวที, จะมีงานการชุกกัน ก็ระยะตอนสิ้นหนาวเข้าหน้าแล้งเย็นนี่แหละ

งานราชการด้านอำเภอก็พลอยหนักตามในระยะนี้ด้วย เพราะเรื่องโจรผู้ร้ายปล้นราษฎร ก็มักจะปล้นกันตอน

ชาวบ้านขายข้าวขายปลาได้เงินเข้าบ้าน, มิหนำซ้ำยังมีงานรื่นเริงสนุกสนานตามวัด ตามบ้าน ชุกเข้า เหล้ายาเกิดขายดี คนเมาก่อการวิวาทวุ่นวายเป็นคดีก็มากขึ้นตามตัว, ยิ่งกว่านั้น งานวัดแต่ละงาน แทนที่คนจะมาร่วมงานเพื่อแสวงบุญกัน โกรธกันมาตั้งแต่ครั้งไหนครั้งไรก็เกิดนัดตีกันทำร้ายกัน ตอนงานวัดนั้นวันนี้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองต้องเหน็ดเหนื่อย ติดตามจับโจรผู้ร้าย สอบสวนเอาผู้ผ่าผืนกฎหมายมาลงโทษตามพระราชกำหนดกฎหมาย ทั้งยังต้องแยกกันไปคอยอารักขาสถานที่ในเขตปกครอง ทำให้ต้องลำบากเพิ่มขึ้นตาม ๆ กัน

มีรายงานแจ้งมายังอำเภอพนมสารคามว่า เสือผ่องซึ่งมีคดีเกี่ยวกับเรื่องปล้นและฆ่าเจ้าทรัพย์ ในท้องที่อำเภอบางประกง-บ้านโพธิ์ หลายรายด้วยกันพร้อมทั้งสมุนคู่ใจอีก ๒ คน ได้หลบเจ้าหน้าที่ซึ่งรวบรวมกำลังปราบปราม หนี

เข้ามาอยู่ทางบางมะเฟือง ตำบลคู้ยายหมี ซึ่งเป็นเขตอำเภอพนมสารคาม เสือผ่องนี้ เจ้าเมืองสั่งกำชับอย่างกวดขันมาให้เจ้าหน้าที่อำเภอพนมสารคามพยายามจับกุมปราบปรามให้ได้ อย่าปล่อยให้หลบลึกจนพ้นเขตเข้าจังหวัดอื่นไป เพราะจะยากต่อการจับกุม

นายอำเภอจึงเรียกประชุมเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง มีปลัดซ้าย, ปลัดขวา, หัวหน้าตำรวจ, พรักพร้อมกัน หารือเรื่องการจับกุมปราบปรามเสือผ่องและพวกพ้อง แล้วแบ่งกำลังออกเป็นสาย ๆ เฉพาะด้านที่สำคัญมอบให้ปลัดบุญ-ช่วย เป็นหัวหน้าพร้อมกับนายสิบ–พลตำรวจหลายนายไปดำเนินการตามที่ตกลงกันไว้

การเดินทางจากที่ว่าการอำเภอ ไปบางมะเฟืองนั้นแสนจะลำบาก และจำต้องรีบด่วนไปในยามกลางคืนอีกด้วย ซึ่งทำให้ยากขึ้นเป็นทวีคูณ ปลัดบุญช่วยและคณะออกจากอำเภอเมื่อพลบค่ำไปแล้ว เดินลัดตัดผ่านวัดหนองรี วัดท่าลาดใต้ วัดท่าลาดเหนือไปจนถึงเกาะขนุน แล้วเดินไปตาม-

ทางรถไฟของบริษัททำป่าไม้ไปโดยลำดับ เป็นเวลาถึง ๕-ชั่วโมงเศษ จึงถึงสถานีรถห้วยพลู ณ ที่นั้น มีสายมาคอยดักพบตามที่นัดหมายกันเอาไว้ ๒ คน สายของเจ้าหน้าที่ได้แจ้งว่า เสือผ่องและสมนพักอยู่บ้านตาโอ ซึ่งอยู่ห่างจากวัดบางมะเพื่องต้องเดินไปอีกประมาณ ๑ ชั่วโมง ซึ่งละแวกนั้นเป็นบ้านชาวบ้านป่าซึ่งแต่ละบ้าน ๆ ห่างกันมาก ถ้าจะเดินจากห้วยพลูไป ต้องใช้เวลาเดินถึง ๒ ชั่วโมงเต็ม จึงจะถึง-บ้านที่เสือผ่องและพวกพ้องพักอยู่

ปลัดบุญช่วยคะเนเวลาว่า ขณะนี้ประมาณตีหนึ่งเศษ ๆ เห็นจะได้ ทั้งนี้โดยสังเกตจากเดือนบนท้องฟ้า เพราะแต่ละคนไม่มีผู้ใดมีนาฬิกาติดตัวมาเลย ถ้าจะขืนพักอยู่ที่ห้วยพลูนี้ เมื่อสว่างจะยากต่อการจับกุมเสือผ่อง แต่ปรึกษากับตำรวจที่มาด้วย มีความเห็นพร้อมกันว่า ถ้าเสือผ่องเกิดต่อสู้ และหลบหนีไปได้ในครั้งนี้ คงจะมุ่งไปทางทุ่งยายชี ซึ่งเป็นท้องถิ่นที่ทุรกันดารยากต่อการติดตามเป็น

ที่สุด จึงใช้ตำรวจที่มาด้วยคนหนึ่ง กับสายเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคนถิ่นนั้นอีกคนหนึ่งเดินทางไปแจ้งแก่นายอำเภอ ซึ่งคุมกำลังอยู่อีกด้านหนึ่งให้รู้เรื่อง และให้คอยดักในด้านที่จะไปทุ่งยายชี จากนั้น ปลัดบุญช่วยและพวกพ้องจึงออกเดินตามผู้นำทางมุ่งหน้าไปสู่สถานที่ซึ่งสืบทราบว่าเสือผ่องและพวกพ้องพักอยู่

▲ △ ▲

เมื่อไปถึงบ้านนั้น ยังไม่สว่าง ประมาณเวลาว่าเกือบตี ๔ เห็นจะได้ ปลัดบุญช่วยสังเกตบ้านที่เสือผ่องพักอยู่แล้วเกิดหนักใจ เพราะเป็นบ้านแบบโรงนา ซึ่งรอบบ้านล้อมด้วยหญ้าคาและต้นไม้ต่าง ๆ รกรุงรัง จะบุกเข้าไปให้ชิดบ้าน ก็จะเกิดเสียงสวบสาบให้คนร้ายรู้ตัว จึงสั่งผู้ติดตามจำนวน ๔ คน ให้แยกกันล้อมบ้านไว้ และตกลงกันว่า ให้เตรียมพร้อมโดยสงบเสียงไว้ก่อน ตอนเช้ามองเห็นกันได้ถนัดแล้ว จะให้เสียงและขู่ให้เสือผ่องและ

พวกออกมามอบตัวแต่โดยดี แต่ถ้าเสือผ่องต่อสู้ หรือขัดขืน จึงใช้กำลังบุกเข้าจับตาย เมื่อรู้เรื่องกันดีแล้ว จึงต่างแยกย้ายกันออกไปโอบล้อมบ้านหลังนั้นตามแผนการที่ตกลงกันไว้

เวลาผ่านไปแต่ละนาที ดูช่างช้าเสียเหลือแสน ทุกคนต่างรอเพื่อให้สว่างด้วยใจอันระทึก เพราะเพียงอึกไม่นาน เหตุการณ์จะเป็นคำตอบว่า เจ้าหน้าที่มีชัยแก่คนร้าย หรือเสือร้ายสามารถเอาชนะเจ้าหน้าที่ได้ จวนจะรุ่งอรุณ อากาศยิ่งเยือกเย็นจนหนาวจับหัวใจ แต่ปลาดที่ปลัดบุญช่วยเองก็ดี เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ก็ดี กลับมีเหงื่อซึมจนชุ่มมือทั้ง๒ข้างซึ่งกุมปืนมั่นอยู่ ถ้าทุกคนได้รู้ความลำบากและหน้าที่ซึ่งต้องยอมเสียสละของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานคุ้มครองให้ความสุขแก่ประชาชน และต้องคอยปราบปรามผู้ประพฤติชั่วช้าโหดร้ายละเมิดกฎหมายบ้านเมืองเยี่ยงเจ้าหน้าที่ปกครอง และตำรวจ ซึ่งรักษาหน้าที่ด้วยความเคร่งครัดและ

ทำงานด้วยความซื่อสัตย์เป็นที่ตั้ง ดังนี้ จะมีความเห็นใจ
และบูชาคุณของเจ้าหน้าที่โดยทั่วกัน ดูรี ยามนี้ขณะที่ทุก
คนกำลังหลับนอนแสวงความสุขใส่ตัวในบ้านเรือน แต่
ปลัดบุญช่วยและเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งผู้ร่วมงานด้วยกัน
หลายคน ต้องยอมทนกรากกรำ เหนื่อยยาก ลำบาก ไม่
ต้องหลับนอน มิหนำซ้ำยังต้องครุ่นคิดถึงเรื่องงานอันต้อง
เสี่ยงชีวิตอยู่ในซุ้มกอหญ้า อันอาจมีอสรพิษร้ายแฝงอยู่
ซึ่งจะทำอันตรายเอาได้ทุกโอกาส เพราะผู้ซุ่มอยู่หาเห็นไม่

ท้องฟ้าเริ่มสาง แสดงว่าจวนสว่างอยู่แล้ว นกกา
ซึ่งจับพักอยู่ตามยอดไม้สูงแถบนั้น ต่างร้องส่งเสียงคล้าย
ปลุกเตือนให้พวกพ้องเพื่อนกันรู้ตัวว่า จวนจะได้เวลาออก
หากินแล้ว ปลัดบุญช่วยค่อย ๆ ขยับแข้งขาซึ่งขดเพราะ
ซุ่มตัวมาเป็นเวลานานจนเป็นเหน็บเพราะเมื่อย จนรู้สึก
ค่อยสบายคล่องแคล่วดี กำหนดเวลาว่าสมควรจะลงมือทำ
การจับกุมเสือผ่องและพรรคพวกที่มาหลบซุ่มอยู่บ้านหลังนี้

ได้แล้ว จึงลุกขึ้นยืนตะโกนว่า “เสือผ่อง, เสือผ่อง, นี่เจ้าหน้าที่ ได้ล้อมไว้หมดทุกด้านแล้ว ไม่มีทางหนีออกไปได้ จงออกมามอบตัวเสียโดยดี”

ปืนของเจ้าหน้าที่ทุกกระบอก เล็งไปรวมกันที่บ้าน หลังนั้น ปลัดบุญช่วยตะโกนร้องให้เสือผ่องออกมามอบตัวอีกครั้ง แต่แทนที่เสือผ่องหรือสมุนจะยอมออกมาโดยดี ลูกปืนนัดหนึ่ง ซึ่งยิงออกมาจากบ้าน เฉียดร่างปลัดบุญ-ช่วยอย่างหวุดหวิด ปลัดบุญช่วย หมุนตัวหลบให้พ้นจากที่เดิม และร้องสั่งให้พวกพ้องระดมยิงเข้าไปได้ เพราะไม่ได้ผลในเรื่องการจับเป็นแล้ว

เสียงปืนของเจ้าหน้าที่ และของเสือร้าย ยิงต่อสู้กันสนั่นหวั่นไหว ชั่วครู่หนึ่ง เสียงปืนจากบ้านนั้นสงบลงแต่ใกล้ ๆ ด้านที่ปลัดบุญช่วยคุมอยู่นั้นมีเสียงหญ้าดังสวบสาบแสดงว่ามีผู้หลบออกไปโดยอาศัยความหนาทึบของหญ้าคาซึ่งสูงเกือบถึงคอบังตัวไป ปลัดบุญช่วยรู้ทันทีว่า มีคนร้ายหนีออกไปทางด้านนี้ ลุกขึ้นยืนดู เห็นชัดว่าหญ้าเป็นรอย

แหวกพอเป็นทาง จึงร้องสั่งสิบตำรวจตรีพุ้งให้ติดตามตน ส่วนนอกนั้น ให้คอยระวังดูอย่าให้คนร้ายหลบออกได้ แล้วรีบวิ่งไล่ตามทางที่คนร้ายหลบออกไปอย่างรวดเร็ว ไม่ได้คำนึงว่าตำรวจที่สั่งจะติดตามตนมาหรือเปล่า จนพ้นดงหญ้าคาออกไป เห็นหลังคนร้ายซึ่งตั้งหน้าหนีอยู่ไว ๆ จึงรีบสาวเท้าวิ่งตามไปอย่างกระชั้นชิด เจ้ากรรมเหลือแสนที่บริเวณนั้นเต็มไปด้วยพุ่มไม้เกือบจะทั่วไปหมด เพียงแต่พ้นออกมาไม่ไกลนัก ก็มองไม่เห็นคนร้ายเสียแล้ว จึงต้องด้อม ๆ ติดตามต่อไปโดยไม่ละความพยายาม จนครู่ใหญ่แสงจากดวงอาทิตย์ซึ่งสาดไล่ขับความมืด ทำให้สว่างชัด ปลัดบุญช่วยสังเกตเห็นรอยเท้าผู้หนี ซึ่งเหยียบลงบนพื้นดินเป็นรอยปรากฏ เพราะดินยังชุ่มด้วยน้ำค้างอยู่ ทำให้ตามคนร้ายได้ถูกต้องไปทางเดียวกัน เหลียวหลังมามองดูว่าหมู่พุ้งซึ่งตนสั่งให้ตามมานั้นมาแล้วหรือยัง ก็ไม่เห็นว่าติดตามมา คนร้ายจะหลบอยู่อย่างไรก็ยากจะรู้ได้ เพราะเพียงแต่ตัวต่อตัว ระหว่างผู้หนี กับผู้ตามปราบเท่านั้น ขณะที่ปลัดบุญช่วยยืนลังเลถือปืนกระชับมือแน่นอยู่ตรงใต้

ต้นยางต้นหนึ่ง เพราะเบื่องหน้าที่ตนจะไปต่อนั้น ยากจะเดาถูกว่า ควรจะไปด้านใด โดยที่มีใบไม้ร่วงทับดินอยู่จนยากจะเห็นรอยให้รู้ว่าคนร้ายมุ่งหน้าหนีไปทางไหน ขณะที่ยังตัดสินใจไม่ถูก ก็ต้องสะดุ้งสุดตัว เพราะได้ยินเสียงปืนดังปังมาจากด้านซ้าย จึงทิ้งตัวนอนลงกับพื้น แต่อัศจรรย์ใจเพราะได้ยินเสียงคนร้อง "โอ๊ย" อย่างเต็มเสียงทางด้านขวามือ จึงหันไปดูทางที่คนร้อง เห็นคนนอนบิดตัวเพราะความปวดเจ็บจากการโดนกระสุนปืน ทำให้ยิ่งปลาดใจมาก หันมาดูอีกครั้งทางเสียงที่ปืนมา ท่านนายอำเภอกุมปืนเดินเข้ามาหา พร้อมด้วยตำรวจอีก ๓-๔ คน จึงรู้ได้ทันทีว่าคนที่ถูกยิงเป็นผู้ร้ายที่ตนติดตามมานั่นเอง

ท่านนายอำเภอยังไม่พูดอะไรกับปลัดบุญช่วย แต่เดินเลยไปที่ร่างของคนร้าย ซึ่งนอนก้มหน้าทั้ง ๆ ที่สิ้นใจไปแล้ว แต่มือก็ยังกุมปืนพกไว้แน่น เมื่อจับพลิกให้หงายหน้าเห็นตายังลืมค้างโพลงอยู่ กระสุนปืนที่นายอำเภอยิง ถูกหน้าอกพอดี โลหิตไหลโชกจนเหม็นคาวคลุ้งไปหมด

พอนายอำเภอเห็นหน้าคนตายถนัด พูดอย่างดีใจว่า “ใช่ ใช่แน่ นี่แหละอ้ายผ่องเสือร้ายละ มีตำหนิแผลเป็นที่เหนือคิ้วข้างขวา ตรงตามรูปพรรณที่ทางการแจ้งมา เออหมดเรื่องไปที” พูดจบก็หันมาทางปลัดบุญช่วย แล้วกล่าวว่า “ปลัดช่วย คุณก็เกือบไปแล้วเหมือนกันนะ แต่พระยังคุ้มคุณไว้อยู่” กล่าวจบท่านก็หัวเราะเบา ๆ ทำให้ปลัดบุญช่วยต้องยืนงงเพราะไม่เข้าใจอะไรเลย.

— ๑๒ —

“ปลัดบุญช่วย”

(ตอน ๔)

ข่าวเรื่องเสือผ่องตาย เพราะความสามารถของเจ้าหน้าที่อำเภอพนมสารคาม เป็นเรื่องที่ประชาชนโจษจันและชมเชยเจ้าหน้าที่อย่างมากมาย แม้เจ้าเมืองก็พูดอย่างชื่นชมว่า เจ้าหน้าที่ทุกคนซึ่งทำการปราบปรามเสือผ่องได้ครั้งนี้ จะได้รับความชอบเป็นพิเศษ แน่ละ ปลัดบุญช่วยคนหนึ่งซึ่งอยู่ในเกณฑ์ของผู้ที่มีความชอบในครั้งนี้ด้วย

เสร็จจากเรื่องปราบเสือผ่อง และควบคุมตัวสมุนข้องเสือผ่อง ๒ คนที่จับเป็นได้ หลังจากต่อสู้กับเจ้าหน้าที่อย่างโชกโชน นำส่งฝากขังที่เรือนจำประจำจังหวัดแล้ว ปลัดบุญช่วยได้รับอนุญาตให้ลาพักได้ ๗ วัน จึงมาพักที่บ้านข้างวัดโบสถ์ ตั้งใจว่า จะพักอยู่กับพ่อแม่สัก ๒ คืน แล้วจะไปเยี่ยมบุญชุบน้องชายที่ดงพระราม ปราจีนบุรี

การมาเยี่ยมบ้านครั้งนี้ ปลัดบุญช่วยเล่าเรื่องของตนอันพ่อชมแม่ละมัยมีความชื่นใจยินดีด้วย ๒ เรื่องด้วยกัน เรื่องแรกก็คือยืนยันว่าจะบวชก่อนพรรษานี้แน่นอน ส่วนอีกเรื่องหนึ่งนั้น เล่าว่าคราวนี้ตนได้พบเจ้าเมือง ท่านพูดจาสนับสนุนที่จะยกย่อง โดยจะขอเงินเดือนขึ้นให้เป็นพิเศษ และถ้าเงินเดือนเข้าคิ่น ก็จะพยายามช่วยให้ได้เป็นปลัดขวาในไม่ช้า พ่อชมและแม่ละมัยก็พลอยดีใจกับลูกบุญธรรมด้วยอย่างแท้จริง

เมื่อค้างที่บ้านได้คืนหนึ่ง รุ่งขึ้นเวลาเช้า ปลัดบุญช่วยจึงไปวัดโบสถ์ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากบ้านนัก เพื่อเยี่ยมเยียนหลวงพ่อทอง ซึ่งตนเคารพนับถือท่านอย่างมาก เพราะคราวนี้ มีเรื่องจะต้องเล่าอะไรให้ท่านฟังยืดยาวสักหน่อย

ปลัดบุญช่วยไปถึงกุฏิหลวงพ่อทอง พอดีท่านฉันเช้าเสร็จ จึงขึ้นไปกราบนมัสการท่าน หลวงพ่อทองก็แสดงความดีใจที่ปลัดบุญช่วยมาเยี่ยมเพราะคิดถึงอยู่ โดยที่ท่านก็รู้แว่ว ๆ มาว่า เขาจะบวชพรรษานี้ ฉะนั้น เมื่อปลัด

บุญช่วยซักถามทุกข์สุขของท่านตามธรรมเนียมแล้ว ท่านจึงถามเขาว่า

"ปลัดช่วย เขาว่ากันว่า เจ้าจะบวชพรรษานี้จริงๆ"

"ครับ หลวงพ่อ" ปลัดบุญช่วยตอบ แล้วกล่าวต่อไปว่า "ต้องบวชแน่ครับ เกินบวชมาหลายปีแล้ว บวชเข้ามาแล้วจะได้มีโอกาสสนองพระเดชพระคุณปฏิบัติหลวงพ่อบ้าง หลวงพ่อครับ แหม, ผมคิดแล้วยังขนลุก เมื่อ ๒-๓ วัน ไปปราบเสือผ่องที่บางมะเฟือง รอดตายมาได้เพราะหลวงพ่อแท้ๆ ไม่อย่างนั้นคงมานั่งพูดกับหลวงพ่ออย่างนี้ไม่ได้หรอกครับ"

"เอ๊ะ ฉันไม่เข้าใจ" หลวงพ่อทองแสดงความปลาดใจเพราะไม่รู้เรื่อง แล้วซักต่อไปว่า "ที่ว่ารอดตายเพราะฉันนั้น รอดยังไง"

"เรื่องเป็นอย่างนี้ครับหลวงพ่อ ผมไปล้อมจับอ้ายเสือผ่องตั้งแต่ดึกจนสว่าง เกิดสู้ยิงกันตั้งพักใหญ่ มันแหวกวงล้อมหนีออกไปได้ ผมก็ตามไปติดๆ กัน ร้องสั่งตำรวจให้ตามผมไปด้วย เขาก็ไม่รู้เรื่อง ไม่ตามไป ตกลง

ผมตามไปตัวต่อตัวเท่านั้น จนมันหลบซุ่มอยู่ ผมก็ไม่รู้เรื่อง ยืนลังเลไม่รู้ว่าจะตามไปทางไหน ตอนต่อไปนี้ ท่านนายอำเภอท่านเล่าให้ผมฟังนะครับ ท่านว่า คืนนั้นเมื่อสายลับซึ่งผมใช้ให้ไปบอกนายอำเภอเพื่อคอยดักเสือผ่อง โดยเกรงว่ามันจะแหวกหนีเข้าทุ่งยายชีไป พอรู้เรื่องเท่านั้นท่านจึงมาดักกระจายกำลังอยู่ปากทางจะไปทุ่งยายชี พอดีเห็นเสือผ่องก่อน แล้วจึงเห็นผมตามมาทางเดียวกันทีหลัง ทั้งผม ทั้งเสือผ่องต่างไม่เห็นนายอำเภอทั้งนั้น ขณะที่ผมกำลังยืนลังเลอยู่นั้น อ้ายเสือผ่องมันเห็นผมอย่างถนัด เพราะซุ่มอยู่ไม่ห่างจากผมเลย มันจ้องปืนเล็งจะยิงผมอยู่แล้ว นายอำเภอก็ไม่กล้ายิงมันทั้ง ๆ ที่เห็น เกรงไปว่าถ้ายิงมันผิด ผมต้องถูกมันยิงตายเปล่า ๆ ยังไงก็ไม่รู้ได้ครับหลวงพ่อ นายอำเภอท่านว่า ถ้ามันยิงผม ๆ ตายแน่ เพราะอยู่ใกล้กันเหลือเกิน และผมก็ไม่เห็นมัน ๆ จะทำผมยังไงก็ได้ตอนนั้น แต่มันกลับแสดงอาการชอบกล ทั้ง ๆ ที่ยกปืนเล็งผมอยู่แท้ ๆ กลับปล่อยมือตกลงมาคล้ายไม่อยากฆ่าผม

พอมันปล่อยมือละจากเล็งปืนเท่านั้น ท่านนายอำเภอซึ่งจ้องอยู่แล้ว จึงกดโป้งเข้าให้ ปังเดียวเท่านั้นแหละครับ นอนจอดสิ้นใจเลย เสือผ่องตายแล้ว ท่านจึงพูดกับผมว่า ผมก็จวนไปเหมือนกัน นี่แหละครับ ผมจึงได้ว่า ผมรอดตายเพราะหลวงพ่อแท้ ๆ” ปลัดบุญช่วยเล่าถวายหลวงพ่อทองอย่างละเอียด

“เอ ปลัด ฉันฟังจนจบยังไม่รู้เรื่องเลย ที่ว่าฉันไปเกี่ยวข้องทำให้ปลัดรอดตายได้นั้นน่ะ มันตอนไหนกัน” หลวงพ่อทองท้วงขึ้นหลังจากฟังเรื่องจนจบแล้ว

ปลัดบุญช่วยจึงชี้แจงว่า “ก็ตอนที่เสือผ่องมันจ้องปืนตั้งใจจะฆ่าผมแต่แล้วเกิดเปลี่ยนความตั้งใจ กลับไม่ฆ่ายังไงล่ะครับ ผมว่าไม่ใช่อื่นหรอก ผ้ายันต์ที่หลวงพ่อให้ผมไว้พร้อมกับตะกรุด ๓ ดอก ซึ่งผมติดตัวอยู่ตลอดเวลานั่นแหละครับ กลายเป็นมหาอุด และมหานิยมคุ้มครองผมให้แคล้วคลาดได้อย่างน่าอัศจรรย์ ผมจึงได้ว่า ผมน่ะรอดตายเพราะหลวงพ่อแท้ ๆ”

"เอาถึงอย่างนั้นเชียวรึปลัด" หลวงพ่อทองถามแล้วก็หัวเราะ จากนั้นท่านจึงพูดต่อไปว่า "เสือผ่องมันก็ตายเสียแล้วด้วย ถ้ามันไม่ตายคงอธิบายให้ปลัดเข้าใจได้ดีว่าเพราะเหตุอะไรมันจึงยิงปลัดไม่ลงทั้ง ๆ ที่ควรฆ่าได้ก็ไม่ฆ่าเออ มันก็น่าแปลกดีเหมือนกันนะ แต่ฉันว่าปลัดยังไม่ถึงคราวมากกว่า บุญจึงยังคุ้มครอง ไหนนอกจากเรื่องเสือผ่องแล้ว มีเรื่องอะไรก็คุยให้ฟังบ้างซิ นาน ๆ พบกันที อย่าเพิ่งรีบกลับเลย" หลวงพ่อทองกล่าวอย่างอารมณ์ดี ปลัดบุญช่วยจึงได้อยู่สนทนาเรื่องอื่น ๆ กับท่านต่อไป

▲ ▲ ▲

วันรุ่งขึ้น ปลัดบุญช่วยเดินทางไปปราจีนบุรีโดยรถไฟเพื่อเยี่ยมนายร้อยบุญชุบน้องชาย ที่ค่ายทหารดงพระ-ราม ถึงสถานีปราจีนบุรีเกือบจะเที่ยงวันรู้สึกหิวเพราะตั้งแต่เช้ารับประทานเพียงกาแฟร้อนแก้วเดียวเท่านั้นเอง จึงแวะเข้าไปร้านอาหารหลังสถานีรถไฟ สั่งข้าวผัดจานหนึ่งพร้อมด้วยแกงจืด ๑ ถ้วย ตั้งใจว่าจะรับประทานให้สมกับที่หิวมา

ร้านอาหาร ที่ปลัดบุญช่วยเข้าไปนั่งพักรออยู่นั้น สังเกตว่าไม่ใช่ร้านของคนจีนแต่เป็นร้านคนไทย อาหารที่ขายมีทั้งก๋วยเตี๋ยว ข้าวผัด ซึ่งประกอบอยู่ด้านหลังร้าน ส่วนหน้าร้านนั้น ด้านหนึ่งตั้งขายข้าวแกง อีกด้านหนึ่ง ขายน้ำชากาแฟ รวมทั้งมีของเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น อ้อยขวั้น, กล้วยหอม ละมุด ถั่วต้ม, เป็นต้น ใส่กะทงวางเรียงบนกระด้งใหญ่ สำหรับเด็ก ๆ วิ่งไปเร่ขายในเมื่อรถไฟขึ้น-ล่องมาจอดที่สถานี ขณะที่ปลัดบุญช่วยนั่งรออาหารอยู่นั้น ในร้านมีคนนั่งสนทนาและรับประทานอาหารอยู่ ๔ – ๕ คน โต๊ะหนึ่งในร้าน พวกกรรมกรรถม้ารับคนโดยสารระหว่างสถานีรถไฟไปตลาด นั่งคุยกันลั่น คนหนึ่งในกลุ่มนั้น อ่านข่าวหนังสือพิมพ์ ซึ่งลงข่าวเรื่องเจ้าหน้าที่ทำการปราบเสือผ่องตายที่อำเภอพนมสารคามเมื่อ ๔–๕ วันก่อนนี้ ในหน้าหนังสือพิมพ์ลงภาพถ่ายเสือผ่องชัดเจน ซึ่งเป็นภาพอันทางการพิมพ์แจกจ่ายประกาศจับก่อน แต่เสือผ่องจะพบจุดจบชีวิต ผู้ที่สนทนากันนั้น ก็ไม่รู้ว่าผู้ร่วมปราบเสือผ่องคือปลัดบุญช่วยนั่งอยู่ในร้านด้วย พอดีข้าวผัดกับแกงจืด

ซึ่งปลัดบุญช่วยสั่งไว้เสร็จ ชายมีอายุคนหนึ่ง นุ่งโสร่ง มีเสื้อกล้ามปิดร่างกายท่อนบน นำเอามาวางบนโต๊ะเบื้องหน้าปลัดบุญช่วย แล้วเตร่ไปร่วมคุยกับกลุ่มพวกรถม้านั้น คล้ายมีส่วนรู้เรื่องราวของเสือผ่องมากกว่าใคร ๆ ทั้งสิ้น โดยที่คำพูดประโยคแรกของแกที่กล่าวกะพวกนั้น เริ่มขึ้นว่า

"เฮ้ย อ้ายเสือผ่องนี่ กูแหละวะรู้จักกับมันตั้งแต่มันยังไม่เป็นเสือสางอะไรเลย พวกมึงเชื่อไหมวะ"

เสียงฮาครืนดังลั่นจากกลุ่มพวกรถม้า เหมือนกับขบขันในการที่ชายชราอวดอ้างเรื่องคุ้นเคยกับเสือ เด็กหนุ่มคนหนึ่ง กล่าวกะแกอย่างสนุกว่า

"ลุงปลั่ง พุทโธ่ เป็นพวกเสือผ่องก็ไม่บอกไว้ก่อนชะด้วย ยังไง ๆ ข้าฝากตัวเป็นลูกน้องคนหนึ่งนะลุงนะ ถ้าผีเสือผ่องมาเยี่ยมละก็ ช่วยบอกมันด้วย"

ขาดคำพูดของเจ้าหนุ่มคนนั้น เรียกเสียงฮาใหญ่ได้อีกครั้งหนึ่ง ชายชราคนนั้น หรือลุงปลั่งทำหนวดกระดุกกระดิกแล้วพูดออกมาดัง ๆ ว่า

"พุทโธ่ อ้ายพวกนี้ ขันไปได้ กูพูดจริง ๆ ก็หาว่าโม้ เฮ้ย อ้ายเสือผ่องคนนี้แหละ เมื่อ ๒๐ กว่าปีก่อน มันถูกเกณฑ์เป็นทหารมาอยู่ที่ดงพระรามนี้ อีตอนนั้นแถวนี้ยังเปลี่ยวอยู่ กูกะเมียกูขายข้าวแกงในตลาด หลานเมียกูชื่ออีกลึงกำลังเป็นสาว มันก้อร่อก้อติกกันยังไงไม่รู้ ควาอีกลึงเป็นเมีย จนท้องบ่อง แล้วมันก็พ้นเกณฑ์หายหัวไปข้างอีกลึงออกลูกแล้ว ก็หอบลูกตามผัว ว่าจะไปอยู่กับผัวที่แปดริ้ว แล้วหายเงียบไปเลย จะไปเป็นไปตายอย่างไรก็ไม่ได้ข่าว จนเมื่อปีกลายนี้แหละ อ้ายผ่องมันมาสืบหาเมียและลูกมัน อุตส่าห์ดั้นด้นถามคนจนมาพบกับกู ยังนั่งโจ้เหล้ากับกูอยู่ที่ร้านนี่ตั้งครึ่งวัน ไม่เชื่อพวกมึงลองถามนังปริกเมียกูก็ได้ เขายังทอดเนื้อให้แกล้มเหล้าและเข้ามาถามข่าวถึงอีกลึง แต่อ้ายผ่องว่ามันไม่ได้พบปะอีกลึงเลย จะพาลูกไปร่อนเร่ระเหระหนอยู่ที่ไหนก็ไม่รู้ ผ่าวะ ตอนนั้นกูไม่รู้จริง ๆ ว่า อ้ายผ่องมันเป็นเสือ กินเหล้าไปกูด่ามันไป

ตั้งหลายคำว่า มันไม่น่าจะใจจืดใจดำทิ้งลูกทิ้งเมียไปตั้ง ๒๐ กว่าปีเลย มันบอกว่า ตอนออกจากทหารตอนนั้นกำลังหนุ่มคะนอง ไม่ได้คิดถึงลูกถึงเต้า พอรู้ตัวว่าอายุมากชักว้าเหว่ แม้จะมีลูกมีเมียอยู่แปดริ้วแล้ว ก็อดคิดถึงลูกที่ติดท้องอีกลึงไม่ได้ จึงอุตส่าห์มาตาม มันลาจากกูไปว่าจะไปตามหาลูกให้ทั่ว หนอยรู้เรื่องอีกที หนังสือพิมพ์ลงว่ามันเป็นเสือ แล้วตายโหงเพราะถูกปืนนายอำเภอพนมสารคามเข้าแล้ว ให้ฟ้าผ่าเอ้า ถ้ามึงไม่เชื่อว่ากูพูดจริง" ลุงปลั่งลงทุนสบถ เพื่อเพิ่มน้ำหนักคำพูดของตนให้ผู้ฟังเข้าใจว่าจริงจังขึ้น

กระบวนรถไฟล่องจากอรัญประเทศเบี่ดหวูดลั่นกำลังจะเข้าเขตสถานี พวกรถม้าซึ่งคุยอยู่ในร้านนั้น ต่างรีบลุกผลุนผลันออกจากร้าน เพื่อหาผู้โดยสารเข้าเมืองเป็นรายได้ของตนต่อไป

ปลัดบุญช่วย ตักข้าวผัดเข้าปากได้ ๒ คำ ได้ยินลุงปลั่งเล่าเรื่องเกี่ยวกับเสือผ่องโดยตลอดทุกคำ ใจสั่นริกๆ

เหงื่อซึมออกทั่วตามใบหน้าและร่างกาย รู้สึกวาบหวิวคล้ายจะเป็นลม คำพูดของนายอำเภอซึ่งเล่าให้ฟังก้องหูขึ้นอีกว่า “อ้ายเสือผ่องมันยกปืนจ้องจะยิงคุณ ขณะที่คุณเผลอตัวอยู่ตอนตามจับมันนั้น แต่อัศจรรย์ที่ว่า ถ้ามันยิงคุณก็ตายเปล่าเพราะยังไง ๆ ก็ไม่ผิด แต่ไม่รู้เรื่องอะไรมันกลับลดปืนลงเสีย คล้ายไม่อยากยิง จึงเป็นจังหวะอันงามซึ่งผมได้โอกาสเลยยิงมันเสียดับเป็นผีเผ้าบ้าไป”

“เสือผ่องเป็นพ่อเราหรือ ?” ปลัดบุญช่วยตั้งคำถาม ๆ ตัวเอง *“หรือเราเป็นลูกเสือผ่อง”* ถามตัวเองอีกครั้ง แล้วตอบได้ทันทีว่า “ใช่ ใช่แน่นอน แม่เราอุ้มเราเที่ยวตามหาพ่อเมื่อยสิบปีก่อน, แล้วเสือผ่องย้อนกลับมาตามหาแม่ และหาเราที่นี่เมื่อปีกลายนี้, โอ พ่อ พ่อผู้ให้กำเนิด เสือผ่อง เสือผ่อง พ่อของเราเอง แต่เราตามสังหารพ่อ แม้ไม่ได้ฆ่าพ่อด้วยมือ แต่เพราะพ่อไม่ฆ่าเราพ่อจึงต้องถูกผู้อื่นฆ่า พ่อตายแล้ว ตายเพราะน้ำมือของพวกเราเอง”

ความคิดพล่านหมุนไปหมด จิตใจปลัดบุญช่วย พ้ังซ่านและคล้ายถูกรัดด้วยปลอกเหล็ก จนหายใจไม่สะดวก วาบหวิวมือเท้าชาไปทั่ว ไม่สามารถที่จะดำรงกายให้นั่งเบ็นปกติอยู่ได้ ล้มลงจากเก้าอี้หัวฟาดกับพื้นร้าน ล้มฟุบลง ณ ที่นั้นเอง

▲ ▲ ▲

ทั่วทุกคนในร้านอาหารตกใจตาม ๆ กัน ลุงปลั่งและยายปริกเจ้าของร้าน กุลีกุจอเข้ามาช่วยประคอง และพยาบาลปลัดบุญช่วยเบ็นพัลวัน ปากของคนทั้งสองบ่นออกมาว่า “เจ้าหนุ่มคนนี้ถ้าจะหิวจัด กินข้าวเข้าไปได้สัก ๒ คำ ลมขึ้นจนเบ็นลม” แล้วอุ้มเอาไปนอนทางหลังร้าน เผอิญมีนายสิบเสนารักษ์ผู้หนึ่ง กลับจากประจันตคาม ลงรถไฟเข้ามาในร้านพอดี จึงเข้าไปพยาบาลจนปลัดบุญช่วยฟื้นได้สติขึ้นมา เห็นผู้กำลังประคองเบ็นทหาร จึงพูดออกมาแผ่ว ๆ ว่า ให้ช่วยตามนายร้อยบุญชุบให้ที พอดีนาย

สิบผู้นั้นรู้จักตัวนายร้อยบุญชุบ จึงสั่งให้เพื่อนกันช่วยไปตามมาได้ในเวลาอันรวดเร็ว

บุญชุบรีบเข้าไปประคองพี่ ตกใจที่สุดจะรับพี่เข้าไปพักในค่ายเพื่อให้หมอรักษาให้หาย แต่ปลัดบุญช่วยไม่ยอมพักอยู่ด้วย บอกน้องว่า ช่วยเอาพี่ไปส่งที่บ้านแปดริ้วทีและน้องไปกับพี่ด้วย, บุญชุบค่อย ๆ อธิบายกับพี่ว่า ไม่มีรถล่องกลับแล้ว พี่ค้างอยู่กับน้องสักคืนก่อน รุ่งขึ้นค่อยกลับเถิด

ปลัดบุญช่วยไม่ยอมท่าเดียว สั่งน้องให้ไปหาเช่าเรือยนต์ ถูกแพงเท่าไรไม่ว่า แต่ขอให้พาพี่กลับบ้านวันนี้ให้ได้ สุดท้ายนายร้อยบุญชุบไม่สามารถขัดขืน จึงพาพี่ชายเข้าค่ายทหารไปพักอยู่ที่บ้านตนชั่วคร่ก่อน ตัวเองขอเวลาไปลาผู้บังคับบัญชา เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงรีบไปตลาดเที่ยวถามหาเช่าเรือยนต์จนอ่อนใจ เผอิญทหารที่ไปด้วยมีญาติเป็นเจ้าของเรือยนต์ ซึ่งใช้เป็นเรือโยงอยู่ทางวัดแก้ว จึงไปเจรจาขอเช่า ตกลงกันด้วยราคาพอสมควร สั่งเรือ

ให้มารอเทียบอยู่ที่ท่า แล้วย้อนกลับเข้าค่าย รับปลัดบุญ-ช่วยลงเรือ แล้วล่องตามแม่น้ำกลับแปดริ้วตามประสงค์ของพี่ชาย โดยบุญชุบและทหารรับใช้ติดตามไปด้วย

พอถึงเรือ ปลัดบุญช่วยล้มตัวลงนอนร้องไห้มาตลอดทาง บุญชุบพยายามออนวอนถามแล้วถามอีก ว่าพี่มีทุกข์ร้อนเรื่องอะไร ทำไมจึงต้องโศกเศร้าถึงอย่างนี้ ทั้ง ๆ ที่ก่อน ๆ มา ไม่เคยเห็นพี่ทุกข์และโศกขนาดนี้เลย แต่ปลัดบุญช่วยก็ไม่ยอมบอก เมื่อน้องรุกเร้าถามหนักเข้าก็พาลดุเอา ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยแสดงกิริยาดุดันเยี่ยงนี้แก่น้องแต่ก่อนมาเลย บุญชุบแสนจะกลุ้มใจ ทุกข์ของตน ได้พี่ผู้นี้ช่วยบำบัดปัดเป่าให้สารพัดหมดทุกอย่าง แต่เมื่อยามพี่มีทุกข์ ยากที่น้องจะรู้หรือช่วยบำบัดให้ได้ จึงต้องนั่งกอดเข่าเผ้าพี่ชายตลอดทาง ไม่ยอมนอนเลย แม้ทหารรับใช้จะแสดงน้ำใจว่า ผู้หมวดนอนเสียบ้างเถิด ตนจะเผ้าปลัดบุญช่วยให้เอง แต่บุญชุบถือว่าเป็นหน้าที่ซึ่งตนจะต้องระวังพี่ในยามนี้ จึงไม่ยอมหาความสบายใส่ตัว เพราะใจพล่านด้วยห่วงพี่ตนเป็นที่สุด

เรือล่องลงมาโดยลำดับ พ้นเขตอำเภอเมืองปราจีน เข้าเขตบ้านสร้าง สุดเขตบ้านสร้าง เริ่มเข้าเขตฉะเชิงเทรา โดยผ่าน บางขนาก, ประจำรัง, บางกระเจ็ด, บางโรง, บ้านกล้วย, หัวไทร, ปากน้ำ, โรงเหล้า, จนเลยตลาดบ้านหมู่ ลงไป ใกล้จะถึงบ้านเดิมของคนทั้งสองอยู่แล้ว แสงเดือนที่ส่องสว่างตลอดคืนทำให้แลเห็นวัดโบสถ์ลิบ ๆ อยู่ข้างหน้าโน้น อันสิ้นเวลาเดินทางจากจังหวัดปราจีนบุรีจนถึงบ้านเป็นเวลา ๘ ชั่วโมงเศษด้วยกัน.

“ปลัดบุญช่วย”

(ตอนจบ)

เสียงเรือยนต์ที่เทียบจอดท่าน้ำหน้าบ้านเวลาดึกสงัด ทำให้พ่อชมแม่ละมัยปลาดใจ จึงลุกจากที่นอนจุดตะเกียง แล้วเปิดหน้าต่างมองดู ได้ยินเสียงนายร้อยบุญชุบตะโกนเรียกให้เปิดประตูบ้าน พ่อชมจึงถอดกลอนประตูออกรับลูกอย่างงง ๆ เพราะไม่เข้าใจว่า ลูกมีธุระรีบร้อนอันใดที่ต้องมาบ้านในกลางดึกเช่นนี้

ปลัดบุญช่วยก้าวขึ้นบนเรือน ทรุดกายลงกอดที่ขาพ่อชมแล้วร้องไห้สะอึกสะอื้นคล้ายกับเด็ก ๆ ทั้งพ่อชมทั้งแม่ละมัยต่างตกตลึง เพราะไม่รู้ว่าปลัดบุญช่วยมีเรื่องราวทุกข์โศกเสียใจอะไรมา พ่อชมก้มตัวลงประคองกอดลูกบุญธรรมด้วยความรัก คล้ายเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขอันแท้จริงของตน ปลอบว่า “ลูกมีเรื่องอะไรหรือ หรือว่าต้องทุกข์

หนักหนาอย่างไร บอกเถิด บอกพ่อเถิด ถ้าช่วยได้พ่อจะช่วยลูกทุกอย่าง ไม่ต้องเกรงใจพ่อ”

พึงพ่อชมปลอบ ปลัดบุญช่วยยิ่งร้องไห้หนักขึ้น แม่ละมัยจึงเข้ามานั่งใกล้ ๆ อีกผู้หนึ่ง แต่ว่าแสดงความอ่อนแออันเป็นลักษณะของสตรีให้ปรากฏ โดยร้องไห้ตามลูกไปด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่รู้ว่าเกิดเรื่องอะไรขึ้น แล้วค่อย ๆ ซักอย่างเอาใจว่า “บุญช่วย ลูกรักของแม่ พูดเถอะลูก บอกแม่ตรง ๆ ลูกมีเรื่องต้องลำบากเดือดร้อนเป็นอย่างไร เอาแต่ร้องไห้อย่างนี้ แม่ไม่รู้เรื่อง ทำให้ต้องพลอยทุกข์ไปกับลูกด้วย ลูกมีเรื่องอะไรก็บอกแม่ไปเถิด”

แม้พ่อชมแม่ละมัยจะพยายามปลอบ และซักถามเรื่องราวอย่างไร ๆ ปลัดบุญช่วยก็ไม่ตอบ เอาแต่ร้องไห้เป็นวรรคเป็นเวร ที่สุดนอนก้มหน้าร้องไห้อยู่บนเรือน เมื่อไม่รู้เรื่องจากปลัดบุญช่วย ทั้งสองคนจึงหันมาถามนายร้อยบุญชุบ ซึ่งนั่งกอดเข่าพิงเสาเรือนเพราะความกลุ้มใจไม่ห่างจากทหารรับใช้ บุญชุบก็เล่าให้พ่อแม่ฟังว่า “เขาเองก็ไม่รู้เรื่องอะไรละเอียดเหมือนกัน ตอนกลางวัน ๆ นี้

เขากำลังรับประทานอาหารอยู่กับเพื่อน ๆ ที่สโมสรในค่ายทหาร มีทหารเข้าไปตาม ว่าพี่ชายมาหา แต่ไม่สบายอยู่ที่ร้านอาหารหลังสถานีรถไฟ จึงขี่รถจักรยานรีบออกไปหาพี่ เมื่อไปถึงเห็นพี่นอนอยู่ที่หลังร้าน มีนายสิบเสนารักษ์คนหนึ่งช่วยพยาบาลอยู่ ถามเรื่องจากคนที่ร้านได้ความว่าพี่เป็นลมล้มไปศีรษะฟาดลงกับพื้นขณะที่ตักข้าวผัดเข้าปากได้สัก ๒-๓ คำ เข้าใจว่าเป็นเพราะหิวจัด จึงรับพี่เข้าไปพักที่บ้านพักในค่ายทหาร พี่เอาแต่ร้องไห้ และขอร้องให้ช่วยจ้างเรือแล้วพามาส่งบ้านวันนี้ให้ได้ พยายามอ้อนวอนพี่เพื่อให้ค้างอยู่กับตนสักคืน รุ่งขึ้น จึงค่อยโดยสารรถไฟกลับ พี่ก็ไม่ยอม รบเร้าแต่ให้ช่วยพากลับบ้านให้ได้ในวันนี้ จึงต้องจ้างเรือยนต์เขามา พอลงเรือ พี่ก็นอนร้องไห้มาตลอดทาง ไม่ยอมแตะต้องข้าวปลาอาหารซึ่งจัดเตรียมมาด้วยทั้งสิ้น พี่จะเป็นอะไรมีทุกข์ร้อนหรือมีเรื่องอะไรอื่นจากนั้นนั้น ตนไม่ทราบเรื่องแม้แต่น้อย เพราะพยายามถามพี่มาตลอดทาง แต่พี่ก็ไม่ยอมเล่าให้ฟังเลย” พ่อชมและแม่ละมัยจึงไม่ได้ความละเอียดอะไรเพิ่มเติมขึ้น

ปลัดบุญช่วยนั้น ตั้งแต่เล็กจนโต ไม่เคยทำตัวให้พ่อชมแม่ละมัยต้องเป็นทุกข์ หรือวุ่นวายใจอะไรเลย ฉะนั้นเมื่อมีอาการเศร้าโศกผิดแปลกไปคราวนี้ พ่อชมแม่ละมัยจึงกลุ้มใจเป็นที่สุด ไม่รู้จะช่วยเหลือลูกคนนี้ได้อย่างไร ตกลงต้องปล่อยให้เขานอนอยู่บนเรือนอย่างนั้นตลอดคืน โดยคนทั้งสี่ คือพ่อชมแม่ละมัย นายร้อยบุญชุบและทหารรับใช้ของนายร้อยบุญชุบ คอยนั่งเฝ้าดูแลจนสว่างคาตา

เมื่อสว่างแล้ว ทั้งสามคนจึงเห็นใบหน้าของปลัดบุญช่วยถนัด ออกสงสารและสมเพช เพราะใบหน้าเขาดำหม่นหมองผิดไปมาก ดวงตาแดงช้ำจนคล้ายโปนออกมา แม้แต่น้ำตาของปลัดบุญช่วยจะเหือดแห้งเพราะไม่มีจะไหลออกมาแล้ว กระนั้น ดวงตาทั้งคู่ของเขาก็แสดงให้ปรากฏว่าเขาต้องเผชิญกับความโศกเศร้า และประสบกับความทุกข์อย่างสาหัส

แม่ละมัยต้มข้าวต้มเสร็จ ตักใส่ถ้วย มีปลาแห้งผักดองเล็ก ๆ น้อย ๆ ใส่รวมในถาดยกออกมาตั้งข้างนอก

ค่อย ๆ ปลอบให้ปลัดบุญช่วยลุกขึ้นล้างหน้าแล้วรับประทาน ให้มีกำลังสักหน่อย แต่ปลัดบุญช่วยส่ายหน้าปฏิเสธ ไม่ยอมทำตาม ทั้ง ๆ ที่ก่อน ๆ มาไม่เคยดื้อหรือขัดใจแม่ละมัยเลย จะว่าเจ็บป่วยหรือ ก็ไม่มีไข้ ตัวไม่ร้อน อันส่อว่าเป็นเพราะพิษของความเจ็บป่วย พ่อชมเดินงุ่นง่านคิดอะไรร้อยแปดพล่านไปคนเดียว บุญชุบ ก็นั่งเหม่อมองแม่เอาผ้าชุบน้ำเช็ดตามศีรษะและใบหน้าของพี่ชาย จะอย่างไรไม่ทราบ บุญชุบเกิดผลุนผลันลงจากเรือนไปทันทีอย่างรวดเร็ว โดยไม่บอกกับใครทั้งนั้น ว่าจะไปไหน หรือมีธุระอะไร ทำให้พ่อชมและแม่ละมัย ต่างปลาดใจ มองตามร่างของบุญชุบไปจนลับตา

จนครู่ใหญ่ บุญชุบจึงกลับบ้าน พอถึงก็คว้าเสื่อผืนใหญ่ ซึ่งม้วนเก็บอยู่ในห้องในออกมาปูกลางบ้าน ระล่ำระลักบอกกับพ่อแม่ว่า หลวงพ่อทองท่านมา พ่อชมจึงรีบเดินไปที่บันได น้อมตัวลงนั่งยกมือขึ้นไหว้ และนิมนต์หลวงพ่อทองให้ขึ้นบนเรือน แม่ละมัยก็กุลีกุจอ หยิบเชี่ยนหมากออกมา เจียนหมาก ม้วนพลู ประจงจัดใส่จานเล็กๆ

เพื่อถวายหลวงพ่อทองต่อไป แม้ปลัดบุญช่วยเองก็พยุงตัวลุกขึ้นนั่ง แล้วกราบหลวงพ่อทองซึ่งนั่งอยู่บนเสื่อใกล้ ๆ กับตน ด้วยความเคารพอย่างจริงใจ

▲ ▲ ▲

หลวงพ่อทองรับประเคนจานหมาก และถ้วยน้ำจากพ่อชมแล้วกล่าวว่า “กำลังฉันเช้าอยู่ บุญชุบไปบอกว่าปลัดบุญช่วยไม่สบาย ไม่รู้ว่าเป็นอะไร ไม่พูด ไม่จา เอาแต่ร้องไห้ คล้ายมีทุกข์ร้อนเรื่องสำคัญ ฉันจึงมาเยี่ยมความจริงเมื่อ ๒ วันเขาไปคุยกับฉันที่วัด ก็ยังเห็นปกติอยู่นี่นา แล้วทำไมถึงเปลี่ยนแปลงไปรวดเร็วได้ยังงี้ล่ะ”

พอพ่อชมจะเล่าเรื่องตามที่รู้ให้หลวงพ่อทองฟัง ปลัดบุญช่วยก็ยกมือขึ้นไหว้ แล้วกล่าวกะท่านว่า “หลวงพ่อครับ ผมทำบาปอย่างหนักเสียแล้วละครับ”

ทุกคนต่างปลาดใจ เพราะไม่รู้เรื่องอะไรด้วยเลย หลวงพ่อทองจึงถามว่า “ปลัด ที่ปลัดว่าทำบาปน่ะ ไปทำอย่างไรมา”

"ผมขอสารภาพผิดครับ หลวงพ่อ" ปลัดบุญช่วยเริ่มเรื่อง แล้วเล่าต่อไปว่า "ที่ผมเล่าให้หลวงพ่อตลอดจนพ่อและแม่ฟังว่า ผมมีความดีความชอบโดยไปล้อมจับฆ่าเสือผ่องจนตายที่บางมะเฟืองเมื่อ ๔-๕ วันก่อนนั้น หลวงพ่อเชื่อไหมครับ ว่าเสือผ่องที่ตายไปน่ะ เป็นพ่อของผมเอง"

"ฮ๊ะ" บุญชุบอุทานขึ้นด้วยเสียงดังกว่าใคร ๆ แล้วขยับมาจนชิดปลัดบุญช่วย ขณะที่ทุกคนตลึงงันอยู่นั้น บุญชุบเขย่าแขนพี่ แล้วถามว่า "พี่ พี่รู้ได้อย่างไรว่าเสือผ่องเป็นพ่อของพี่ น้องยังไม่เชื่อหรอก พี่ฝันไปเสียแล้ว"

ปลัดบุญช่วยลูบแขนน้องชายเบา ๆ แล้วตอบว่า "เชื่อพี่เถิดบุญชุบ พี่พูดจริง ๆ สติสัมปชัญญะของพี่ยังสมบูรณ์เป็นปกติดีอยู่ทุกประการ ไม่ใช่ว่าพี่ละเมอเพ้อฝันเอาเองหรอก และที่น้องเล่าให้พ่อแม่ฟังว่า พี่หิ้วข้าวเป็นลมหัวฟาดลงที่ร้านอาหารหลังสถานีรถไฟปราจีนบุรีนั้น ไม่ใช่พี่เป็นลมเป็นแล้งอะไรเลย เป็นเพราะพี่ไปรู้ความจริงเข้าจึงเสียใจอย่างระงับความรู้สึกไม่ได้ถึงกับล้มฟาดลงไป พี่

เสียใจเพราะเพิ่งรู้จักพ่อของพี่ แต่พอรู้จักเท่านั้น พ่อพี่ก็ตายแล้ว และตายเพราะพี่ติดตามฆ่าเสี้ยด้วย เรื่องนี้แหละจึงทำให้พี่ต้องกระทบกระเทือนใจอย่างหนัก" พูดจบปลัดบุญช่วยก็ร้องไห้อีก คล้ายชอกช้ำใจตนเองเป็นที่สุด

"เรื่องมันเป็นอย่างไร แล้วเพราะเหตุไรปลัดจึงบักใจเชื่อว่าเสือผ่องที่ตายไปน่ะ เป็นพ่อของปลัด ลองเล่าให้ฉันฟังด้วยซิ" หลวงพ่อทองซักเพราะความสนใจ พ่อชมกะแม่ละมัยก็นั่งจ้องจับใบหน้าลูกเลี้ยงของตนอย่างสนใจฟังเช่นนั้น

ปลัดบุญช่วยจึงเล่าเรื่องซึ่งเจ้าของร้านขายอาหารที่หลังสถานีรถไฟปราจีนบุรี คุยกับพวกกรรมกรรถม้าถึงเรื่องเสือผ่อง ตั้งแต่ครั้งถูกเกณฑ์เป็นทหารอยู่ที่ปราจีนบุรี และได้เสียกับแม่ของตนซึ่งชื่อกลึง จนแม่มีท้องตน แล้วเสือผ่องพ้นเกณฑ์ทหารกลับบ้านแปดริ้ว ทิ้งแม่ไว้ต่อไป จนแม่คลอดตนแล้ว พาตนมาเที่ยวตามหาพ่อ จนนอนเจ็บอยู่ที่ศาลาน้ำวัดโสธร ปะติดปะต่อกับตอนที่

พ่อชมแม่ละมัยไปไหว้หลวงพ่อพุทธโสธร ติดฝนที่ศาลาน้ำ พบตนซึ่งยังไม่เดียงสา นอนอยู่กับแม่ซึ่งกำลังเจ็บหนักอยู่ แม่จึงยกตนให้เป็นลูกของพ่อชมแม่ละมัย และแม่ตายที่โรงพยาบาล ต่อมาเมื่อ ๓–๔ ปีนี้เอง เสือผ่องย้อนไปตามถามหาเมียและลูกที่ปราจีน จนไปพบกับลุงปลั่ง แม่ปริก เจ้าของร้านที่เคยเลี้ยงแม่มา อันตรงกันซึ่งทำให้เข้าใจได้ว่า เสือผ่องนั้นเป็นพ่อแท้ ๆ ของตน ประกอบกับเมื่อตอนเสือผ่องหนีจากที่ล้อมได้ และตนติดตามจับโดยลำพัง เสือผ่องซุ่มอยู่โดยตนไม่เห็น ซึ่งนายอำเภอเล่าว่า เสือผ่องยกปืนจะยิงตนอยู่แล้วและถ้ายิง ตนต้องตาย เพราะใกล้กันมากคงยิงไม่ผิด แต่ไม่รู้มีอะไรมาบันดาล ทำให้เสือผ่องเปลี่ยนใจ ไม่ฆ่าตน แต่พอเสือผ่องลดปืนลงเท่านั้น จึงถูกนายอำเภอยิงตาย, พ่อไม่ฆ่าตน พ่อจึงถูกพวกของตนฆ่าเอา สุดท้าย พ่อตาย เพราะตนมีส่วนร่วมช่วยฆ่าพ่อด้วย เหตุนั้น จึงทำให้ตนต้องเสียใจอย่างมาก

ปลัดบุญช่วยเล่าจบก็ร้องไห้ คล้ายกับว่าเรื่องที่ตนต้องเสียใจนั้น เป็นเพราะตนทำบาปหยาบช้าช่วยฆ่าพ่อผู้ให้กำเนิดตนฉะนั้น

ทุกคนที่ฟังเรื่องของปลัดบุญช่วยจนจบ ต่างรู้สึกสลดใจและเห็นใจปลัดบุญช่วยทั้งนั้น บุญชุบผู้เดียวที่ใจแข็งกว่าผู้อื่น ได้กล่าวท้วงพี่ชายขึ้นว่า

"พี่ก็ ไปเก็บเอาคำพูดตาปลั่งขี้เมามาคิดแล้วเชื่อว่าเป็นเรื่องจริงจังได้ แกโม้อวดคน แต่พอดีเป็นเรื่องกระทบใจของพี่เข้าก็ไม่รู้ พี่จึงต้องเสียใจไปเปล่า ๆ อะไร จะเป็นไปได้ยังกะเรื่องละครเชียวรึ"

"ต้องเป็นเรื่องจริงแน่นอน น้อง" ปลัดบุญช่วยสวนตอบทันควัน แล้วกล่าวต่อไปว่า "ถ้าใครเป็นพี่บ้างจะรู้สึกอย่างไร ขอให้ตรองดูเถิด ลูกที่ไม่รู้จักพ่อผู้ให้กำเนิดนั้น อาภัพพออยู่แล้ว แต่นี่ ลูกกลับช่วยเขาฆ่าพ่อของตัวเองอีกด้วย แล้วจะบาปกรรมถึงขนาดไหน"

หลวงพ่อทองหยิบหมากพลูใส่ปากเคี้ยว คล้ายกับกำลังคิดเรื่องให้รอบคอบ และขณะที่ทุกคนนั่งเงียบอยู่นั้น ท่านก็พูดออกมาว่า

"ปลัด เรื่องที่ปลัดเข้าใจนั้น ถ้าเป็นเรื่องจริงก็น่าเสียใจอยู่หรอก เพราะว่าพ่อกับลูกไม่รู้จักกัน ตามฆ่าฟันกันเอง แต่ถ้าพิจารณาให้ดีแล้ว ฉันก็เห็นว่าไม่ใช่เป็นเรื่องบาปกรรมหนักหนาอะไรเลย เพราะที่ปลัดทำไปคราวปราบเสือผ่อง เรียกว่าทำงานตามหน้าที่ หน้าที่ของปลัดเป็นข้าราชการปกครอง จำต้องคุ้มครองให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข และรักษากฎหมาย เสือผ่องเป็นผู้ร้ายอันจำต้องปราบ เพราะขืนปล่อยไว้ เป็นภัยแก่บ้านเมืองและทำลายความสุขของประชาชนผู้มุ่งความสงบ

เท่าที่ปลัดทำไป เป็นการทำงานตามหน้าที่ และมิได้มีความอาฆาตพยาบาทเสือผ่องโดยส่วนตัวมาก่อน การตายของเสือผ่อง เป็นไปตามกรรมลิขิตของเขาเอง เพราะเขาประพฤติตนเป็นเสือ จึงต้องตายอย่างเสือ บาปที่เขาสังหารผู้คนด้วยความเหี้ยมโหดมาเสียมากต่อมาก ได้ติด

ตามสนองผลให้เขาต้องถึงจุดจบของชีวิต ด้วยการถูกผู้อื่น-ฆ่า อย่างสาสมกัน

เอาละ เมื่อฉันพูดเรื่องบาป เรื่องกรรม มาอย่างนี้แล้ว ฉันจะขอชี้ให้เห็นอีกสักอย่าง เท่าที่ปลัดต้องเสียอกเสียใจอย่างหนักหนาในเรื่องตอนที่ว่า เสือผ่องจะฆ่าปลัดอยู่แล้ว แต่คล้ายมีอะไรมาหักห้ามใจเอาไว้ แม้เล็งปืนจะยิงปลัด แต่กลับไม่ยิง เหมือนไม่อยากจะฆ่านั้น เรื่องนี้ ไม่ใช่เพราะอะไรหรอก คนที่ไม่เคยมีเวรต่อกัน ย่อมไม่เป็นศัตรูกัน ไม่ด่า ไม่ว่า ไม่ประทุษร้าย และไม่ทำลายชีวิตกัน เวรระหว่างปลัดกับเสือผ่อง ไม่ได้มี ไม่ได้ผูกกันไว้แต่ปุเรชาติ จึงไม่ฆ่ากันเองในชาตินี้ ส่วนผู้อื่นที่เคยผูกเวรกับเสือผ่องมา จึงเป็นผู้สังหารเสือผ่องเสียเอง ซึ่งเสือผ่องต้องไปตายในท้องที่ปกครองของปลัด และปลัดมีส่วนในการร่วมปราบเสือผ่องด้วยนั้น ก็เป็นด้วยจุดจบของชีวิตเสือผ่อง กรรมกำหนดเอาไว้ ณ ที่นั้น และด้วยเรื่องเช่นนั้นเอง ฉะนั้น ปลัดควรจะหักใจ นึกถึงเรื่องของเวร ของกรรม เป็นสำคัญ จิตใจจะได้สงบลงบ้าง

อีกประการหนึ่ง เรื่องของสัตว์ผู้ต้องหมุนเวียนในสังสารวัฏฏ์นั้น พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ว่า ต้องเป็นไปตามยถากรรม คือกรรมที่ตนทำมาไว้เอง คือทำไว้อย่างไร ก็ต้องเป็นไปอย่างนั้น

แม้ว่าเสือผู้จะเป็นผู้ให้กำเนิดแก่ปลัดจริง แต่ทิดชมกับแม่ละมัยสองคนนี้แหละ เป็นพ่อเป็นแม่ของปลัด ปลาดที่ว่าปลัดต้องไปเกิดที่ท้องคนอื่น อาศัยท้องเขาเกิด แต่ก็ต้องถูกเขานำมาส่งให้ทิดชมแม่ละมัยเอาปลัดมาเลี้ยงจนเติบใหญ่มาได้ ฉะนั้น พ่อแม่เดิมของปลัด จึงเป็นเพียงผู้ให้กำเนิด ส่วนทิดชม แม่ละมัย สองคนนี้แหละเท่ากับเป็นพ่อเป็นแม่ผู้อุปถัมภ์ชีวิตของปลัด เพราะเลี้ยงอบรม รัก หวังดี และดูแลให้ปลัดมีความเจริญตั้งแต่เล็กแต่น้อยจนเติบใหญ่มาได้ ฉันจะอธิบายเรื่องนี้ให้ฟังสักหน่อย

ปลัด เรื่องการให้กำเนิดลูกนั้น เป็นเรื่องไม่ยาก เพราะเพียงให้กำเนิดนั้น คนหรือสัตว์ย่อมมีความสามารถไม่แตกต่างอะไรกันเลย โดยต้องมีการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ อันไม่ใช่เรื่องยากเย็นอะไร

แต่เรื่องการเป็นพ่อคนแม่คนนี้สิ เป็นเรื่องยาก ที่ว่ายากนั้น เพราะคนต่างกับสัตว์ในเรื่องประเวณี

คำว่าประเวณี ได้แก่การเป็นสามีภรรยากันโดยถูกต้องตามประเพณี, เรื่องประเพณีของคนเกี่ยวกับครอบครัวก็คือ เมื่อได้เสียเป็นผัวเป็นเมียกันแล้ว เลี้ยงดูกัน, อยู่ด้วยกัน, ประกาศความเป็นผัวเป็นเมียกันให้ปรากฏโดยเปิดเผยไม่ปิดบัง, และรักใคร่ไม่ทอดทิ้งกัน, มีความซื่อสัตย์ต่อกันเป็นที่ตั้ง,

คนรักษาประเวณี ที่ประพฤติตามประเพณี เมื่อได้เสียเป็นผัวเมียกันแล้ว ย่อมยอมรับผู้อันตนให้กำเนิดว่าเป็นลูกอย่างชื่นตา และชื่นใจ, ต่อจากนั้น ย่อมเข้าใจในหน้าที่ของตน ว่าเพราะตนเป็นพ่อ เป็นแม่ ผู้ให้กำเนิดแก่ลูก จึงต้องเลี้ยง ต้องอบรม เพื่อให้ลูกเติบโตและเป็นคนดีต่อไป, หน้าที่ของพ่อของแม่นั้นยากอยู่ที่การเลี้ยงลูก บุญคุณที่พ่อแม่มีต่อลูกมากมาย ก็เรื่องต้องเลี้ยงลูกให้เจริญทั้งกายทั้งใจนี่แหละเป็นสำคัญ ไม่ใช่ว่าเพียงให้กำเนิดอย่างเดียว

ฉะนั้น ฉันจึงได้ว่า การให้กำเนิดแก่ลูกนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องยาก แต่การเลี้ยงลูกต่างหาก เป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะเรื่องให้กำเนิด ไม่ได้ประกอบด้วยเมตตา กรุณา หรือยอมเสียสละอย่างจริงใจ ส่วนเรื่องเลี้ยงลูกนี่ซิ ปลัดเอ๋ย ต้องพร้อมหมด มีทั้งเมตตา กรุณา เป็นปุเรจาริก ทั้งยอมเสียสละความสุขทุกประการ เพื่อลูกอย่างเดียว จะลำบากยากแค้นเป็นทุกข์ยังไง ๆ ยอมทนได้ทั้งนั้น ขอให้ลูกเป็นสุขก็แล้วกัน

พระพุทธเจ้าทรงสอนคนให้รักษาประเวณี คือเมื่อได้เสียเป็นผัวเมียกันแล้ว ต้องยกย่องกัน เปิดเผยความเป็นผัวเมียกันให้ปรากฏ เลี้ยงดูกัน ไม่นอกใจกัน และไม่ทอดทิ้งกัน ผัวเมียที่ได้กัน และอยู่ด้วยกันตามประเพณี เมื่อมีลูกแล้ว ลูกที่เกิดย่อมรู้จักว่าใครบ้างที่เป็นวงศ์ญาติ หรือผู้ใหญ่ในสายสกุลของตน แล้วจะได้เคารพนับถือรักใคร่กันตามความสัมพันธ์

ผู้ให้กำเนิดปลัด เป็นผู้ไม่รักษาประเวณี ปลัดจึงต้องเป็นทุกข์ในตอนนี้ เพราะความผิดประเวณีของเสือผ่อง

คือไม่เลี้ยงเมีย ทอดทิ้งลูกปล่อยจนเมียเที่ยวตามหา และต้องตายไปเพราะความทรมานโดยเจ็บป่วยจนตาย ทั้ง ๆ ที่ใจพล่านห่วงลูก คิดถึงผัว, ลูกที่ไม่เดียงสาอันตนให้กำเนิดคือปลัด ก็ถูกชักให้เป็นไปตามบุญตามกรรม คล้ายลูกนกลูกกา เดชะบุญว่าทิดชมแม่ละมัยพบเข้าหรอก ปลัดจึงรอดตัวเจริญมาได้อย่างนี้ ถ้าได้คนเลี้ยงซึ่งเป็นพาลชนคนชั่ว ปลัดก็ต้องชั่วตามเขาไปแน่นอน หรือคนที่เอาไปเลี้ยงขาดเมตตากรุณา เขาก็จะเลี้ยงเอาไว้ใช้ ไม่ใช่เลี้ยงอย่างเป็นลูกเหมือนอย่างนี้ และเรื่องที่ปลัดไม่รู้จักผู้ให้กำเนิด ก็เป็นเพราะผู้ให้กำเนิดของปลัดเป็นชายเฉพาะร่างกาย แต่จิตใจของเขาขาดธาตุแท้แห่งความเป็นพ่อคนเป็นผัวคน เขาจึงไม่กล้าประพฤติตามประเพณี มีอย่างรึตั้ง ๒๐ กว่าปี จึงเที่ยวตามหาลูกหาเมีย คล้ายต้องการรู้ว่าลูกที่ตัวให้กำเนิด และหญิงที่เคยเป็นเมียตนนั้น บัดนี้เจริญร่ำรวย อันตนพอจะอาศัยเกาะกินต่อไปได้อีกไหมอย่างนั้นแหละ ? แล้วปลัดจะไปเสียอกเสียใจมากมายอะไรหนัก-

หนาว่าเป็นบาปเป็นกรรม ในการที่พ่อต้องตายเพราะเราร่วมปราบปราม

ปลัด โลกนี้จะสุขสงบและไม่วุ่นวาย เพราะคนในโลกต่างทำหน้าที่ของตนด้วยดีสมหน้าที่ แต่ที่ยังวุ่นวายหาความสงบได้ยากอยู่นี้ ก็เพราะคนละเมิดหน้าที่อันต้องทำโดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องการรักษาประเวณีข้อหนึ่งละที่สำคัญ ปลัดก็ตั้งใจทำราชการโดยรักษาหน้าที่อย่างเคร่งครัดด้วยดีมาแล้ว เหตุไรจึงต้องเป็นทุกข์เพราะเหตุที่ผู้ให้กำเนิดปลัดเขาไม่รักษาประเวณี จนเสียหน้าที่ของเขาล่ะ คิดดูให้จงหนักนะ จะได้ถอนความทุกข์ ความเศร้าโศกออกจากใจได้บ้าง” หลวงพ่อทองยกเหตุผลชี้แจงแก่ปลัดบุญช่วยอย่างยืดยาว ซึ่งปลัดบุญช่วยก็ฟังด้วยความตั้งใจ เมื่อหลวงพ่อทองกล่าวจบแล้ว เขาจึงเรียนกะท่านว่า

“หลวงพ่อครับ แม้ทุกอย่างจะจริงตามที่หลวงพ่อกรุณาชี้แจง แต่กระนั้นผมก็ยังไม่สบายใจอยู่นั่นแหละครับ”

“ทุกข์หรือสุขมันอยู่ที่ใจนะปลัด เรื่องอะไรทั้งหมด ถ้าเราเอาใจไปยึดว่าดี มันก็เป็นสุข, แต่ถ้าใจเราพะวงว่าชั่ว ก็รู้สึกว่าทุกข์, คนเราเมื่อรู้ว่าตัวมีทุกข์ ก็คล้ายมีแผลที่ใจ โดยต้องคิด เหมือนเกาแผลให้ต้องเจ็บอยู่ร่ำไป, คนเป็นแผล ต้องหายารักษา, ปลัดเป็นแผลที่ใจ ก็ต้องหาธรรมะอันเสมือนโอสถคือยาเพื่อรักษาใจ ให้หายทุกข์หายเร่าร้อน จึงจะชอบ ฉันพอจะรู้ตัวยารักษาโรคใจของปลัดบ้าง ถ้าปลัดยอมให้รักษา ฉันก็จะช่วยรักษาให้โดยไม่คิดมูลค่าอะไรทั้งนั้น” หลวงพ่อทองแนะนำปลัดบุญช่วยด้วยความหวังดี.

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

~~หอสมุดแห่งชาติสาขานครราชสีมา~~

พิมพ์ที่บริษัท ประชาชน (แผนกพิมพ์)
๓๔ ซอยพิพัฒน์ สีลม พระนคร
นายสงบ เหตระกูล ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๕๐๔

ພິມພໍ່ທີ່ ບ້ານ ປະປ່າໜ ຈຳກັດ (ເຈົ້າຂອງພິມພໍ່)
ພາຍຫລັງ ເທດສະບານ ຄູ່ມືພິມພໍ່ຄູ່ໂລກຕ່ານ ພ.ศ. ๒๕๐๔